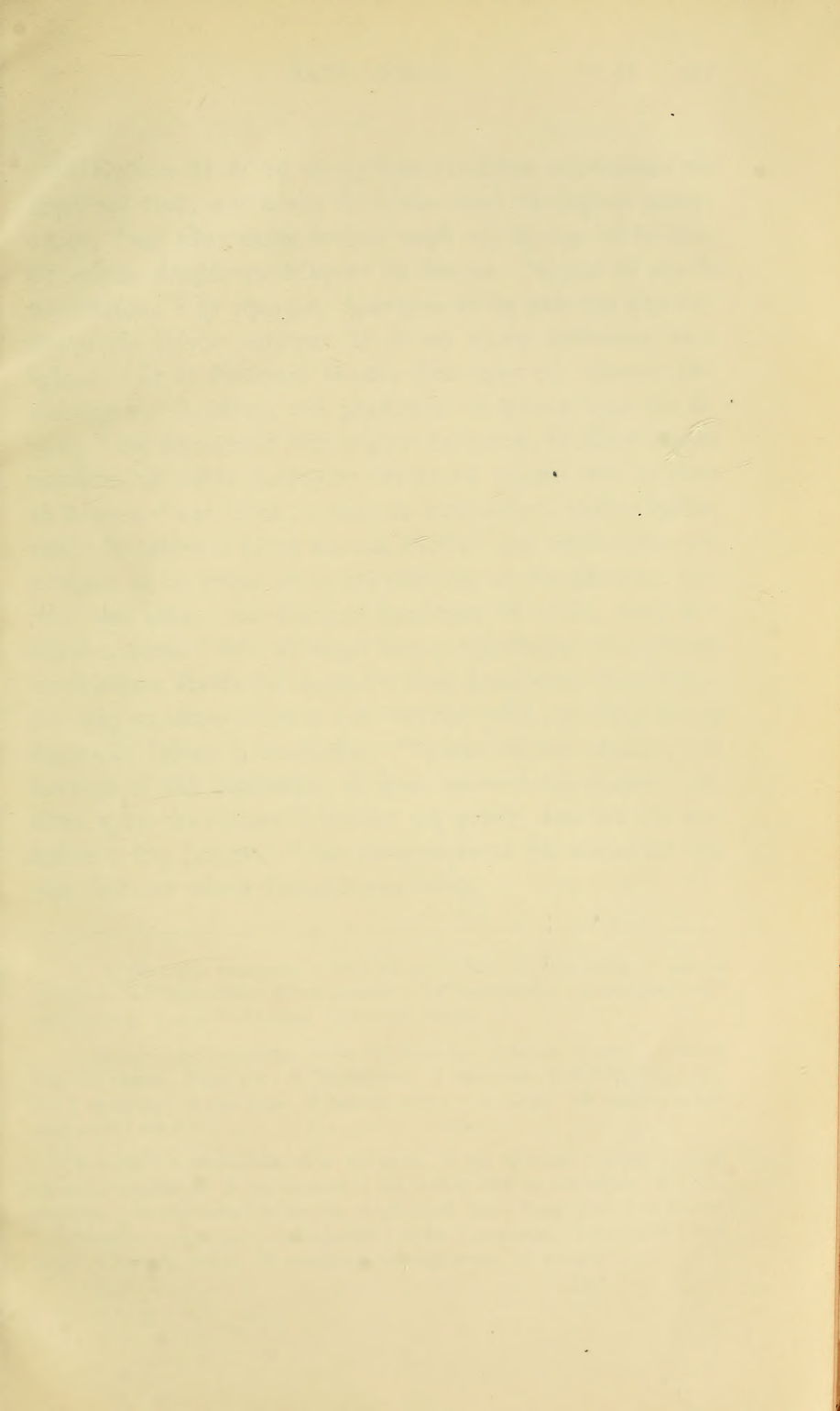

LIBRARY OF THE
Massachusetts
Bible Society

Catalog No. A-500-7/NT-T-1865₂
Family INDOEUROPEAN
Sub-Family HELLENIC
Branch
Group
Language HELLENIKĒ KAINĒ ἙΛΛΗΝΙΚΗ
Dialect
Locality
Contents NEW TESTAMENT
LUKE Y. THRU ROMANS
Version
EDITOR AENOTH, FRID. GONST.
Translator TISCHENDORF.
Published by F. A. BROCKHAUS
Place LEIPZIG
Date 1865
Accession No. 3633
Accession Date OCT. 1, 1958
Price Gift from H. P. LANDERS

Handwritten signature or scribble, possibly including the letters "L" and "B", with a horizontal line extending to the right.

V.

1^ο Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συναχθῆναι τὸν ὄχλον καὶ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐστῶς παρὰ τὴν λίμνην γεννησαρέτ, ² καὶ εἶδεν πλοῖα ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἀλειῶσαι αὐτῶν ἀποβάντες ἐπλυναν τὰ δίκτυα. ³ ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καθίσας δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. ⁴ ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν σίμονα· ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. ⁵ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν σίμων· ἐπιστάτα, δι' ὅλησ νυκτὸς κοπιήσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα. ⁶ καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολὺ· διερρήσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. ⁷ καὶ κατένευσεν τοῖς μετόχοις ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντασ συναμβάνεσθαι αὐτοῖσ· καὶ ἦλθαν, καὶ ἐπλησαν ἀμφότεροι τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ⁸ ἰδὼν δὲ σίμων πέτροσ προσέπεσεν τοῖσ γόνασιν ἰησοῦ λέγων· ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμι. ⁹ θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτοῦσ καὶ πάντα τοὺσ σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων ἧ συνέλαβον. ¹⁰ ὁμοίωσ δὲ καὶ ἰακώβωσ καὶ ἰωάννησ οἱ υἱοὶ ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν σίμονα ὁ ἰησοῦσ· μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπουσ ἔσῃ ζωγρῶν. ¹¹ καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες πάντα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

1^ο εν τω τ. οχλ. επικεισθαι αυτω | λιμνην^ο: *om 2^ο δυο πλοια | ^ο αλειωσαι απ αυτων 5^ο σιμων ειπεν 7^ο κατενευσαν | ^ο et^ο συναμβεσθαι | αμφοτεροι: ^ο vel* ex oi fecit α 8 ειμι: ^ο add κυριε 9 αυτοουσ: ^ο αυτον

1 εν τω τ. οχλ. επικεισθαι αυτω 2 πλοια δυο | αλειωσαι απ αυτ. | επλυνον 3 εκ του πλοιου 5 σιμ. ειπ. 6 *διερρησσετο 7 κατενευσαν | συλλαβεσθαι | ηλθον | αμφοτερα 8 ειμι κυριε 9 περιεσχ. αυτον | ων συνελ. 10 ιακωβον κ. ιωαννην υιουσ | om δ

1 εν τω τ. ο. επικεισθαι αυτω του ακου. 2 δυο πλοιαρια | αλειωσαι | αποβ. απ αυτων απεπλυναν 3 του σιμωνος | και καθισ. εδιδ. εκ του πλοιου 5 ο σιμ. ειπ. αυτω | ολ. της νυκτ. | το δικτυον 6 ιχθ. πληθ. πολ. | διερρηγγυτο | το δικτυον 7 κατενευσαν τ. μετ. τοισ | συλλαβεσθαι | ηλθον | αμφοτερα 8 του ιησου | ειμι κυριε 9 περιεσχ. αυτον 10 ιακωβον κ. ιωαννην υιουσ 11 απαντα

¹² Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ₂ πλήρησ ₃ λέπρασ· ἰδὼν δὲ τὸν ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδέηθη αὐτοῦ λέγων· κύριε, ἐὰν ῥέλησ, δύνασαι με καθαρίσαι. ¹³ καὶ, ἐκτείνασ τὰς χεῖρας ₂ ἤψατο αὐτοῦ λέγων· θέλω, καθαρίσθητι. καὶ ₄ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁴ καὶ αὐτὸς ₂ παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν [δειξέον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ] προσένεγκαι περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὰ σ' προσέταξεν Μωϋσῆσ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

¹⁵ Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. ¹⁶ αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

¹⁷ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς γαλιλαίας καὶ ἰουδαίας καὶ ἱερουσαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτόν. ¹⁸ καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἄνθρωπον ἐπὶ κλίνῃσ βεβλημένον, ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτησαν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. ¹⁹ καὶ μὴ εὐρόντες ποίας εἰσενεγκῶσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ ἰησοῦ. ²⁰ καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν· ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σου αἱ ἀμαρτίαι. ²¹ καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι λέγοντες· τίς ἐστὶν οὗτος, ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἀμαρτίας εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ θεός; ²² ἐπιγνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐ-

13 τας χεираσ: ^a την χεира 14 δειξον etc ^a: *om 15 αυτοῦ: ^a περι αυτ. 17 οἱ ^a: *om

13 την χεира 14 προσενεγκε 15 περι αυτου 17 οἱ φαρ. κ. οἱ νομοδ. | εκ πασ. της 18 φερонт. επι κλ. ανθρωπ. οσ | θειναι αυτον 19 εμπροσθ. παντων 20 σοι αι αμαρτ. σου 21 αμαρτ. αφειναι

12 και ιδων 13 την χεира | λεγων: ειπων 14 προσενεγκε | μωσησ 15 περι αυτου | θεραπευεσθ. υπ αυτου 17 ιασθ. αυτους 18 φερонт. επι κλινησ ανθρ. οσ 19 δια ποιασ 20 ειπεν αυτω | σοι αι αμαρτ. σου

τούς· τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ²³ τί ἐστὶν εὐκώ-
 πώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε
 καὶ περιπάτει; ²⁴ ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἶπεν τῷ παραλυ-
 τικῷ· σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἄρρον τὸ κλινιδίόν σου καὶ πορεύου
 εἰς τὸν οἶκόν σου. ²⁵ καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτοῦ,
 ἄρας ἐφ' ὃ κατέκειτο, ἀπήλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων
 τὸν θεόν. ²⁶ καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν
 θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι εἶδομεν παράδοξα
 σήμερον.

²⁷ Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι
 λευεὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει
 μοι. ²⁸ καὶ καταλιπὼν ἅπαντάς, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.
²⁹ καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην λευεῖς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ
 ἦν ὄχλος πολὺς τελωνῶν οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακειμένοι.
³⁰ καὶ ἐγόγγυζον οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς πρὸς τοὺς
 μαθητάς αὐτοῦ λέγοντες· διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρ-
 τωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; ³¹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν
 πρὸς αὐτούς· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ
 κακῶς ἔχοντες· ³² οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἀσε-
 βεῖς εἰς μετάνοιαν.

³³ Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· διατί οἱ μαθηταὶ ἰωάννου νη-
 στεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν
 φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν; ³⁴ ὁ δὲ ἰησοῦς

28 ἀπαντας: σ erasum (c) 29 c τελων. και αλλων 32 ἀσεβεῖς: a ἀμαρτωλοῦς
 33 διατι: punctis notatum rursus erasis

23 σοι αι αμαρτ. σου 24 οτι ο υι. τ. ανθρ. εξουσι. εχ. | τω παραλελυμενω |
 αρασ το κλ. σου πορευου 25 ενωπ. αυτων 26 **ιδομεν 27 λεγει: ειπεν 28 καταλι.
 παντα | ηκολουθει 29 λευεις αυτω | τη οικια | τελων. και αλλων 30 γραμματ.
 αυτων 31 om ο | αλλα 32 αλλα αμαρτωλοῦς 33 om διατι | ιωανου

23 σοι αι αμ. σου | εγειραι 24 τω παραλελυμενω | εγειραι κ. αρασ | om και
 see 25 ενωπ. αυτων | εφ ω 27 λευιν | ειπεν αυτω 28 απαντα 29 ο λευις αυτω |
 τη οικια | τελωνων πολυς και αλλων 30 εγογγ. οι γραμμ. αυτων κ. οι φαρισ. | om
 των 32 αλλα αμαρτωλοῦς 34 om ο ιησους

εἶπεν πρὸς αὐτούς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ο
 νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστίν, νηστεύειν; ³⁵ ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι
 ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. ἐν
 ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ³⁶ ἔλεγεν πρὸς αὐτοὺς παραβολὴν ὅτι
 οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσασ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱ-
 μάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μῆγε, τὸ καινὸν σχίσει, καὶ τῇ παλαιῷ
 οὐ συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. ³⁷ καὶ οὐδεὶς
 βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μῆγε, ῥήξει ὁ
 οἶνος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπο-
 λούνται. ³⁸ ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βάλλουσιν.
³⁹ καὶ οὐδεὶς πῶν παλαιὸν θέλει νέον· λέγει γάρ· ὁ παλαιὸς
 χρηστός ἐστίν.

VI.

¹ Εγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ σπορί-
 μων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ στάχυας καὶ ἥσθιον ψώ-
 χοντες ταῖς χερσίν. ² τινὲς δὲ τῶν φαρισαίων εἶπον· τί ποιεῖτε
 ὃ οὐχ ἔξεστιν ποιεῖν τοῖς σάββασις; ³ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς
 πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν δαυεὶδ,
 ὅτε ἐπεινάσεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ⁴ ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν
 οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, καὶ
 ἔδωκεν καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μό-

34 ^c δυνασθαι τοὺς υἱοὺς et ποιησαι νηστευσαι 35 εν etc: ipsa scriptura
 codicis haec trahuntur ad ea quae sequuntur 36 ^c ελεγ. δε και παραβ. πρ. αυτ. |
 μηγε: ^c add και 38 ^a βλητεον 39 ^c om και VI, 1 ^c δια των 2 ^c ουκ 4 ^c πωσ

34 δυνασθε τοὺς υἱοὺς et ποιησαι νηστευσαι 35 και οταν | om και | εν etc
 cum antecedd conj 36 ελεγ. δε και παραβ. πρ. αυτ. | και το καινον 37 ο οιν. ο
 νεοσ 38 αλλ | βλητεον 39 om και | χριστοσ^{bent} VI, 1 οι μα. αυ. και ησθ. τοὺς
 σταχ. 2 ουκ | om ποιειν 3 πρ. αυ. ειπ. ιησ. 4 om ωσ | λαβων εφαγεν |
 om και tert

34 δυνασθε τοὺς υἱοὺς et ποιησαι νηστευειν 35 και οταν | om και | εν etc
 cum antecedd conj 36 ελεγε δε και παρ. πρ. αυτ. | om απο | om σχισασ | και το
 καιν. σχιζει | συμφωνει επιβλημα 37 ο νεοσ οινος 38 βλητεον και αμφοτεροι
 συντηρουνται 39 ευθεωσ θελει | χρηστοτεροσ VI, 1 σαββατ. δευτεροπρωτω | δια
 των | τοὺς σταχυασ 2 ειπον αυτοισ | ουκ | εν τοις σαββ. 3 πρ. αυτ. ειπ. ο ιησ. |
 δαβιδ | οποτε | αυτου: add οντεσ 4 ελαβε και εφαγε

Handwritten signature or scribble, possibly reading "K. J. H. H."

-

A

νους τοὺς ἱερεῖς; ⁵ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· κύριός ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

⁶ Ἐγένετο δὲ ἐν ἐτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν. καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά· ⁷ παρετήρουν δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα εὕρωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. ⁸ αὐτὸς δὲ ἤδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν· εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ τὴν ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγειρε καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον. καὶ ἀναστὰς ἕστη. ⁹ εἶπεν δὲ ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐτοῦς· ἐπερωτῶ ὑμᾶς εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι; ¹⁰ καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοῦς εἶπεν τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατέστη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. ¹¹ αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί ἂν ποιήσειεν τῷ ἰησοῦ.

¹² Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐπὶ τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. ¹³ καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, ¹⁴ σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασεν πέτρον, καὶ ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάννην καὶ φίλιππον καὶ βαρθολομαῖον ¹⁵ καὶ ματθαῖον καὶ θωμᾶν καὶ ἰακώβον ἀλφαίου καὶ σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτὴν ¹⁶ καὶ ἰούδαν ἰακώβου καὶ ἰούδαν ἰσκαριώθ, ὃς ἐγένετο πρόδοτος, ¹⁷ καὶ

5 ^c οτι κυριος 7 ^c κατηγοριαν κατ αυτου 10 ^c απεκατεσταθη 12 επι: ^c εν 14 κ. βαρθολ. ^c: *om 16 ^c ισκαριωτην

7 παρετηρουντο | θεραπευσει 8 om την pr 9 om δ 10 ειπεν αυτω | ο δε εποιησεν | αποκατεσταθη 11 ποιησαιεν 12 εν τη 14 ιωαννην 15 om και post θωμ.

5 οτι κυρ. εστ. ο υι. τ. ανθρ. και του σαββ. 6 εγ. δε και | εκει ανθρ. 7 θεραπευσει | κατηγοριαν αυτου 8 και ειπε τ. ανθρωπω τω ξηραν | εγειραι | ο δε αναστας 9 ειπεν ουν | επερωτησω υμας τι εξεστ. τοις σαββασιν 10 ο δε εποιησεν ουτω | αποκατεσταθη | αυτου υγιησ ωσ η αλλη 11 ποιησειαν 12 εξηλθεν εισ | εν τη 14 om και ante ιακ. et ante φιλ. 15 om και prim et tert | ματθαιον | ιακ. τον του αλφ. 16 om και pr | ισκαριωτην οσ και

καταβάς μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολὺς μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ καὶ πειραιᾶς καὶ τῆς παραλίου τύρου καὶ σιδωνοῦ, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, ¹⁸ καὶ οἱ ἐνοχλοῦμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο· ¹⁹ καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτην ἄπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξηρχετο καὶ ἰάτο πάντα.

²⁰ Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν· μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²¹ μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσονται. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε. ²² μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²³ χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ²⁴ πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. ²⁵ οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν, ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενήσετε καὶ κλαύσετε. ²⁶ οὐαὶ ὅταν κἀλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι πάντες· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ²⁷ ἀλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, ²⁸ εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. ²⁹ τῷ τύπτοντί σε εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ

17 ^c πληθ. πολ. του λαου | κ. πειραιας (cod pir.): ^c om. 20 πτωχοι: ^{ca} add τω πνευματι, ^{cb} rursus del 21 ^{ca} χορτασθησεσθαι, ^{cb} rursus -σονται 26 ταυτα: ^a τα αυτα | ψευδο: punctis notatum rursus erasis 29 εἰς: ^c ἐπι | ^c om δεξιαν

17 πλ. πολυ του λαου | om κ. πειραιας 21 χορτασθησεσθε 23 εν τοις ουρανοις | κατα τα αυτα 26 υμας καλ. ειπω. παντ. οι ανθρ. | κατ. τα αυτα | om οι πατερ. αυτ. 29 επι την | om δεξιαν

17 om πολυς | πολυ του λαου | om κ. πειραι. | σιδωνοσ 18 οχλουμενοι υπο | και εθεραπ. 19 εξητει 21 χορτασθησεσθε 23 χαιρετε 25 om νυν pr | ουαι υμιν οι γελ. ν. 26 ουαι υμιν | καλ. υμ. ειπω. παντ. οι ανθρ. 27 αλλ 28 καταρωμ. υμιν | και προσευχ. υπερ 29 επι την | om δεξιαν

αἶροντόσ σου τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃσ. ³⁰ παντὶ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἶροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. ³¹ καὶ καθὼσ θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖσ ποιεῖτε αὐτοῖσ ὁμοίωσ. ³² καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺσ ἀγαπῶντασ ὑμᾶσ, ποία ὑμῖν χάρισ ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺσ ἀγαπῶντασ αὐτοὺσ ἀγαπῶσιν. ³³ καὶ γὰρ εἰ ἀγαθοποιεῖτε τοὺσ ἀγαθοποιοῦντασ ὑμᾶσ, ποία ὑμῖν χάρισ ἐστίν; καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. ³⁴ καὶ εἰ δανίσητε παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρισ ἐστίν; καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖσ δανίζουσιν ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. ³⁵ πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺσ ἐχθροὺσ ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε, μηδένα ἀπελπίζοντεσ· καὶ ἔσται ὁ μισθὸσ ὑμῶν πολὺσ, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου, ὅτι αὐτὸσ χρηστόσ ἐστίν ἐπὶ τοὺσ ἀχαρίστουσ καὶ πονηροὺσ. ³⁶ γίνεσθε οἰκτιρμονεσ, καθὼσ ὁ πατήρ ὑμῶν οἰκτιρμῶν ἐστίν. ³⁷ καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε. καὶ μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. ³⁸ δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν πεπιασμένον σεσαλευμένον ὑπερεκχυννόμενον δώσουσιν εἰσ τὸν κόλπον ὑμῶν· ὃ γὰρ μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. ³⁹ εἶπεν δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖσ· μήτι δύναται τυφλὸσ τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐκ ἀμφοτέροὶ εἰσ βόθυνον πεσοῦνται; ⁴⁰ οὐκ ἔστιν μαθητῆσ ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον· κατηρτισμένος δὲ ἔστω ὡσ ὁ διδάσκαλοσ αὐτοῦ. ⁴¹ τί δὲ βλέπεισ τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖσ; ⁴² πῶσ δὲ

33 ^c om γαρ 35 πολυσ: ^a add εν τοισ ουρανοισ 36 ἐστιν: ^a add ο ουρανοισ, ^{ca} rursus del 38 ^c πεπιασμενον

31 om και υμεισ 34 **δανεισητ. et δανειζ. | om ἐστιν 35 **δανειζ. | μηδεν ἀπελπ. 37 δικαζετε et δικασθητε 38 πεπιασμενον | **υπερεκχυνομενον | *μετρηθησεται 39 ουκ: ουχι | εμπεσουνται 40 δε πασ ἐσται ὡσ 42 om δε

30 παντι δε τω 33 om γαρ | και γαρ οι αμ. 34 δανειζητε | απολαβειν | και γαρ οι αμαρτ. | δανειζουσιν 35 δανειζετε μηδεν απ. | του υψιστου 36 γινεσθ. ουν | καθωσ και 37 om και tert 38 πεπιασμ. και σεσ. και υπερεκχυνομενον | τω γαρ αυτω μετρ. ω μετρ. 39 om και | ουχι 40 τον διδ. αυτου | δε πασ ἐσται ὡσ 42 η πωσ δυν.

δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω το κάρφοσ τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸσ τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφοσ τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. ⁴³ οὐ γάρ ἐστὶν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ πάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. ⁴⁴ ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκειται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκαθῶν συνλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βίου σταφυλὴν τρυγῶσιν. ⁴⁵ ὁ ἀγαθὸσ ἀνθρωποσ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆσ καρδίας προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸσ ἐκ τοῦ πονηροῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας τὸ στόμα αὐτοῦ λαλεῖ. ⁴⁶ τί δέ με καλεῖτε· κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἅ λέγω; ⁴⁷ πᾶσ ὁ ἐρχόμενοσ πρόσ με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων μου καὶ ποιῶν αὐτούσ, υποδειξῶ ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιοσ. ⁴⁸ ὅμοιοσ ἐστὶν ἀνθρώπω οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃσ ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμελίον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρησ δὲ γενομένησ προσέρηξεν ὁ ποταμόσ τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλευσαι αὐτὴν διὰ τὸ καλῶσ οἰκοδομηθαι αὐτὴν. ⁴⁹ ὁ δὲ ἀκούσασ καὶ μὴ ποιήσασ ὅμοιοσ ἐστὶν ἀνθρώπω οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶσ θεμελίου, ἣ προσέρηξεν ὁ ποταμόσ, καὶ εὐθὺσ συνέπεσεν, καὶ ἐγένετο τὸ ρῆγμα τῆσ οἰκίας ἐκείνῃσ μέγα.

VII.

¹ Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσεν τὰ ρήματα αὐτοῦ εἰσ τὰσ ἀκοὰσ τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰσ καφαρναούμ. ² ἕκατοντάρχου δέ τινοσ

44 βατου ^a: *βλαστου 45 πονηροσ: ^c add ἀνθρωποσ 47 ^c om μου sec 48 ^c προσέρηξεν VII, 1 ^c παντὰ τα

42 εκβαλειν post τ. αδελφ. σου pon 44 συλλεγουσιν 45 λαλει το στ. αυτ. 46 ο λεγω 47 om μου sec 48 **πλημμυρασ | **προσερρηξ. | **οικοδομεισθαι 49 *προσερρηξ. VII, 1 επειδη επλ. παντα τα

43 om παλιν 44 συλλεγ. | τρυγ. σταφυλ. 45 τῆσ καρδ. αυτου | ο πον. ανθρωποσ | πονηρου θησαυρου τῆσ καρδιασ αυτου | του περισσ. τῆσ καρδ. λαλ. το στ. αυτ. 47 om μου sec 48 πλημμυρασ | προσερρηξεν | δια etc: τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν 49 ευθewis επεσε VII, 1 παντα τα | καπερναουμ.

δοῦλος ἤμελλεν τελευτᾶν, ὅς ἦν αὐτῷ ἐντιμος. ³ ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως αὐτὸς ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δούλον αὐτοῦ. ⁴ οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν ἰησοῦν ἠρώτων αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ὃ παρέξι τοῦτο. ⁵ ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὠκοδόμησεν ἡμῖν. ⁶ ὁ δὲ ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος τῆς οἰκίας, ἐπεμψεν φίλους ὁ ἐκατόνταρχος λέγων· κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ ἱκανὸς εἰμι ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς. ⁷ διὸ οὐδὲ ἑμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σε ἐλθεῖν· ἀλλ' εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. ⁸ καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ⁹ ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν· λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον. ¹⁰ καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες εὔρον τὸν δούλον ὑγιαίνοντα.

¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἐξῆς ἐπορεύθη εἰς πόλιν ναῖν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὄχλος πολὺς. ¹² ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς μονογενὴς υἱὸς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. ¹³ καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτήν, καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ κλαῖε. ¹⁴ καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βασταζόντες ἕστησαν, καὶ εἶπεν· νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. ¹⁵ καὶ ἀνεκάθισεν ὁ

2 ° δουλ. κακῶς εχων 6 επεμψεν: 3 add προσ αυτου | ° λεγων αυτω 11 τη: ° τω | πολιν: ° add καλουμενην

2 δουλ. κακῶς εχων 3 om αυτος 4 παρεκαλου αυτου 6 απο της οικ. | ° (b1r om) εκατονταρχος | λεγ. αυτω | υπο τ. στ. μου 7 αλλα | ιαθητω 11 εν τω | πολιν καλουμενην 13 επ αυτη 15 εκαθισεν

2 δουλ. κακῶς εχων 3 om αυτος 4 παρεκαλου αυτου | παρεξει 6 απο της | προσ αυτου ο εκατ. φιλ. λεγ. αυτω | ειμι ικαν. | υπο τ. στ. μου 7 αλλα 10 οι πεμφθ. εις τ. οικ. | τ. ασθενοντα δουλ. 11 επορευετο | πολ. καλουμενην | οι μα. αυτ. ικανοι 12 υιος μονογεν. | 5° om ην pr | 5 om ην sec 13 επ αυτη

νεκρός καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.
¹⁶ ἔλαβεν δὲ φόβος ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες
 ὅτι προφήτης μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσεκέφατο ὁ θεὸς
 τὸν λαὸν αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ
 καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

¹⁸ Καὶ ἀπήγγειλαν ἰωάνναι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων
 τούτων. ¹⁹ καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐ-
 τοῦ ὁ ἰωάννης ἔπεμψεν πρὸς τὸν ἰησοῦν λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχό-
 μενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ²⁰ παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν
 εἶπαν· ἰωάννης ὁ βαπτιστῆς ἀπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς σε λέγων·
 σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ²¹ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡ-
 μέρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευ-
 μάτων ἀκαθάρτων, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο βλέπειν.
²² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγείλατε ἰω-
 ἄνναι ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περι-
 πατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ
 ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. ²³ καὶ μακάριός ἐστιν
 ὁσ ἂν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

²⁴ Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων ἰωάννου ἤρξατο λέγειν τοῖς
 ὄχλοις περὶ ἰωάννου· τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι;
 κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ²⁵ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν;
 ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱμα-
 τισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν.
²⁶ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ πε-

17 ἰουδαία: ^a add περι αὐτου 20 δε: ^a add οἱ ἀνδρες 21 ἡμερα: ^c ὠρα |
 ἀκαθάρτων: ^c πονηρων | ^a εχαρ. το βλ. 24 ^c προς τοὺς οχλοὺς

16 παντας 17 ἰουδαία: add περι αὐτου 18 ἰωανει, *-νη 19 ἰωαννης | πρ.
 τον κυριον 20 πρ. αὐτ. οἱ ἀνδρες | ἰωαννης | ἕτερον: ἄλλον 21 ἡμερα: ὠρα | πνευμ.
 πονηρων 22 ἰωανει, *-νη | om και ante πτωχ. 23 οσ εαν 24 ἰωανου bis |
 προς τοὺς οχλοὺς

16 εγηγηρται 17 ἰουδαία: add περι αὐτου | και εν παση 18 ἰωαννη 19 ε-
 τερον: ἄλλον 20 πρ. αὐτ. οἱ ἀνδρες εἶπον | ἀπεσταλκεν | η ἄλλον 21 εν αυτη δε
 τη ὠρα | πνευμ. πονηρων | το βλέπειν 22 κ. αποκρ. ο ἰησους | ἰωαννη | οτι τυ-
 φλοι | om και ante κωφ. et ante πτωχ. 23 οσ εαν 24 προς τοὺς οχλοὺς | ἐξ-
 εληλυθατε 25 ἐξεληλυθατε 26 ἐξεληλυθατε

ρισσότερον προφήτου. ²⁷ οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ἑδὸν σου ἔμπροσθέν σου. ²⁸ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Ἰωάννου οὐδεὶς ἐστίν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστίν. ²⁹ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. ³⁰ οἱ δὲ φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. ³¹ τίνοι δὲ ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης; καὶ τίνοι εἰσὶν ὅμοιοι; ³² ὅμοιοί εἰσιν παιδίῳ τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, ἃ λέγει· ἠὺλῆσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὤρχησασθε, ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. ³³ ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μὴ ἐσθίων ἄρτον μηδὲ πίνων οἶνον, καὶ λέγετε· δαιμόνιον ἔχει. ³⁴ ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. ³⁵ καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτῆς.

³⁶ Ἡρώτα δὲ τις αὐτὸν τῶν φαρισαίων ἵνα φάγη μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ φαρισαίου κατέκειτο. ³⁷ καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἁμαρτωλὸς, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου ³⁸ καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα, τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξεμάξεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ. ³⁹ ἰδὼν δὲ ὁ φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν

32 α λέγει· ὁ λεγοντα 35 παντων· ὁ om 36 ὁ κατεκλιθη 38 ὁ εξεμασεν

28 om αμην | ιωαννου 29 ιωαννου 30 ηθετησαν εισ εαυτους 31 τινοι ουν 33 ιωαννης | εσθων | μητε 35 εργαυ: τεκνων 36 κατεκλιθη 38 εξεμασεν 39 * ο προφητης

27 ἰδου εγω 28 om αμην | λεγω γαρ | προφητης ιωαννου του βαπτιστου 30 ηθετησ. εισ εαυτους 31 ειπε δε ο κυριος· τινοι ουν 32 αλληλ. και λεγουσιν | εθρηνη. υμιν 33 μητε αρτ. εσθ. μητε οιν. πιν. 34 τελων. φιλ. 35 απ. τ. τεκνων αυτ. παντ. 36 την οικιαν | ανεκλιθη 37 γυν. εν τ. πο. ητις ην | om και sec | ανακειται 38 οπισω ante κλαιουσα pon | ηρξ. βρ. τ. πο. α. τοις δακρ. | εξεμασε

ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἢ γυνὴ ἦτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλὸς ἐστίν. ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δὲ· διδάσκαλε εἰπέ, φησίν. ⁴¹ δύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῆ τινί· ὁ εἷς ὄφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. ⁴² μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροισ ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν; ⁴³ ἀποκριθεὶς δὲ σίμων εἶπεν· ὑπολαμβάνω ὅτι ὃ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὀρθῶς ἔκρινας. ⁴⁴ καὶ στραφείς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ σίμωνι ἔφη· βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσηλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ μου ἐπὶ τοὺς πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξίν αὐτῆς ἐξέμαξεν. ⁴⁵ φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσηλθὼν οὐ διέλειπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ⁴⁶ ἐλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέν μου τοὺς πόδας. ⁴⁷ οὐ χάριν, εἶπόν σοι, ἀφέρονται αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολύ· ὃ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. ⁴⁸ εἶπεν δὲ αὐτῇ· ἀφέρονταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ⁴⁹ καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακαείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· τίς οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; ⁵⁰ εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· ἢ πίστις σου σέσωκέν σε, πορεύου εἰς εἰρήνην.

VIII.

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευσεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, ² καὶ γυναῖκές τινες, αἱ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων καὶ ἀσθενειῶν, μαρία ἢ καλουμένη μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπτὰ ἐξελη-

47 ειπον: ° λεγω | ° αφωνται 48 ° αφωνται

41 **δανειστη 42 om δε 43 om δε 44 υδωρ μοι επι ποδας 45 διελιπεν 46 τουσ ποδ. μου 47 λεγω σοι | αφωνται | αι αμαρτ. αυτης | και ολιγ. αγαπ. 48 αφωνται VIII, 1 διωδευεν 2 πνευμ. πονηρων

40 ο δε φησ. δι. ει. 41 χρεωφειλεται | δανειστη 42 τισ ουν αυ. ειπε | αυτον αγαπ. 43 ο σιμων 44 υδ. επι τ. ποδ. μου | θριξι της κεφαλης αυτ. 45 διελιπε 47 λεγω σοι | αφωνται | αι αρ. αυτης 48 αφωνται VIII, 1 διωδευε 2 πνευμ. πονηρων

2

λύθει, ³ καὶ Ἰωάννα γυνὴ χουζᾶ ἐπιτρόπου ἡρώδου, καὶ σου-
σάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἐκ τῶν ὑπ-
αρχόντων αὐτῶν.

⁴ Συνόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευ-
ομένων πρὸς αὐτόν, εἶπεν διὰ παραβολῆς· ⁵ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων
τοῦ σπείρειν τὸν σπόρον αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὃ μὲν
ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ
οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό· ⁶ καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν,
καὶ φυὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα· ⁷ καὶ ἕτερον ἔπεσεν
ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συνφουεῖσαι αὐτὸ ἀκανθαὶ ἐπνιξαν αὐτό·
⁸ καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ ἔφυεν καὶ ἐ-
ποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ
ἔχων ὄρα ἀκούειν ἀκουέτω.

⁹ Ἐπηρώτων δὲ αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τίς αὕτη εἴη ἡ
παραβολή· ¹⁰ ὃ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς
βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέ-
ποντες μὴ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν καὶ μὴ συνιδῶσιν.
¹¹ ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ.
¹² οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, εἶτα ἔρχεται ὁ διά-
βολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ
πιστεύσαντες σωθῶσιν. ¹³ οἱ δὲ ἐπὶ τὴν πέτραν, οἱ ὅταν ἀκού-
σωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· οὗτοι ῥιζῶν
οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασ-
μοῦ ἀφίστανται. ¹⁴ τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν
οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλοῦτου καὶ ἡδονῶν τοῦ

3 αυτων: ^c et iam ^a vid αυταις 4 ^c συνιοντος 6 δια ^c et iam ^a vid: *και δια
7 ^c απεπνιξαν 8 επεσεν ^c: *εφυεν | εφυεν και: ^aet ^c φυεν 10 ακουωσιν: ^c puncta
imposuit sed rursus delet 13 ^c επι της πετρας | ^c om του θεου | ^c και ουτοι

3 ιωανα | διηκ. αυτοις | υπαρχ. αυταις 4 συνιοντος 5 α μεν et αυτα 6 κατ-
επεσεν | om την 7 συμφυ. | απεπνιξ. 8 και φυεν εποιησεν 9 om η 10 om ακου-
ωσιν και 13 επι της πετρας | om του θεου | και αυτοι (**ουτοι) ριζ.

3 απο τ. υπ. αυταις 4 συνιοντος 7 συμφυ. | απεπνιξ. 8 επι την | και
φυεν εποι. 9 λεγοντες τις ειη η πα. αυτη 10 om ακουωσ. και 12 ακουοντες
13 επι της πετρας | om του θεου | και ουτοι

Λ

βίου πορευόμενοι συνπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. ¹⁵ τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῆ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. ¹⁶ οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνῃσι τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν τίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. ¹⁷ οὐ γὰρ ἐστὶν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερόν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ μὴ γνωσθῆ καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. ¹⁸ βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὅσα ἂν γὰρ ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὅσα ἂν μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

¹⁹ Παρεγένοντό δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. ²⁰ ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ ὅτι ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἔξω ἰδεῖν σε θέλοντες. ²¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες καὶ ποιῶντες.

²² Ἐγένετο δὲ μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης. καὶ ἀνήχθησαν. ²³ πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν· καὶ κατέβη λαίλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνεον. ²⁴ προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες· ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσατο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. ²⁵ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ποῦ ἡ πίστις ὑμῶν; οἱ δὲ φοβηθέντες ἐθαύμασαν, λέγοντες· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

22 ^a ἐν μια | ^a καὶ αὐτοσ ἐνεβη 24 ἐπιστάτα sec: punctis notatum rursus deletis

14 συμπν. ? 16 ἐπι λυχνιασ | om ἵνα οἱ usq φωσ 19 παρεγενετο | om αὐτου pr 20 om οτι | η μητ. σου θελ. σε 21 τ. λογ. του θεου 22 ἐν μια | καὶ αὐτοσ ἐνεβη 23 εἰσ τ. λι. ανεμου 24 ἐπαυσαντο 25 φοβηθ. δε εθαυμ. λεγ. προσ αλληλουσ | om καὶ υπακου. αυτ.

14 συμπνιγ. 16 ἐπι λυχνιασ ἐπιτιθησιν 17 ου γνωσθησεται 18 οσ γαρ αν 19 om αὐτου pr 20 καὶ ἀπηγγελη αυτ. λεγοντων | om οτι | η μητ. σου 21 τ. λογ. του θεου | ποιουντ. αυτον 22 καὶ εγενετ. ἐν μια | καὶ αὐτοσ ἐνεβη 24 ἐγερθεισ | ἐπαυσαντο 25 που ἐστιν | φοβηθ. δε εθ. λεγ. προσ αλληλουσ

²⁶ Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν γεργεσηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντίπερα τῆς γαλιλαίας. ²⁷ ἔξελθόντι δὲ αὐτῶ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως ἔχων δαιμόνια, καὶ χρόνῳ ἱκανῶ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἄλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. ²⁸ ἰδὼν δὲ τὸν ἰησοῦν, ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῶ καὶ φωνῇ μεγάλη εἶπεν· τί ἐμοὶ καὶ σοί, ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου μὴ με βασανίσῃς. ²⁹ παρήγγελλεν γὰρ τῶ πνεύματι τῶ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεύετο ἀλύσεσιν καὶ πέδαις φυλασσόμενος· διαρρήσων τὰ δεσμὰ ἤλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους. ³⁰ ἐπηρώτησεν δὲ αὐτόν· τί σοι ὄνομά ἐστιν; οὗ δὲ εἶπεν· λεγιών, ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰς αὐτόν. ³¹ καὶ παρεκάλουν αὐτόν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ³² ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένη ἐν τῶ ὄρει, καὶ παρεκάλουν αὐτόν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν. ³³ ἔξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὄρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπεπνίγη. ³⁴ ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονός ἐφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ³⁵ ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν ἰησοῦν, καὶ εὔρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξῆλθεν, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ,

27 ^c οσ ειχεν | και χρ. ικανω: ^c εκ χρονων ικανων, sed priora restituta | ουκ ενεδ. ιματ.: ^c και ιματ. ουκ ενεδ., sed priora restituta 29 ^a και διαρρησων | δεσμα ^a: *δεμονια 30 αυτον: ^c add ο ιησους | ^c λεγειων 32 ^c παρεκαλεσαν | ^c επετρεψ. αυτοις 35 ^c τα δαιμ. εξηλθον

26 γερασηνων 27 τις ανηρ 29 παρηγγειλεν | και διαρρησων (**διαρρ.) | απο του 30 αυτον ο ιησους | λεγειων, **λεγειων 32 παρεκαλεσαν | επετρεψ. αυτοις 33 εἰς την λιμνην 35 *ηλθαν et ευραν | om του

26 γαδαρηνων | αντιπεραν 27 υπηνητ. αυτω | οσ ειχε δαι. εκ χρονων ικανων και ιματ. ουκ ενεδιδυσκετο 28 και ανακραξ. 29 ^c παρηγγειλε | εδεσμειτο | και διαρρησ. | υπο τ. δαιμονος 30 αυτον ο ιησους λεγων | σοι εστ. ονομ. | λεγειων | οτι δαιμ. πο. εισηλθ. 31 παρεκαλει 32 βοσκομενων | επετρ. αυτοις 33 εισηλθεν | εἰς την λιμνην 34 το γεγεννημενον | και απελθοντες απηγγ. 35 εξεληλυθει

καὶ ἐφοβήθησαν. ³⁶ ἀπήγγειλαν δὲ λέγοντες αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθεὶς. ³⁷ καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν πᾶν τὸ πλήθος τῆς περιχώρου τῶν γεργεσηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβᾶς εἰς πλοῖον ἐπέστρεψεν. ³⁸ ἑδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν λέγων· ³⁹ ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθεν, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς.

⁴⁰ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέφειν τον ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες τὸν θεόν. ⁴¹ καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ὃ ὄνομα ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ⁴² ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκειν. ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. ⁴³ καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἣτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον ἑαυτῆς καὶ οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, ⁴⁴ προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. ⁴⁵ καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς· τίς ὁ ἀψάμενός μου; ἀρνούμενων δὲ πάντων εἶπεν ὁ πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν. ⁴⁶ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν· ἦψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ' ἐμοῦ. ⁴⁷ ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ

37 ^c γαδαρηνων, sed γεργεσην. restitutum | ^a συνεστρεψ., ^c υπεστρ. 38 ^a ε-
δειτο, sed εδεετο restitutum 40 εγεν. δε εν: ^{ca} εν δε, sed ^{cb} priora rest | τον
θεον: ^a αυτον 41 ^c του ιησου 42 ^c μονογενησ ην 43 ^c om εαυτης και 47 ιδουσα
usq ηλθεν ^a: *om

36 om λεγοντ. 37 απαν | γερασηνων | υπεστρεψεν 38 εδειτο 40 εν δε τω
υποστρ. | προσδοκ. αυτον 41 και ουτος αρχ. 42 μονογεν. ην 43 om ιατροισ
usq βι. εαυτ. και | απ ουδενος 45 om και οι σ. αυτ.

36 om λεγοντ. | αυτοισ και οι 37 ηρωτησαν | απαν | γαδαρηνων | εισ το
πλοιον | υπεστρεψ. 38 ο ιησους λεγων 39 εποι. σοι 40 υποστρεψαι | προσδοκ.
αυτον 41 του ιησου 42 μονογεν. ην 43 εισ ιατρους | om εαυτης και 45 μετ
αυτου | αποθλιβ.: add και λεγεις τις ο αψαμενος μου 46 εξελθουσαν

ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ [δι' ἣν αἰτίαν ἦψατο αὐτοῦ] διήγγειλεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ⁴⁸ ὁ δὲ εἶπεν· θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. ⁴⁹ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται ἰσὺς παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μηκέτι σκύλλε τὸν διδάσκαλον. ⁵⁰ ὁ δὲ ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐτῷ· μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται. ⁵¹ ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐδένα ἀφῆκεν συνεισελθεῖν αὐτῷ εἰ μὴ πέτρον καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάννην καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ⁵² ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν· μὴ κλαίετε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. ⁵³ καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. ⁵⁴ αὐτὸς δὲ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων· ἡ παῖς, ἔγειρε. ⁵⁵ καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. ⁵⁶ καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

ΙΧ.

¹ Συνκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἀποστόλους δέδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν. ² καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενεῖς, ³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε βᾶβδον μήτε πῆραν μήτε ἄρτον μηδὲ ἀργύριον μήτε δύο χιτῶνας. ⁴ καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν

47 δι' ἣν αἰ. ηψ. αὐτοῦ: haec omissa nec suppleta 50 εἶπεν: ^c ἀπεκριθῆ 55 αὐτῆς: ^a add καὶ ἀνεστῆ παραχρῆμα IX, 3 χιτῶνας: ^a add εχετε

47 ἀπηγγεῖλεν 48 εἶπεν αὐτῆ | θυγάτηρ 50 εἶπεν: ἀπεκριθῆ | πιστεύουσιν 51 οὐκ ἀφῆκ. εἰσελθ. τίνα συν αὐτ. | κ. ἰωάννην κ. ἰακω. 55 αὐτῆς: add καὶ ἀνεστῆ παραχρῆμα IX, 1 συγκαλ. | om ἀποστολ. | ἐδωκεν δυνάμ. αὐτοῖς 2 om τοὺς ἀσθ. 3 μήτε ἀργυρ. | χιτῶν. εχειν

47 ἀπηγγεῖλεν αὐτῷ 48 εἶπεν αὐτῆ· θαρσει θυγ. 49 λεγων αὐτῷ | μὴ σκ. 50 ἀπεκριθῆ αὐτῷ λεγων 51 εἰσελθων | οὐκ ἀφῆκ. εἰσελθ. οὐδενα εἰ 52 οὐκ ἀπεθ. 54 αὐτ. δε ἐχβαλων ἐξω παντας καὶ κρα. | εγειρου 55 αὐτῆς: add καὶ ἀνεστῆ παραχρῆμα IX, 1 συγκαλ. | δωδ. μαθητας αὐτοῦ ἐδωκεν 2 τ. ἀσθενουντας 3 ραβδουσ | μήτε ἀργυρ. | μῆτ. ἀνα δ. χιτ. εχειν

εἰσέλθητε, ἐκεῖ μείνατε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. ⁵ καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἐκ τῆς πόλεως ἐκείνης τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάσσετε εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ⁶ ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

⁷ Ἦκουσεν δὲ ἠρώδης τὰ γινόμενα πάντα, καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινῶν ὅτι ἰωάννης ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ⁸ ὑπὸ τινῶν δὲ ὅτι ἠλείας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ⁹ εἶπεν δὲ ἠρώδης· ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δὲ ἐστὶν οὗτος περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν αὐτόν.

¹⁰ Καὶ υποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ἃ ἐποίησαν. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησέν κατ' ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον. ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ, καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλησεν αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο. ¹² ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ· ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς κύκλω κώμας καὶ ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ εὔρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. ¹³ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ εἶπαν· οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλείονες ἄρτοι πέντε καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. ¹⁴ ἦσαν δὲ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν

⁵ ^{ca} επ αυτους, ^{cb} επ αυτοις ⁷ ^a ηρωδ. ο τετραρχησ ¹⁰ εποιησαν ^a: *-σεν| εἰς τοπ. ερημ.: ^{ca} εἰς πολιν καλουμενην βηθσαιδα, sed ^{cb} priora rest ¹² ^{ca} τους οχλους, ^{cb} rursus τον οχλ. ¹³ ^c πλειον η πεντ. αρτ. ¹⁴ δε: ^{ca} γαρ, ^{cb} rursus δε

4 μενετε 5 εξερχ. απο | μαρτ. επ αυτους 6 κατ. τας κωμ. 7 ηρωδ. ο τετραρχησ | ιωανησ 9 ο ηρωδης | ιωαννη 10 οσα εποι. | συνεχωρ.^{mai} 1 | εἰς πολιν καλουμενην βηθσαιδα 11 ελαλει 12 η δε: ηδη 13 ειπ. δ. προσ αυτους | φαγειν υμεις | πλειον η αρτ. 14 ησαν γαρ

4 μενετε 5 δεξωνται | εξερχ. απο | και τον κον. | αποτιναξατε ε. μ. επ αυτους 6 τας κωμας 7 ηρωδ. ο τετραρχησ | γινομ. υπ αυτου | εγηγηρται 8 ηλιασ | προφ. εἰς 9 και ειπ. ο ηρωδ. | εγω ακουω 10 οσα εποι. | ερημον: add πολεωσ καλουμενης βηθσαιδα 11 δεξαμενος | ελαλει 12 ινα απελθοντες | τους αγρουσ 13 ειπ. δε προσ αυτους | ειπον | πλειον η πεντ. αρτ. κ. δυ. ιχθ. 14 ησαν γαρ

δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ὡσεὶ ἀνὰ πεντήκοντα. ¹⁵ καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ κατέκλιναν πάντας. ¹⁶ λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κατέκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. ¹⁷ καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν τῶν κλασμάτων, κόφινοι δώδεκα.

¹⁸ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς λέγων· τίνα με οἱ ὄχλοι λέγουσιν εἶναι; ¹⁹ οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ²⁰ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ. ²¹ ὁ δὲ ἐπιτιμῆσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο, ²² εἰπὼν ὅτι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου δεῖ πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. ²³ ἔλεγεν δὲ πρὸς πάντας· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ²⁴ ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. ²⁵ τί γὰρ ὠφελεῖ ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθεῖς; ²⁶ ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. ²⁷ λέγω δὲ ὑμῖν ἀλη-

18 αυτον: ^a add εν τοπω, sed rursus deletum est | ^c λεγουσ. οι οχλ. 22 δει: ^c post οτι pon 23 ερχεσθαι: ^a ελθειν | καθ' ημερ.: ^{corr}del, ^{corr}rest

15 απαντας 16 ευλογ. αυτους 17 το περισσ. αυτοις κλασμ. 18 om ο ιησ. 19 ιωαννην | ηλειαν 22 δει τὸν υι. τ. ανθρ. 23 *(mai) απαρνησασθω 24 γαρ αν 25 ωφελειται

14 om ωσει sec 15 ανεκλιναν απαντ. 16 ευλογ. αυτους | παρατιθεναι 17 το περ. αυτοις κλασματ. 18 om ο ιησ. | λεγ. οι οχλ. ειναι 19 ειπον 20 αποκριθ. δε ο πετρ. 21 ειπειν τουτο 22 δει: post οτι pon 23 οπ. μου ελθειν απαρνησασθω 24 γαρ αν 25 ωφελειται

θῶσ, εἰσὶν τινες τῶν αὐτοῦ ἐστηκότων, οἱ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

²⁸ Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ὥσει ἡμέραι ὀκτώ, παραλαβὼν πέτρον καὶ ἰωάννην καὶ ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύχεσθαι. ²⁹ καὶ ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἐγένετο ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. ³⁰ καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν μωϋσῆς καὶ ἠλείας, ³¹ οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἤμελλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. ³² ὁ δὲ πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὑπνῶ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδαν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. ³³ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκητὰς τρεῖς, σοὶ μίαν καὶ μωσεῖ μίαν καὶ μίαν ἡλίαν, μὴ εἰδῶς ὃ λέγει. ³⁴ ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην. ³⁵ καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἐκλελεγμένος, αὐτοῦ ἀκούετε. ³⁶ καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὐρέθη Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακασιν.

³⁷ Ἐγένετο δὲ τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. ³⁸ καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν λέγων· διδάσκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς μοι ἐστίν, ³⁹ καὶ πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει καὶ ῥάσσει καὶ σπαράσσει αὐτόν

28 ^c καὶ παραλαβ. 29 ^c καὶ ἐγενετο ἐν τῷ προσευχεσθαι

28 ἰωαννην | προσευξασθαι 29 καὶ ἐγενετο ἐν τ. προσευχεσθαι | om ἐγενετο
31 ἐμελλεν 32 εἶδον 33 ποιησωμεν | μίαν σοι | μίαν μωυσει | ἠλειαν 36 ἐωρα-
καν 38 ἐπιβλεψαι 39 καὶ ἰδου πν. | om κ. ρασσει

27 τῶν ὧδε ἐστηκ. | γευσονται 28 καὶ παραλαβ. τὸν πετρ. | προσευξασθαι
29 καὶ ἐγενετο ἐν | προσευχεσθαι | om ἐγενετο 30 μωυσησ | ἠλιασ 31 ἐμελλε
32 εἶδον 33 ποιησωμεν | μίαν σοι 34 ἐπεσκιασεν | ἐκεινοὺς εἰσελθειν 35 ἐκ-
λελ.: ἀγαπητοσ 36 ὁ ἰησ. 37 δε ἐν τη 38 ἀνεβοησε | ἐστι μοι 39 καὶ ἰδου
πν. | om καὶ ρασσει

μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντριβὸν αὐτόν.
⁴⁰ καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἤδυνήθησαν. ⁴¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε μεθ' ὑμῶν ἔσται καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου. ⁴² ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἴασατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ⁴³ ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ. πάντων δὲ θαυμάζοντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ⁴⁴ θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. ⁴⁵ οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἰσθωνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

⁴⁶ Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. ⁴⁷ ὁ δὲ ἰησοῦς εἰδὼς τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτοῦ, ⁴⁸ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅς ἐάν δεξῆται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται, καὶ ὅς ἐμὲ δέχεται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτός ἐστιν μέγας. ⁴⁹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰωάννης εἶπεν· ἐπιστάτα, εἶδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. ⁵⁰ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ἰησοῦς· μὴ κωλύετε· ὅς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστίν.

⁵¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήμψεως, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξεν τοῦ πορεύ-

39 *συντριβουν, sed u sec a c et iam ante eum deletum 41 c προσαγ. μοι
 42 προσερχ. c: *προσευχ. 43 ειπεν a: *om 46 μειζων: cod -ζων 50 c ο ιησ. |
 ca bis ημων, cb bis υμων 51 c αναλημφ. αυτου

39 μολις 41 εσομ. προσ υμας 47 παιδιον 48 ος αν εμ. δεξηται 49 δε
 ιωαννης 50 υπερ υμων 51 αναλημφ. αυτου | om αυτου | εστηρισεν

40 εκβαλλωσιν 41 εσομ. προσ υμας 43 εποιησεν ο ιησους 47 ιδων 48 ος
 εαν εμε δεξηται | εσται μεγας 49 επι τω | τα δαιμον. | εκωλυσαμεν 50 και ειπε
 ο ιησ. | καθ ημων 51 αναλημφ. αυτου

εσθαι εἰς ἱερουσαλήμ. ⁵² καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς πόλιν σαμαριτῶν ὡς ἐτοιμάσαι αὐτῷ. ⁵³ καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς ἱερουσαλήμ. ⁵⁴ ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἰάκωβος καὶ ἰωάννης εἶπαν· κύριε, θέλεις εἶπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς; ⁵⁵ στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς. ⁵⁶ καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

⁵⁷ Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις πρὸς αὐτόν· ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ. ⁵⁸ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. ⁵⁹ εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον· ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπεν· κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθόντι θάψαι τὸν πατέρα μου. ⁶⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ· ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶¹ εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος· ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. ⁶² εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ ἰησοῦς· οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετόσ ἐστιν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

X.

¹ Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέρουσ ἐβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτούς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. ² ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς· ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·

52 ^c εἰς κώμην σαμ. ὡστε 62 ^c ἐστιν ἐν τῇ

52 εἰς κώμην σαμαρειτῶν 53 αὐτοῦ: ^{mai} om 54 ἰωάννης 57 οἴκου ἐαν
58 om ὁ 59 *om κυριε 62 om πρὸς αὐτόν | om αὐτοῦ X, 1 om καὶ pr | ἐβ-
δομηκ. δυο | om. αὐτοῦσ | ἀνα δυο δυο

52 εἰς κώμην σαμαρειτῶν ὡστε 54 οἱ μαθ. αὐτοῦ | εἶπον | αὐτοῦσ: add ὡσ
καὶ ἡλιασ ἐποίησε 55 ἐπετ. αὐτοῖσ: add καὶ εἶπεν· οὐκ οἰδατε οἶον πνευματος
εστε ὑμεῖσ 56 καὶ etc: praem ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἠλθε ψυχασ ἀνθρώπων
ἀπολεσαι ἀλλὰ σωσαι 57 ἐγενετο δε πορευομ. | ὁπ. ἀν ἀπερχ. κυριε 59 ἀπελθ.
πρωτ. 60 αὐτω: add ὁ ἰησοῦσ 62 εἰς τῇ βασιλείαν X, 1 ἐμελλεν 2 ἐλεγ. οὐν

δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ³ ὑπάγετε· ἰδοὺ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. ⁴ μὴ βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μὴ ὑποδήματα· μηδὲνα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. ⁵ εἰς ἣν δ' ἂν εἰσέλθητε οἰκίαν, πρῶτον λέγετε· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. ⁶ καὶ εἰ ἂν ἦ ἐκεῖ ὁ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ⁷ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθιόντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιον γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. ⁸ καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, ⁹ καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· ἡγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁰ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθητε καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἶπατε· ¹¹ καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε ὑμεῖς, ὅτι ἡγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹² λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. ¹³ οὐαὶ σοι χοραζεῖν, οὐαὶ σοι βηθσαϊδᾶν· ὅτι εἰ ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν. ¹⁴ πλὴν τύρῳ καὶ σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. ¹⁵ καὶ σὺ καφαρναοῦμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως ἄδου καταβιβασθήσῃ. ¹⁶ ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ, ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

¹⁷ Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες·

4 ^c καὶ μηδὲνα 6 ο ante υιοσ: ^{cor} (c) erasit 11 ημιν ^a: *υμιν | υμεις: ^a om

2 εργατ. εκβαλ. . 4 καὶ μηδὲνα 6 εαν εκει η υιοσ | επαναπαυσεται 7 εσθοντες 11 om υμεις 12 om δε 13 *βηθσαϊδα, *βηθσαϊδα 15 *του ουραν. | του αδου καταβηση 17 οι εβδομ. δυο

2 εκβαλλη 3 ιδου εγω 4 βαλαντιον | μηδε υποδημ. | και μηδὲνα 5 οικιαν εισερχησθε 6 κ. εαν μεν | σ om ὁ | επαναπαυσεται 7 τ. μι. αυτ. εστι 8 κ. ε. ην δ αν 10 πολ. εισερχησθε 11 om εισ τ. ποδασ | om υμεις | ηγγικ. εφ υμασ 13 σ^o χοραζιν, σ χωραζιν | βηθσαϊδα | εγενοντο | καθημεναι 15 καπερναουμ | η εωσ του ουρ. υψωθειςα

κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. ¹⁸ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἐθέρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἄστραπην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. ¹⁹ ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς ἀδικήσει. ²⁰ πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

²¹ Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ εἶπεν· ἐξομολογούμαι σοι πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. ²² πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστίν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστίν ὁ πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. ²³ καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητάς κατ' ἰδίαν εἶπεν· μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. ²⁴ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ ἴδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

²⁵ Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτόν, λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ²⁶ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; ²⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ²⁸ εἶπεν δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς ἀπεκρίθησ'· τοῦτο ποίει, καὶ ζήση.

19 υμασ: ^a add ου μη 25 ποιησας: *add ινα, sed ipse vid del

18 εκ τ. ουρ. ωσ αστρ. 19 την δυν. την του | ουδ. υμ. ου μη αδικηση 21 om εν sec | ευδοκ. εγενετ. 22 ω αν 24 ειδαν | ακουσαι μου α 27 *om σου prim | om της | om και prim

19 διδωμι | ου μη αδικηση (ς^ο -σει) 20 χαιρ. δε μαλλον | εγραφη 21 om εν sec | τω πνευμ. ο ιησους | om τ. αγιω 22 παντα: ς (non ς^ο) praem και στραφεις προς τουσ μαθητας ειπε | παρεδοθη μοι 24 ειδον 25 και λεγων. 27 εξ ολης της ψυχης | εξ ολης της ισχυος | εξ ολης της διανοιας

²⁹ ὁ δὲ θέλων δικαιῶσαι αὐτὸν εἶπεν πρὸς τὸν ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστὶν μου πλησίον; ³⁰ ὑπολαβὼν ὁ ἰησοῦς εἶπεν· ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ ἱερουσαλήμ εἰς ἱεριχώ καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ. ³¹ κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ³² ὁμοίως δὲ καὶ λευίτης κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. ³³ σαμαρίτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτόν, καὶ ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη, ³⁴ καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἦγαγεν αὐτὸν εἰς πανδόκιον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. ³⁵ καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοκεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἂν προσδαπανήσῃς ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. ³⁶ τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστὰς; ³⁷ ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

³⁸ Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνή δὲ τις ὀνόματι μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν. ³⁹ καὶ τῆδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη μαριάμ, καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. ⁴⁰ ἡ δὲ μάρθα περισπάτο περὶ πολλὴν διακονίαν. ἐπιστάσα δὲ εἶπεν· κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην με κατέλιπεν διακονεῖν; εἶπε οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται.

29 ^a εαυτον 30 ^c υπολαβ. δε 32 ὁμοίως usq αντιπαρ. ^c: *om 34 ^c πανδοχιον 35 ^c πανδοχει 36 των ^a: *om 38 οικιαν: ^a add αυτησ, ^c rursus del 39 μαριαμ: ^a add η | ^c ηκουεν

29 εαυτον 30 ιεριχω 32 λευειτης 33 σαμαρειτης 34 πανδοχειον 35 εδωκ. δυο δην. | πανδοχει | om αυτω | ο τι εαν πρ. εγω εν 36 σοι δοκει σοι 37 *om ὁ tert 38 om εισ τ. οικ. 39 *μαρια | *η και παρακ. | **παρα τουσ ποδ. | κυριου: *ιησου 40 *κατελειπεν

29 δικαιουν εαυτον 30 υπολαβ. δε | ιεριχω | ημιθανη τυγχανοντα 32 γενομενος κατα 33 σαμαρειτης | κ. ιδων αυτον 34 πανδοχειον 35 εξελθων εκβαλων | πανδοχει | εγω εν τω 36 τις ουν | δοκει σοι πλησιον 37 ειπεν ουν αυτω 38 εγενετο δε εν τω πο. α. και αυτος | ε. τον οικον αυτης 39 μαρια η και παρακαθισασα παρα τ. π. τ. ιησου

⁴¹ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος· μάρθα μάρθα, μεριμνᾷς καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά, ⁴² ὀλίγων δὲ ἐστὶν χρεία ἢ ἐνός· μαρία γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρέθησεται αὐτῆς.

XI.

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· κύριε, διδάξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. ² εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου· γεννηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ οὕτω καὶ ἐπὶ γῆς· ³ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δός ἡμῖν καθ' ἡμέραν· ⁴ καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ὡς καὶ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. ⁵ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἴπη αὐτῷ· φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, ⁶ ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· ⁷ καὶ κείνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπη· μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδιά μου εἰς τὴν κοίτην μετ' ἐμοῦ εἰσίν, καὶ οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. ⁸ λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διὰ δὲ τὴν ἀναιδίαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς

42 χρεία c: *om | c αφ. απ αυτησ XI, 1 ιωαννης: suppl^a vel ipse*; c και ιω. 2 c om ουτω | επι: ca add της, cb rursus del 3 c το καθ 4 c και γαρ αυτ. αφειομεν | πειρασμον: c add αλλα ρυσαι ημασ απο τ, quibus rursus deletis post γησ v. 2. add και ρυσαι ημασ απο του πονηρου 5^a μεσονυκτιον, sed restitutum -τιου 8 δε: c et fortasse iam^a γε

41 κυριος: *ιησους 42 χρ. εστ. | μαριαμ XI, 1 καθωσ και ιωανησ 2 ελ- θετω | om γεννηητω usq επι γησ 3 διδου ημ. το καθ 4 και γαρ αυτ. αφειομεν 7 μετ εμ. εισ τ. κοιτ. | om και sec 8 δια γε τ. αναιδειαν

41 κυριος: ιησους | τυρβαζη 42 ενος δε εστι χρεία | μαρ. δε | αφ. απ αυτησ XI, 1 καθωσ και 2 πατερ ημων ο εν τοις ουρανοις | ελθετω | om ουτω | επι της γησ 3 διδου | το καθ 4 και γαρ αυτοι | πειρασμον: add αλλα ρυσαι ημασ απο του πονηρου 7 μετ εμ. εισ τ. κοιτ. | om και sec 8 αυτου φιλον | δια γε τ. αναιδειαν

δώσει αὐτῷ ὅσων χρήξει. ⁹ καὶ γὰρ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησεται· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. ¹⁰ πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. ¹¹ τίς δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹² ἢ καὶ αἰτήσῃ ὄν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; ¹³ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ δίδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατήρ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

¹⁴ Καὶ ἦν ἐκβάλλον δαιμόνιον κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι· ¹⁵ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· ἐν βεεζεβούλ τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· ¹⁶ ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. ¹⁷ αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία διαμερισθεῖσα ἐφ' ἑαυτὴν ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. ¹⁸ εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; τί λέγετε ἐν βεεζεβούλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια; ¹⁹ εἰ δὲ ἐγὼ ἐν βεεζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. ²⁰ εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²¹ ὅταν ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἔσται τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ²² ἐπὰν δὲ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἶρει, ἐφ' ἣ ἐπεποιθεῖ, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν.

8 ° ὁσον 18 τι: ° ὅτι 20 ° ἐγὼ ἐκβαλλῶ 21 ° et iam °? ὁ ἰσχυρ.

10 ἀνοιγεται 11 τινα δε εξ υμ. αιτ. τ. πατ. ο υιοσ | om αρτον usq αυτω; η | ιχθ. και αντι ιχθ. οφ. αυτ. επιδ. 12 om μη 13 πονηρ. υπαρχοντες | ο πα. ο εξ 15 ειπαν 17 εφ εαυτ. διαμερ. 18 διεμερισθη | τι: οτι 19 υμων κριτ. εσont. 20 εγω εκβαλλ. 21 οτ. ο ισχυρ. | εστιν

11 τινα δε υμων | αιτησει ο υιοσ | ει και ιχθυν | αυτω επιδωσει 12 η και εαν αιτηση (σ° -σει) 13 πονηρ. υπαρχοντες | αγαθα δοματα | ο πατ. ο εξ 14 δαιμ. και αυτο ην κωφ. 15 βεελζεβουλ | om τω 16 παρ αυτ. εζητ. εξ ουρ. 17 εφ εαυτ. διαμερ. 18 διεμερισθη | τι: οτι | βεελζεβουλ, item post 19 κριτ. υμ. αυτ. εσ. 21 ο ισχυρ. | εστι 22 ο ισχυρ.

²³ ὁ μὴ ὄν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει με. ²⁴ ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνδρῶν τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὐρίσκον λέγει· ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. ²⁵ καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ²⁶ τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἑπτὰ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων. ²⁷ ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις φωνὴν γυνή ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. ²⁸ αὐτὸς δὲ εἶπεν· μενοῦν μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

²⁹ Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισομένων ἤρξατο λέγειν· ἡ γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρὰ ἐστίν· σημεῖον ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ. ³⁰ καθὼς ἐγένετο ἰωνᾶς τοῖς νινευεῖταις σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. ³¹ βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνθρώπων τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον σολομῶνος ὧδε. ³² ἄνδρες νινευεῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινούσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον ἰωνᾶ ὧδε. ³³ οὐδεὶς λύχνον ἄψας εἰς κρύπτῃν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μῶδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰς-

23 με: ^{ca} om, ^{cb} rest 24 ^c ευρ. τότε λεγει 25 ^c ευρ. σχολαζοντα σεσαρ.
26 μεθ εαυτου: super raso επτα ab ^{*vid} rescriptum 28 ^a om τ. λογ. τ. θε. sec loco 31 ^c μετα τ. ανδρων

23 om με 24 τότε λεγει 25 ευρ. σχολαζοντα σεσαρ. 26 om μεθ εαυτ. 27 η κοιλια 28 ^{**}μενουγγε | om τ. λογ. τ. θε. sec loco 29 om γενεα sec 30 καθωσ γαρ εγ. ο ιωνασ 31 μετα τ. ανδρων

23 om με 26 om μεθ εαυτ. | επτα: ante ετερα pon 27 τις γυνη φωνην | η κοιλια 28 μενουγγε | τ. λο. τ. θε. sec loco: αυτον 29 om γενεα sec | επιζητει | ιωνα του προφητου 30 καθωσ γαρ | σημ. τοις νινευιταις 31 μετα τ. ανδρων | σολομωντος bis 32 νινευι 33 ουδεις δε | ^ς (1624) κρυπτην, ^ς (item ^ς 1633) κρυπτον | ^ς αλλα

πορευόμενοι τὸ φῶς βλέπουσιν. ³⁴ ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστίν ὁ ὀφθαλμός σου· ὅταν ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦσ ᾦ, καὶ ὄλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστίν· ἐπὶ δὲ πονηρὸς ᾦ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. ³⁵ σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. ³⁶ εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὄλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινόν, ἔσται φωτεινόν ὄλον, ὡς ὅταν λύχνος τῆ ἀστραπῆ φωτίζη σε.

³⁷ Ἐν δὲ τῷ λαλήσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν φαρισαῖος ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῶ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. ³⁸ ὁ δὲ φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. ³⁹ εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· νῦν ὑμεῖς οἱ φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. ⁴⁰ ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσασ τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; ⁴¹ πλὴν τὰ ἐνόητα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστίν. ⁴² ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαῖοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πῆγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρερέχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ ἀφεῖναι. ⁴³ οὐαὶ ὑμῖν, φαρισαῖοι, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. ⁴⁴ οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἶδασιν. ⁴⁵ ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. ⁴⁶ ὁ δὲ εἶπεν· καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψάυετε τοῖς φορτίοις. ⁴⁷ οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐ-

34 ^c om σου prim | και το: ^c κ. ολον το, sed ολ. rursus erasum 36 ^c ο λυχνος 42 ηδυοσμον ^c: *ηδυοσμον | παν: *vel^a ex το correxit | ^a ταυτα δε | ^c παρειναι 47 ^c οι δε πατ.

33 βλεπωσιν 36 μεροσ τι | ωσ οτ. ο λυχν. εν τη 40 *ουκ 42 αλλ | *om τ. θεου | ταυτα δε | *παρειναι, **αφιεναι 43 τοις φαρισαιοις 46 και αυτοι υμεις 47 οι δε πατ.

33 το φεγγος βλεπωσιν 34 om σου prim | οταν ουν 36 ο λυχν. 37 ηρωτα | φαρισ. τισ 42 αλλ | αφιεναι 43 τοις φαρισαιοις 44 υμιν: add γραμματεισ και φαρισαιοι υποκριται 47 οι δε πατ.

τούς. ⁴⁸ ἄρα μάρτυρές ἐστε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε. ⁴⁹ διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν· ἀποστελεῶ εἰς αὐτούς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτείνουσιν καὶ διώξουσιν, ⁵⁰ ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκχυννόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, ⁵¹ ἀπὸ αἵματος ἄβελ ἕως αἵματος ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. ⁵² οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθατε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

⁵³ Κακέϊθεν ἐξεληθόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, ⁵⁴ ἐνεδρεύοντες, θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

XII.

¹ Ἐν οἷς ἐπισυναχθεῖσῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον· προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων, ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις. ² οὐδὲν κεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ³ ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὐς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμίοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων. ⁴ λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσώτερόν τι ποιῆσαι. ⁵ ὑποδειξῶ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· τὸν μετὰ τὸ

49^c αποκτενουσιν 50^c εκδηκηθη XII, 1 πρῶτον: in codice a sqq distinctum

49 αποκτενουσιν 50 εκκεχυμενον 54 ενεδρ. αυτον XII, 1 των φαρ. post υποκρισις ρον 2 ουδεν δε συγκεκαλ. 3 ταμειοις 4 αποκτεινοντων 5 υποδειξ. δε | φοβηθητε· φοβηθητε τον

48 αρα μαρτυρειτε | οικοδομ. αυτων τα μνημεια 49 αποκτενουσι | εκδιωξουσιν 50 εκχυνομενον 51 απο του et εωσ του 52 εισηλθετε 53 κακ. εξε. αυτ.: λεγοντοσ δε αυτου ταυτα προσ αυτουσ 54 ενεδρ. αυτον και ζητουντες θηρ. | αυτου: add ινα κατηγορησωσιν αυτου XII, 1 5^e πρῶτον eum seqq conj 2 ουδ. δε συγκεκαλ. 3 ταμειοις 4 αποκτεινοντων 5 υποδειξ. δε | φοβηθητε· φοβηθητε τον

ἀποκτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβάλλειν εἰς τὴν γέενναν. ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. ⁶ οὐχὶ πέντε στρουθία πωλοῦνται ἄσπαρτων δύο; καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁷ ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. ⁸ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ. ⁹ ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. ¹⁰ καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημοῦντι οὐκ ἀφεθήσεται. ¹¹ ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴπητε. ¹² τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.

¹³ Εἶπεν δὲ τις ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ· διδάσκαλε, εἶπέ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ¹⁴ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμῶν; ¹⁵ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοῦς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀποπάσης πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἢ ζωῇ αὐτοῦ ἔστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ. ¹⁶ εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοῦς λέγων· ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. ¹⁷ καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; ¹⁸ καὶ εἶπεν· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας ὀικοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά μου, ¹⁹ καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχῇ,

8 ^a εμπρ. των αγγελων του θε. 9 απαρνηθησεται ^a: *-νησεται 14 ^c εφ υμας 15 ^c υπαρχ. αυτω 18 ^c οικοδομησω | τα γεν. μου: ^aet^c τον (^c παντα τον) σιτον μου και τα αγαθα μου

5 εμβαλειν 7 om ουν 8 om οτι | *οσ αν ομολογησει | εμπρ. των αγγελων του θε. 10 βλασφημησαντι 11 εισ: επι 14 εφ υμας 15 υπαρχ. αυτω 17 εν αυτω 18 οικοδομησω | παντα τον σειτον και τα αγαθα μου

5 εξουσι. εχοντ. εμβαλειν 6 πωλειται 8 om οτι | εμπρ. των αγγελων του θε. 10 βλασφημησαντι 11 προσφερωσιν υμ. επι | μεριμνατε 13 αυτω εκ τ. οχλ. 14 κριτην: δικαστην | εφ υμας 15 πασης: της 18 οικοδομησω | τα γεννημ. (^c γεννημ.) μου και τα αγαθα μου

ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλὰ· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. ²⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ἄφρων, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἠτοίμασας, τίνοι ἔσται; ²¹ οὕτως ο ἠθσαυρίζων αὐτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

²² Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι τί ἐνδύσησθε. ²³ ἢ γὰρ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶ τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. ²⁴ κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὔτε σπεύρουσιν οὔτε θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν τάμιον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσω μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. ²⁵ τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πηχυν; ²⁶ εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστόν τι δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; ²⁷ κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. ²⁸ εἰ δὲ ἐν ἄγρῳ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, πόσω μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. ²⁹ καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε καὶ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε· ³⁰ ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρήζετε τούτων. ³¹ πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν. ³² μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποιμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὑμῶν ὁ πατὴρ δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. ³³ πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃ οὐκ ἐνγίξει οὐδὲ σῆς διαφθείρει. ³⁴ ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται. ³⁵ ἔστωσαν ὑμῶν

21 ^c εαυτω 23 ^c ἐστιν 25 ^a πηχυν ενα 26 τι pr: ^c om 29 μη: suppl ^a 31 ^a ταυτα παντα

20 αιτουσιν 22 om αυτου | σωματι υμων 24 ου σπειρ. ουδε | ταμειον 25 επι τ. ηλ. αυτ. προσθ. 26 om τι pr 27 om οτι 28 ἀμφιᾶζει 32 ο πατηρ υμων 33 ἐγγιζει

20 ^s 1633 αφρον 21 εαυτω 22 υμιν λεγω | τη ψυχ. υμων 23 om γαρ 24 ου σπειρ. ουδε | ταμειον 25 πηχ. ενα 26 ουτε | om τι pr 27 om οτι 28 τ. χο. εν τω αγρ. σημερ. οντ. 29 η τι πιητε 30 επιζητει 31 αυτου: του θεου | ταυτα παντα 32 ο πατ. υμων 33 βαλαντια | ἐγγιζει

αἱ ὀσφύες περιεζωσμένοι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· ³⁶ καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῶ. ³⁷ μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. ³⁸ καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθη καὶ εὐρη οὕτως, μακάριοί εἰσιν. ³⁹ τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα ὥρα ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, οὐκ ἂν ἀφήκεν διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. ⁴⁰ καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

⁴¹ Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ πέτρος· κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις ἢ καὶ πρὸς πάντα; ⁴² καὶ εἶπεν ὁ κύριος· τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διαδοῦναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; ⁴³ μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει οὕτως ποιοῦντα. ⁴⁴ ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ⁴⁵ εἰάν δὲ εἶπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει μου ὁ κύριος ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεισθαι· ⁴⁶ ἤξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ⁴⁷ ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοῦς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μὴ ἐτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται πολλάς· ⁴⁸ ὁ δὲ μὴ γνοῦς, ποιήσας δὲ

37 καὶ παρελθ. διακ. αυτ. ^a: *om 38 ^a εἰσιν ἐκεῖνοι 39 ερχεται: ^aet^c add ε-γρηγορησεν (^c add αν) καὶ 42 δουλος: ^c οἰκονομος | ^c καταστησει | ^c διδομαι 45 ^{ca} ὁ κυρ. μου, sed ^{cb} rursus μου ὁ κυρ.

38 εἰσιν ἐκεῖνοι 39 εγρηγορησεν αν καὶ ουκ αφηκ. 41 om αυτω 42 ὁ πιστ. οἰκονομος ὁ φρον. | καταστησει | διδομαι | om το 43 ποιοουντ. ουτ. 45 ὁ κυρ. μου

36 αναλυσει 38 καὶ εαν ελθη εν τ. δευ. φυλακη καὶ εν τ. τρ. φυ. ελθ. | εἰσιν αἱ δουλοι ἐκεῖνοι 39 εγρηγορησεν αν καὶ ουκ αφηκε διορυγηται 40 κ. υμεις ουν 42 ειπε δε | ὁ πιστ. οἰκονομος | καταστησει | διδομαι 43 ποιοουντ. ουτ. 45 ὁ κυρ. μου 47 κυριου εαυτου | μηδε ποιησας

ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. ⁴⁹ πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη. ⁵⁰ βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου τελεσθῆ. ⁵¹ δοκεῖτε ὅτι εἰρηγὴν παρεγενόμενῃ δοῦναι ἐν τῇ γῆ; οὐχὶ λέγω ὑμῖν ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. ⁵² ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἐνὶ οἴκῳ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισίν· ⁵³ διαμερισθήσονται πατὴρ ἐπὶ υἱῶ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί, καὶ μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητέρα, πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν.

⁵⁴ Ἐλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· ὅταν ἴδητε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὅτι ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· ⁵⁵ καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε· καύσων ἔρχεται, καὶ γίνεται. ⁵⁶ ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν; ⁵⁷ τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; ⁵⁸ ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδώσει τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακὴν. ⁵⁹ λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως καὶ τὸ ἕσχατον λεπτον ἀποδοῖς.

XIII.

¹ Παρῆσαν δὲ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα πειλάτος ἔμιξεν μετὰ τῶν

48 ^a παντι δε | πολυ alterum suppl ^a 50 ^{ca} συντελεσθη, sed συν rursus erasum 52 εσονται usque διαμεμερισμε (sic, voi est ipsius *) suppl ^a 53 ^c νυμφην αυτησ et πενθεραν αυτησ 55 ^c λεγετε οτι | ερχεται: ^a εσται 56 ^c του ουρ. κ. τ. γησ 59 ^c τον εσχατ.

48 παντι δε 53 om και sec | επι την μητερα | την νυμφην αυτησ 55 οτι καυσων εσται 56 τον καιρ. δε 57 αφ: εφ ^{mai} 58 om απ

48 παντι δε 49 επι: εις 50 εωσ ου 52 εν οικω ενι 53 διαμερισθησεται | εφ υιω | om και sec | επι θυγατρι et επι μητρι | νυμφην αυτησ | πενθεραν αυτησ 54 την νεφελην | απο δυσμ. | om οτι 55 οτι καυσων εσται 56 πωσ ου δοκιμαζετε 58 παραδω | βαλλη 59 εωσ ου XIII, 1 πιλατος

θυσιῶν αὐτῶν. ² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· δοκεῖτε ὅτι οἱ γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντα τοὺς γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασιν; ³ οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεισθε. ⁴ ἢ εἰκῆνοι οἱ δεκαοκτῶ, ἐφ' οὓς ἐπέπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ σιλῶαμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ; ⁵ οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεισθε.

⁶ Ἐλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν. συκῆν εἶχεν τις πεφυτευμένην ἐν ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὔρεν. ⁷ εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὕρισκω· ἐκκοψον αὐτήν· ἵνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κόπρια, ⁹ κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ μέλλον· εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεις αὐτήν.

¹⁰ Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι. ¹¹ καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δεκαοκτῶ, καὶ ἦν συνκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ¹² ἰδὼν δὲ αὐτήν ὁ ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ· γύναι, ἀπολέλυσαι ἀπὸ τῆς ἀσθενείας σου, ¹³ καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. ¹⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι ἕξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν αὐταῖς οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. ¹⁵ ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· ὑποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ

4 ^c δεκ. και οκτ. 5 ^{ca} μετανοητε, sed restitutum -νοησητε 6 εν: ^c εν τω | cod ανπελων 13 εδοξαζεν: εν *ex on ^{vid} 14 εν αις δ. εργ. ^a: *om 15 τω σαββ. ^c: *om

4 επεσεν | om εν sec 5 μετανοητε 6 εν τω αμπ. 7 την γην: *τον τοπον 11 συγκυπτ. 12 om απο 13 ανορθωθη (-ω-^{mai})

2 αποκριθ. ο ιησους | τοιαυτα 3 ωσαυτως 4 δεκ. και οκτ. | επεσεν | οτι ουτοι | om τους pr 5 μετανοητε | ομοιως 6 εν τω αμπ. αυ. πεφυτ. | καρπ. ζητ. 7 om αφ ου 8 ^c κοπρια, εκκοπριαν 9 εις τ. μελλον: post μηγε pon 11 γυνη ην | δεκ. και οκτ | συγκυπτ. 12 om απο 14 om οτι sec | εν ταυταις ουν 15 απεκρ. ουν | υποκριτα

λύει τὸν βούν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπάγων ποτίζει; ¹⁶ ταύτην δὲ θυγατέρα ἀβραὰμ οὔσαν, ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπο τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ¹⁷ καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

¹⁸ Ἐλεγεν οὖν· τίνη ομοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ; καὶ τίνη ομοιώσω αὐτήν; ¹⁹ ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεωσ, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον αὐτοῦ, καὶ ἠύξησεν καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. ²⁰ καὶ πάλιν εἶπεν· τίνη ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; ²¹ ὁμοία ἐστὶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕωσ οὗ ἐξυμώθη ὄλον.

²² Καὶ διεπορεύετο κατα πόλεις καὶ κώμασ διδάσκων καὶ πορίαν ποιούμενος εἰς ἱεροσόλυμα. ²³ εἶπεν δὲ τισ αὐτῷ· κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοῦσ· ²⁴ ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρασ, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. ²⁵ ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότησ καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξῃσθε [ἐξῶ ἐστάναι καὶ] κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν, καὶ ἀποκριθεῖσ ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶσ πόθεν ἐστέ. ²⁶ τότε ἄρξῃσθε λέγειν· ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖσ πλατεῖαισ ἡμῶν ἐδίδαξασ, ²⁷ καὶ ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶσ πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες, ἐργάται ἀδικίας. ²⁸ ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸσ καὶ ὁ βρυγμὸσ τῶν ὀδόντων, ὅταν ἴδῃτε ἀβραὰμ καὶ ἰσακ καὶ ἰακώβ καὶ πάντα τοῦσ προφήτασ

15 ° απαγαγων 17 γινομενοισ (° γειν.) °: *λεγομενοισ 19 εβαλεν ipse *ex εισβαλεν restituit | ° εισ τον κηπ. 25 sqq: interpuncta haec non sunt | εξω εστ. και °: *om 28 ° ισαακ

15 απαγαγων 17 γενομενοισ 19 κηπ. εαυτου 21 εκρυψεν 22 πορειαν 26 αρξεσθε 27 ερει: add λεγων | om υμασ 28 οταν οψησθε (*-ησθε) | ισαακ

15 απαγαγων 18 ελεγε δε 19 ον: ε° ο | κηπ. εαυτου | εισ δενδρ. μεγα 22 πορειαν | ιερουσαλημ 24 στεν. πυλησ 25 κυριε κυριε 26 αρξεσθε 27 ερει: add λεγω | οι εργατ. της αδικ. 28 οταν οψησθε | ισαακ

ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. ²⁹ καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ³⁰ καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.

³¹ Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθόν τινες φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ· ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. ³² καὶ εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. ³³ πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ [αὔριον καὶ] τῇ ἐρχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω ἱερουσαλήμ. ³⁴ ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὡς τρόπον ὄρνιθ τὴν ἑαυτῆς νοσσιᾶν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ³⁵ ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν. λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἰδητέ με ἕως ἂν εἴπητε· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

XIV.

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. ² καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικός ἐμπροσθεν αὐτοῦ. ³ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ φαρισαίους λέγων· ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι ἢ οὐ; ⁴ οἱ δὲ ἠσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν. ⁵ καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· τίνοσ ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει

33 απρ. και c: *om 34 αυτην c: *αυτον | εαυτης c: *εαυτου 35 c λεγω δε XIV, 5 αποκριθεισ: punitis notatum rursus rasis | πρ. αυτουσ c: *πρ. αυτον

29 και απο βορρα 31 ωρα: **ημερα | προσηλθαν 32 τ. τριτ. ημερα 33 τη ερχομενη 34 ορνις 35 λεγω δε | om αν XIV, 5 om αποκριθ. | ονος: υιοσ

29 και απο βορρα 31 ωρα: ημερα 32 επιτελω 33 ερχομενη 34 ορνις 35 υμων: add ερημοσ | αμην δε λεγω υμ. οτι | με ιδητε | εωσ αν ηξη οτε ειπητε XIV, 1 των φαρισαιων 3 ει εξεστι | θεραπευειν | om η ου 5 εμπεσειται

αὐτόν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ⁶ καὶ οὐκ ἔσχυσαν ἀποκριθῆναι πρὸς ταῦτα. ⁷ ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· ⁸ ὅταν κληθῆς ὑπὸ τινος εἰς γάμους, μὴ κατακληθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερόσ σου ἢ κεκλημένοσ αὐτοῦ, ⁹ καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσασ ἐρεῖ σοι· δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ μετα αἰσχύνῃς τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ¹⁰ ἀλλ' ὅταν κληθῆς, πορευθεῖς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώσ σε ἐρεῖ σοι· φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι. ¹¹ ὅτι πᾶσ ὁ ὑψῶν ἐαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἐαυτὸν ὑψωθήσεται. ¹² ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν· ὅταν ποιῆσ ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούσ σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖσ μηδὲ γείτονασ πλουσίουσ, μήποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι. ¹³ ἀλλ' ὅταν δοχὴν ποιήσῃς, κάλει πτωχούσ, ἀναπεύρουσ, χωλούσ, τυφλούσ, ¹⁴ καὶ μακάριοσ ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται δέ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. ¹⁵ ἀκούσασ δέ τις τῶν συνανακειμένων εἶπεν· μακάριοσ ὅστισ φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ¹⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἀνθρωπόσ τις ἐποίει δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούσ, ¹⁷ καὶ ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖσ κεκλημένοισ ἐρχεσθαι, ὅτι ἤδη ἔτοιμά εἰσιν. ¹⁸ καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶσ πάντεσ παραιτεῖσθαι. ὁ πρῶτοσ εἶπεν αὐτῷ· ἀγρὸν ἡγόρασσ καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν ἰδεῖν

5 ^c εν τη ημ. 8 ^a κεκλ. υπ αυτου 10 τοτε: ^a add σοι 14 δε: ^c γαρ 15 τις: ^a add ταυτα | μακαρ. usq ¹⁶ ο δε ειπεν ^a: *om | ^c ειπεν αυτω 17 ερχεσθαι: ita codex (ut ADKLPK etc) | εισιν: ^a add ^{vid} παντα, sed rursus rasum

6 ανταποκριθ. 8 κεκλ. υπ αυτου 10 *αναπεσαι | *εσται σοι 12 συγγεν. σου μη γειτ. 13 ποιησ 14 δε: γαρ 15 των συναν. ταυτα ειπ. αυτω 16 **μεγαν sed restitutum μεγα 17 ερχεσθε | ετοιμ. εστιν

5 εν τη ημ. 6 ανταποκριθηται αυτα 8 κεκλημ. υπ αυτου 9 μετ 10 αναπεσον | ειπη σοι | om παντων 12 συγγεν. σου | σε αντικαλ. | σοι ανταποδ. 13 ποιησ δοχην | αναπηρουσ 14 δε: γαρ 15 των συναν. ταυτα ειπ. αυτω * μακ. οσ 16 εποιησε 17 ερχεσθε | ετοιμα εστι παντα 18 παραιτ. παντ. | εξελθειν και ιδειν

αὐτόν· ἐρωτῶ, ἔχε με παρητημένον. ¹⁹ καὶ ἕτερος εἶπεν· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. ²⁰ καὶ ἕτερος εἶπεν· γυναῖκα ἔγημα καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. ²¹ καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλάτειας καὶ ρύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπειροὺς καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. ²² καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· κύριε, γέγονεν ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. ²³ καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δούλον· ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος. ²⁴ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου.

²⁵ Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφείς εἶπεν πρὸς αὐτούς· ²⁶ εἴ τις ἔρχεται πρὸς ἐμέ, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφούς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής. ²⁷ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής. ²⁸ τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ εἰς ἀπαρτισμόν; ²⁹ ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαίξειν ³⁰ λέγοντες ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. ³¹ ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἐτέρῳ βασιλεῖ συμβάλλειν εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευσεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ

18 ^a ἐρωτῶ σε 21 καὶ τοὺς· ^a καὶ οσοὺς ἐὰν εὐρητε, sed ^c ut * 27 ^c καὶ ὅστις

18 ἐρωτῶ σε 24 ἀνθρώπ.: ἀνδρῶν 26 πρὸς με | πατερ. ἐαυτοῦ | ἐτι τε 27 ὅστις οὖν | σταυρ. ἐαυτοῦ 28 οὐκ τα 31 συμβαλεῖν

18 ἐρωτῶ σε 21 ὁ δουλ. ἐκεῖνος | ἀναπηροὺς | χῳλ. κ. τυφλ. 22 ὡς ἐπέταξ. 23 ὁ οἶκ. μου 24 τῶν ἀνδρῶν ἐκ. 26 πρὸς με | πατερ. ἐαυτοῦ | τὴν ἐαυτ. ψυχ. | μου μαθητ. εἶναι 27 καὶ ὅστις | μου εἶναι μαθητ. 28 τα πρὸς ἀπαρτισμ. 29 ἐμπαίξ. αὐτῷ 31 συμβαλεῖν ἐτερ. βασιλ. | βουλευεταί | ἀπαντησαι

εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένων ἐπ' αὐτόν; ³² εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ πρὸς εἰρήνην. ³³ οὐ—
τως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ
ὑπάρχουσιν, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. ³⁴ καλὸν οὖν τὸ
ἄλλα· ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἄλλα μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; ³⁵ οὔτε
εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό.
ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω.

XV.

¹ Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ α—
μαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. ² καὶ διεγόγγυζον οἷ τε φαρισαῖοι καὶ
οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συν—
εσθίει αὐτοῖς. ³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην
λέγων· ⁴ τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ
ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει τὰ ἐνενηκονταεννέα ἐν
τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως οὗ εὔρη αὐτό;
⁵ καὶ εὐρῶν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὄμους αὐτοῦ χαίρων, ⁶ καὶ
ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συνακαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας
λέγων αὐτοῖς· συνχάρητέ μοι, ὅτι εὔρον τὸ πρόβατόν μου τὸ
ἀπολωλός. ⁷ λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται
ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενηκονταεννέα δικαίοις,
οἵτινες οὐ χρεῖαν ἔχουσι μετανοίας. ⁸ ἢ τίς γυνὴ δραχμᾶς
ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον
καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως οὗ εὔρη; ⁹ καὶ
εὔρουσα συνακαλεῖ τὰς φίλας καὶ γείτονας λέγουσα· συνχάρητέ
μοι, ὅτι εὔρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. ¹⁰ οὕτως, λέγω ὑμῖν,
γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ
μετανοοῦντι.

32 ερωτα: c add τα 34 c αλας bis

32 εἰς εἰρηνην 34 αλας bis XV, 2 οτι: add ουτος 4 * απολεση | om ου
6 συγκαλει et συγχαρ. 9 συγκαλ. et συγχαρ. 10 om των

32 τα προσ ειρ. 33 μου ειναι μαθητ. 34 om ουν | αλας bis | om και
XV, 1 εγγιζ. αυτ. παντ. 2 om τε | οτι: add ουτος 4 εν εξ αυτων | εννενηκοντ. |
om ου 5 ωμους εαυτου 6 συγκαλ. et συγχαρ. 7 εστ. εν τ. ουρ. | εννενηκοντ.
8 εωσ οτου 9 συγκαλειται | και τας γειτ. | συγχαρ. 10 χαρ. γινετ.

¹¹ Εἶπεν δέ· ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. καὶ εἶπεν ο νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ· δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. ¹³ καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ο νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν ἑαυτοῦ ζῶν ἄσώτως. ¹⁴ δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. ¹⁵ καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολειτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. ¹⁶ καὶ ἐπεθύμει χορτασθῆναι ἐκ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. ¹⁷ εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη· πόσοι μισθιοὶ τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ὦδε ἀπόλλυμαι. ¹⁸ ἀναστὰς δὲ πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον σοῦ, ¹⁹ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποιήσόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. ²⁰ καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ²¹ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ υἱὸς· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον σοῦ, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποιήσόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. ²² εἶπεν δὲ ὁ πατήρ πρὸς τοὺς δούλους ἑαυτοῦ· ταχὺ ἐξενέγκατε στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, ²³ καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ²⁴ ὅτι ὁ υἱὸς μου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν

12 πατρι: ^{cb} add πατερ | ^c ο δε διειλεν 13 ζων ασωτ. ^a: *εις χωραν μακραν 18 δε: ^c om

12 πατρι: add πατερ | ο δε διειλεν 13 παντα | ουσ. αυτου 17 περισσευονται 18 om δε 20 πατερ. εαυτου 21 ο υιος αυτω 22 δουλ. αυτου 24 ουτ. ο υι. μου | εξησεν

12 πατρι: add πατερ 13 ουσ. αυτου 14 ισχυρος 15 πολιτων 16 επεθ. γεμισαι την κοιλιαν αυτου απο των 17 εφη: ειπε | om ωδε 18 om δε 19 και ουκετι 20 πατερ. εαυτου 21 και ουκετι | om ποιησον με usq μισθ. σου 22 δουλ. αυτου | om ταχυ | την στολ. την 23 φερετε: ενεγκαντες 24 ουτ. ο υι. μου

ἀπολωλὸς καὶ εὐρέσθη. ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ²⁵ ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν, ²⁶ καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παιδῶν ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα. ²⁷ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἦκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ²⁸ ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πατήρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ²⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρὶ· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ³⁰ ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὕτως ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἤλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν σιτευτὸν μόσχον. ³¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν· ³² εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆσαι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὕτως νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησεν, ἀπολωλὸς ἦν καὶ εὐρέσθη.

XVI.

¹ Ἐλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἄνθρωπος τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὕτως διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ² καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν· τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ ἔτι δύνῃ οἰκονομεῖν. ³ εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ⁴ ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ἂν μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν. ⁵ καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ·

24 ^c ἀπολωλ. ἦν | ^c καὶ ἠρξαντο 32 ^c ανεζησεν | ^c ἀπολωλος XVI, 1 οσ ^c:
^oom 5 ^c εαυτου

24 ἀπολωλως 26 τι αν ειη 29 πατρι αυτου^{bent} | εριφιον 32 και απολωλ. και XVI, 1 *οικονομουσ 2 ειπεν αυτω | δυνη ετι 3 και επαιτειν 4 ινα οταν 5 κυρ. εαυτου

24 και απολωλ. ἦν | και ἠρξαντο 26 s (non s^e) παιδ. αυτου 28 ο ουν πατηρ 30 τον μοσχ. τον σιτευτ. 32 ανεζησε | και απολωλωσ ἦν XVI, 1 μαθητ. αυτου 2 ειπεν αυτω | δυνηση ετι 4 ινα οταν | om εκ | οικ. αυτων 5 χρεωφειλετ. τ. κυ. εαυτου

πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; ⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἑκατὸν βά-
δουσα ἐλαίου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ
καθίσασ ταχέως γράψον πενήτηκοντα. ⁷ ἔπειτα ἑτέρω εἶπεν· σὺ
δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν κόρους σίτου. λέγει δὲ
αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ γράψον ὄγδοήκοντα. ⁸ καὶ
ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως
ἐποίησεν· ὅτι φρονιμώτεροι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου ὑπὲρ τοὺς
υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεάν τὴν ἑαυτῶν εἰσίν. ⁹ καὶ ἐγὼ
υμῖν λέγω, ἑαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδι-
κίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπη, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκη-
νάς. ¹⁰ ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἐστίν, καὶ
ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. ¹¹ εἰ οὖν ἐν
τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν
πιστεύσει; ¹² καὶ εἰ ἐν τῷ ἄλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ
ὑμέτερον τίς δώσει ὑμῖν; ¹³ οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυ-
ρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπή-
σει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε
θεῶ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ.

¹⁴ Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα οἱ φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρ-
χοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς
ἐστὲ οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς
γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέ-
λυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ¹⁶ ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται μέχρι ἰω-
άννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται. ¹⁷ εὐκο-
πώτερον δὲ ἐστὶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου
μίαν κεραίαν πεσεῖν. ¹⁸ πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ

9^a ποιησ. εαυτ. | ^{ca} εκλιπεται, ^{cb} rursus εκλιπη 13 ἢ γαρ: cod εἰ γαρ 14 οἱ
φαρισαῖοι ^a: *om 16 ευαγγελιζεται: ^c add καὶ πασ εἰς αὐτὴν βιαζεται καὶ βασταὶ
αρπαζουσιν αὐτὴν

6 om αὐτῶ pr | βατους | γραψ. ταχε. 7 om δε tert 8 φρονιμωτεροι post
τουτου 9 **εκλειπη 12 ημετερον | υμιν δωσει 15 *εν ανθρωπω | ενωπ. κυριου
16 ιωανου | ευαγγελιζ. και πασ εἰς αὐτὴν βιαζεται 17 κεραι. μιαν

6 om αὐτῶ pr | βατους | ο δε sec: και | το γραμμα 7 και λεγει αὐτῶ | το γραμμα
8 φρονιμωτ. post τουτου 9 καγω | ποιησ. εαυτ. | εκλιπητε 12 υμιν δωσει 14 παντα:
add και 15 θεου: add εστιν 16 μεχρι: εωσ | ευαγγελιζ. και πασ εἰς αὐτὴν βιαζεται

γαμῶν ἐτέραν μοιχεύει, καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς
γαμῶν μοιχεύει. ¹⁹ ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδι-
δύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραϊνόμενος καθ' ἡμέραν λαμ-
πρῶς. ²⁰ πτωχὸς δέ τις ὀνόματι λάζαρος ἐβέβλητο πρὸς τὸν
πυλῶνα αὐτοῦ εἰλωμένος ²¹ καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ
τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ
κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. ²² ἐγένετο δὲ ἀπο-
θανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς
τὸν κόλπον ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη.
²³ ἐν τῷ ἄδῃ ἐπάρασ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βα-
σάνοις, ὄρᾳ ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις
αὐτοῦ. ²⁴ καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν· πάτερ ἀβραάμ, ἐλέησόν
με καὶ πέμψον λάζαρον ἵνα βᾶψη τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐ-
τοῦ ὕδατι καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν
τῇ φλογὶ ταύτῃ. ²⁵ εἶπεν δὲ ἀβραάμ· μνήσθητι τέκνον ὅτι ἀπ-
έλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ λάζαρος ὁμοίως τὰ
κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι. ²⁶ καὶ ἐν
πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται,
ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ
ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. ²⁷ εἶπεν δέ· ἐρωτῶ οὖν σε, πά-
τερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· ²⁸ ἔχω
γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς ἵνα μὴ καὶ
αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. ²⁹ λέγει δὲ
ἀβραάμ· ἔχουσι μωσῆα καὶ τοὺς προφήτας, ἀκουσάτωσαν
αὐτῶν. ³⁰ ὁ δὲ εἶπεν· οὐχὶ πάτερ ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ
νεκρῶν ἀναστῆ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. ³¹ εἶπεν δὲ αὐτῷ·

21 ἀπο τῶν: ^c add ψυχίων τῶν 23 ^c καὶ ἐν τῷ 26 ἐστήρικται: κ ἱρσε *ex
γ fecit | ^c οἱ ἐκεῖθεν

18 om πασ sec 23 καὶ ἐν τῷ 24 ὕδατος 25 τεκνον μνησθητι 27 σε οὖν
29 μωσῆα 30 ἀναστη: πορευθη

20 τις: add ἡν | ος ἐβέβλητο | ἠλωμένος 21 ἀπο τῶν ψυχίων τῶν πιπτ. |
ἀπελειχον 22 τοῦ ἀβραμ. 23 καὶ ἐν τῷ | τὸν ἀβραμ. 24 ὕδατος 25 τεκνον
μνησθ. | ἀπέλαβες συ | ὦδε: ὀδε 26 ἐν: ἐπι | ἐνθεν: ἐντευθεν | οἱ ἐκεῖθεν 29 λε-
γει δε αὐτῷ 30 ἀναστη: πορευθη

εἰ μωσέωσ καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδέ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ πεισθησονται.

XVII.

¹ Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἔλθειν, πλὴν οὐαὶ δι' οὗ ἔρχεται· ² λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ λίθος μυλικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίση τῶν μικρῶν τούτων ἓνα. ³ προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐὰν ἀμάρτη ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφεσ αὐτῷ. ⁴ καὶ ἐὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἀμάρτη εἰς σέ καὶ ἐπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σε λέγων· μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

⁵ Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ· πρόσθεσ ἡμῖν πίστιν. ⁶ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεωσ, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ· ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. ⁷ τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὅσ εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ αὐτῷ· εὐθέωσ παρελθὰν ἀνάπεσε; ⁸ ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ· ἐτοίμασόν μοι τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενοσ διακόνει μοι ἕωσ φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; ⁹ μὴ ἔχει χάριν [τῷ δούλῳ] ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; ¹⁰ οὕτωσ καὶ ὑμεῖσ, ὅταν ποιήσητε τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δούλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὀφείλαμεν ποιῆσαι πεποιθήκαμεν.

¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ αὐτὸσ διήρχετο διὰ μέσον σαμαρίας καὶ γαλιλαίας. ¹² καὶ εἰσερχο-

2 ^c ενα των μικρ. τουτ. 7 ευθεωσ: nil distinctionis secum habet 9 τω δουλω ^a: *om 10 ουτωσ και usq διαταχθ. ^a: *om | ^c παντα τα διαταχθ. | ^c et iam ^a? ωφειλομεν

31 ουδ εαν XVII, 4 αμαρτηση 6 συκαμινω: add ταυτη 8 om μοι pr 10 παντα τα διατ. | *ωφειλομεν, **οφειλ. 11 σαμαρειασ

1 om αυτου | ^s om του | μη ελθ. τα σκανδ. ουαι δε 2 μυλοσ ονικιοσ | ενα των μι. τουτ. 3 εαν δε αμαρτη εις σε 4 επτακις sec: add της ημερας | επιστρ. επι σε 5 ειπον 6 ει ειχετε | τη συκαμ. ταυτη 7 om αυτω | ευθεωσ c. antecedd εση | αναπεσαι 8 om μοι pr 9 χαριν εχει | τω δουλ. εκεινω | τα διαταχθ. αυτω; ου δοκω 10 παντα τα διαταχθ. | οτι ο ωφειλομεν 11 πορευεσθ. αυτον | δια μεσου σαμαρειασ

μένου αὐτοῦ εἶς τινα κόμην, ὑπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, ¹³ καὶ αὐτοὶ ἦραν τὴν φωνὴν λέγοντες· ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. ¹⁴ καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. ¹⁵ εἶς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, ¹⁶ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν σαμαριτῆς. ¹⁷ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; ¹⁸ οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἄλλογενὴς οὗτος; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

²⁰ Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν· οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, ²¹ οὐδὲ ἐροῦσιν· ἰδοὺ ὧδε ἢ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. ²² εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. ²³ καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· ἰδοὺ ἐκεῖ, καὶ ἰδοὺ ὧδε· μὴ ἀπέλθητε μήτε διώξητε. ²⁴ ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπὸ οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. ²⁵ πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. ²⁶ καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· ²⁷ ἥσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας. ²⁸ ὁμοίως καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις λώτ· ἥσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν,

12 ἄνδρες: ^c add οἱ ἐστήσαν πορρωθεν 16 καὶ ἐπεσεν usq σαμαριτῆς *bis scripsit; sec loco ^a vel ipse * unciis inclusit

12 ἀπηγήσαν | om αὐτῷ | ἄνδρες: add οἱ ἀνεστήσαν πορρωθεν 13 om τὴν 16 σαμαριτῆς 17 οὐχ^{ben?} 19 om ἡ πιστ. σ. σεσ. σε 23 καὶ ἰδου: ἡ ἰδου | om ἀπελθῆτ. μῆτε 24 om ἐν τ. ἡμ. αὐτ. 27 ἀπώλεσεν παντας

12 ἀπηγήσαν | ἄνδρες οἱ ἐστήσαν πορρωθεν 13 om τὴν 16 σαμαριτῆς 21 ἰδου ἐκεῖ 23 ἰδου ὦδε ἡ ἰδου ἐκεῖ | μῆδε 24 ἡ ἀστραπτουσα ε. τ. ὑπ οὐρ. | ἐσται καὶ 26 του νῶε | ^s om του ante υἱου 27 ἐξεγαμίζοντο | ἦρην: ἀπώλεσεν 28 ὁμοι. καὶ ὡς

ἐφύτευον, ὀικοδόμουν· ²⁹ ἤ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθεν λῶτ ἀπὸ σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπόλεσεν ἅπαντας. ³⁰ κατὰ ταῦτα ἔσται ἡ ἡμέρα ὃ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. ³¹ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. ³² μνημονεύετε τῆς γυναικὸς λῶτ. ³³ ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σώσει, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσει, ζωογονήσει αὐτήν. ³⁴ λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς, ὃ εἷς παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. ³⁵ ἔσονται δύο ἀλήθουςαι ἐπὶ τὸ αὐτό, ἡ μία παραλημφθήσεται, ἡ δὲ ἑτέρα ἀφεθήσεται. ³⁷ καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ, κύριε; ὃ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἄετοι ἐπισυναχθήσονται.

XVIII.

¹ Ἐλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐγκακεῖν, ² λέγων· κριτὴς τις ἦν ἐν τινι πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἀνθρωπὸν μὴ ἐντρέπομενος. ³ χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. ⁴ καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι οὐδὲ ἀνθρωπὸν ἐντρέπομαι, ⁵ διὰ γε τὸ παρενοχλεῖν μοι κόπους τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. ⁶ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει· ⁷ ὃ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν

30 ^c κατ. τα αυτα 33 inter os et ean scriptum est dan, sed punctis improbatur 35: totum versum ^a suppl XVIII, 1 αυτουσ: ^{ca} del, ^{cb} rest 5 παρενοχλειν: ^c παρεχειν | ^c κοπον 6 ακουσατε ^a: *om

28 οικοδομουν 29 παντας 30 κατ. τα αυτα | αποκαλυπτηται 31 om αυτου sec 33 σωσαι: περιποιησασθαι | os δ αν απολεση 34 om μιας XVIII, 4 μετα ταυτ. δε 5 παρεχειν μοι κοπον

31 om αυτου sec | εν τω αγρω 33 και os ean απολεση αυτην 34 παραληφθησ. 35 δυο εσοντ. | η (s om) μια παραληφθησ. και η ετερ. | αφεθησεται: s^o (non s) add ³⁶ δυο εσονται εν τω αγρω· ο εις παραληφθησεται και ο ετερος αφεθησεται 37 εκει συναχθησονται οι αετοι XVIII, 1 ελεγε δε και | om αυτουσ | εκκακειν 3 s^o χηρα δε τις 4 ηθελησεν | και ανθρωπ. ουκ εντρ. 5 παρεχειν μοι κοπον 7 ποιησει

ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοῶντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμῆ ἐπ' αὐτοῖς; ⁸ λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

⁹ Εἶπεν δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι, καὶ ἐξουθενούντας τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην. ¹⁰ ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ¹¹ ὁ φαρισαῖος σταθεῖς ταῦτα προσηύχετο· ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμι ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· ¹² νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατεύω πάντα ὅσα κτῶμαι. ¹³ ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἐστῶς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπάραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπτε τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων· ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. ¹⁴ λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκεινον, ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

¹⁵ Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἄπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμων αὐτοῖς. ¹⁶ ὁ δὲ ἰησοῦς προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων· ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁷ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

¹⁸ Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁹ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς θεός. ²⁰ τὰς ἐντολάς οἶδας· μὴ μοιχεύῃς, μὴ φονεύῃς, μὴ κλέψῃς,

11 ταυτα: ^c add προς εαυτον 12 ^c αποδεκατω 13 λεγων: ^c add ο θεος
19 ^c εἰς ο θεος

9 εξουθενουντες 10 om δ pr 11 ταυτα: add προς εαυτον 13 το στηθ. εαυτου |
λεγων: add ο θεος 14 οικ. εαυτου 15 *om αυτων 16 om αυτα pr 19 *εἰς ο θεος

7 βοωντ. προς αυτον | και μακροθυμων 9 εξουθενουντας 11 σταθεις προς
εαυτον 12 αποδεκατω 13 και ο τελωνης | εἰς τον ουρ. επαρ. | ετυπτεν εἰς το |
λεγων: add ο θεος 14 παρ εκ.: η εκεινος 15 επετιμησαν 16 προσκαλεσαμενος
αυτα ειπεν 17 οσ εαν 19 εἰς ο θεος

μη ψευδομαρτυρήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. ²¹ ὁ δὲ εἶπεν· ταῦτα πάντα ἐφύλαξα ἐκ νεότητός μου. ²² ἀκούσας δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ ὅτι ἕν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δός πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ²³ ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα πάντα περίλυπος ἐγενήθη· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. ²⁴ ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ ἰησοῦς εἶπεν· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. ²⁵ εὐκοπώτερον γὰρ ἐστὶν κάμηλον διὰ τρήματος βελόνης εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁶ εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαντες· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ ὁ δὲ εἶπεν· τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν.

²⁸ Εἶπεν δὲ ὁ πέτρος· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι. ²⁹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφούς ἢ γονεῖς ἢ τέκνα εἵνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ³⁰ ὃς οὐχὶ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶν αἰώνιον.

³¹ Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου. ³² παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθήσεται, ³³ καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. ³⁴ καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

22 οτι: ^c (et iam ^{a?}) ετι 28 αφηκ. πα. και: ^c αφεντες τα ιδια | σοι: ^c add τι αρα εσται ημιν 29 υμιν: ^c add οτι

20 ψευδομαρτυρησ | om σου sec 21 om μου 22 οτι: ετι | διαδος | εν τοις ουρανοισ 23 om παντα 24 om ο | εισπορευονται 26 ειπον 28 αφηκ. πα. και: αφεντες τα ιδια 29 οτι ουδεις 30 λαβη

21 εφυλαξαμην 22 ακουσ. δε ταυτα | οτι: ετι | διαδος | εν ουρανω 23 om παντα | εγενετο 24 ο ιησουσ: add περιλυπον γενομενον | εισελευσont. εις τ. βα. τ. θε. 25 δια τρυμαλιασ ραφιδοσ εισελθ. 26 ειπον 27 εστι παρα τ. θε. 29 οτι ουδεις | η γονεις η αδελφ. η γυναικ. | ενεκεν 30 οσ ου μη 31 ιεροσολυμα

³⁵ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίξειν αὐτὸν εἰς ἱεριχώ, τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαϊτῶν. ³⁶ ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο. ³⁷ οἱ δὲ ἀπήγγειλαν ὅτι ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος παρέρχεται. ³⁸ καὶ ἐβόησεν λέγων· ἰησοῦ υἱὲ δαυεὶδ, ἐλέησόν με. ³⁹ καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν· ἰησοῦ υἱὲ δαυεὶδ, ἐλέησόν με. ⁴⁰ σταθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν· ⁴¹ τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν· κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. ⁴² καὶ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. ⁴³ καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἤκολούθει αὐτὸν δοξαζῶν τὸν θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

XIX.

¹ Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν ἱεριχώ. ² καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ ἦν πλούσιος· ³ καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν τὸν ἰησοῦν τίς ἐστίν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. ⁴ καὶ προδραμῶν εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν τοῦ ἰδεῖν αὐτόν, ὅτι ἐκείνησ ἤμελλεν διέρχεσθαι. ⁵ καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· ζακχαῖε· σπεύσας κατὰβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. ⁶ καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. ⁷ καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον, λέγοντες ὅτι παρὰ ἀνδρὶ ἀμαρτωλῷ εἰσῆλθεν καταλυσαί. ⁸ σταθεὶς δὲ ὁ ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον· ἰδοὺ τὰ ἡμίσειά μου τῶν ὑπαρχόντων, κύριε, τοῖς

³⁷ ^c απηγγειλ. δε αυτω ⁴³ ^c ηκολ. αυτω XIX, 4 του ιδειν: ^c ινα ιδη ⁸ eod ημισια (ita etiam B* Q al, B** L -σεια)

³⁵ ιεριχω ³⁷ απηγγειλ. δε αυτω ³⁹ ινα σιγηση· αυτοσ δε | om ιησου ⁴⁰ om ὁ ⁴³ ηκολ. αυτω XIX, 2 και ην: και αυτοσ ³ *εδυνατο ⁴ του ιδειν: ινα ιδη ⁵ om ὁ ⁷ αμαρτωλω ανδρι ⁸ om ὁ | *ημισια, **ημισια)-σεια^{mai 1}) | om τοις

³⁵ προσαιτων ³⁷ απηγγειλαν δε αυτω ³⁹ ο δε: αυτοσ δε | om ιησου ⁴¹ λεγων· τι σοι ⁴³ ηκολουθ. αυτω XIX, 1 ιεριχω ² και ουτοσ ην πλουσ. ⁴ om εις το | ^c συκομοωραιαν | ινα ιδη αυτον | δε εκεινησ ⁵ ο ιησοουσ: add ειδεν αυτον και ⁷ απαντες | αμαρτωλ. ανδρι ⁸ om ὁ | τα ημιση των. υπ. μου

πτωχοῖς δίδωμι, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. ⁹ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς ἀβραάμ· ¹⁰ ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

¹¹ Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι ἱερουσαλήμ αὐτόν, καὶ δοκεῖ αὐτοῖς ὅτι παραχρῆμα ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μέλλει ἀναφαίνεσθαι. ¹² εἶπεν οὖν· ἄνθρωπός τις εὐγενῆς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. ¹³ καλέσασα δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· πραγματεύεσθε ἐν ᾧ ἔρχομαι. ¹⁴ οἱ δὲ πολεῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες· οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπιανελεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς δεδώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ τί διεπραγματεύσαντο. ¹⁶ παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· κύριε, ἡ μνᾶ σου δέκα προσηργάσατο μνᾶς. ¹⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· εὖ, δοῦλε ἀγαθέ, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. ¹⁸ καὶ ἦλθεν ὁ δευτεροσ λέγων· ἡ μνᾶ σου, κύριε, ἐποίησεν πέντε μνᾶς. ¹⁹ εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· καὶ σὺ ἐπάνω γίνου πέντε πόλεων. ²⁰ καὶ ὁ ἕτερος ἦλθεν λέγων· κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· ²¹ ἐφοβούμην γὰρ σε, ὅτι ἄνθρωπος ἀστήρως εἶ, αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρασ. ²² λέγει αὐτῷ· ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. ἦδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος ἀστήρως εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα;

9 ° αβρααμ εστιν 11 ° δοκειν αυτοις 16 ° προσεργασατο 18 μνα: ° μνας
20 ο ετερος °: *οτερος | μνα: ° μνας

9 om δ | αβρααμ εστιν 11 δοκειν αυτοις | μελλει η βα. τ. θε. 16 ** προσ-
εργασατο 17 ευγε αγαθε δουλε

8 διδ. τοις πτωχ. 9 αβρααμ εστιν 11 εγγ. αυτ. εν. ιερουσ. | δοκειν αυτοις |
μελλ. η βα. τ. θε. 13 εν ω: εωσ 14 πολιται 15 εδωκε | γνω τισ τι διεπραγμα-
τευσατο 16 προσεργ. δεκ. μνας 17 αγαθε δουλε 18 κυριε η μνα σου 19 γινου
επανω 20 om δ 22 λεγει δε αυτω

²³ καὶ διατί οὐκ ἔδωκός μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; καὶ γὰρ ἔλθων οὖν σὺν τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα. ²⁴ καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶσ ἔχοντι. ²⁵ καὶ εἶπαν αὐτῷ· κύριε, ἔχει δέκα μνᾶσ. ²⁶ λέγω ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται. ²⁷ πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου τούτους τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξετε αὐτούς ἔμπροσθέν μου.

²⁸ Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς ἱεροσόλυμα. ²⁹ καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς βηθφαγή καὶ βηθανία πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν ³⁰ λέγων· ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κόμην, ἐν ἣ ἔισπορευόμενοι εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐμάθισεν· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. ³¹ καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· διατί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. ³² ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. ³³ λύντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· τί λύετε τὸν πῶλον; ³⁴ οἱ δὲ εἶπαν· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. ³⁵ καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν ἰησοῦν, καὶ ἐπιρίψαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν ἰησοῦν. ³⁶ πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώωνυσον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. ³⁷ ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, ³⁸ λέγοντες· εὐλογημένος ὁ βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· ἐν οὐρανῷ εἰρήνη, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. ³⁹ καὶ τινες

23 ^c om ουν 24 αρατε ^c: *αρε 26 λεγω: ^a add υμιν | αρθησεται: ^c add απ αυτου 29 βηθανια (ita etiam BD* d am): ^c -νιαν 31 λυετε: ^{ca} add αυτον, ^{cb} rursus del 38 ^c ο ερχομενος βασιλευς | ειρηνη (ἱρ.) ^c: *εν ἱρηνη

23 om ουν 25 κυριε: suppletum 26 λεγω υμιν 27 κατασφαξατε 29 βηθσφαγη 30 και λυσαντες 36 τ. ιματ. εαυτων 37 πασων: παντων 38 ο ερχομενος ο βασιλ.

23 το αργ. μου επ. την τραπ. και εγω | om ουν | επραξα αυτο 25 ειπον 26 λεγω γαρ υμιν | αρθησεται: add απ αυτου 27 τουτους: εκεινους | κατασφαξατε | om αυτους 29 βηθανιαν | των μαθ. αυτου 30 λεγων: ειπων 31 ερειτε αυτω 33 ειπον 34 ειπον | om οτι 35 επιριψαντες εαυτων 38 ο ερχομενος βασιλ. | ειρην. εν ουραν.

τῶν φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν οὗτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κράξουσιν. ⁴¹ καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἐκλαυσεν ἐπ' αὐτήν, λέγων ⁴² ὅτι εἰ ἔγνωσ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ τὰ πρὸς εἰρήνην· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπο ὀφθαλμῶν σου. ⁴³ ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ παρεμβалоῦσιν οἱ ἐχθροὶ σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσιν καὶ συνέξουσιν πάντοθεν, ⁴⁴ καὶ ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνωσ τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

⁴⁵ Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας, ⁴⁶ λέγων αὐτοῖς· γέγραπται· ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν. ⁴⁷ καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, ⁴⁸ καὶ οὐχ εὔρισκον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπασ ἐξεκρέμετο αὐτοῦ ἀκούων.

XX.

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις ² καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούσ σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ³ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἐρωτήσω ὑμᾶς κατὰ λόγον, καὶ εἶπατέ μοι· ⁴ τὸ βάπτισμα τὸ

43 ^c περικυκλ. σε και συνεξ. σε 46 γεγραπτ.: ^c add και εσται 47 ιερῷ· οἱ δε ^a: *om XX, 2 εν: ^a ειπον ημιν εν 3 αυτοις ^c: *αυτον

40 οτι: *om 43 περιβαλουσιν | περικυκλ. σε κ. συνεξ. σε 46 γεγραπται: add και εσται XX, 2 ειπον ημιν εν ποια 4 om το sec

39 ειπον 40 ειπεν αυτοις | σιωπησωσιν | κεκραξονται 41 επ αυτη 42 και συ καιγε εν τη ημ. σου ταυτη τα πρ. ειρ. σου 43 περιβαλουσιν | περικυκλ. σε κ. συνεξ. σε 44 εν σοι λιθον επι λιθῳ 45 τ. πωλουντ. εν αυτω και αγοραζοντας 46 γεγραπται: ξ add οτι | προσευχησ: add εστιν 48 εξεκρεματο XX, 1 ημερων: add εκεινων 2 ειπον πρ. αυτ. λεγ. ειπε ημιν εν 3 ενα λογον 4 om το sec

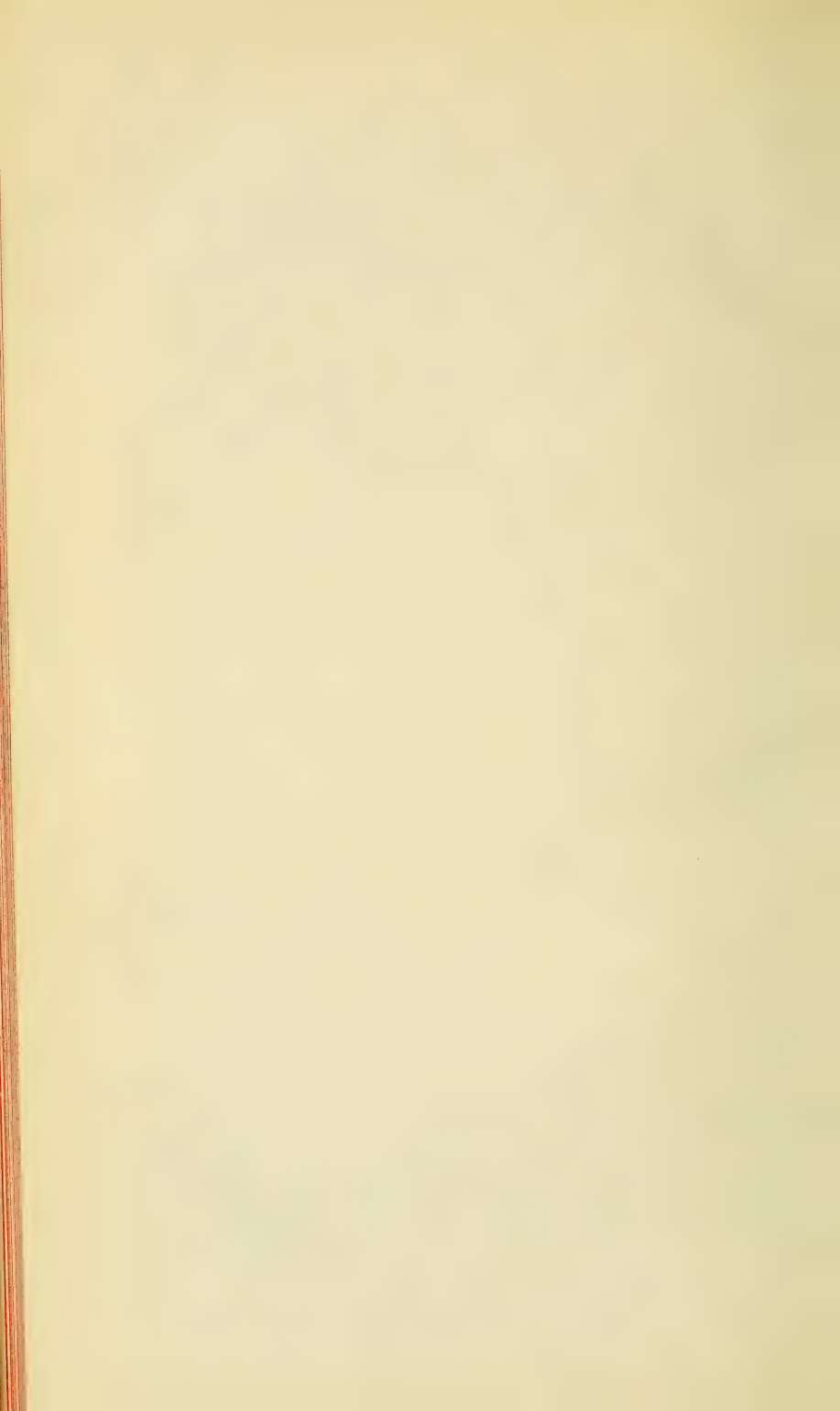
ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ⁵ οἱ δὲ συνελογίζοντο πρὸς αὐτοὺς λέγοντες ὅτι ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διατί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ⁶ ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων, ὁ λαὸς ἅπασ καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένους γὰρ ἐστὶν ἰωάννην προφήτην εἶναι. ⁷ καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἶδέναι πόθεν. ⁸ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· οὐδ' ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

⁹ Ἦρξάτο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην. ἄνθρωπος ἐφυτεύσεν ἀμπελῶνα καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἰκανοῦς. ¹⁰ καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν. ¹¹ καὶ προσέθετο ἕτερον πέμψαι δοῦλον· οἱ δὲ κάκεινον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. ¹² καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. ¹³ εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος· τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἐντραπήσονται. ¹⁴ ἰδόντες δὲ οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δευτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἢ κληρονομία. ¹⁵ καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ¹⁶ ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει [τοὺς γεωργοὺς] τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ εἶπαν· μὴ γένοιτο. ¹⁷ ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν· τί οὖν ἐστὶν τὸ γεγραμμένον τοῦτο· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· ¹⁸ πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συν-

5 ^c πρ. εαυτους 7 μη ^a: *om 8 αποκριθεις: ^c ο ιησους | ουδ: ^a (nisi forte ipse *corr) ουδε 9 λεγειν ^a: *om | ^c εξεδото 10 καρπου του suppl ^c 11 προσεθετο ^a: *εθετο 14 ιδ. δε: ^c add αυτον 16 τους γεωργ. ^c: *om

4 ιωανου 5 συνελογισαντο πρ. εαυτους 6 ιωανη 8 αποκριθεις: ο ιησους | ουδε 9 εξεδото | ικανους: *om 13 τι ποιησω: *om 14 ιδοντ. δε αυτον | om δευτε

5 συνελογισαντο πρ. εαυτους | διατι ουν ουκ 6 πασ ο λαοσ 8 αποκριθ.: ο ιησους | ουδε 9 ανθρωπ. τισ | εξεδото 10 και εν καιρω | δωσιν | δειραντ. αυт. εξαп. 11 πεμψ. етер. 12 πεμψ. τριτ. 13 ιδοντες εντραп. 14 ιδονт. δε αυτον | πρ. εαυτους λεγ. 16 ειπον

θλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν; ¹⁹ καὶ ἐξή-
τησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς
χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν
γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην.

²⁰ Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινο-
μένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου,
ὥστε παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος.
²¹ καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι
ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ'
ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ²² ἔξεστιν ἡμᾶς
καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὐ; ²³ κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν παν-
ουργίαν εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· ²⁴ δεῖξατέ μοι δηνάριον. οἱ δὲ ἔ-
δειξαν αὐτῷ. καὶ εἶπεν· τίνοσ ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; οἱ δὲ
εἶπαν· καίσαρος. ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· τοίνυν ἀπόδοτε
τὰ καίσαρος καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. ²⁶ καὶ οὐκ ἴσχυ-
σαν ἐπιλαβέσθαι τοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμά-
σαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.

²⁷ Προσελθόντες δὲ τινες τῶν σαδδουκαίων, οἱ λέγοντες ἀνά-
στασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν ²⁸ λέγοντες· διδάσκαλε,
μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν· ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα,
καὶ οὗτος ἄτεκνος ᾗ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁹ ἐπταὶ οὖν ἀδελφοὶ
ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος· ³⁰ καὶ
ὁ δεύτερος ³¹ καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ
ἐπτα οὐ κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον. ³² ὕστερον καὶ ἡ γυνή

19 εγνωσ. γαρ ^a: *om 20 υποκρινομενουσ ^c: *αποκρ. 24 ειπεν ^c: *-παν
28 και ουτος ατ. η (ita ^c, ^a ην) usq γυναικα ^a: *om 29 ησαν: ^a add παρ ημιν
31 ^c ελαβον 32 ^c υστερ. δε

19 οι γραμμ. κ. οι αρχιερ. 20 εγκαθετους | λογον ^{ben} | και τη εξουσια 24 om
οι δε εδ. αυτ. και ειπεν 27 επηρωτων 28 μωυσησ 31 απεθαναν

19 τ. παραβ. ταυ. ειπε 20 εγκαθετ. | ωστε: εις το | και τη εξουσια 22 εξ-
εστ. ημιν 23 πρ. αυτουσ: add τι με πειραζετε 24 επιδειξατε | om οι δε εδ. αυτ.
κ. ειπεν | αποκριθεντες δε ειπον 25 ειπεν αυτοισ | αποδοτε τοινυν 26 επιλ. αυ-
του ρηματος 27 αντιλεγοντες 28 ατεκνος αποθανη 30 και ελαβεν ο δευτερ. την
γυναικα, και ουτος απεθανεν ατεκνος 31 οι επτα και (ς om) ου 32 υστερ. δε
παντων απεθ. και η γυνη

ἀπέθανεν. ³³ ἐν τῇ ἀναστάσει τίνος ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. ³⁴ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ γαμίσκονται, ³⁵ οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται. ³⁶ οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γὰρ εἰσιν, καὶ υἱοὶ θεοῦ εἰσιν, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. ³⁷ ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάρης, ὡς λέγει κύριον τὸν θεὸν ἄβραάμ καὶ θεὸν ἰσακ καὶ θεὸν ἰακώβ. ³⁸ θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ³⁹ ἀποκριθέντες δὲ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν αὐτῷ· διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. ⁴⁰ οὐκέτι γὰρ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν. ⁴¹ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοῦς· πῶς λέγουσι τὸν χριστὸν εἶναι δαυεὶδ υἰόν; ⁴² αὐτὸς γὰρ δαυεὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ⁴³ ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ⁴⁴ δαυεὶδ οὖν κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἔστί;

⁴⁵ Ἀκούοντες δὲ πάντες τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ⁴⁶ προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελώντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ φιλοῦντων ἄσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δεῖπνοις· ⁴⁷ οἱ κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται, οὔτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

XXI.

¹ Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν πλουσίουσ. ² εἶδεν δὲ τινα χήραν πενιχρὰν

33 ^c εν τη ουν | ^c τινος αυτων 37 ^c ισαακ

33 η γυνη ουν εν τη αναστ. τινος αυτων γινεται γυνη 35 γαμισκονται 36 ουδε γαρ | υιοι εισιν θεου 37 μωυσησ | ισαακ 39 om αυτω 42 om ο 44 αυτον κυριον | αυτου υιοσ 45 om αυτου 46 περιπατ. εν στο.

33 εν τη ουν αναστ. τινος αυτων γινεται γ. 34 και: add αποκριθεισ | εκγαμισκονται 35 εκγαμισκονται 36 εισι του θεου 37 τον θε. ισαακ κ. τον θε. 39 ειπον 40 ουκετι δε 41 υιον δαβιδ ειναι 42 και αυτοσ δαβιδ 44 δαβιδ 46 περιπ. εν στολ. 47 ε μακρᾱ | ληψονται XXI, 1 τα δωρ. αυτ. εις το γαζοφ. 2 δε και τινα

βάλλουσιν ἐκεῖ λεπτά δύο. ³ καὶ εἶπεν· ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἢ πτωχὴ πλέον πάντων ἔβαλεν· ⁴ πάντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς πάντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

⁵ Καὶ τινῶν λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν· ⁶ ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷσι οὐκ ἀφελήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ ὧδε, ὃς οὐ καταλυθήσεται. ⁷ ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; ⁸ ὁ δὲ εἶπεν· βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· ἐγὼ εἰμι, καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ⁹ ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμου καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. ¹⁰ τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, ¹¹ σεισμοὶ τε μεγάλοι καὶ κατὰ τόπους λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ σημεῖα μεγάλα ἀπ' οὐρανοῦ ἔσται. ¹² πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐπ' αὐτοὺς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς, ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. ¹³ ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς μαρτύριον. ¹⁴ θέτε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· ¹⁵ ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἣ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. ¹⁶ παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν,

5 καλοῖς: ^a μεγαλοῖς, sed restitutum καλ. 6 ^c ἐπὶ λίθον 8 ο καιρ. ηγγ. μη ^c: *om 12 ἐπ αὐτοὺς: ^a ἐφ υμας 13 ^c ἀποβησ. δε 14 ^c θέτε οὖν

3 πλειον 5 ἀναθημασιν 10 ἐπὶ ἐθνος 11 λοιμοι και λειμοι (-ει- etiam κ)| φόβητρά | ἀπ οὐρ. σημ. μεγ. 12 ἐπ αὐτοὺς: ἐφ υμας 13 θέτε (**θεσθε) οὖν 15 ἀπαντες

2 δυο λεπτ. 3 η πτωχ. αυτη | πλειον 4 ἀπαντες | δωρα: add του θεου | ἀπαντα 5 ἀναθημασι 6 om ωδε 8 λεγοντες: add οτι | μη οὖν 10 ἐπὶ ἐθνος 11 μεγ. κατ. τοπ. και | ἀπ οὐρ. μεγαλ. 12 ἀπαντων | ἐπ αὐτοὺς: ἐφ υμας | om τας sec | ἀγομενους 13 ἀποβησ. δε 14 θεσθε οὖν | εἰς τας καρδιας 15 ἀντειπειν ουδε ἀντιστηναι

¹⁷ καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπο πάντων δια το ὄνομά μου. ¹⁸ καὶ θριξέ ἐκ τῆσ κεφαλῆσ ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. ¹⁹ ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰσ ψυχὰσ ὑμῶν. ²⁰ ὅταν δὲ ἴδητε κυκλομένην ὑπὸ στρατοπέδων ἱερουσαλήμ, τότε γινώτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσισ αὐτῆσ. ²¹ τότε οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰσ τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆσ ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖσ χώραισ μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰσ αὐτήν, ²² ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεωσ αὐταὶ τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. ²³ οὐαὶ δὲ ταῖσ ἐν γαστρὶ ἐχούσαισ καὶ ταῖσ θηλαζούσαισ ἐν ἐκείναισ ταῖσ ἡμέραισ· ἔσται γὰρ ἐν ἐκείναισ ταῖσ ἡμέραισ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆσ γῆσ καὶ ὄργῃ τῷ λαῷ τούτῳ, ²⁴ καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρασ καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰσ τὰ ἔθνη πάντα, καὶ ἱερουσαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. ²⁵ καὶ ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροισ, καὶ ἐπὶ τῆσ γῆσ συνοχὴ ἐθνῶν καὶ ἐν ἀπορίᾳ ἤχουσ θαλάσσησ καὶ σάλου, ²⁶ ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίασ τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεισ τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ²⁷ καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεωσ καὶ δόξησ πολλῆσ. ²⁸ ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰσ κεφαλὰσ ὑμῶν, διότι ἐγγίξει ἡ ἀπολύτρωσισ ὑμῶν. ²⁹ καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖσ. Ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα· ³⁰ ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέπόντεσ ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἐγγύσ ἐστὶν ἡ ἡδη τὸ θέροσ. ³¹ οὕτωσ καὶ ὑμεῖσ, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύσ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ³² ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕωσ πάντα γένηται. ³³ ὁ οὐρανὸσ καὶ ἡ γῆ παρελεύσον—

23 ἐν εκ. τ. ημερ. sec loco: ° om 26 ἐπερχομ. °: *ἐπαρχομ. 30 ἀφ (*praem autων, ° del) εαυτων: °α απ αυτων, sed restitutum ἀφ εαυτ.

19 κτησεσθε 22 αυται εισιν 23 om δε | om ἐν εκ. τ. ημερ. sec loco 24 *μαχαιρησ | πληρωθωσιν: add και εσονται 25 και ἐν: om και 30 οτι ηδη εγγ. το θερ. εστ. 32 εωσ αν

20 την ιερουσ. 22 αυται εισιν | πληρωθηται 23 om ἐν εκ. τ. ημερ. sec loco | οργη ἐν τω 24 παντα τα εθνη | om ου 25 εσται | και ἐν: om και | ηχουσησ 30 ηδη εγγ. το θερ. εστ. 32 εωσ αν

ται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται. ³⁴ προσέχετε ἑαυτοῖς μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῆ ἔφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος ἢ ἡμέρα ἐκείνη ³⁵ ὡς παγίς· ἐπεισελεύσεται γὰρ ἐπὶ πάντα τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. ³⁶ ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα κατισχύσητε ἐκφυγεῖν πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

³⁷ Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ἠΐλιζέτο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιών. ³⁸ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὄρθριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

XXII.

¹ Ἦγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἢ λεγομένη πάσχα, ² καὶ ἐξήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν. ³ εἰσῆλθεν δὲ σατανᾶς εἰς ἰούδαν τὸν καλούμενον ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα, ⁴ καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῶ αὐτόν. ⁵ καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· ⁶ καὶ ἐξήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς.

⁷ Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα· ⁸ καὶ ἀπέστειλεν πέτρον καὶ ἰωάννην εἰπὼν· πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. ⁹ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμεν; ¹⁰ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδοὺ εἰς-

35 ἐπεισελεύσεται: ^corig (^c) rasura fecit ἐπελευσ. 36 ^cταυτα παντα XXII, 6 και: ^{cb} praem και ἐξωμολογησεν

34 προσεχ. δε | και καρδ. υμων 36 ταυτα παντα 37 διδασκ. εν τ. ιερ. XXII, 6 και εξητει: praem και ἐξωμολογησεν 7 om εν 8 ιωαννην 9 ἐτοιμασωμεν: add σοι φαγειν το πασχα

33 ου μη παρελθωσι 34 προσεχ. δε | βαρυνθησιν | αιφνιδ. εφ υμ. επιστη 35 ωσ παγισ γαρ ἐπελευσεται 36 αγρυπν. ουν | ινα καταξιωθητε εκφ. ταυτα παντ. XXII, 3 ο σατανας | επικαλουμενον 4 και τοις στρατ. | αυτον παραδω αυτοις 6 και ἐξωμολογησε και εξητει | αυτοις ατερ οχλ. 9 ειπον

ελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κερά-
 μειον βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν
 εἰσπορεύεται. ¹¹ καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας λέγον-
 τεσ· λέγει σοι ὁ διδάσκαλος· ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμά μου,
 ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; ¹² καὶ κεῖνος ὑμῖν
 δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον, καὶ κεῖ ἐτοιμάσατε. ¹³ ἀπελ-
 θόντες δὲ εὔρον καθὼς εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα.
¹⁴ καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ.
¹⁵ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα
 φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν. ¹⁶ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ
 μὴ φάγω αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.
¹⁷ καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν· λάβετε καὶ δια-
 μερίσατε ἀλλήλοις· ¹⁸ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ πῖω ἀπὸ τοῦ
 νῦν ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως οὗ ἡ βασιλεία τοῦ
 θεοῦ ἔλθῃ. ¹⁹ καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδω-
 κεν αὐτοῖς, λέγων· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
 διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁰ καὶ τὸ πο-
 τήριον ὡσαύτως μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον
 ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμενον.
²¹ πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς
 τραπέζης. ²² ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὀρισμένον πο-
 ρεύεται, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται.
²³ καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς τὸ τίς ἄρα εἶη
 ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

²⁴ Ἐγένετο δὲ φιλονεικία εἰς ἑαυτούς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ

10 κεραμειον: ^{cb} add υδατος 14 αποστολοι: ^{ca} δωδεκα, ^{cb} δωδ. αποστολοι
 17 ^c λαβετε τουτο | αλληλοις: ^c εἰς εαυτους 22 ο υιος: ^c add μεν 23 cod ειη εξ
 αυτων ειη, sed ειη sec ^c del 24 εἰς εαυτους: ^c εν αυτοις

10 κεραμιον υδατος 11 om λεγοντες | om μου pr 12 εκει 17 λαβετε τουτο
 x. διαμ. εἰς εαυτους 18 om οτι 22 ο υιος μεν 24 εγεν. δε και φιλ. εν αυτοις

10 κεραμιον υδατος | εἰς ην: ου 11 om λεγοντες | om μου pr 12 αναγων|
 εκει 13 ειρηκεν 14 οι δωδεκα αποστ. - 16 ουκειτι ου μη φα. εξ αυτου 17 λαβετε
 τουτο x. διαμ. εαυτοις 18 om απο του νυν | γεννηματος | εως οτου 20 ωσαυτ.
 και το ποτηρ. | εκχνομενον 22 οτι etc: και ο μεν υιος | πορευ. κατα το ωρ.
 23 συζητειν 24 εγεν. δε και φιλ. εν αυτοις

εἶναι μείζων. ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν [ἐθνῶν] ἐξουσιάζουσιν αὐτῶν καὶ εὐεργέται καλοῦνται. ²⁶ ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. ²⁷ τίς γὰρ ὁ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακονῶν. ²⁸ ὑμεῖς δὲ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. ²⁹ κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, ³⁰ ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραήλ. ³¹ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς τοῦ ξιναῖσαι ὡς τὸν σῆτον. ³² ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου. καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς σου. ³³ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. ³⁴ ὁ δὲ εἶπεν· λέγω σοι, πέτρε, οὐ φωνήσῃ σήμερον ἀλέκτωρ ἕως τρίς με ἀπαρνήσῃ εἰδέναί. ³⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ πῆρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ τινοσ ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπον· οὐδενός. ³⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πῆραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. ³⁷ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τὸ καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. ³⁸ οἱ δὲ εἶπαν· ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἱκανόν ἐστιν.

25 οἱ αρχοντες των [supplevimus εθνων ex Mt] εξουσιαζουσιν αυτ. και: ° οἱ εξουσιαζοντες αυτων 27 ° om ὁ prim 30 ° ἐπι ἰβ' θρονων 31 ξινιασαι: super ξ ipse *σ posuit, ξ non deleto 35 τινοσ °: *τι (exeunte versu) 36 ο δε ειπεν: ° ειπεν δε 38 ° κυριε ιδου

25 και οἱ εξουσιαζοντες αυτων ευεργ. 27 om ὁ prim 30 εσθητε | *καθησθε | τας δωδ. φυλ. κριν. του 31 om ειπ. δε ο κυρ. | σιμων σιμων | σινιασαι 35 ειπαν | ουθενος 36 ειπεν δε (37 om γαρ^{bir}?) 38 ειπαν: add κυριε

25 και οἱ εξουσιαζοντες αυτων ευεργ. 26 γενεσθω 27 om ὁ prim | εἰμι ἐν με. ὑμ. 30 καθισθησε 31 σιμων σιμων | σινιασαι 32 εκλειπη | στηριξον 34 ου μη φωνησει | πριν η τρ. απαρν. μη ειδεν. με 35 βαλλαντιου 36 ειπεν ουν | βαλλαντιον 37 οτι ετι τουτο | τα περι 38 ειπον· κυριε

³⁹ Καὶ ἐξελεθῶν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταί. ⁴⁰ γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς· προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. ⁴¹ καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θείσ τὰ γόνατα προσηύξατο ⁴² λέγων· πάτερ, εἰ βούλει παρενέγκαι τοῦτο τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημα μου ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω. ⁴³ ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. ⁴⁴ καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσήχετο, καὶ ἐγένετο ἰδρῶς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντος ἐπὶ τὴν γῆν. ⁴⁵ καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἔλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης, ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

⁴⁷ Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα προήρχετο αὐτούς, καὶ ἤγγισεν τῷ ἰησοῦ φιλήσας αὐτόν. ⁴⁸ ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ· φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδωσ; ⁴⁹ ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπαν· κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ; ⁵⁰ καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον καὶ ἀφείλεν τὸ οὖς αὐτοῦ τὸ δεξιόν. ⁵¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· ἕατε ἕως τούτου, καὶ ἀψάμενος τοῦ ὠτίου ἵάσατο αὐτόν. ⁵² εἶπεν δὲ ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους πρὸς αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγούς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων· ⁵³ καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. ἀλλ'

41 απεσπασθη: σ sec (exeunte versu) suppl^a 42 τουτο το ποτηριον^a: *τουτ. τ. ποτ. τουτο 43 et 44: ^a hos versus uncis et punctis notavit, ^c rursus his signis liberavit 48 αυτω: ^c add ιουδα

39 *om και 40 *om εισελθειν 41 προσηχετο 42 παρενεγκε | **γενεσθω^{mai 2} 44. 45: hi versus desunt 48 αυτω: add ιουδα 51 om ο 52 επ αυτον

39 οι μαθ. αυτου 41 προσηχετο 42 παρενεγκειν το ποτηρ. τουτο | γενεσθω 44 γενομενος | εγενετο δε ο ιδρ. | καταβαινοντες 45 μαθητας: s^c add αυτου | αυτους κοιμωμενους 47 ετι δε | προηρχ. αυτων 48 ο δε ιησ. | αυτω: add ιουδα 49 ειπον αυτω | μαχαιρα 50 τον δουλ. του αρχιερ. | αυτου το ουσ 51 ωτιου: add αυτου 52 ο ιησους | επ αυτον | εξεληλυθατε

αὕτη ἐστὶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκοτόυς. ⁵⁴ συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. ⁵⁵ περιεψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ συγκαθισάντων ἐκάθητο ὁ πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν. ⁵⁶ ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν· καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ⁵⁷ ὁ δὲ ἤρνήσατο λέγων· οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. ⁵⁸ καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ πέτρος ἔφη· ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. ⁵⁹ καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διῖσχυρίζετο λέγων· ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ· καὶ γὰρ γαλιλαῖός ἐστιν. ⁶⁰ εἶπεν δὲ ὁ πέτρος· ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα τί λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. ⁶¹ καὶ στραφείς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ὁ πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι σήμερον ἀπαρνήσῃ με τρίς. ⁶² καὶ ἐξεληθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

⁶³ Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπαιζαν αὐτῷ δέροντες, ⁶⁴ καὶ περικαλύψαντες ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· προφήτευσον, τίς ἐστὶν ὁ παίσας σε; ⁶⁵ καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

⁶⁶ Καὶ ὡς ἡμέρα ἐγένετο, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. ⁶⁷ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἐὰν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ⁶⁸ ἐὰν δὲ ἐρωτήσω, οὐ

53 ^c ὡμων ἡ ὡρα 58 βραχυ: ^a add παλιν, sed ^c rursus del 59 αὐτου: ^a add ἡν 60 ετι: ^a add αὐτου sed rursus (ipse) del 63 ἐνεπαιζαν (eod -πειζαν): ^c -ζον 67 ^c εαν ὑμιν

53 ὡμων ἡ ὡρα | om ἡ sec 55 μεσοσ αὐτων 59 μετ αὐτου ἡν 60 ο λεγεις 61 πρην ἡ 63 ἐνεπαιζον 64 αὐτον ἐπηρωτων 66 ἐγενετο ἡμερα | *πρεσβυτεριον 67 εαν ὑμιν ειω

53 ὡμων ἐστιν ἡ 54 εισηγαγ. αὐτον εἰς τον οικον 55 ἀφαντων | συγκαθισαντ. αὐτων 57 ἡρνησατ. αὐτον | γυναι ουκ οι. αυ. 58 εφη sec: εἶπεν 59 μετ αυτ. ἡν 60 ο λεγεις | ο αλεκτ. 61 ρηματος: λογου | om σημερον 62 ἐξω ο πετροσ 63 αὐτον: τον ιησουν | ἐνεπαιζον 64 περικαλυψαντες: add αὐτον ετυπτον αὐτου το προσωπον και 66 ἐγεν. ἡμερα | ἀνηγαγον | εαυτων | εἶπε 67 εαν ὑμιν 68 εαν δε και

μὴ ἀποκριθῆτε. ⁶⁹ ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. ⁷⁰ εἶπαν δὲ πάντες· σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγὼ εἰμι. ⁷¹ οἱ δὲ εἶπαν· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

XXIII.

¹ Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν πιλᾶτον. ² ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· τοῦτον εὗρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κωλύοντα φόρους καίσαρι διδόναι καὶ λέγοντα ἑαυτὸν χριστὸν βασιλέα εἶναι. ³ ὁ δὲ πιλᾶτος ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· σὺ λέγεις. ⁴ οὗ δὲ πιλᾶτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· οὐδὲν εὕρισκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. ⁵ οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι ἀνασείει τὸν ὄχλον καθ' ὅλησ τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γαλιλαίας ἕως ὧδε. ⁶ πειλᾶτος δὲ ἀκούσας ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος γαλιλαῖός ἐστιν. ⁷ καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἕξουσίας ἠρώδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς ἠρώδη, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν ἱεροσολύμοις ἐν αὐταῖς ταῖς ἡμέραις. ⁸ ὁ ἠρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἠλπίζε τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. ⁹ ἐπηρώτα αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐκ ἀπεκρίνατο αὐτῷ. ¹⁰ ἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς

ὁ ὄχλον: ^c add διδασκων 7 και αυτον: ita restitutum est ex καταυτον | αυταις: ^c ταυταις 8 ^c ο δε ηρωδ. | ^c ηλπιζεν 9 ^c επηρωτ. δε

71 εχομ. μαρτυρ. χρει. XXIII, 1 πειλατον 2 *ευραμεν | εαυτον: αυτον 3 πειλατος | λεγει: εφη 4 πειλατος 5 τον λαον διδασκων καθ 6 *om ὁ 7 τον ηρωδην | αυταις: ταυταις 8 ο δε ηρωδ. | υπο αυτου 9 επηρωτα δε | ουκ: ουδεν 10 εισηκεισαν

68 αποκριθ. μοι η απολυσητε 69 om δε 70 ειπον 71 ειπον XXIII, 1 ηγαγεν 2 om ημων | καισαρι φορ. διδον. | om και sec 3 επηρωτησεν | λεγει: εφη 5 τον λαον διδασκων καθ | om και 6 πιλατ. δ. ακουσ. γαλιλαιαν 7 αυταις: ταυταις 8 ο δε ηρωδ. | θελων εξ ικανου ιδειν | ακουειν πολλα 9 επηρωτα δε | ουκ: ουδεν 10 εισηκεισαν

καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνωσ κατηγοροῦντες αὐτοῦ. ¹¹ ἐξουθενήσας τε καὶ ὁ ἠρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐν-
 παίξας, περιβαλὼν ἐσθήτα λαμπρὰν ἔπεμψεν αὐτὸν τῷ πιλάτῳ.
¹² ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε ἠρώδης καὶ ὁ πιλάτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡ-
 μέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπήρχοντο γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς
 αὐτούς.

¹³ Πιλάτος δὲ συναλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς
 ἄρχοντας καὶ τὸν λαόν ¹⁴ εἶπεν πρὸς αὐτούς· προσηνέγκατέ μοι
 τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ
 ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐθέν εὔρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ
 αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε αὐτοῦ. ¹⁵ ἀλλ' οὐδὲ ἠρώδης· ἀνεπέμψε
 γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πε-
 πραγμένον αὐτῷ. ¹⁶ παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ¹⁷ ἀνάγκη
 δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἐορτὴν ἓνα. ¹⁸ ἀνεκράγον δὲ
 πανπληθεὶ λέγοντες· αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν βα-
 ραββᾶν· ¹⁹ ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινα γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ
 φόνον ἐν τῇ φυλακῇ. ²⁰ πάλιν δὲ ὁ πιλάτος προσεφώνησεν αὐ-
 τοῖς θέλων ἀπολύσαι τὸν ἰησοῦν. ²¹ οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες·
 σταύρου σταύρου αὐτόν. ²² ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί
 γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐ-
 τῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ²³ οἱ δὲ ἔκλειντο φωναῖς
 μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ
 φωναὶ αὐτῶν. ²⁴ καὶ πιλάτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα
 αὐτῶν· ²⁵ ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον

11 τε: ^c add αυτον | ^c ανεπεμψεν 12 ^c προϋπηρχον 19 φονον: ^a add βεβλη-
 μενος 23 εκειντο: intactum mansit

11 εξουθεν. δε αυτον | εμπαιξας | ανεπεμψεν | πειλατω 12 πειλατος | προ-
 υπηρχον 13 πειλατ. 14 κατηγ. κατ αυτου 15 πρ. υμας ^{bent} 17 om versum
 18 παμπληθει 19 φονον: add βληθεισ 20 πειλατ. 23 επεκειντο | σταυρωσαι
 24 πειλατος

11 εξουθεν. δε αυτον ο ηρ. | εμπαιξας | περιβαλων αυτον | ανεπεμψεν 12 ο
 τε πιατ. κ. ο ηρωδ. | προϋπηρχον | προς εαυτους 13 συγκαλεσ. 14 ουδεν | κατ-
 ηγ. κατ αυτ. 15 ανεπεμψα γαρ υμας πρ. αυτον 18 ανεκραξαν | παμπληθει
 19 βεβλημενος εις φυλακην 20 παλιν ουν | om αυτοις 21 σταυρωσον σταυρω-
 σον 23 επεκειντο | αυτων: add και των αρχιερων 24 ο δε πιατ. 25 απελυσ.
 δε αυτοις

εἰς φυλακὴν, ὃν ἤτοῦντο, τὸν δὲ ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελή-
ματι αὐτῶν.

²⁶ Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι σίμωνά τινα κυ-
ρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκεν αὐτῷ τὸν σταυρὸν αἰρεῖν
ὀπισθεν τοῦ ἰησοῦ. ²⁷ ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ
καὶ γυναικῶν· ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. ²⁸ στραφεῖς δὲ
πρὸς αὐτάς ἰησοῦς εἶπεν· θυγατέρες ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε
ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἑαυτάς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν,
²⁹ ὅτι ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται ἐν αἷς ἐροῦσιν· μακάριαι στεῖραι,
καὶ αἱ κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἔθρεψαν.
³⁰ τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς
βουνοῖς· καλύψατε ἡμᾶς· ³¹ ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα
ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; ³² ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι κα-
κοῦργοι δύο σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

³³ Καὶ ὅτε ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον κρανίον,
ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δε-
ξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. ³⁴ ὁ δὲ ἰησοῦς ἔλεγεν· πάτερ, ἄφες
αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν. διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμά-
τια αὐτοῦ ἔβαλον κλῆρον. ³⁵ καὶ ἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν· ἐξ-
εμυκτήριζον δὲ οἱ ἄρχοντες λέγοντες· ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω
ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς ὁ τοῦ θεοῦ ὁ ἐκλεκτός. ³⁶ ἐν-
έπαιξαν δὲ αὐτῷ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, ὄξος προσφέ-
ροντες αὐτῷ ³⁷ καὶ λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων,
σῶσον σεαυτόν. ³⁸ ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν ἐλ-
ληνικοῖς ῥωμαϊκοῖς ἐβραϊκοῖς· ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος.

26 αἰρεῖν ^a: ^c φερειν, *om 28 ἰησοῦς: ^c praeposuit o, sed rursus deletum est
30 ^c πεσατε 34 ο δε ἰησοῦς usque ποιουσιν: ^a uncis inclusit, ^c rursus delevit uncis
35 ο του θεου: ^a ο del 38 γραμμ. ελλ. ρωμ. εβρ.: ^{ca} uncis inclusit, ^{cb} uncis rursus del

26 απηγον | φερειν 27 αι εκοπτοντο 29 ερχοντ. ημερ. | αι στεραι 31 om τω
pr 34 om versum usq ποιουσιν 35 εισηκει | εξεμυκτ. δε και | ουτος: νιος | om ο
ante του | om ο ante εκλ. ^{mai} 1(?) 36 και οι 38 om γραμμ. ελλ. ρω. εβρ. | om ο ^{mai} 1(?)

25 εἰς τὴν φυλακὴν 26 σιμωνος τινος κυρηναίου του ερχομενου | φερειν 27 αι
και εκοπτοντο 28 ο ἰησοῦς 29 ερχοντ. ημερ. | αι στεραι | και κοιλιαι | εθρεψαν:
εθηλασαν 32 δυο κακουργ. 33 απηλθον 35 εισηκει | εξεμ. δε και οι αρχ. συν
αυτοις | ο του θεου εκλεκτ. 36 ενεπαιζον | και οι στρ. | και οξος 38 επιγρ. γε-
γραμμενη επ | και ρωμ. και εβρα. ουτος εστιν ο βασ. τ. ιουδ.

³⁹ εἶς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν λέγων· οὐχὶ σὺ εἶ ὁ χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ⁴⁰ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη· οὐ φοβῆ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; ⁴¹ καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. ⁴² καὶ ἔλεγεν· ἰησοῦ, μνήσθητί μου ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ⁴³ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἄμην λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. ⁴⁴ καὶ ἦν ὥρα ὥσει ἕκτη, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης, ⁴⁵ τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος· ἐσχίσθη δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. ⁴⁶ καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλη ὁ ἰησοῦς εἶπεν· πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου. τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. ⁴⁷ ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γενόμενον, ἐδόξαζεν τὸν θεὸν λέγων ὅτι ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. ⁴⁸ καὶ πάντες οἱ συναραγενομένοι ὄχλοι εἰς τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον. ⁴⁹ εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

⁵⁰ Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι ἰωσήφ, βουλευτῆς ὑπάρχων καὶ ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ⁵¹ οὗτος οὐκ ἦν συνακατατιθέμενος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, ἀπὸ ἀριμαθαίας πόλεως τῶν ἰουδαίων, ὃς προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁵² οὗτος προσελθὼν τῷ πιλάτῳ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ. ⁵³ καὶ καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι

40 ου: ° ουδε 42 ιησου: ° τω ιησου 44 ° και σκοτος 47 ° εκατονταρχος

39 om λεγων 40 ουδε φοβη 42 εις την βασιλειαν 43 σοι λεγω 44 και: om bent | ην ηδη ωσει ωρ. εκτ. και 45 εκλειποντος 47 om οτι 48 εις: επι 49 γνωστοι αυτω | και αι γυναικ. 50 om και sec et tert 51 συνακαταθειμενος | αρειμαθαια 52 πειλατ. 53 εθηκεν αυτο

39 ουχι: ει 40 επιτιμα αυτω λεγων ουδε 42 τω ιησου | μνησθ. μου κυριε 43 αυτω: add ο ιησους 44 ην δε ωσει ωρα εκτη και | ενατησ 45 του ηλ. εκλ.: και εσκοτισθη ο ηλιος | και εσχισθη 46 παραθησομαι | και ταυτα ειπων 47 εκατονταρχος | εδοξασε | om οτι 48 συμπαραγενομ. οχλ. επι | θεωρουντες | εαυτων τα στηθη 49 om απο | συνακολουθησασαι 50 om και sec 51 συνακαταθειμενος | οσ και προσεδεχ. και αυτοσ 53 καθελ. αυτο | εθηκεν αυτο

λαξευτῶ, οὗ οὐκ ἦν οὐδείς οὐδέπω κείμενος. ⁵⁴ καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν. ⁵⁵ κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνελθλυθαὶ ἐκ τῆς γαλιλαίας αὐτῶ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. ⁵⁶ ὑποστρέψασαι δὲ ἠτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἠσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

XXIV.

¹ Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἦλθον, φέρουσαι ἃ ἠτοίμασαν ἀρώματα. ² εὔρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, ³ εἰσελθοῦσαι δὲ οὐκ εὔρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ⁴ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ. ⁵ ἐμφοβῶν δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινοῦσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν γῆν, εἶπαν πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; ⁶ οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη. μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ, ⁷ λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. ⁸ καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, ⁹ καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν πάντα ταῦτα τοῖς ἑνδεκά καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ¹⁰ ἦσαν δὲ ἡ μαγδαληνὴ μαριὰμ καὶ ἰωάννα καὶ μαρία ἡ ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. ¹¹ καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. ¹² ὁ δὲ πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια· καὶ ἀπῆλθεν πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.

1 cod orθου (ut etiam ac) 7 ° οτι δει τον υι. τ. ανθρ. 10 ° αι ελεγον 12 οθονια: ^{cb} add μονα

53 ουπω 55 αι γυναικες XXIV, 1 επι το μνημα | *ηλθαν 3 ουχ 5 ενφοβων 9 ταυτα παντα 10 μαριαμ: -ρια 12 οθονια: add μονα | προσ αυτον

53 ουδεπω ουδεις 54 παρασκευη 55 κατακολουθ. δε και | αυτω ει της γαλιλ. XXIV, 1 βαθεος | ηλθ. επι το μνημα | αρωματα: add και τινες συν αυταις 3 και εισελθ. ουχ 4 διαπορεισθαι | δυο ανδρες | εν εσθησεσιν αστραπτουσαις 5 το προσωπον | ειπον 6 αλλ 7 οτι δει τον υι. τ. ανθρ. 9 ταυτα παντα 10 η μαγδ. μαρια | μαρια ιακωβου | αι ελεγον 11 ταυτα: αυτων 12 οθονια: add κειμενα μονα

¹³ Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίουσ ἑκατὸν ἐξήκοντα ἀπὸ ἱερουσαλήμ, ἣ ὄνομα ἑμμαούσ, ¹⁴ καὶ αὐτοὶ ὠμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοῦσ καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτοσ ἰησοῦσ ἐγγίσασ συνεπορεύετο αὐτοῖσ. ¹⁶ οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. ¹⁷ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούσ· τίνεσ οἱ λόγοι οὔτοι οὔσ ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντεσ; καὶ ἐστάθησαν σκυθρωποί. ¹⁸ ἀποκριθεῖσ δὲ εἰσ ὄνόματι κλεόπασ εἶπεν πρὸς αὐτόν· σὺ μόνοσ παροικεῖσ ἱερουσαλήμ καὶ ταῦτα οὐκ ἔγνωσ τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖσ ἡμέραισ ταύταισ; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· τὰ περὶ ἰησοῦ τοῦ ναζαρηνοῦ, ὃσ ἐγένετο ἀνὴρ προφήτησ δυνατὸσ ἐν λόγῳ καὶ ἔργῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸσ τοῦ λαοῦ, ²⁰ ὅπωσ τε παρεδῶκαν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ ἄρχοντεσ ἡμῶν εἰσ κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²¹ ἡμεῖσ δὲ ἐλπίζομεν ὅτι αὐτόσ ἐστὶν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν ἰσραήλ· ἀλλὰ γε καὶ σὺν πᾶσι τούτοισ τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. ²² ἀλλὰ καὶ γυναῖκεσ τινεσ ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶσ, γενόμεναι ὀρθρῖναι ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ²³ καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἐωρακέναι, οἱ λέγουσιν αὐτόν ζῆν. ²⁴ καὶ ἀπηλθόν τινεσ τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὔτωσ καθῶσ καὶ αἱ γυναῖκεσ εἶπον, αὐτόν δὲ οὐκ εἶδον. ²⁵ καὶ αὐτόσ εἶπεν πρὸς αὐτούσ· ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖσ τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷσ ἐλάλησαν οἱ προφῆται. ²⁶ οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστόν καὶ εἰσελθεῖν εἰσ τὴν δόξαν αὐτοῦ; ²⁷ καὶ ἀρξάμενοσ ἀπὸ μωσέωσ καὶ ἀπὸ πάντων τῶν

13 ἦσαν ^{a?} et ^c: *add δε. Praeterea ^c post αὐτῶν addiderat η (scripturus ἦσαν), sed rursus del 21 αγει ^c: *om

13 ἐν αὐτῇ τῇ | om ἑκατὸν 15 καὶ αὐτοσ: *αὐτοσ (αὐτοῦσ ^{mai?}) 18 om ταῦτα 19 ἐν ἐργῳ καὶ λόγῳ 21 *ἠλπίζαμεν (εἰπ. ^{mai} 1), **-ζομεν 22 γενόμεναι 23 *ἦλθον 24 om καὶ tert 27 μωσέωσ

13 ἦσαν πορευομ. ἐν αὐτῇ τῇ ἡμερ. | om ἑκατὸν 15 συζητεῖν | ο ἰησοῦσ 17 ἐσταθήσαν: ἐστε 18 ο εἰσ ω ὄνομα | ἐν ἱερουσαλ. | om ταῦτα 19 εἶπον | ναζω-
ραιου | ἐν ἐργ. κ. λόγ. 21 ἠλπίζομεν | om καὶ | αγει: add σημερον 22 ὀρθρῖαι

προφητῶν διερμήνευσεν αὐτοῖς τί ἦν ἐν ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ
 ἑαυτοῦ. ²⁸ καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐ-
 τὸς προσεποιήσατο πορρωτέρω πορεύεσθαι· ²⁹ καὶ παρεβιάσαντο
 αὐτὸν λέγοντες· μείνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν καὶ
 κέκλικεν ἤδη ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μείναι συν αὐτοῖς.
³⁰ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, καὶ λαβὼν
 τὸν ἄρτον ὑψόγησεν καὶ κλάσας ἐδίδου αὐτοῖς· ³¹ αὐτῶν δὲ
 διηγοίγησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐ-
 τῶν. ³² καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἡ καρδιά ἡμῶν καιομένη
 ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς
 γραφάς; ³³ καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς ἱε-
 ρουσαλήμ, καὶ εὗρον ἠθροισμένους τοὺς ἑνδεκα καὶ τοὺς σὺν
 αὐτοῖς, ³⁴ λέγοντας ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος καὶ ὤφθη τῷ
 σίμωνι. ³⁵ καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη
 αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

³⁶ Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ἕστη ἐν μέσῳ αὐτῶν,
 καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. ³⁷ φοβηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι
 γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. ³⁸ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τε-
 ταραγμένοι ἐστέ, καὶ διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς
 καρδίαις ὑμῶν; ³⁹ ἴδετε τοὺς πόδας μου καὶ τὰς χεῖράς μου,
 ὅτι ἐγὼ εἰμι αὐτός· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα
 σάρκας καὶ οστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμέ θεωρεῖτε ἔχοντα. ⁴⁰ καὶ
 τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. ⁴¹ ἔτι
 δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν

27 διερμηνευσεν ^c: *καὶ διερμηνευσεν (addendum ἢν ante ἀρξάμ. ut est in
 cod D?) 31 διηγοίγησαν: ^c -χθῆσαν | οφθαλμοί: ^a add καὶ επεγνώσαν αὐτον
 39 σαρκας: σ erasum et iam antea notatum

27 διερμηνευσεν ^{ma1}? | τι ἢν: ἐν πασαις 28 ἠγγικαν | πορρωτερον 30 om
 καὶ sec | ευλογησεν | επεδιδου 31 διηγοιχθησαν οἱ οφθ. καὶ επεγνώσαν αὐτον
 32 om ἐν ἡμῖν 34 om τῷ 37 θροηθεντες 38 διατι: τι | ἐν ταις καρδιαῖς 39 τας
 χειρας μου καὶ τοὺς ποδ. μου | καὶ σαρκὰ καὶ

27 διερμηνευσεν αὐτ. ἐν πασαις ταις | ^c αὐτου 28 προσεποιετο 29 om ἠδη
 30 om καὶ sec | ευλογησε | επεδιδου 31 διηγοιχθησαν οἱ οφθ. καὶ επεγνώσαν
 αὐτον 32 ειπον | καὶ ὡς διηγοιγ. 33 συνηθροισμενους 34 ηγερθη ο κυρ. οντ. |
 om τῷ 36 αὐτος ο ἰησους 37 πτοηθεντες 39 τας χειρ. μ. καὶ τοὺς ποδ. μ. |
 αὐτος ἐγὼ εἰμι | σαρκὰ 40 επεδειξεν

αὐτοῖς· ἔχετε τι βρώσιμον ὧδε; ⁴² οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος. ⁴³ καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. ⁴⁴ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ μωσέως, ἐν τοῖς προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. ⁴⁵ τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς, ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ⁴⁷ καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν εἰς ἅφεςιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. ⁴⁸ ὑμεῖς ἐστέ μάρτυρες τούτων. ⁴⁹ καὶ γὰρ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὕψους δύναμιν.

⁵⁰ Ἐξήγαγεν δὲ αὐτούς ἕως πρὸς βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἠϋλόγησεν αὐτούς. ⁵¹ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν. ⁵² καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, ⁵³ καὶ ἦσαν διαπαντός ἐν τῷ ἱερῷ εὐλογοῦντες τὸν θεόν.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

41 ωδε: ^c ενθαδε 45 συνιεναι: ^{ca}-ειναι, ^{cb}-ιεναι 49 ^c εξαποστελλω 51 απ αυτων: ^c add και ανεφερετο εις τον ουρανον

41 ωδε: ενθαδε 44 λογοι μου | απαντα | μωυσεως και τοις 48 om εστε 49 και ιδου εγω εξαποστελλω 50 ευλογησεν 51 απ αυτων: add και ανεφερετο εις τον ουρανον 52 *om μεγαλης 53 τον θεον: add αμην. In subscriptione ευαγγελιον om

41 ωδε: ενθαδε 42 μερος: add και απο μελισσιου κηριου 44 ειπ. δε αυτοις | και προφηταις 46 γεγραπται: add και ουτως εδει 47 μετανοιαν και αφεσιν | αρξαμενον 48 υμεις δε 49 και ιδου εγω αποστ. | πολει: add ιερουσαλημ | δυναμ. εξ υψους 50 εξω εως εις βηθ. | ευλογησεν 51 αυτων: add και ανεφερετο εις τον ουρανον 53 αιουντες και ευλογουντ. | θεον: add αμην

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

I.

¹ Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. ² οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. ³ πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲν ὃ γέγονεν. ⁴ ἐν αὐτῷ ζωὴ ἐστίν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. ⁵ καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. ⁶ ἐγένετο ἄνθρωπος, ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ἦν ὄνομα αὐτῷ ἰωάννης· ⁷ οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. ⁸ οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ⁹ ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ¹⁰ ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτὸν ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. ¹¹ εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ¹² ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ¹³ οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. ¹⁴ καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. ¹⁵ ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν· οὗτος ἦν

3 ουδεν: ^c ουδε εν. Ceterum in verbis ουδ. ο γεγ. εν nullo modo distinctum est 6 ην: ^c et iam ^{a?} del 10 ^c δι αυτου 13 ουδε sec: ^c add εκ 15 κεκραγεν: ^a add λεγων | ουτος ην: ^a add ο (^{b?} corr ον) ειπων, ^{cb} ον ειπον

In inscriptione ιωαννην 3 ουδεν: ουδε εν 4 εστιν: ην | των ανθρ. suppl ^{ms} 5 αυτο: αυτον (testibus Blanch. et Birch.) 6 om ην | ιωανησ 10 δι αυτου 12 *ε-λαβαν 13 verba ουδε εκ θελημ. ανδρως suppl ^{ms} | *εγεννηθησαν 14 *om και ante αληθ. 15 ιωανησ | κεκραγεν λεγων· ουτος ην ον ειπον

Inscriptum est το κατα ιωαννην (ς add αγιον) ευαγγελιον 3 ουδεν: ουδε εν 4 εστιν: ην 6 om ην 10 δι αυτου 13 ουδε εκ θελ. ανδρ. 15 κεκραγε λεγων· ουτ. ην ον ειπον

ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὅς ἐμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ¹⁶ ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ¹⁷ ὅτι ὁ νόμος διὰ μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ ἰησοῦ ἐγένετο. ¹⁸ θεὸν οὐδεὶς εἶώρακεν πώποτε· μονογενὴς θεὸς εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. ¹⁹ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ λευεΐτας, ἵνα ἐπερωτήσωσιν αὐτόν· σὺ τίς εἶ; ²⁰ καὶ ὠμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ χριστός. ²¹ καὶ ἐπηρώτησαν πάντες· τί οὖν; ἡλίας εἶ; λέγει· οὐκ εἰμί. προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη· οὐ. ²² εἶπον οὖν αὐτῷ· τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισὶν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ²³ ἔφη· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν ἡσαΐας ὁ προφήτης. ²⁴ καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν φαρισαίων, ²⁵ καὶ εἶπον αὐτῷ· τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός οὐδὲ ἡλίας οὐδὲ ὁ προφήτης; ²⁶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰωάννης λέγων· ἐγὼ βαπτίζω ἐν τῷ ὕδατι· μέσσοι ὑμῶν ἐστήκει ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ²⁷ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. ²⁸ ταῦτα ἐγένετο ἐν βηθανίᾳ πέραν τοῦ ἰορδάνου ποταμοῦ, ὅπου ἦν ὁ ἰωάννης βαπτίζων.

²⁹ Τῆ ἐπαύριον βλέπει τὸν ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.

15 οσ: ^c om 17 ἰησου: ^c add χριστου 18 ^c ο μονογενης | θεος: ^{b?} add ο ων 21 ^a ηρωτησαν | ^c αυτον παλιν | ^c ο προφητης 24 και: ^c (^{cb} potius quam ^{ca}) add οι 26 ^c om τω 27 ^c ο οπισω 28 βηθανια: ^{cb} βηθαβαβα

15 om οσ 17 δια ιησ. χριστου 18 θεος: add ο ων 19 ιωανου | απεστειλ. προσ αυτον | ερωτησωσιν 20 ηρηνησατο: add και ωμολογησεν 21 ηρωτησαν αυτον· συ ουν τι | ηλειασ | και λεγει | ο προφητης 22 ειπαν | om ουν^{bis} 25 και ηρωτησαν αυτον και ειπαν αυτω | ηλειασ 26 ιωανης | om τω | στηκει 27 ειμι· εγω αξιος 28 εν βηθαν. εγενετ. | om ποταμου | ιωανης

15 om οσ 16 στι: και 17 μωσσεω | δια ιησ. χριστου 18 ο μονογεν. υιος ο ων εισ 19 λευιτας | ερωτησωσιν 20 ηρηνησατο: add και ωμολογησεν | ουκ ειμι· εγω 21 ηρωτησαν αυτον· τι ουν; ηλ. ει συ; και λεγει | ο προφητ. 24 οι απεσταλμ. 25 και ηρωτησαν αυτον και ειπ. αυ. | ουτε bis 26 om τω | μεσσο δε υμ. εστηκεν 27 αυτοσ εστιν ο οπισω μ. ερχ. οσ εμπροσθεν μου γεγονεν | ου εγω ουκ 28 εν βηθαβαβα εγενετ. | om ποταμου | om ὁ 29 βλεπει: add ο ιωαννης

³⁰ οὗτός ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἄνθρωπος ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ³¹ καὶ γὰρ οὐκ ἤδιδεν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων. ³² καὶ ἐμαρτύρησεν ἰωάννης ὅτι τεθέσθαι τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ μένον ἐπ' αὐτόν. ³³ καὶ ἐγὼ οὐκ ἤδιδεν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψασ με βαπτίζει ἐν τῷ ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ³⁴ καὶ γὰρ εἶδον καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ἐκλεκτός τοῦ θεοῦ.

³⁵ Τῇ ἐπαύριον πάλιν ἰστήκει ὁ ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, ³⁶ καὶ ἐμβλέψας τῷ ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· ἴδε ὁ ἄμνος τοῦ θεοῦ. ³⁷ ἤκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ ἰησοῦ. ³⁸ στραφεῖς ὁ ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει· ³⁹ τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ῥαββί, ὃ λέγεται ἐρμηνευόμενον διδάσκαλε, ποῦ μένεις; ⁴⁰ λέγει αὐτοῖς· ἔρχεσθε καὶ ἴδετε. ἦλθον οὖν καὶ ἴδον ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτη. ⁴¹ ἦν ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς σίμωνος πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο ἀκουσάντων παρὰ ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. ⁴² εὐρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· εὐρήκαμεν τὸν μεσσίαν, ὃ ἐστιν μεθερμηνευόμενον χριστός. ⁴³ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· σὺ εἶ σίμων ὁ υἱὸς ἰωάννου, σὺ κληθήσῃ κηφᾶς, ὃ ἐρμηνεύεται πέτρος.

30 υπερ: ^c (et iam ^b?) περι 32 ιωαννης: ^b *vid* add λεγων 34 εκλεκτος: ^c υιοσ 37 ^c και ηκουσαν 38 ^a *vel*^b στραφεις δε | λεγει: ^c add αυτοισ 39 ^c μεθερμηνευομενον 41 των δυο: ^c add των 42 ^c πρωτον

32 ιωαννης λεγων οτι | καταβαι. ωσ περιστ. εξ ουρ. κ. εμεινεν 33 καγω | om τω 34 εκλεκτος: υιοσ 35 ειστηκει ιωαννης 37 και ηκουσαν 38 στραφ. δε | λεγει αυτοισ 39 ειπαν | μεθερμηνευομενον 40 ιδετε: οψεσθε | *ηλθαν et ειδαν (*ειδον) 41 δυο: add των | ιωανου 42 πρωτον 43 *ιωανου, **ιωνα

30 υπερ: περι 31 εν τω υδατι 32 ιωανν. λεγων | καταβαι. ωσει περιστ. εξ ουρ. κ. εμεινεν 33 καγω | om τω 34 εκλεκτος: υιοσ 35 ειστηκει 37 και ηκουσαν | αυτοι οι δυ. μαθ. 38 στραφ. δε | λεγει αυτοισ 39 ραββι 40 om ουν | ειδον | ωρα δε 41 δυο: add των 42 ο χριστος 43 και ηγαγεν | εμβλεψ. δε | ιωνα

⁴⁴ Τῆ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν γαλιλαίαν, καὶ εὐρίσκει φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ ἰησοῦς· ἀκολούθει μοι. ⁴⁵ ἦν φίλιππος ἀπὸ βηθσαιδᾶν τῆς πόλεως ἀνδρέου καὶ πέτρου. ⁴⁶ εὐρίσκει φίλιππος τὸν ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν ἔγραψεν μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὐρήκαμεν, ἰησοῦν υἱὸν τοῦ ἰωσήφ τὸν ἀπὸ ναζαρέτ. ⁴⁷ εἶπεν αὐτῷ ναθαναήλ· ἐκ ναζαρέτ δύναται ἀγαθόν τι εἶναι; λέγει αὐτῷ φίλιππος· ἔρχου καὶ ἴδε. ⁴⁸ ἰδὼν ὁ ἰησοῦς τὸν ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν λέγει περὶ τοῦ ναθαναήλ· ἴδε ἀληθῶς ἰσδραηλεΐτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. ⁴⁹ λέγει αὐτῷ ναθαναήλ· πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ τοῦ σε φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν, ἰδὼν σε. ⁵⁰ ἀπεκρίθη ναθαναήλ καὶ εἶπεν· ῥαββεί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ ἰσραήλ. ⁵¹ ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἶπόν σοι ὅτι εἰδὼν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μεῖζονα τούτων ὄψη. ⁵² καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἠνεωγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

II.

¹ Καὶ τῆ ἡμέρα τῆ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν κανὰ τῆς γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ ἰησοῦ ἐκεῖ. ² ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. ³ καὶ οἶνον οὐκ εἶχον, ὅτι συνετελέσθη ὁ οἶνος τοῦ γάμου. εἶτα λέγει ἡ μήτηρ

44 ^c ο ἰησοῦς 45 ἦν: ^c add δε | ^c ο φιλιππ. | ^{ca} βηθσαιδα εκ (εκ rursus e-rasum) τῆς 47 ^c τι αγαθον 48 ^c ειδεν et και λεγει περι αυτου 52 ^c ανεωγοτα II, 3 ^a και υστερησαντος οινου λεγει η

44 ο ἰησοῦς 45 ἦν δε ο φιλιππ. | βηθσαιδα εκ τῆς 46 μωυσης 47 και ειπεν | τι αγαθον | ο φιλιππ. 48 ειδεν ἰησοῦς | και λεγει περι αυτου· ιδε | ισραηλειτης 49 om ὁ | ειδον 50 om και ειπεν | συ βασιλευς ει του 51 μειζω 52 ανεωγοτα II, 1 τη τριτη ημερα 3 και οινον ουκ etc: και υστερησαντος οινου λεγει η

44 ἠθελησ. ο ἰησοῦς | om ἰησοῦς 45 ἦν δε ο φιλ. α. βηθσαιδα εκ 46 ἰησουν τον υιον | ^s ναζαρεθ, item v. sq 47 και ειπεν | τι αγαθον 48 ειδεν ο ιησ. | και λεγει περι αυτου· ιδε | ισραηλιτης 49 ειδον 50 απεκρ. ναθαν. και λεγει αυτω | ραββει 51 om οτι see | μειζω | οψει 52 απ αρτι οψεσθε | ανεωγοτα II, 3 και οινον ουκ etc: και υστερησαντος οινου λεγει η

τοῦ ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· οἶνος οὐκ ἔστιν. ⁴ λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου. ⁵ λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις ὅτι ὃ ἂν λέγη ὑμῖν ποιήσατε. ⁶ ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρῖαι ἕξ κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνά μετρητάς δύο ἢ τρεῖς. ⁷ καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· γεμίσατε τὰς ὑδρῖας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. ⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. οἱ δὲ ἤνεγκαν. ⁹ ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ἤδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ἤδειςαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλινος ¹⁰ καὶ λέγει· πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν τὸν ἐλάσσω· σὺ δὲ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. ¹¹ ταύτην ἐποίησεν τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ ἰησοῦς ἐν κανὰ τῆς γαλιλαίας πρώτην, καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν, καὶ ἐπίστευσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς αὐτόν. ¹² μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς καφαρναούμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

¹³ Ἐγγυσ δὲ ἦν τὸ πάσχα τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς ἱεροσόλυμα ὁ ἰησοῦς. ¹⁴ καὶ εὔρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας καὶ τὰ πρόβατα καὶ βόας καὶ περιστεράς καὶ τοὺς κερματιστάς καθήμενους· ¹⁵ ἐποίησεν φραγέλλιον ἐκ σχοινίων καὶ πάντα ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας κατέ-

3 ^c οἶνον οὐκ εχουσιν 4 λέγει: ^{ca} praem και, sed rursus erasum est 6 ἰουδαιῶν: ^c add κίμεναι 10 ^c τότε τὸν ἐλάσσω 11 πρώτην: ^avel^b del | δοξαν: ^c add αὐτου | ^c εἰς αὐτ. οἱ μα. αὐτ. 14 ^c πωλουντ. βοας και προβατα και περιστ. 15 ^c και ποιησας φρ. ε. σχ. παντας | τα: ^{ca} add (sic) και, sed rursus erasum est

3 οἶνον οὐκ εχουσιν 4 και λεγει 5 ο τι αν 6 ἰουδαιῶν: add κίμεναι 7 om και pr 10 κ. λεγει αὐτω | om δε 11 om την | om πρώτην | δοξαν: add αὐτου | εἰς αὐτ. οἱ μα. αυ. 12 και οι αδελφοι και οι μαθηται αὐτου 13 και εγγυσ 14 πωλ. βοας και προβ. και περιστ. 15 και ποιησας | om και ante παντ. | τα τε προβ. | τα κερματα | ανεστρεψεν

3 οἶνον οὐκ εχουσιν 5 ο τι αν 6 υδρι. λιθιν. εξ κίμεναι 7 om και pr 8 οι δε: και 10 και λεγει αὐτω | τότε τον ελ. | om δε 11 om πρώτην | τ. δοξαν αὐτου | εἰς αὐτ. οἱ μαθ. αὐτ. 12 καπερναουμ | αδελφ. αὐτ.: add και οι μαθηται αὐτου 13 και εγγυσ 14 πωλ. βοας και προβ. και περιστ. 15 και ποιησας | om και prim | τα τε προβατ. | ανεστρεψε

Moffitt, here inserts names
22-30 from chapter 3.

στρεψεν, ¹⁶ καὶ τοῖς τὰς περιστεράς πωλοῦσιν εἶπεν· ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. ¹⁷ ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με. ¹⁸ ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ· τί σημεῖον δεῖκνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ¹⁹ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. ²⁰ εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ²¹ ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος. ²² ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. ²³ ὥς δὲ ἦν ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. ²⁴ αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ γινώσκειν πάντα, ²⁵ καὶ ὅτι χρεῖαν οὐκ εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

III.

¹ Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν φαρισαίων, νικόδημος ὀνόματι, ἀρχὸν τῶν Ἰουδαίων· ² οὗτος ἦλθεν νυκτὸς πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· ραββί, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος, καὶ οὐδεὶς δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ³ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁴ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ νικόδημος· πῶς δύναται ἄν-

24 ^c εαυτον αυτοις III, 1 ^b ονομα αυτω 3 ο ιησουσ: ^c add και ειπεν αυτω

17 εστιν γεγραμμ. 18 ειπαν 19 om δ | om εν 20 ειπαν | **ωκοδομ. | εν τρισιν 21 σωματος: add αυτου 23 om εν tert 24 om δ | δια το αυτον γινωσκειν 25 ου χρει. ειχ. III, 1 ονομα αυτω 2 πρ. αυτ. νυκτ. | ουδεις γαρ 3 απεκριθη ιησουσ και ειπεν αυτω 4 om δ | νεικοδημος

17 εμνησθ. δε | κατεφαγε 20 τεσσαρακοντ. | ωκοδομηθη | εν τρισιν 21 σωματ. αυτου 22 ελεγεν: add αυτοις | ω ειπεν 23 om τοις 24 εαυτον αυτοις | δια το αυτον γινωσκειν 25 ου χρει. ειχ. III, 1 ονομα αυτω 2 προς τον ιησουν νυκτος | ραββι | ουδεις γαρ ταυ. τ. σημ. δυνατ. 3 απ. ο ιησ. και ειπεν αυτω

θρωπος γέρων ὧν γεννηθῆναι; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δευτέρου εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ⁵ ἀπεκρίθη ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος γεννηθῆ, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ⁶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. ⁷ μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι· δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. ⁸ τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πνεύματος. ⁹ ἀπεκρίθη νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; ¹⁰ ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ¹¹ ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ οἶδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὃ ἐωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. ¹² εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἶπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; ¹³ καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ¹⁴ καὶ καθὼς μωϋσῆς ὑψώσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ¹⁵ ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ¹⁶ οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπολήται ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνη τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ¹⁸ ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁹ αὕτη δέ ἐστὶν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον,

5 ἰησοῦς: ^c add καὶ εἶπεν, sed rursus rasum est | ἰδεῖν (cod eid.): ^c εἰσελθεῖν εἰς | τῶν ουρ.: ^c τοῦ θεοῦ 16 υἱον: ^c add αὐτοῦ | ἔδωκεν ^a: *om

4 γεννηθ. γερ. ὦν 5 ο ἰησοῦς | γεννηθ. ἐξ υδ. κ. πν. | εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασ. του θεου 8 ἀλλα ουκ | om του υδατ. καὶ 9 νεικοδημος 10 om ὁ pr 15 εἰς αυτον: εν αυτω 16 ἀλλα

4 γεννηθ. γερ. ὦν 5 ο ἰησοῦς | γεννηθ. ἐξ υδ. κ. πν. | εἰσελθεῖν εἰς τ. βασ. του θεου 6 ⁵ 1624 γεγεννημενον bis 8 om του υδατ. καὶ 13 τ. ανθρωπου: add ο ων εν τω ουρανω 14 μωσησ 15 μη αποληται αλλ εχη ζω. αι. 16 τον υιον αυτου 17 τον υιον αυτου 18 ο δε μη πιστ.

Page 22

καὶ οἱ ἄνθρωποι ἠγάπησαν τὸ σκότος μᾶλλον ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα. ²⁰ πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς [καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς], ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ²¹ ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὅτι ἐν θεῷ ἐστὶν εἰργασμένος.

²² Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν ἰουδαίαν γῆν, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, κάκει διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ²³ ἦν δὲ καὶ ἰωάννης βαπτίζων ἐν αἰνῶν ἐγγύς τοῦ σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. ²⁴ οὐπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ἰωάννης. ²⁵ ἐγένετο δὲ συνζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν ἰωάννου μετὰ ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ. ²⁶ καὶ ἦλθον πρὸς τὸν ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ· ραββεῖ, ὅς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου, ὃ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ²⁷ ἀπεκρίθη ἰωάννης καὶ εἶπεν· οὐ δύναται ἄνθρωπος λαβεῖν οὐδὲν ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ²⁸ αὐτοὶ ὑμεῖς μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον· οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ²⁹ ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκὼς αὐτοῦ καὶ ἀκούων, χαρᾶ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου· αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἣ ἐμὴ πεπλήρωται. ³⁰ ἐκείνον δεῖ ἀυξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. ³¹ ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν, ὁ δὲ ὢν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστίν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ³² ὃν εὗρακε καὶ ἤκουσε μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ

20 καὶ οὐκ usq φως c: *om 21 ο δε ποιων usq αυτου c: *om | ειργασμενον: a -μενα 24 c ο ιωαννης 25 c εγεν. ουν ζητησις | c ιουδαιου 31 δε: c om | επι: c εκ | ερχομενος: c add επανω παντων εστιν 32 ον: b ο | c εωρακεν et ηκουσεν

19 ηγαπησαν οι ανθρωπ. μαλλ. το σκ. 21 αυτου τα εργα | ειργασμενα 22 και οι μαθ. αυτ. εισ τ. ιουδ. γην | και εκει 23 ο ιωαννης | εγγυς 24 ιωαννης 25 εγεν. ουν ζητησις εκ τ. μαθ. των ιωανου | ιουδαιου 26 ηλθαν | ιωαννην | ειπαν 27 ιωαννης | λαμβανειν ουδε εν αν μη 28 μοι μαρτυρ. οτ. ειπ. εγω 29 εστ. κ. ακου. αυτ. 31 om δε | επι: εκ | ερχομενος: add επανω παντων εστιν 32 ον: ο | τουτο μαρτυρει

19 ηγαπησ. οι ανθρ. μαλλ. το σκ. | πονηρα αυτων 21 αυτου τα εργα | ειργασμενα 22 και οι μαθ. αυτ. εισ τ. ιου. γ. και εκει 23 εγγυς 24 ο ιωαννης 25 εγεν. ουν ζητησις 26 ραββι 27 λαμβανειν 28 υμεις μοι μαρτ. 29 εστ. κ. ακου. αυτ. 31 ο ων εκ της γης | ερχομενος: add επανω παντων εστι 32 ον: και ο | τουτο μαρτυρει

οὐδεὶς λαμβάνει. ³³ ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθὴς ἐστίν. ³⁴ ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεός, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσι τὸ πνεῦμα. ³⁵ ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ³⁶ ὁ πιστεῦων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὀφεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπ' αὐτὸν μένει.

IV.

¹ Ὡς οὖν ἔγνω ὁ ἰησοῦς ὅτι ἤκουσαν οἱ φαρισαῖοι ὅτι ἰησοῦς πλείονα μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ ἰωάννης, ² καίτοιγε ἰησοῦς αὐτοὺς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ³ ἀφῆκεν τὴν ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν γαλιλαίαν. ⁴ ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς σαμαρίας. ⁵ ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς σαμαρίας λεγομένην συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν ἰακώβ τῷ ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ⁶ ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ ἰακώβ· ὁ οὖν ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὕδοιορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. ⁷ ἔρχεταιί τις γυνὴ ἐκ τῆς σαμαρίας ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· δός μοι πῖν. ⁸ οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. ⁹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ σαμαρίτις· πῶς σὺ ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πῖν αἰτεῖς, γυναικὸς σαμαρίτιδος οὔσης; ¹⁰ ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ᾔδεισ τὴν δωρεάν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστίν ὁ λέγων σοι· δός μοι πῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. ¹¹ λέγει αὐτῷ ἐκείνη·

36 ^c ο δε απ. | οφεται: ^a χει, ^c rursus οφεται IV, 4 sq *a σαμαριας ad σαμαριας transluit, ^a suppl 6 ωσ: ^{ca} ωσει, sed ωσ restitutum 7 ^c πειν 9 ^c λεγει ουν | ^c πειν | ουσησ: ^a add ου γαρ συγχρωνται ιουδαιοι σαμαρειταισ 10 ^c πειν 11 εκεινη: ^c η γυνη

34 *om το πνευμ. 36 ο δε απειθ. | μενει επ αυτ. IV, 1 εγνω ο κυριοσ οτι | η: *om | ιωανησ 3 *om παλιν 4 σαμαρειασ 5 σαμαρειασ 6 ουτω 7 om τισ | σαμαρειασ | *πειν, **πειν (8 απελυθεισαν ^{bent} negante Maio) 9 λεγει ουν | σαμαρειταισ | *πειν, **πειν | σαμαρειτιδος | ουσησ: add ου γαρ συγχρωνται ιουδαιοι σαμαρειταισ 10 *πειν, **πειν 11 om εκεινη

34 διδωσιν ο θεοσ 36 ο δε απειθων | μενει επ αυτον IV, 1 εγνω ο κυριοσ οτι 4 σαμαρειασ 5 ^ε σιχαρ | om τω pr 6 ωσει εκτη 7 om τισ | σαμαρειασ | πειν 9 λεγει ουν | σαμαρειταισ | πειν | ουσησ γυν. σαμαρειτιδος; ου γαρ συγχρωνται ιουδαιοι σαμαρειταισ 10 πειν 11 εκεινη: η γυνη

κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; ¹² μὴ σὺ μερίζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἰακώβ, ὅστις ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ; αὐτὸς καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ. ¹³ ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· ¹⁴ ὁ δὲ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ ἐγὼ δώσω γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζῶν αἰώνιον. ¹⁵ λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή· κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ διέρχωμαι ὡςδε ἀντλεῖν. ¹⁶ λέγει αὐτῇ ἰησοῦς· ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθέ ἐνθάδε. ¹⁷ ἀπεκρίθη ἡ γυνή· ἄνδρα οὐκ ἔχω. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· καλῶς εἶπες ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχεις· ¹⁸ πάντες γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθῶς εἶρηκας. ¹⁹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σὺ· ²⁰ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν, καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. ²¹ λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· πίστευέ μοι, γυναῖ, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρὶ. ²² ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐστίν· ²³ ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιοῦτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτῷ.

12 μερίζων ^c: *-ζον | αὐτος καὶ: ^c καὶ αὐτος 14 ὁ δε πίνων: ^c ὁ δ αν πιη
15 ^c μηδε ερχομαι ενθαδε αντλ. 16 ^c ο ιησους 17 η γυνη: ^c add και ειπεν 19 η
γυνη: ^c add κυριε 23 αυτω: ^c αυτον

11 ποθεν ουν 12 οστις: οσ | αυτ. και: και αυτ. 14 οσ δ αν πιη εκ | om
εγω sec | δωσω sec: add αυτω 15 διερχομαι ενθαδε αντλ. 16 om ιησους | σου
τον ανδρ. 17 η γυνη: add και ειπεν αυτω | ουκ εχω ανδρα | **ειπασ | εχεις: εχω
18 αληθεσ 19 κυριε θεωρω 20 εστιν: add ο τοπος 23 τουσ προσκ. αυτον

11 ποθεν ουν 12 οστις: οσ | αυτ. και: και αυτ. 13 ο ιησους 14 οσ δ αν
πιη εκ | διψηση | om εγω sec | δωσω sec: add αυτω 15 μηδε ερχομαι ενθαδε
αντλ. 16 ο ιησους 17 η γυνη: add και ειπεν | ουκ εχω ανδρ. | ειπασ οτ. α. ο.
εχω 18 αληθεσ 19 κυριε θεωρω 20 εν τουτ. τ. ορει | εστ. ο τοπος οπ. δει προσκ.
21 γυναι πιστευσον μοι: 23 αλλ ερχ. | τ. προσκυ. αυτον

²⁴ πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν πνεύματι ἀληθείας προσκυνεῖν δεῖ. ²⁵ λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα ὅτι μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγέλλει ἡμῖν ἅπαντα. ²⁶ λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι. ²⁷ καὶ ἐν τούτῳ ἐπῆλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν αὐτῷ· τί ζητεῖς, ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; ²⁸ ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· ²⁹ δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ἃ ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; ³⁰ ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. ³¹ ἐν τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· βραβεῖ, φάγε. ³² ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρωσὶν ἔχω φαγεῖν ἢν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ³³ λέγουσιν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; ³⁴ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἐμὸν βρωμά ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. ³⁵ οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι τετράμηγρός ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμόν. ἤδη ³⁶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπεύρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ³⁷ ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπεύρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. ³⁸ ἐγὼ ἀπέσταλκα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. ³⁹ ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν τῶν σαμαριτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυ-

24 ° προσκυνουντ. αυτον εν πνευμ. και αληθεια δει προσκυν. 25 ° οιδαμεν | ° αναγγελει 27 ° επι τουτω | ° ηλθον 29 ° ειπεν 33 ° ελεγον ουν οι 35 ηδη: *nec ante nec post interpuncti; ° vero post θερισμ. punctum addidit 39 ° επιστευσαν εις αυτον

24 τ. προσκ. αυτον εν πν. και αληθεια δει προσκ. 25 αναγγελει 27 επι τουτω ηλθαν | om αυτου ^{bent 2?} | om αυτω 30 om ουν 33 ελεγον ουν 34 ποιησω 36 om και sec 38 απεστειλα 39 επιστ. εις αυτον | σαμαρειτων

24 τ. προσκυ. αυτον εν πν. και αληθεια δει προσκ. 25 αναγγελει | παντα 27 επι τουτω ηλθον | εθαυμασαν | om αυτω 29 παντα οσα 31 εν δε τω | ραββι 33 ελεγον ουν 35 τετραμηγον | ηδη cum θερισμον σοηγ 36 και ο θεριζων 38 απεστειλα 39 επιστευσ. εις αυτον | σαμαρειτων

ρούσησ ὅτι εἶπέ μοι πάντα ἃ ἐποίησα. ⁴⁰ ὡσ οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ σαμαριῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖσ· καὶ ἔμεινεν παρ' αὐτοῖσ ἡμέρας δύο. ⁴¹ καὶ πολλῶ πλείουσ ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, ⁴² καὶ ἔλεγον τῇ γυναικὶ ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν μαρτυρίαν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν παρ' αὐτοῦ, καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθῶσ οὗτός ἐστιν ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου.

⁴³ Μετὰ δὲ τὰσ δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν γαλιλαίαν. ⁴⁴ αὐτὸσ γὰρ ἰησοῦσ ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτησ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ⁴⁵ ὡσ οὖν ἦλθεν εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ γαλιλαῖοι, ἐωρακότεσ πάντα ἃ ἐποίησεν ἐν ἱεροσολύμοισ ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἐληλύθεισεν εἰς τὴν ἑορτῇ. ⁴⁶ ἦλθαν οὖν πάλιν εἰς τὴν κανὰν τῆσ γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. ἦν δὲ τισ βασιλικόσ, οὗ ὁ υἱὸσ ἦσθένει, ἐν καφαρναοῦμ ⁴⁷ ἀκούσασ ὅτι ὁ ἰησοῦσ ἦκει ἐκ τῆσ ἰουδαίας εἰς τὴν γαλιλαίαν. ἦλθεν οὖν πρὸσ αὐτόν, καὶ ἠρώτα ἵνα καταβῆ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἡμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. ⁴⁸ εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦσ πρὸσ αὐτόν· ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. ⁴⁹ λέγει πρὸσ αὐτόν ὁ βασιλικόσ· κύριε, κατὰβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸν παιδᾶ μου. ⁵⁰ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦσ· πορεύου· ὁ υἱὸσ σου ζῆ. ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐπορεύετο. ⁵¹ ἦδη δὲ αὐτοῦ κατα-

39 ° ειπεν 42 ° τη τε γυναικι ελεγον | μαρτυριαν: ° λαλιαν 45 ωσ: ° οτε | ε-
δεξ. αυτ. οι γαλιλαιοι °: *nil nisi οι (a γαλιλαιαν ad γαλιλαιοι aberravit) | ° παντα
εωρ. οσα 46 ° κανα | ° εποιησεν 47 ° ουτοσ ακουσασ | ηλθ. ουν: ° απηλθεν | ° η-
μελλεν 50 τ. ιησου: ° add ον ειπεν αυτω

40 ωσ ηλθ. ουν (sic * ex ωσ ουν συνηλθ. teste Maio) | σαμαρειται | εμεινεν
εκει δυο ημερασ 42 τη τε γυναικι ελεγον | δια την λαλιαν σου | om παρ αυτου |
ουτοσ εστ. αληθ. 45 οτε ουν | παντα εωρακ. οσα | ηλθον 46 ηλθεν | εν κανα | ε-
ποιησεν | και ην τισ 47 ουτοσ ακουσασ | om ὁ | ηλθ. ουν: απηλθεν 49 το παι-
διον μου 50 τ. λογω ον ειπεν αυτω ο ιησουσ

39 παντα οσα 40 σαμαρειται | εμεινεν εκει δυο ημερασ 42 τη τε γυναικι
ελεγον | μαρτυριαν: λαλιαν | om παρ αυτου | ουτοσ εστ. αληθ. | κοσμου: add ο
χριστοσ 43 εκειθεν: add και απηλθεν 44 ο ιησουσ 45 οτε ουν | παντα εωρα-
κοτεσ | ηλθον 46 ηλθεν ουν ο ιησουσ παλ. | κανα | εποιησεν | και ην τισ | καπερ-
ναουμ 47 ουτοσ ακουσασ | om ὁ | ηλθ. ουν: απηλθε | ηρωτα αυτον 49 το παιδιον
μου 50 και επιστευσεν | τ. λογ. ω ειπεν αυτω ιησουσ

βαίνοντος, οἱ δοῦλοι ὑπήντησαν αὐτῷ καὶ ἠγγειλαν ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῆ. ⁵² ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν, ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν· καὶ εἶπον αὐτῷ ὅτι ἐχθές ὥραν ἐβδόμην ἀφήκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. ⁵³ ἔγνω οὖν ὁ πατήρ ὅτι ἐκείνη τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ· ὁ υἱός σου ζῆ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. ⁵⁴ τοῦτο πάλιν δεύτερον ἐποίησεν σημεῖον ὁ ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν γαλιλαίαν.

V.

¹ Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ ἑορτὴ τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ ἰησοῦς εἰς ἱεροσόλυμα. ² ἔστιν δὲ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις προβατικὴ κολυμβήθρα, τὸ λεγόμενον ἐβραϊστὶ βηθζαθά, πέντε στοᾶς ἔχουσα. ³ ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν. ⁵ ἦν δὲ τις ἄνθρωπος τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ. ⁶ τοῦτον ἰδὼν ὁ ἰησοῦς ἀνακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· θέλεις ὑγιῆσθαι γενέσθαι; ⁷ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα, ὅταν παραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλοσ πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. ⁸ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἐγείρε, ἄρον τὸν κράβακτόν σου καὶ περιπάτει. ⁹ ἐγένετο ὑγιῆσθαι ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἠγέρθη καὶ ἦρε τὸν κράβακτον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. ἦν δὲ σάββατον ἐν

53. ^c ἐν ἐκείνη | αὐτῷ: ^c add ο ἰησοῦς V, 2 ^c ἐν τῇ προβατικῇ | ^c ἡ ἐπιλεγομένη 6 ^c κατακείμενον 9 ^c καὶ εὐθεὸς ἐγένετο | ^c κραβαττον (v. 8. non correxit).

51 οἱ δουλ. αὐτοῦ υπηγτ. αὐτῷ (om κ. ηγγειλ.) λεγοντες 52 τὴν ὡρ. ἐκείνην) om παρ αὐτ. | εἶπον οὖν | **χθες | αὐτον: *om^{ben}, suppl αὐτην 53 εἶπ. αὐτῷ: add ο ἰησοῦς 54 τοῦτο δε πα. δευ. σημ. ἐποι. V, 1 om ἡ | om δ 2 ἐπὶ τῇ προβατικῇ | ἡ ἐπιλεγομένη | βηθσαῖδα 5 ἄνθρωπος ἐκεῖ | om καὶ 6 κατακείμενον | πολὺν ἡδὴ 7 προ: *προς 8 *κραβαττον, **κραβαττον. Item vv sqq 9 καὶ εὐθεὸς ἐγένετο | om καὶ ηγερεθη

51 οἱ δουλ. αὐτοῦ ἀπηντησαν αὐτῷ κ. ἀπηγγειλαν λεγοντες | αὐτοῦ: σου 52 παρ αὐτοῦ τὴν ὡραν | χθες 53 ἐν ἐκείνῃ | εἶπεν αὐτῷ ο ἰησοῦς ὅτι ο 54 σημ. ἐποι. V, 1 om ἡ 2 ἐπὶ τῇ προβατικῇ | ^c 1633 κολυμβήθρα | ἡ ἐπιλεγομένη | βηθσαδα 3 πληθὸς πολὺ | ξηρῶν: add ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κινήσιν | ⁴ ἀγγελοσ γὰρ κατὰ καιρὸν κατεβαίνειν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ ἐταρασε τὸ ὕδωρ· ο οὖν πρῶτος ἐμβασε μετὰ τὴν παραχθὴν τοῦ ὕδατος ὑγιῆσθαι ἐγένετο, ὡς δηποτε κατεῖχετο νοσηματι 5 ἄνθρωπ. ἐκεῖ | om καὶ | om αὐτοῦ 6 κατακείμενον | πολὺν ἡδὴ 7 βάλῃ 8 ἐγείρει | κραβαττον 9 καὶ εὐθεὸς ἐγένετο | om κ. ηγερεθη | κραβαττον

ἐκεῖνη τῇ ἡμέρᾳ. ¹⁰ ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· σάββατόν ἐστιν, καὶ οὐκ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράβακτόν σου. ¹¹ ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με ὑγιῆν, ἐκεῖνός μοι εἶπεν ἄραι τὸν κράβακτον καὶ περιπατεῖν. ¹² ἠρώτησαν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι ἄραι καὶ περιπατεῖν; ¹³ ὁ δὲ ἰαθεῖς οὐκ ἤδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ ἰησοῦς ἐνευσεν, ὄχλου ὄντος ἐν τῷ μέσῳ. ¹⁴ μετὰ ταῦτα εὕρισκει ὁ ἰησοῦς τὸν τεθεραπευμένον ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγει αὐτῷ· ἴδε ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν τί σοι γένηται. ¹⁵ ἀπήλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. ¹⁶ καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ¹⁷ ὁ δὲ ἀπεκρίνετο αὐτοῖς· ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι. ¹⁸ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ. ¹⁹ ἔλεγεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἂν μὴ τι βλέπη τὸν πατέρα ποιῶντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ποιεῖ ὁμοίως. ²⁰ ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων ἔργα δείξει αὐτῷ, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζετε. ²¹ ὥς γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὐς θέλει ζωοποιεῖ. ²² οὐδὲ γὰρ

11 ^c ἀπεκρίθη | ^c υγιη | ^c ἀρον τ. κραβακτον σου κ. περιπατει 12 ^c ἀρον item-que vdtg περιπατει 13 ^c ἐξενευσεν | μεσω: ^c τοπω 14 ^c ευρισκ. αυτον ο ιησους εν 15 ^c απηλθεν ουν 17 απεκρινετο: intactum mansit 19 ^c απεκρινατο ουν ο ιησους και ελεγεν αυτοις αμην αμην

10 om σου 11 οσ δε απεκριθη αυτ. | υγιη | ἀρον τ. κρ. σου κ. περιπατει 12 ἀρον κ. περιπατει 13 εξενευσεν | μεσω: τοπω 14 ευρισκ. αυτον ο ιησους εν | λεγει: ειπεν | σοι τι 15 ειπεν: ανηγγειλεν 17 απεκρινατο 18 δια τουτ. ουν 19 απεκρινατο ουν και ελεγεν αυτοις αμην αμην | ομοιως ποiei 20δειξει αυτω εργα | θαυμαζητε 21 ωσπερ

10 om και | κραβακτον | om σου 11 om ο δε | απεκριθη | υγιη | ἀρον τ. κραβακτον σου κ. περιπατει 12 ηρωτ. ουν | ἀρον τον κραβακτον σου κ. περιπατει 13 εξενευσεν | μεσω: τοπω 14 ευρισκ. αυτον ο ιησους εν | λεγει: ειπεν 15 ειπεν: ανηγγειλε 16 τον ιησουν οι ιουδ. και εξητουν αυτον αποκτειναι 17 ο δε ιησους απεκρινατο 18 δια του. ουν 19 απεκρινατο ουν ο ιησους και ειπεν αυτοις· αμην αμην | εαν μη τι | ομοι. ποι. 20δειξει αυτω εργα | θαυμαζητε 21 ωσπερ

ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, ²³ ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. ²⁴ ἄμην ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. ²⁵ ἄμην ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσωσι τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ ἀκούσαντες ζήσουσιν. ²⁶ ὡς γὰρ ὁ πατήρ ζωὴν ἔχει ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. ²⁷ καὶ κρίσιν ἔδωκεν αὐτῷ ἐξουσίαν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. ²⁸ μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσωσιν τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ²⁹ καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. ³⁰ οὐ δύναμαι ποιεῖν ἐγὼ ἅπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω· ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. ³¹ ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής· ³² ἄλλος ἐστίν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδατε ὅτι ἀληθής ἐστίν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ³³ ὑμεῖς ἀπεστάλακατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ· ³⁴ ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ³⁵ ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς ἠθέλησατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ³⁶ ἐγὼ δὲ ἔχω μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ δέδωκέν

25 ὥρα: ° add και νυν εστιν | ° και οι ακουσ. 26 ° ωσπερ γαρ | ουτως ησγ εν εαυτω °: *om 27 ° και εξουσ. εδωκ. αυτ. χρισ. ποι. 30 ° και η κρισις 32 ° οιδα 35 ° υμεις δε

25 ὥρα: add και νυν εστιν | ακουσουσιν | οι ακουσαντες 26 ωσπερ | εχει ζωην 27 και εξουσ. εδω. αυτ. χρισ. ποι. 28 ακουσουσιν 29 om δε 30 |εγω ποιειν | και η κρισις 32 οιδα 33 ιωαννην 35 υμεις δε | αγαλλιασθηναι 36 την μαρτυριαν | μειζων | ιωαννου

25 ὥρα: add και νυν εστιν | ακουσονται | και οι ακουσ. ζησονται 26 ωσπερ | εχει ζωην | ουτ. εδωκε και τω υιω 27 κ. εξουσ. εδω. αυτ. και χρισ. ποι. 28 ακουσονται 30 εγω ποιειν | και η κρισις | με: add πατροσ 32 οιδα 35 υμεις δε | αγαλλιασθηναι 36 την μαρτυριαν | εδωκε

μοι ὁ πατήρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ ἐμέ ἀπέσταλκεν. ³⁷ καὶ ὁ πέμψασ με πατήρ, ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ· οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πρόποτε ἀκηκόατε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἐωράκατε, ³⁸ καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ³⁹ ἐραυναῖτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ. ⁴⁰ καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με ἵνα ζωὴν ἔχητε. ⁴¹ δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, ⁴² ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι οὐκ ἔχετε τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ ἐν ἑαυτοῖς. ⁴³ ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. ⁴⁴ πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητοῦντες; ⁴⁵ μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. ⁴⁶ εἰ γὰρ ἐπιστεύετε μωσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος γέγραπεν. ⁴⁷ εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;

VI.

¹ Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς γαλιλαίας τῆς τιβεριάδος· ² ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺς ὄχλος, ὅτι ἐώρων τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει περὶ τῶν ἀσθενούντων. ³ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος ἰησοῦς, καὶ ἐκαθέζετο μετὰ τῶν μαθητῶν

42 *sic: ουκ εχετε τ. αγ. τ. θε. ουκ εχετε, ° ουκ εχ. priore loco om 44 ζητουντες: ° ζητιτε 46 ° εγραψεν VI, 3 ° ανηθεν δε | ° ο ιησους | ° και εκι εκαθ.

36 εμε: με 39 *ερευνατε 42 αλλα | ουκ εχετε post θεου 43 ελθη εν τω 44 παρ αλληλ. | om θεου | ζητιτε 45 ο κατηγ. υμ. προς τον πατερα 46 μωσει | εγραψεν 47 πιστευτε VI, 2 οχλ. πολ. | οτι εθεωρουν | περι: επι 3 ανηθεν δε | και εκει εκαθητο

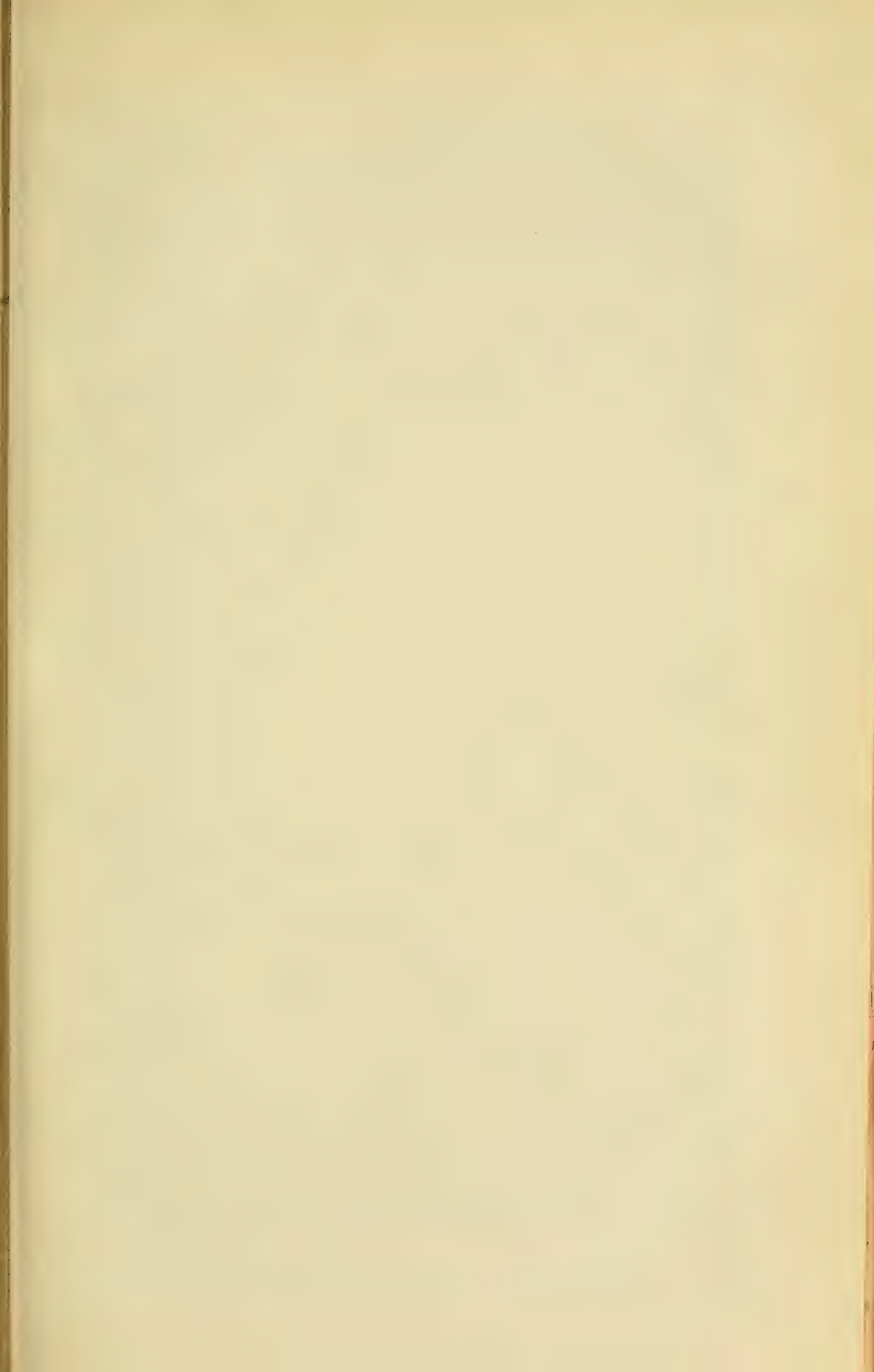
36 α εγω ποιω | με 37 εκεινος: αυτοσ | ακηχο. πωποτ. 38 μενοντα εν υμιν 39 ερευνατε 42 ουκ εχετε post θεου 43 ελθη εν τω | ληψεσθε 44 ου ζητιτε 45 μωσησ 46 μωση | εγραψεν VI, 2 και ηκολ. αυτ. οχλ. πολ. | αυτου τα σημ. | περι: επι 3 ανηθε δε | ο ιησους κ. εκει εκαθητο

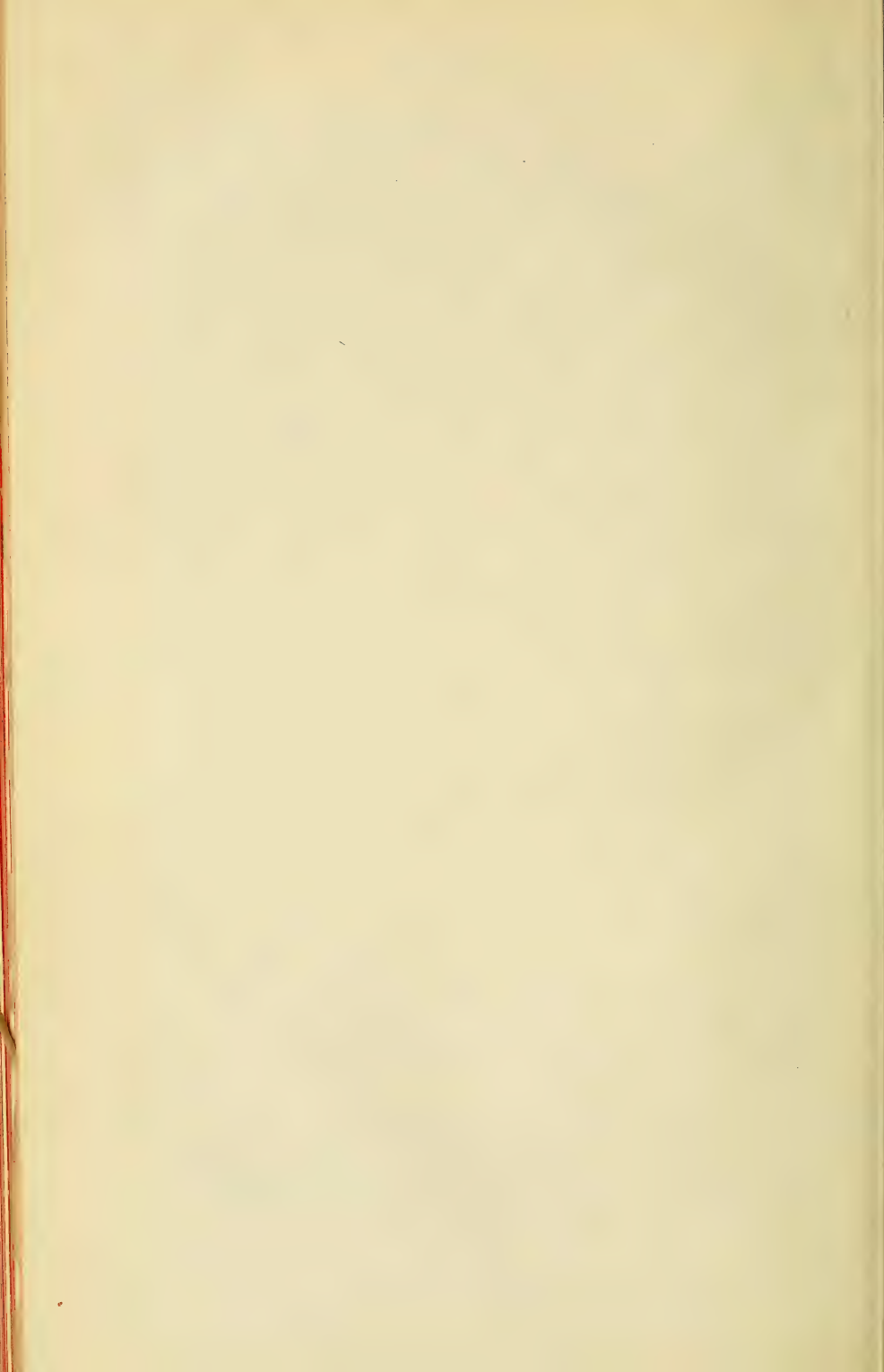
αὐτοῦ. ⁴ ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ⁵ ἐπάρσασ οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι ὄχλος πολὺς ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς φίλιππον· πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους, ἵνα οὗτοι φάγωσιν; ⁶ τοῦτο γὰρ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς δὲ ᾔδει τί ἐμελλε ποιεῖν. ⁷ ἀποκρίνεται οὖν ὁ φίλιππος· διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν ἵνα ἕκαστος βραχὺ τι λάβῃ. ⁸ λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς σίμωνος πέτρου· ἔστιν παιδάριον ᾧδε ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσούτους; ¹⁰ εἶπεν ὁ ἰησοῦς· ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χορτὸς πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς τρισχίλιοι. ¹¹ ἔλαβεν δὲ τοὺς ἄρτους ὁ ἰησοῦς καὶ εὐχαρίστησεν καὶ ἔδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ¹² ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· συναγάγετε τὰ περισσέυσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται. ¹³ συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγένισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσεν τοῖς βεβρωκόσιν. ¹⁴ οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον, ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. ¹⁵ ἰησοῦς οὖν γινούσ ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτόν καὶ ἀναδεικνύει βασιλέα, φεύγει πάλιν εἰς τὸ ὄρος μόνος αὐτός.

5 ° ο ἰησοῦς 6 γαρ: ° δε | ° αὐτος γαρ | ° ἐμελλεν 7 ἀποκριν. ουν: °α ἀπεκρίθη αὐτῷ, °b ἀπεκρ. ουν (ut vult) αὐτῷ 10 χορτος °: * τοπος | ° πεντακισχιλιοι 11 ° ελαβεν ουν | εδωκεν: ° add τοις μαθηταις οἱ δε μαθηται 15 ° αρπαζειν αὐτ. ἵνα ποιησωσιν βασιλ. ανεχωρησεν παλ.

5 ο ἰησοῦς | πολ. οχλ. | φαγῶσ. οὗτοι 6 τοῦτο δε | αὐτος γαρ 7 ἀπεκρίθη αὐτῷ φίλιππος | ἀρκοῦσιν αὐτοῖς | οἱ τι 9 ὅσ ἔχει 10 πεντακισχιλιοι 11 ελαβεν ουν | καὶ εὐχαρίστησας διέδωκεν 12 περισσευοντα 13 ἐπερίσσευσαν 14 ἀποι. σημεια ελ. οτι | ο ἐρχ. εἰς τ. κο. 15 καὶ ἀναδεικν.: ἵνα ποιησωσι | φεύγει: ανεχωρησε | αὐτος μόνος

5 ο ἰησ. τοῦσ φθ. | πολ. οχλ. | πρ. τον φίλ. | ἀγορασμεν | φαγ. οὗτοι 6 τοῦτο δε | αὐτος γαρ 7 ἀπεκρίθη αὐτῷ φίλιππος | ἀρκοῦσιν αὐτοῖς | ἕκαστ. αὐτῶν 9 ἐν ᾧδε 10 εἶπε δε | ἀνεπεσον ουν | ὡσει πεντακισχιλ. 11 κ. εὐχαρίστησας διέδωκε τοῖσ μαθηταισ, οἱ δε μαθηται τοῖσ 14 σημειον: add ο ἰησοῦς | ἐλεγ. οτι οὗτος | ο ἐρχ. εἰσ τ. κο. 15 καὶ ἀναδεικν.: ἵνα ποιησωσιν αὐτον | ανεχωρησε παλιν | αὐτος μόνος

¹⁶ Ὡς δὲ ὄψια ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ¹⁷ καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἔρχονται πέραν τῆς θαλάσσης εἰς καφαρναούμ. κατέλαβεν δὲ αὐτοὺς ἡ σκοτία, καὶ οὐπω ἐληλύθει ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, ¹⁸ ἢ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο. ¹⁹ ἑλληκαότες οὖν ὡς στάδια εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσιν τὸν ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ²⁰ καὶ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ²¹ ἦλθον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τὴν γῆν εἰς ἣν ὑπήντησεν.

²² Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστὼς πέραν τῆς θαλάσσης εἶδεν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ τοῦ ἰησοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεληλύθει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²³ ἐπελθόντων οὖν τῶν πλοίων ἐκ τιβεριάδος, ἐγγὺς οὔσης ὀπου καὶ ἔφαγον ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου, ²⁴ καὶ ἰδόντες ὅτι οὐκ ἦν ἐκεῖ ὁ ἰησοῦς οὐδὲ οἱ μαθηταί, ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἦλθον εἰς καφαρναούμ, ζητοῦντες τὸν ἰησοῦν. ²⁵ καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέ-

19^a vel^b σταδίουσ 21^c ἐπι τῆσ γῆσ ε. η. υπηγον 22 ἐκεῖνο (cod ἐνκεῖνο, v notato) εἰσ ο ἐνεβ. οἱ μα. τ. ἰησοῦ: ^c ἐν, improbat̄is reliquis | συνεληλ. αυτοῖσ: ^c συνεῖσηθεν τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ | πλοῖον: cod πλοῖα notato ο super α | οἱ μα. αὐτ.: ^b add ἀπηλθον 23 οὔσης: ^c του τοπου | και: ^c om 24 κ. ἰδοντες etc: ^c οτε ουν ἰδεν ο οχλος οτι ἰησοῦσ ουκ ἐστιν ἐκεῖ ουδ. οἱ μα. αὐτοῦ ἐνεβησαν αὐτοῖ εἰσ τα πλοιαρια

17 ἤρχοντο | και σκοτια ἡδη ἐγεγονει κ. οὐπ. πρ. αὐτ. ἐληλ. ο ἰησ. 18 διεγειρετο 19 σταδίουσ 20 ο δε λεγει 21 ἦλθον: ἠθελον | ἐγενετ. το πλοι. ἐπι τῆσ γῆσ ε. η. υπηγον 22 ἐστηκῶσ | *περα | εἶδον | εἰ μῆ ἐν και οτι ου συνεῖσηθεν τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ ο ἰησ. | οἱ μα. αὐτ. ἀπηλθον 23 ἐπελθοντων etc: ἀλλα ἠλθεν πλοια ἐκ τῆσ τιβερ. ἐγγ. του τοπου οπου εφαγον τον αρτ. 24 οτε ουν εἶδεν ο οχλος οτι ἰησοῦσ ουκ ἐστιν ἐκεῖ ουδ. οἱ μα. αὐτοῦ ἐνεβησαν αὐτοῖ εἰσ τα πλοιαρια

17 εἰσ το πλοῖον ἤρχοντο | καπερναουμ | και σκοτια ἡδη ἐγεγονει κ. οὐκ ἐληλυθ. πρ. αὐτ. ο ἰησοῦσ 19 σταδίουσ 20 ο δε λεγει 21 ἦλθον: ἠθελον | ἐπὶ τῆσ γῆσ ε. η. υπηγον 22 ἐστηκῶσ | ἰδων | εἰ μῆ ἐν ἐκεῖνο εἰσ ο ἐνεβ. οἱ μα. αὐτοῦ | ου συνεῖσηθεν τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ ο ἰησ. εἰσ το πλοιαριον | αὐτοῦ: add ἀπηλθον 23 ἀλλα δε ἠλθε πλοιαρια ἐκ τιβερ. ἐγγ. του τοπου οπου εφαγ. τον αρτ. 24 οτε ουν εἶδεν ο οχλος οτι ἰησοῦσ ουκ ἐστίν ἐκεῖ ουδ. οἱ μα. αὐτοῦ, ἐνεβησ. και αὐτοῖ εἰσ τα πλοια | καπερναουμ

ραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· ραββεί, πότε ὧδε ἦλθεσ; ²⁶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. ²⁷ ἐργάζεσθε βρωσιν μὴ τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου δίδωσιν ὑμῖν· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν, ὁ θεός. ²⁸ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· τί ποιῶμεν ἵν' ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; ²⁹ ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ^{29a} ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. ³⁰ εἶπον οὖν αὐτῷ· τί ποιῶμεν σὺ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζη; ³¹ οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον· [ἄρτον] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ δέδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. ³² εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μωυσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. ³³ ὁ γὰρ ἄρτος ὁ τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. ³⁴ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· πάντοτε, κύριε, δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. ³⁵ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς ἐμέ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. ³⁶ ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐώρακατε καὶ οὐ πιστεύετε. ³⁷ πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατήρ πρὸς ἐμέ ἦξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς ἐμέ οὐ μὴ ἐκβάλω, ³⁸ ὅτι οὐ καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἵνα ποιήσω τὸ θέλημα τὸ

26 ζητετε με c: *om 27 εσφραγισεν a: *om 28 c ινα εργ. 31 αρτον c: *om 37 c εκβαλω εξω 38 ου: c om | ινα: c ουχ ινα

25 ηλθεσ: γεγονασ 26 ο ιησουσ | **ιδετε 27 εργαζ. μη την βρωσιν | αλλα την βρωσιν την μενουσαν | υμιν δωσει 28 ινα εργ. 29 ο ιησουσ 30 τι ουν ποιεις συ σημ. 31 εδωκεν 32 εδωκεν 33 om ὁ sec 34 κυριε παντοτε 35 om ουν | **διψηση 36 εωρακ. με 37 τον ερχομ. προς με | εκβαλω εξω 38 οτι καταβεβ. απο τ. ουρ. ουχ ινα ποιω

25 ραββι | ηλθεσ: γεγονασ 26 ο ιησουσ 27 εργαζ. μη την βρωσ. | αλλα την βρωσιν την μενουσαν | υμιν δωσει 28 ε ποιουμεν | ινα εργ. 29 ο ιησουσ | πιστευσητε 30 τι ουν ποι. συ σημ. 31 εδωκεν 32 μωσησ 33 om ὁ sec 34 κυριε παντοτε 35 ειπε δε | προς με | διψηση 36 εωρακ. με 37 τον ερχ. πρ. με | εκβαλ. εξω 38 om ου | ουχ ινα ποιω

έμόν, ἀλλά τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με [. ³⁹ τοῦτο δέ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με], ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι, μὴ ἀπολέσω ³⁷ ³⁸ ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁰ τοῦτο γάρ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ πατρός μου, ἵνα ³³⁰ ³³¹ πᾶς ὃ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχη ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴¹ ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ⁴² καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ἰησοῦς ὁ υἱὸς ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν καὶ τὸν πατέρα; πῶς οὖν οὕτως λέγει· ἐγὼ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; ⁴³ ἀπεκρίθη οὖν ἰησοῦς αὐτοῖς καὶ εἶπεν· μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. ⁴⁴ οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με εἰ μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁵ ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· καὶ ἔσονται πάντες διδασκατοὶ θεοῦ. πᾶς ὃ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ἐμέ. ⁴⁶ οὐχ ὅτι τὸν πατέρα εώρακέν τις εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ πατρὸς, οὗτος εώρακεν τὸν θεόν. ⁴⁷ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ⁴⁹ οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἀπέθανον. ⁵⁰ οὗτός ἐστιν ὁ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. ⁵¹ ἐγὼ εἰμι ὁ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· εἰάν τις φάγῃ ἐκ τοῦ ἐμοῦ ἄρτου, ζήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ὁ ἄρτος ὃν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς,

39 τουτο δε etc: *om, ^{ca} suppl, sed (a^{cb}) rursus exstincta sunt 42 και τον πατερα: ^c τον πατερα και την μητερα 46 θεον: ^c πατερα 51 ^c και ο αρτος ον

39 om εν 40 om εν 42 ουχι | οιδ. τον πατερ. και την μητερα | ουν: νυν | om ουτος | οτι εκ του 43 om ουν | ιησ. και ειπ. αυτοις | μετα 44 προσ εμε | εν τη 46 παρα θεου ουτ. εωρ. τ. πατερα 47 om οτι 49 εν τ. ερημ. το μανν. 50 μη αποθνησκη 51 εκ τουτου του αρτου ζησεται | και ο αρτ. δε ον εν εγ. δω. η σαρε μ. εστ. υπ. τ. του κο. ζω.

39 τ. πεμφ. με πατροσ 40 τουτο δε | πατροσ μου: πεμφαντος με | om εν 42 οιδαμεν τον πατ. και την μητερα | λεγει ουτος | εγω εκ: οτι εκ 43 ο ιησοουσ και ειπ. αυτοις 44 και εγω 45 του θεου | πασ ουν | προσ με 46 τισ εωραx. | παρα του θεου ουτ. εωρ. τ. πατερα 47 om οτι | ο πιστ. εις εμε 51 εκ τουτου του αρτ. ζησεται | και ⁴¹⁸ ο αρτ. δε ον εν ε. δω. η σαρε μ. εστ. ην εγω δωσω υπ. τ. τ. κο. ζωησ ^{and} ^{also or now}

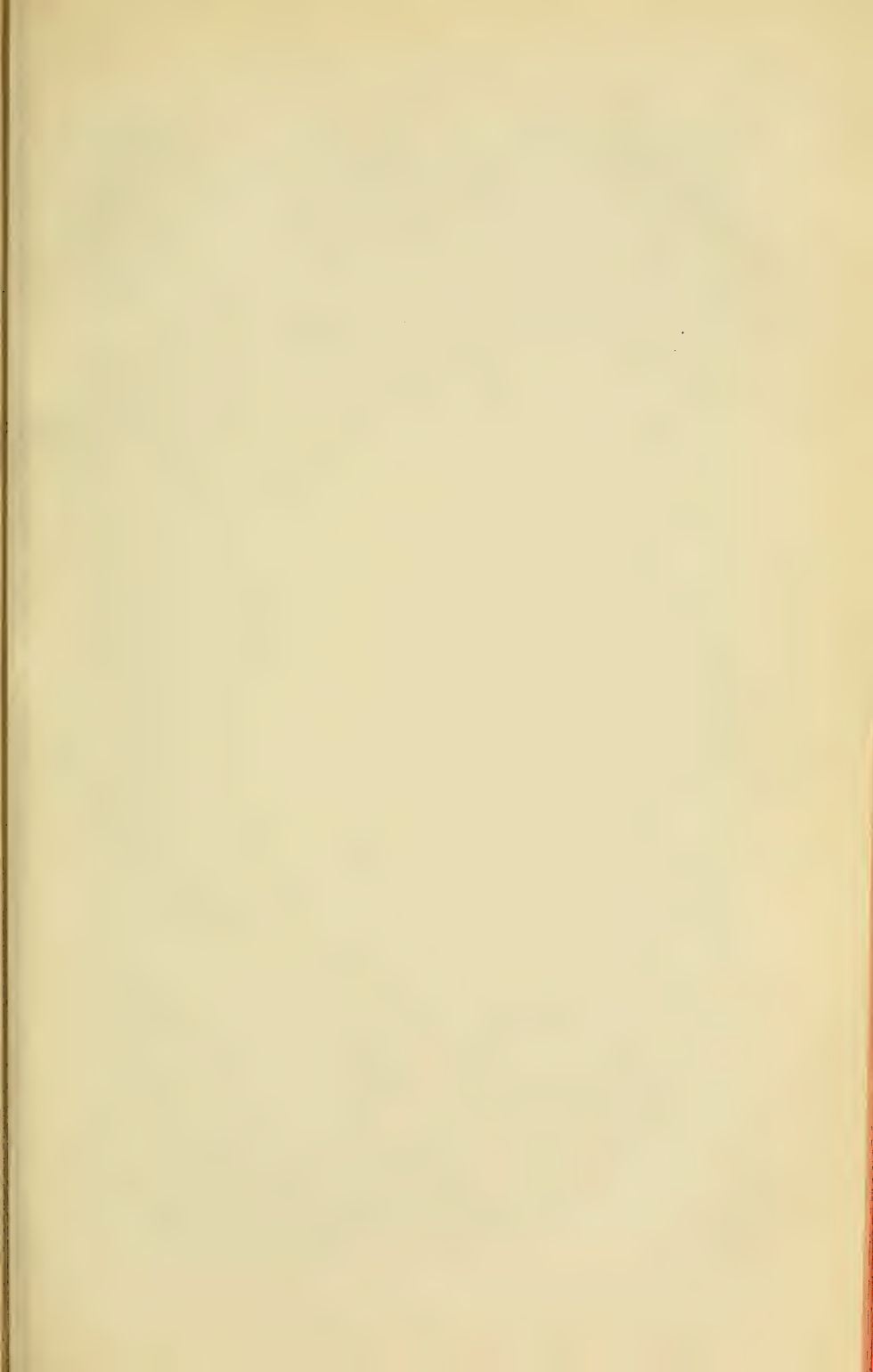
without faith in y there can be no salvation for any sinner. this is the exclusiveness of the true world faith in x there is salvation for all. if what is true and of value, that is the charity. schaff in the 2. defini. true faith by its origin, its design & its effects.

ἡ σὰρξ μου ἐστίν. ^{212 for dat.} 52 ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς οὖν δύναται ἡμῖν οὗτος δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; 53 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἂν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πῖντε τὸ αἷμα αὐτοῦ, οὐκ ἔχετε ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτοῖς. 54 ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 55 ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῶς ἐστίν βρώσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστὶ ποτόν. 56 ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. 57 καθὼς ἀπέστειλὲν με ὁ ζῶν πατήρ κἀγὼ ζῶ διὰ τον πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κάκεινος ζήσει δι' ἐμέ. 58 ἔστιν ὁ ἀρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, οὐ καθὼς οἱ πατέρες ἔφαγον καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. 59 Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν καφαρναούμ. 60 πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον· σκληρὸς ἐστίν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; 61 ἔγνω οὖν Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; 62 ἐὰν θεωρῆτε ἀναβαίνοντα τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅπου ἦν τὸ πρότερον; 63 πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιῶν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα δὲ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν, πνεῦμά ἐστίν καὶ ζωή. 64 ἀλλ' ἐξ ὑμῶν εἰσὶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν. ἦδει γὰρ ἀπ' ἀρχῆς ὁ σωτὴρ τίνες εἰσὶν οἳ πιστεύοντες, καὶ τίς ἦν ὁ μέλλων αὐτὸν

55 ab αληθως priore ad posterius scriptor transiluit; c vero suppl αληθως ἐστιν βρωσις καὶ το αἶμα μου. Idem αληθως pro αληθως repositus, sed h. l. αληθως restitutum | ποτον: c ποσις 58 ἐστιν: c ουτος ἐστ. | c καταβασ 61 c ιδωσ δε ο ιησους εν | c om και 62 c εαν ουν 63 c το πνευμα 64 τισ c: *om

52 om ουν sec | ουτος ημιν | σαρκα: add αυτου 53 om ο | εαν μη | αυτου το αἶμα | om αιωνιον 55 αληθης his | ἐστιν ποσις 58 ουτος ἐστ. ο αρτ. ο εξ ουρ. καταβασ | εφαγ. οι πατερ. 61 ειδωσ δε ο ιησους | om και 62 εαν ουν | τ. υι. τ. ανθρ. αναβ. 63 το πνευμα | ζωη: add ἐστιν 64 εἰσιν ἐξ υμων | ἐξ αρχης ο ιησους | οι μη πιστευοντ. κ. τισ ἐστιν ο παραδωσων αυτου

52 om ουν sec | ουτος ημιν 53 εαν μη | αυτου το αἶμα | om αιωνιον 54 και εγω 55 ἐστι ποσις 57 ζησεται 58 ουτος ἐστιν ο αρτ. | καταβασ | εφαγ. οι πατερ. υμων το μαννα | ζησεται 59 καπερναουμ 60 ουτος ο λογος 61 ειδωσ δε ο ιησους | om και 62 εαν ουν θε. τον υι. τ. α. αναβαιν. 63 το πνευμα | λαλω | ζωη: add ἐστιν 64 εἰσιν ἐξ υμ. τιν. | ἐξ αρχης ο ιησους | οι μη πιστευ. κ. τισ ἐστιν ο παραδωσων αυτου
 59 om ουν sec | ουτος ημιν 53 εαν μη | αυτου το αἶμα | om αιωνιον 54 και εγω 55 ἐστι ποσις 57 ζησεται 58 ουτος ἐστιν ο αρτ. | καταβασ | εφαγ. οι πατερ. υμων το μαννα | ζησεται 59 καπερναουμ 60 ουτος ο λογος 61 ειδωσ δε ο ιησους | om και 62 εαν ουν θε. τον υι. τ. α. αναβαιν. 63 το πνευμα | λαλω | ζωη: add ἐστιν 64 εἰσιν ἐξ υμ. τιν. | ἐξ αρχης ο ιησους | οι μη πιστευ. κ. τισ ἐστιν ο παραδωσων αυτου

παραδιδόναι. ⁶⁵ και ἔλεγεν· διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς ἐμέ, ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον ἐκ³⁶⁸ τοῦ πατρός. ⁶⁶ ἐκ³⁶⁷ τούτου οὖν πολλοὶ τῶν μαθητῶν ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, και οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτου. ⁶⁷ εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· μὴ και ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ⁶⁸ ἀπεκρίθη αὐτῷ σίμων πέτρος· κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις· ⁶⁹ και ἡμεῖς ⁵⁶⁶ πεπιστεύκαμεν και ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ⁷⁰ ἀπεκρίθη ἰησοῦς και εἶπεν αὐτοῖς· οὐχὶ ἐγὼ ὑμᾶς ἐξελεξάμην δώδεκα, και ἐξ ὑμῶν διάβολός ἐστιν; ⁷¹ ἔλεγεν δὲ ἰούδαν σίμωνος ἀπὸ καρυώτου· οὗτος γὰρ και ἔμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἰς ὧν ἐκ τῶν δώδεκα.

VII.

¹ Μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ ἰησοῦς ἐν τῇ γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. ² ἦν δὲ ἐγγύς ἡ ἑορτὴ τῶν ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. ³ εἶπον οὖν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· μετάβηθι ἐντεῦθεν και ὕπαγε εἰς τὴν ἰουδαίαν, ἵνα και οἱ μαθηταὶ σου θεωροῦσιν τὰ ἔργα ἃ ποιεῖς. ⁴ οὐδεὶς γὰρ τι ἐν κρυπτῷ ποιῶν ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι· εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. ⁵ οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. ⁶ λέγει αὐτοῖς ἰησοῦς· ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐ πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. ⁷ ὁ κόσμος οὐ δύναται μι-

65 ° δεδομενον αυτω 70 ° τους δωδεκα | ° και εις εξ 71 ° τον ιουδαν σιμ. ισκαριωτου VII, 1 ^{ca} και μετα, sed και rursus erasum 3 ° θεωρησουσιν τα εργα σου α 6 ° λεγ. ουν αυτοις ο ιησους | ° ουπω παρ. 7 ου δυνατ. ο κοσμ.

65 προς με | δεδομενον αυτω 66 om ουν | εκ των μαθ. αυτου 70 απεκριθ. αυτοις ο ιησους· ουκ εγ. υμ. τους δωδ. εξελ. | εις διαβολος 71 τον ιουδαν σιμ. ισκαριωτου | om και | παραδιδ. αυτον | om ων VII, 1 και μετα | om ὁ 3 πρ. αυτ. οι αδ. αυτ. | *θεωρησουσιν, ** -σωσιν | σου τα εργα 4 ποιει και ζητει αυτο | *παρρησια 6 λεγει ουν αυτ. ο ιησ. | ουπω παρεστ. | παντοτ. παρεστιν επ. 7 ου δυν. ο κοσμ.

65 προς με | δεδομενον αυτω ε. τ. πατρ. μου 66 om ουν | πολλ. απηλθ. των μα. αυτου 68 απεκριθ. ουν 69 συ ει ο χριστος ο υιος του θε. του ζωντος 70 απεκριθη αυτοις ο ιησους· ουκ ε. υ. τους δωδ. εξελ. | εις διαβολ. 71 τον ιουδαν σιμ. ισκαριωτην | om και | ημελλεν VII, 1 και περιεπ. ο ιησ. μετα ταυτ. 3 πρ. αυτ. οι αδελφ. αυτ. | θεωρησωσι τα εργ. σου 4 εν κρυπτ. τι ποιει και ζητ. 6 λεγει ουν αυτ. ο ιησ. | ουπω παρ. 7 ου δυν. ο κοσμ.

σεῖν ὑμᾶς, ἐμέ δὲ μισεῖ, ὅτι μαρτυρῶ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πο-
νηρά ἐστίν. ⁸ ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὐκ
ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ἐμὸς καιρὸς οὐπω πε-
πλήρωται. ⁹ ταῦτα εἰπὼν αὐτὸς ἔμεινεν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ. ¹⁰ ὡς
δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτὴν, τότε καὶ αὐτὸς
ἀνέβη, οὐ φανερώσ ἀλλ' ἐν κρυπτῷ. ¹¹ οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν
αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; ¹² καὶ γογ-
γυσμὸς πολὺς ἦν περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ ὄχλῳ· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι
ἀγαθὸς ἐστίν· ἄλλοι ἔλεγον· οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. ¹³ οὐ-
δεῖς μὲντοι παρρησία περὶ αὐτοῦ ἐλάλει διὰ τὸν φόβον τῶν
Ἰουδαίων.

¹⁴ Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης ἀνέβη ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν
καὶ ἐδίδασκεν. ¹⁵ ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς οὐ-
τος γράμματα οἶδεν ^{15a} μὴ μεμαθηκώς; ¹⁶ ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς
ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἡ ἐμὴ διδασχὴ οὐκ ἐστὶν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμ-
ψαντός με· ¹⁷ ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται
περὶ τῆς διδασχῆς, πότερον ἐκ θεοῦ ἐστὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ
λαλῶ. ¹⁸ ὁ ἀφ' ἐαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ, καὶ ὁ
ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθὴς ἐστίν,
καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστίν. ¹⁹ οὐ μωῦσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν
νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀπο-
κτεῖναι; ²⁰ ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος· δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ
ἀποκτεῖναι; ²¹ ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν ἔργον ἐ-
ποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. ²² ὁ μωῦσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν
περιτομὴν, οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ μωσέως ἐστίν, ἀλλ' ὅτι ἐκ τῶν πα-

8 ταυτην pr: ^{ca} del, ^{cb} rest | ^c ο εμοσ 22 ο μωυσησ: ^c δια τουτο (sed nec ante nec post interpunxit) μωυσησ

7 οτι εγω μαρτ. περι αυτου 8 om ταυτην pr | ουκ: ουπω | ο εμοσ 9 ταυτα δε ειπ. αυτοις εμ. 10 αλλα ως εν κρ. 12 περι αυτου ην πολ. εν τοις οχλοις | αλλοι δε 13 ελαλ. περι αυτ. 17 εκ του θεου 18 ο δε ζητων 19 εδωκεν 22 δια τουτο μωυσησ | *ουκ οτι | μωυσησ | om οτι sec

7 οτι εγω μαρτ. περι αυτου 8 ουπω αναβαιν. | ο καιρ. ο εμοσ 9 ταυτα δε | αυτος: αυτοις 10 εις τ. εορτ. post ανεβη | αλλ ως εν 12 περι αυτου ην εν τοις οχλοις | αλλοι δε 13 ελαλ. περι αυτ. 14 ο ιησουσ 15 και θαυμαζ. οι 16 om ουν | ο ιησουσ 17 εκ του θεου 18 ο δε ζητων 19 μωυσησ 20 απεκρ. ο οχλ. και ειπε 21 ο ιησουσ 22 δια τουτο μωυσησ | μωυσησ | om οτι sec

τέρων, καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. ²³ εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος ὁ μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; ²⁴ μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ²⁵ ἔλεγον οὖν τινὲς τῶν ἱεροσολυμειτῶν· οὐκ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; ²⁶ καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μήτι ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἀρχιερεῖς ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; ²⁷ ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ χριστὸς ὅταν ἔρχεται, οὐδεὶς γινώσκει αὐτὸν πόθεν ἐστίν. ²⁸ ἔκραξεν οὖν ὁ ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων καὶ λέγων· καὶ ἐμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλὰ ἔστιν ἀληθὴς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ²⁹ ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτῷ εἰμί, καὶ κἀκεῖνός με ἀπέσταλκεν. ³⁰ οἱ δὲ ἐζήτουν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐλήλυθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ³¹ πολλοὶ δὲ ἐπίστευσαν ἐκ τοῦ ὄχλου εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον· ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ὢν οὗτος ποιεῖ; ³² ἤκουσαν δὲ οἱ φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος ταῦτα περὶ αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλαν τοὺς ὑπηρέτας οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. ³³ εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς· ἔτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμί, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ³⁴ ζητήσατέ με, καὶ οὐχ εὐρήσατε, καὶ ὅπου εἰμί ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε εἰλεῖν. ³⁵ εἶπον οὖν

27 inter o christ. et stam erchetai scripta haec sunt: stam elthē mē pliona signēma poihēsi ē (cf v. 31), ^c delenda significavit 29 ^c παρ αὐτοῦ 31 ποιεῖ: ^c ἐποihēsen

22 om εν 23 ο ἀνθρωπος | om ὁ sec 24 κρίνατε: κρίνετε 25 τινες εκ των | ουκ: ουχ 26 μήποτε αλ. εγν. οι αρχοντες 27 ο δε χριστος | ερχηται | om αυτον 28 εν τ. ιερω διδ. ο (*om) ιησους | καμε | αλλ εστιν αληθινος 29 om δε | παρ αυτου | απεστειλεν 30 οι δε εξ.: εξητ. ουν | εληλυθεν ^{bent} 31 εκ του οχλ. δε πολλοι επιστ. εις | ποιεῖ: εποihēsen 32 om δε | περι αυτου ταυτα | οι αρχ. κ. οι φαρ. υπηρητας 34 ευρησατε με | ελθειν εκει

23 om ὁ sec | μωσσεωσ 25 τινες εκ τ. ιεροσολυμιτων | ουχ 26 μήποτε αλ. εγν. οι αρχοντες | αληθωσ ο χριστος 27 ο δε χριστ. | ε ερχηται | om αυτον 28 εν τ. ιε. διδ. ο ιησ. | καμε | αλλ εστιν αληθινος 29 παρ αυτου | απεστειλεν 30 ἐζητουν ουν 31 εκ τ. οχλ. επιστ. | οτι ο χρ. | μητι πλει. ση. τουτων | ουτος εποιησεν 32 om δε | περι αυτ. ταυτ. | απεστ. οι φαρ. κ. οι αρχ. υπηρητας 33 ειπ. ουν αυτοις | μικρ. χρον.

οἱ Ἰουδαῖοι· ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν ἐλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς ἕλληνας; ³⁶ τί ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε· ζητήσατέ με καὶ οὐχ εὐρήσετε, καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε εἰσεῖν;

³⁷ Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἐορτῆς ἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραζεν λέγων· εἰάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω καὶ πινέτω. ³⁸ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεῦσουσιν ὕδατος ζῶντος. ³⁹ τοῦτο δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς οὐπω δεδόξατο. ⁴⁰ ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν ἀκούσαντες αὐτοῦ τῶν λόγων τούτων ἔλεγον· ἀληθῶς οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης, ⁴¹ ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ χριστός, ἄλλοι ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς γαλιλαίας ὁ χριστός ἔρχεται; ⁴² οὐχὶ ἡ γραφή εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος δαυεὶδ καὶ ἀπὸ βηθλεέμ τῆς κώμης, ὅπου ἦν ὁ δαυεὶδ, ὁ χριστός ἔρχεται; ⁴³ σχίσμα οὖν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι' αὐτόν· ⁴⁴ τινὲς δὲ ἔλεγον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν αὐτῷ τὰς χεῖρας.

⁴⁵ Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ φαρισαίους, καὶ λέγουσιν αὐτοῖς ἐκείνοι· διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; ⁴⁶ οἱ δὲ ὑπηρέται ἀπεκρίθησαν· οὐδέποτε οὕτως ἄνθρωπος ἐλάλησεν ὡς οὗτος λαλεῖ ὁ ἄνθρωπος. ⁴⁷ ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ

35 ° οἱ ἰουδ. προσ εαυτους 36 ° εἶπεν 37 ° ἐρχεσθῶ προσ με 39 ° εδοξασθη 40 ° om αυτου 44 ελεγον: ° ηθελον | ° επεβ. επ αυτον 46 ° ελαλησεν ουτως ανθρωπος, omissis ωσ ουτ. λαλ. ο ανθρ.

35 οἱ ἰουδ. προσ εαυτους | οτι ημεις ουχ 36 τισ εστ. ο λογ. ουτος | ευρησ. με 37 *εισηκει | εκραξε | ερχεσθω προς με 39 ελεγον: εἶπεν | ο εμελλον | πιστευσαντες | πνευμα: add αγιον δεδομενον | εδοξασθη 40 om αυτου | οτι ουτος εστ. αληθ. 41 αλλοι sec: οἱ δε 42 *ουκ, **ουχ | om ο pr | ερχ. ο χριστ. 44 ελεγον: ηθελον | εβαλεν επ αυτον 45 λεγουσιν: εἶπον 46 απεκριθησ. οἱ υπηρετ. | ελαλησ. ουτως ανθρ. | om ωσ ουτ. λα. ο ανθρ. 47 απεκριθ. ουν οἱ

35 οἱ ἰουδ. προσ εαυτους | οτι ημεις ουχ 36 τισ εστιν 37 εισηκει | εκραξεν | ερχεσθῶ προσ με 39 ελεγον: εἶπε | εμελλον | πνευμα αγιον | ο ιησους | ουδεπω εδοξασθη 40 πολλοι ουν εκ τ. οχλ. ακουσ. τον λογον ελεγ. ουτ. εστ. αληθ. 41 αλλοι sec: add δε 42 δαβιδ bis | om ο 43 εν τ. οχλ. εγεν. 44 ελεγον: ηθελον | επεβ. επ αυτον 45 λεγουσιν: εἶπον 46 απεκριθησ. οἱ υπηρ. ουδ. ουτ. ελαλ. ανθρ. | om λαλει 47 απεκρ. ουν αυτοις

φαρισαῖοι· μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; ⁴⁸ μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων πιστεύει εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν φαρισαίων; ⁴⁹ ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν. ⁵⁰ εἶπεν δὲ νικόδημος πρὸς αὐτούς, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν. ⁵¹ μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, εἰ μὴ ἀκούσῃ πρῶτον καὶ γινῶ τί ποιεῖ; ⁵² ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς γαλιλαίας εἶ; ἐράυνησον καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς γαλιλαίας οὐκ ἐγίρεται.

VIII.

¹² Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ ἰησοῦς λέγων· ἐγὼ φῶς εἰμὶ τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔχει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. ¹³ εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ φαρισαῖοι· σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ¹⁴ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· κἀν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον

48 ° επιστευσεν 50 πρ. αυτους: ° add ο ελθων προς αυτον προτερον 51 ° πρωτ. παρ αυτου VIII, 12 ° ειμι το φως | ° αλλ εξει.

48 επιστευσεν 49 αλλα 50 λεγει νεικοδημος πρ. αυ. ο ελθων προς αυτον προτερον 51 πρωτον παρ αυτου 52 ειπαν | * ερευνησον | εκ της γαλ. προφητ. VIII, 12 om θ | ειμι το φως | μοι | εξει 14 απεκριθη ιησους και ειπεν αυτοις | η μαρτ. μου αληθ. εστ.

48 επιστευσεν 49 επικαταρατοι 50 λεγει νικοδ. πρ. αυτ. ο ελθων νυκτος προς αυτον 51 ακουσ. παρ αυτου προτερον 52 ερευνησον | εγηγηρται ⁵³ και ε- πορευθη εικαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. VIII, ¹ ἰησοῦς δὲ ἐπορευθῆ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. ² ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. ³ ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κατελιημμένην· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, ⁴ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελιήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη· ⁵ ἐν δὲ τῷ νόμῳ μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; ⁶ τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. ⁷ ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς· ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω. ⁸ καὶ πάλιν κάτω κύψας, ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. ⁹ οἱ δὲ, ἀκούσαντες καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξῆρχοντο εἰς καθ' εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἐστῶσα. ¹⁰ ἀνακύψας δὲ ὁ ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναίκος, εἶπεν αὐτῇ· ἡ γυνή, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; οὐδεὶς σε κατέκρινεν; ¹¹ ἡ δὲ εἶπεν· οὐδεὶς, κύριε. εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω. πορεύου, καὶ μηκέτι ἀμάρτανε. ¹² ὁ ἰησ. αυτοις ελαλ. | ειμι το φως του | περιπατησει | εξει 14 απεκριθη ιησους και ειπεν αυτοις

καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι καὶ ποῦ ὑπάγω. ¹⁵ ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. ¹⁶ κὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἢ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθὴς ἐστίν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψασ με. ¹⁷ καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ υμετέρῳ γεγραμμένον ἐστίν ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθὴς ἐστίν. ¹⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψασ με πατήρ. ¹⁹ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἐστίν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν· οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾗδετε, καὶ τὸν πατέρα ᾗδετε ἄν. ²⁰ ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

²¹ Ἐλεγεν οὖν αὐτοῖς· ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετε με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ²² ἔλεγον οὖν οἱ ἰουδαῖοι· μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει· ὅπου ἂν ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; ²³ ἔλεγεν οὖν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. ²⁴ εἶπον ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητέ μοι ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. ²⁵ ἔλεγον αὐτῷ· σὺ τίς εἶ; εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν; ²⁶ πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψασ με πατήρ ἀληθὴς ἐστίν, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτῷ, ταῦτα λαλῶ εἰς τὸν κόσμον. ²⁷ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν τὸν θεόν. ²⁸ εἶπεν οὖν

16 με: ^c add πατηρ 22 ^c om αν 23 ελεγ. ουν: ^{ca} και ελεγ., ^{cb} rursus eleg. ουν 25 post και additum est εν, sed ipse *notavit punctis 26 ^c παρ αυτου 27 τον θεον: ^c om

14 υμεις δε | ερχ. η που 16 και εαν | αληθινη | με: add πατηρ 17 γεγραπται 19 om ὁ sec | om και ειπεν | κ. τ. πατερα μου αν ηδειτ. 20 γαζοφυλ.: add διδασκων εν τω ιερω 21 ειπεν ουν παλιν αυτοις 22 om αν 23 και ελεγεν αυτ. | υμεις εκ τουτου του κο. | ειμ. εκ τουτ. του κο. ^{mai} 2 24 ειπον ουν | om μοι 25 ελεγον ουν | om ουν | om ὁ 26 om πατηρ | παρ αυτου 27 om τον θεον

14 υμεις δε ουκ 16 και εαν | με: add πατηρ 17 γεγραπται 19 om και ειπεν | και τ. πατερα μου 20 ελαλησεν ο ιησους | γαζοφυλ.: add διδασκων εν τω ιερω 21 ειπεν ουν παλιν αυτ. ο ιησους 22 om αν 23 και ειπεν αυτοις 24 ειπον ουν | om μοι 25 ελεγον ουν | και ειπεν αυτοις | ε οτι, ε^o, τι 26 om πατηρ | παρ αυτου ταυ. λεγω 27 om τον θεον

αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς πάλιν· ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ. ²⁹ καὶ ὁ πέμψας με οὐκ ἀφήκέ με μόνον· μετ' ἐμοῦ ἐστίν, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. ³⁰ ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

³¹ Ἐλεγεν οὖν ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ ἰουδαίους· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ ἐστε, ³² καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ³³ ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν· σπέρμα ἀβραάμ ἐσμεν καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε; ³⁴ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας· ³⁵ ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα. ³⁶ ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. ³⁷ οἶδα ὅτι σπέρμα ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν υμῖν. ³⁸ Ἄ ἐγὼ ἐώρακα παρὰ τῷ πατρὶ μου λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἄ ἐωράκατε παρὰ τοῦ πατρὸς ὑμῶν ποιεῖτε. ³⁹ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ὁ πατήρ ἡμῶν ἀβραάμ ἐστίν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· εἰ τέκνα τοῦ ἀβραάμ ἐστε, τὰ ἔργα τοῦ ἀβραάμ ἐποιεῖτε. ⁴⁰ νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. ⁴¹ ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπαν αὐτῷ· ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐκ ἐγεννήμεθα· ἓνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. ⁴² εἶπεν οὖν

29 ^c μετ εμ. εστ. ουκ αφηκεν με μον. 31 ^c ο ιησους | ^c μαθηται μου 36 ελευθερωση ^c: *-θη 38 α εωρακατε: ^c ο ηκουσατε 39 ^c εποιειτε. αν 41 ^c υμεις δε | ουκ εγεννημεθα (ut etiam LT): ^c ου γεγεννημεθα

28 om αυτοις et παλιν | οτι οταν | ο πατηρ μου ταυτα λαλω 29 μετ εμ. εστ. ουκ αφηκεν με μον. 31 ο ιησους | μαθηται μου 34 om ο 35 αιωνα: add ο υιοσ μενει εις τον αιωνα 38 om μου | α ηκουσατε πα. τ. πατρ. υμων ποιειτε 39 απεκριθη: λεγει | om ο see 41 ειπον | πορνειας | ουκ εγεννηθημεν 42 om ουν

28 om παλιν | ο πατηρ μου ταυτα λαλ. 29 μετ εμ. εστ. ουκ αφηκ. με μον. ο πατηρ 31 ο ιησους | μαθητ. μου 33 απεκριθ. αυτω 35 αιωνα: add ο υιοσ μενει εις τον αιωνα 38 εγω ο εωρακα | ο εωρ. πα. τω πατρι υμ. 39 ειπον | απεκριθη: λεγει | εστε: ητε | εποιειτε αν 41 ειπον ουν αυτω | πορνειας | ου γεγεννημεθα

αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπάτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. ⁴³ διατί τὴν λαλίαν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. ⁴⁴ ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀλήθειᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλήῃ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ⁴⁵ ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετε μοι. ⁴⁶ τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἀμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι; ⁴⁷ ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ. ⁴⁸ ἀπεκρίθησαν οἱ ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι σαμαρίτης εἶ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ⁴⁹ ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με. ⁵⁰ ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. ⁵¹ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν ἐμόν λόγον τηρήσει, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσει εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵² εἶπαν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφηταί, καὶ σὺ λέγεις· ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσῃται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵³ μὴ σὺ μεῖζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφηταί ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; ⁵⁴ ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς· ἐὰν ἐγὼ δοξάσω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδὲν ἐστίν· ἔστιν ὁ πατὴρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ὑμῶν ἐστίν. ⁵⁵ καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· καὶ εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν ψεύστης· ἀλλ' οἶδα αὐτόν καὶ τὸν

42 ὑμων: cod ημων 48 c ει συ 52 θανατου c: *om 54 δοξασω: ca-ζω, cb-σω

42 om ὁ pr | ο πατηρ υμων 44 **ουχ εστηκ. 48 σαμαρειτης ει συ 49 om και ειπεν 51 τηρηση | θεωρηση 52 ειπον | ου μη γευσ. θαν.: θανατον ου μη θεωρηση 54 om ὁ prim 55 ομοιος υμιν | αλλα

44 om του prim | ουχ εστ. 46 ει δε αληθ. 48 απεκριθ. ουν | ειπον | σαμαρειτης ει συ 49 om και ειπεν 51 τον λογ. τον εμον τηρηση | θεωρηση 52 ειπον ουν | γευσεται 53 σεαυτον συ 54 om ὁ prim | δοξαζω 55 και εαν

λόγον αὐτοῦ τηρῶ. ⁵⁶ ἄβραάμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. ⁵⁷ εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· πεντήκοντα ἔτη οὕτω ἔχεις, καὶ ἄβραάμ ἐώρακέν σε; ⁵⁸ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν ἄβραάμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμι. ⁵⁹ ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

IX.

¹ Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. ² καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ῥαββεί, τίς ἤμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; ³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὔτε οὗτος ἤμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ⁴ ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντος ἡμᾶς ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νῦν ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ⁵ ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. ⁶ ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαί, καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ σιλωάμ, ὃ ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. ἀπήλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἤλθεν βλέπων. ⁸ οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτόν τὸ πρότερον, ὅτι προσαίτησ ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; ⁹ ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν. ἄλλοι δὲ ἔλεγον· οὐχί, ἀλλὰ ὅμοιος αὐτῷ ἐστίν. ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν ὅτι ἐγὼ εἰμι. ¹⁰ ἔλεγαν οὖν αὐτῷ· πῶς οὖν ἠνεώχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ¹¹ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ὁ ἄνθρωπος

⁵⁷ εωρακεν σε: ^c εωρακασ ⁵⁹ ἱερου: ^{ca} add και (^{cb} non deletiv) διελθων δια μεσου αυτων επορευετο και παρηγεν ουτως (^{cb} om επορ. κ. παρ. ουτ.) IX, 4 ημασ bis: ^avel^b εμε et με ⁹ εκειν. δε ελ. οτι: ^{ca} del δε et οτι, ^{cb} rest ¹⁰ ^c ελεγον

⁵⁷ ειπον | εωρακεν σε: *εωρακεσ, *-κασ ⁵⁸ om ὁ ⁵⁹ om δε IX, 2 γεννηθη^{mai} ? ⁴ του πεμψαντ. με ⁶ επεχρισεν: επεθηκεν ⁷ om ουν κ. ενιψ. κ. ηλθεν ⁹ οτι ουτος εστ. | om δε pr et sec | αλλ ομοιος ¹⁰ ελεγον | om ουν sec

⁵⁷ ειπον | εωρακασ ⁵⁹ ἱερου: add διελθων δια μεσου αυτων και παρηγεν ουτως IX, 2 ραββι ³ ο ιησους ⁴ ημασ bis: εμε et με ⁶ om αυτου | οφθαλμοι: add του τυφλου ⁸ προσαιτησ: τυφλοσ ⁹ οτι ουτος | ελεγ. ουχι αλλα: οτι | om δε sec ¹⁰ ελεγον | om ουν sec | ανεωχθησαν | σου: ⁵ο σοι ¹¹ απεκρ. εκ. και ειπεν | om ὁ pr et sec

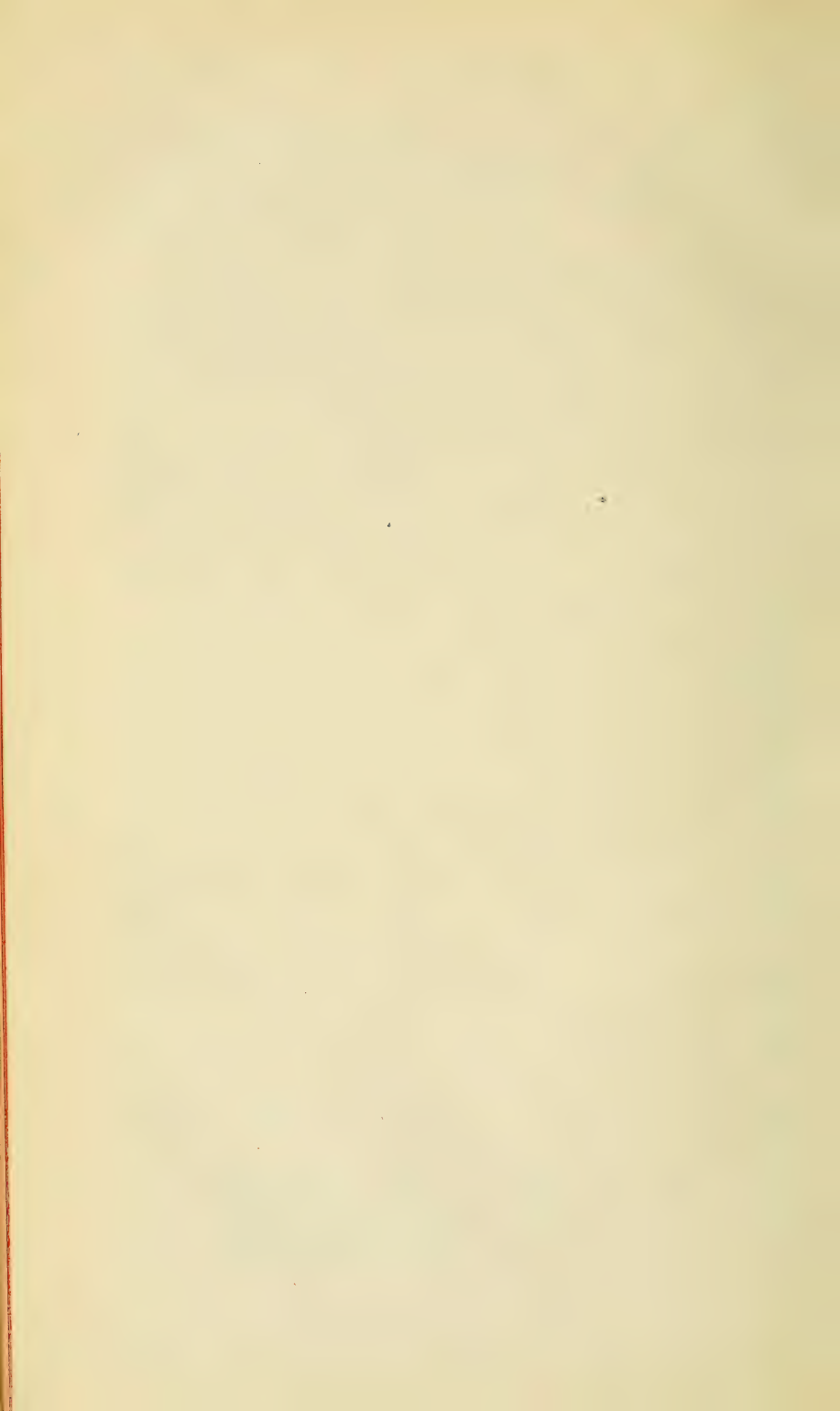
ὁ λεγόμενος ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέν μοι ὅτι ὕπαγε εἰς τὸν σιλωὰμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. ¹² καὶ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα.

¹³ Ἀγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. ¹⁴ ἦν δὲ σάββατον ἐν ἧ ἡμέρᾳ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς καὶ ἀνέφωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. ¹⁵ πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. ¹⁶ ἔλεγαν οὖν ἐκ τῶν φαρισαίων τινές· οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι δὲ ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. ¹⁷ λέγουσιν οὖν τῷ ποτὲ τυφλῷ πάλιν· τί σὺ λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι προφήτης ἐστίν. ¹⁸ οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἦν τυφλὸς καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, ¹⁹ καὶ ἠρώτησαν αὐτούς· εἰ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι; ²⁰ ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν· οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. ²¹ πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἠνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. ²² ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς ἰουδαίους· ἦδη γὰρ συνετέθειντο οἱ ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. ²³ διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐπερωτήσατε.

16 ° ελεγον 17 παλιν °: *add ουν | αυτου: cod σεαυτου 19 ει: ° λεγοντες 21 ° αυτον ερωτησατε ηλικιαν εχει αυτος περι 23 εχει: suppl °, *om

16 ελεγον 17 om ποτε | ηνεωξεν 19 ει: λεγοντες 21 αυτον ερωτησατε ηλικ. εχ. αυτος περι 22 ειπον

11 om οτι | εις την κολυμβηθραν του σιλωαμ | απελθων δε 12 ειπον ουν 14 εν η ημερα: οτε 15 επι τ. οφθ. μου 16 ελεγον | ουτος ο ανθρ. ουκ εστ. παρ. του θε. | om δε 17 om ουν | om ποτε | συ τι | ηνεωξεν 18 τυφλ. ην 19 ει: λεγοντες | αρτι βλεπει 20 απεκριθησαν αυτοις οι | ειπον 21 αυτ. ηλικ. εχ. αυτον ερωτησατε· αυτος περι αυτου λα. 22 ειπον 23 ειπον | ερωτησατε

²⁴ Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου, ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπαν αὐτῷ· δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἁμαρτωλός ἐστιν. ²⁵ ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος· εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἐν δὲ οἶδα, ὅτι τυφλός ὢν ἄρτι βλέπω. ²⁶ εἶπαν αὐτῷ· τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ²⁷ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἤδη καὶ οὐκ ἤκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε μαθηταὶ αὐτοῦ γενέσθαι; ²⁸ καὶ ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν· σὺ μαθητῆς εἶ ἐκεῖνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ μωϋσεῶς ἐσμέν μαθηταί· ²⁹ ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μωϋσεῖ λελάληκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. ³⁰ ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἤνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. ³¹ οἴδαμεν ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ θεός οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ἢ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. ³² ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἤκούσθη ὅτι ἤνοιξέν τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου. ³³ εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὕδέν. ³⁴ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

³⁵ Καὶ ἤκουσεν ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὗρών αὐτὸν εἶπεν· σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ³⁶ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· κύριε, καὶ τίς ἐστιν, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; ³⁷ ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· καὶ ἑώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. [³⁸ ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, κύριε,

25 ^c om δε 26 ^c ειπον ουν αυτω παλιν 28 ^c οι δε ελοιδορησαν 35 ^c om και pr | ^c ο ιησους | ^c ειπεν αυτω 36 και: suppl supra lineam ipse * 38 ο δε εφη usq ³⁹ κ. ειπ. ιησ. ^c: *om

25 om δε 26 ειπον ουν 27 τι ουν παλιν | αυτου μαθηται 28 ειπον | μωσεωσ 31 ο θεος αμαρτωλων | αλλα 32 ηνεωξεν 35 om και pr 36 απειρ. εκει. κ. ειπ. κυρ. etc: και τις εστιν, εφη, κυριε, ινα 37 ειπεν αυτω | *εωρακας| εκεινος: αυτοσ ^{bent} 2?

24 εκ δευτ. τον ανθρ. | ειπον | ο ανθρ. ουτ. 25 εκεινος: add και ειπεν | om δε 26 ειπον δε αυτω παλιν 27 αυτου μαθηται 28 ελοιδορ. ουν | ειπον | ει μαθητ. εκεινου | μωσεωσ 29 μωση 30 εν γαρ τουτω θαυμαστον | ανεωξε 31 οιδαμ. δε 34 ειπον 35 om και pr | ο ιησους | ειπεν αυτω | ανθρωπου: θεου 36 om και sec | τις εστι κυριε 37 εφη: ειπε δε

καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. ³⁹ καὶ εἶπεν ἰησοῦς·] εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. ⁴⁰ ἤκουσαν ἐκ τῶν φαρισαίων οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες καὶ εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; ⁴¹ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν· ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

X.

¹ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλήν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκείνιος κλέπτῃς ἐστίν καὶ ληστής. ² ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν ἐστίν τῶν προβάτων. ³ τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. ⁴ ὅταν τὰ ἴδια ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ⁵ ἄλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἄλλοτρίων τὴν φωνήν. ⁶ ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, καὶ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἢ ἐλάλει αὐτοῖς. ⁷ εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. ⁸ πάντες ὅσοι ἦλθον κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. ⁹ ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὐρήσει. ¹⁰ ὁ κλέπτῃς οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν αἰώνιον ἔχωσιν καὶ

40 φαρισαίων: ^{ca} add ταυτα, ^{cb} rursus del 41 η αμαρτ. υμ. μενει: ^{ca} αι αμαρτιαι υμ. μενουσιν, ^{cb} priora rest X, 4 ιδια: ^{ca} add παντα, ^{cb} rursus del 6 και ουκ: ^c εκινοι δε ουκ 7 ειπεν ουν: ^a add αυτοις παλιν (^{ca} om παλ., ^{cb} rest) 8 ηληθον: ^c add προ εμου

39 ο ιησους 40 φαρισαίων: add ταυτα | ειπον 41 om ὁ X, 1 υμιν λεγω 4 τ. ιδια παντα εκβ. 5 ακολουθησουσιν 6 και ουκ: εκεινοι δε ουκ 7 ειπ. ουν παλιν | om ὁ | υμιν λεγω | om οτι 8 ηληθον: add προ εμου 10 om αιωνιον

39 ο ιησους 40 και ηκουσαν ε. τ. φα. ταυτα οι οντ. μ. αυτ. | ειπον 41 η ουν αμαρτια X, 3 φωνει: καλει 4 και οταν τα ιδ. προβατα 6 και: εκεινοι δε 7 ειπ. ουν παλιν αυτοις 8 προ εμου ηληθον 10 om αιωνιον

περισσὸν ἔχωσιν. ¹¹ ἐγὼ εἶμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ δίδωσιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹² ὁ δὲ μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει. ¹³ ὅτι μισθωτὸς ἐστίν, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ¹⁴ ἐγὼ εἶμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώσκουσί με τὰ ἐμά. ¹⁵ καθὼς γινώσκει με ὁ πατήρ καὶ γὼ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου δίδωμι ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹⁶ καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κακεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσωσιν, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμὴν. ¹⁷ διὰ τοῦτό με ὁ πατήρ ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. ¹⁸ οὐδεὶς ἦρεν αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. ¹⁹ σχίσμα πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. ²⁰ ἔλεγον οὖν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; ²¹ ἄλλοι δὲ ἔλεγον· ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίξει; ²² Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν Ἱερουσολύμοις· χειμῶν ἦν. ²³ καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ σολομωνος. ²⁴ ἐκύκλωσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὸν ἡμῖν παρρησίᾳ. ²⁵ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ

11 διδωσιν: ^c τιθησιν 15 διδωμι: ^c τιθημι 16 ^c γενησονται 18 ηρην: ^c ερει (i. e. αιρει) 20 ^c ελεγον | ουν: ^{ca} δε, ^{cb} rursus ουν 23 ^c σολομωντος 24 ^c εκυκλ. ο. αυτον | ειπον: ^{ca} ειπε, ^{cb} rursus ειπον 25 ^c απεκριθη αυτοις

11 διδωσιν: τιθησιν 12 om δε 15 διδωμι: τιθημι 16 ακουσουσιν | γενησονται 18 om την 20 ελεγον δε πολλ. 21 om δε 22 δε: τοτε | εν τοις ιερ. 23 om ο | του σολομωντος 24 εκυκλευσαν ουν αυτον | ειπε ημιν | *παρρησια? 25 *om ο | ουκ επιστευσατε

11 διδωσιν: τιθησιν 12 ο μισθ. δε | εστιν: εισι | σκορπιζει: add τα προβατα 13 οτι: praem ο δε μισθωτος φευγει 14 γινωσκουσι ete: γινωσκομαι υπο των εμων 15 διδωμι: τιθημι 16 με δει | ακουσουσι 17 ο πατ. με 18 ηρην: αιρει 19 σχισμα ουν 20 ελεγον δε 21 om δε | ανοιγειν 22 εγκαινια | εν τοις ιεροσ. | και χειμων 23 του σολομωντος 24 εκυκλ. ουν αυτον | ειπε ημιν 25 απεκριθη αυτοις

ἐγὼ ποιῶ ἐν ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ·²⁶ ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε ὅτι οὐκ ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν.²⁷ τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν, καὶ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι,²⁸ καὶ ἐγὼ δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἀπόληται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐ μὴ ἀρπάσῃ τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου.²⁹ ὁ πατὴρ ὁ δέδωκέν μοι, πάντων μεζῶν ἐστίν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάξειν ἐκ τῆς χειρός τοῦ πατρός.³⁰ ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐσμέν.³¹ ἐβάστασαν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν.³² ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πολλὰ ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ἐμέ λιθάζετε;³³ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, ὅτι· σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν.³⁴ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὅτι εἶπα· θεοὶ ἐστε;³⁵ εἰ ἐκείνουσ εἶπεν θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἢ γραφή,³⁶ ὃν ὁ πατὴρ ἠγάσεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· υἱὸς θεοῦ εἰμί;³⁷ εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύτέ μοι·³⁸ εἰ δὲ ποιῶ, καὶ ἔργα ἐμοὶ μὴ πιστεύετε, τοῖς ἔργοις πιστεύετε, ἵνα γινώτε καὶ πιστεύητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ καὶ ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ.³⁹ ἐζήτησαν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρός αὐτῶν.

⁴⁰ Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου ὅπου ἦν Ἰωάννης

28 ^c ἀπολωνται 29 ^c ὁ πατήρ μου | ο et μεζῶν: intacta manserunt. (Eadem I) 32 πατρός: ^c add μου 34 νόμῳ: ^a add ὑμῶν | εἶπα: ^c (cbutvid) ἐγὼ εἶπα 39 αὐτόν: ^c add πάλιν 40 ὅπου: ^c εἰς τὸν τοπὸν ὅπου

25 ἐν τῷ ὀνομ. 26 ἀλλ 27 καὶ ἐγὼ γινώσκω 28 ἀπολωνται | οὐκ ἀρπάσει 29 ὁ πατήρ μου | ο: ^{*}os | μεζῶν (nec mutatum) 32 εἶδειξ. ὑμ. καλὰ 33 καὶ ὅτι συ 34 om ὁ | νόμῳ ὑμῶν ὅτι ἐγὼ 36 υἱὸς τοῦ θεοῦ 38 ἐμ. μὴ πιστεύητε | ἵνα γινώτ. κ. γινώσκητε ὅτι 39 ἐζήτησαν πάλιν αὐτόν 40 εἰς τὸν τοπὸν ὅπου | Ἰωάννης

25 ἐν τῷ ὀνομ. 26 ἀλλ | ὅτι οὐκ: οὐ γὰρ | ἐμῶν: add καθὼς εἶπον ὑμῖν 27 ἀκούει καὶ ἐγὼ 28 ζῶ. αἰων. διδ. αὐτ. | ἀπολωνται | οὐκ ἀρπάσει 29 ὁ πατήρ μου os δεδ. | μεζῶν παντ. | τοῦ πατρ. μου 31 ἐβάστασ. οὖν 32 καλὰ ἔργα | πατρός: add μου | λιθάζ. με 33 οἱ Ἰουδ. λεγοντες | καὶ ὅτι συ 34 νόμῳ ὑμῶν· ἐγὼ εἶπα 36 τοῦ θεοῦ 38 ἐμ. μὴ πιστεύητε | πιστεύσατε ἵνα | καὶ πιστεύσητε | ἐν τ. πατρὶ: ἐν αὐτῷ 39 ἐζήτ. οὖν πάλιν 40 εἰς τὸν τοπὸν ὅπου

τὸ πρότερον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. ⁴¹ καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον· ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθὴ ἦν. ⁴² καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ.

XI.

¹ Ἦν δὲ τις ἀσθενῶν, λάζαρος ἀπὸ βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης τῆς μαρίας καὶ μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ² ἦν δὲ μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρω καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς λάζαρος ἠσθένει. ³ ἀπέστειλαν οὖν πρὸς αὐτὸν αἱ ἀδελφαὶ λέγουσαι· κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ⁴ ἀκούσας δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. ⁵ ἤγάπα δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν λάζαρον. ⁶ ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας· ⁷ ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· ἄγωμεν εἰς τὴν ἰουδαίαν. ⁸ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· ραββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ⁹ ἀπεκρίθη ἰησοῦς· οὐχὶ δώδεκα ὥραι εἰσιν τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. ¹⁰ ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ¹¹ ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. ¹² εἶπαν οὖν αὐτῷ οἱ μαθηταί· κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. ¹³ εἰρήκει δὲ ὁ ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου, ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου

7 ἰουδαίαν: ^c add πάλιν 13 θανάτου: ^c add αὐτου

40 το πρῶτον | εμενεν 41 ελεγ. σι ιωαννησ | ιωαννησ XI, 1 om της sec 2 μαριαμ 3 αι αδελφ. (add αὐτου ^{bart?}) πρ. αὐτ. 4 om αλλ sec loco 7 ἰουδαίαν: add πάλιν 12 εἶπον οὖν αὐτω οἱ μαθ. 13 θανάτου: add αὐτου

40 το πρῶτον 41 σι ιωανν. 42 επιστ. πολλ. ἐκει εἰς αὐτ. XI, 1 om της sec 3 αι αδελφ. πρ. αὐτ. 4 om αλλ sec 7 ἰουδαίαν πάλιν 8 ραββι 9 ο ιησοῦς | εἰσιν ὥραι 12 εἶπον οὖν οἱ μαθ. αὐτου 13 θανάτου αὐτου

λέγει. ¹⁴ τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς παρησία· λάζαρος ἀπέθανεν. ¹⁵ καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἦμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. ¹⁶ εἶπεν οὖν θωμᾶς ὁ λεγόμενος διδυμοσ τοῖς συμμαθηταῖς· ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

¹⁷ Ἐλθὼν οὖν ὁ ἰησοῦς εὔρεν αὐτὸν τέσσαρες ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ¹⁸ ἦν δὲ βηθανία ἐγγύς τῶν ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. ¹⁹ πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὴν μάρθαν καὶ μαρίαν, ἵνα παραμυθῶσονται αὐτάς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. ²⁰ ἡ οὖν μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. ²¹ εἶπεν οὖν ἡ μάρθα πρὸς ἰησοῦν· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου. ²² καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἐὰν αἰτήσει τὸν θεόν, δώσει σοι ὁ θεός. ²³ λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. ²⁴ λέγει αὐτῷ μάρθα· οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ²⁵ εἶπεν δὲ αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται, ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις τοῦτο; ²⁷ λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. ²⁸ καὶ τοῦτο εἰποῦσα ἀπῆλθεν, καὶ ἐφώνησεν μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα εἰποῦσα· ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. ²⁹ ἐκείνη δὲ ὡς ἤκουσεν, ἠγέρθη ταχύ, καὶ ἦρχετο πρὸς αὐτόν· ³⁰ οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἔτι ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ μάρθα. ³¹ οἱ οὖν ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν μαρίαν ὅτι τα-

14 ο ἰησοῦς: ο prima ^{vid} manu suppletum | ^c παρησια 17 ο ἰησοῦς: ^{cb} add εἰς βηθανιαν 18 ^c η βηθανια 22 ^c αλλα και νυν 25 ^c om δε

14 παρησια 15 αλλ 16 συμμαθηταις 17 τεσσαρας ηδ. ημ. 19 μαριαμ 21 om κυριε 22 οσα αν αιτηση 24 η μαρθα 25 om δε 28 μαριαμ | ειπασα 31 μαριαμ

14 παρησια 15 αλλ 16 συμμαθηταις 17 τεσσαρας 18 η βηθανια 19 και πολλοι | προσ τας περι μαρθ. | αδελφου αυτων 20 ο ἰησοῦς 21 προσ τον ιησ. | ο αδελφ. μ. ουκ αν ετεθνηκει 22 αλλα και νυν | οσα αν αιτηση 25 om δε 28 ταυτα 29 om δε | εγειρεται τ. κ. ερχεται 30 om ετι

χέωσ ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, δόξαντες ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ³² ἢ οὖν μαρία ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἄν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός. ³³ ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ ἰουδαίους κλαίοντας, ἐβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, ³⁴ καὶ εἶπεν· ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ³⁵ καὶ ἐδάκρυσεν ἰησοῦς. ³⁶ ἔλεγον οὖν οἱ ἰουδαῖοι· ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. ³⁷ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν· οὐκ ἠδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξασ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; ³⁸ ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμούμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο αὐτῷ. ³⁹ λέγει ὁ ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότος μάρθα· κύριε, ἤδη ὄξει· τεταρταῖος γὰρ ἐστίν. ⁴⁰ λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; ⁴¹ ἦραν οὖν τὸν λίθον· ὁ δὲ ἰησοῦς ἦρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ⁴² ἐγὼ δὲ ᾄδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ⁴³ καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγαζεν· λάζαρ, δεῦρο ἔξω. ⁴⁴ καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας χειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε ὑπάγειν. ⁴⁵ πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν μαρίαν καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ⁴⁶ τινὲς δὲ ἐξ

32 ^c ο ἰησοῦς 33 ὡς ^c: *om | ^avel^b ἐνεβριμησατο 35 ^c ο ἰησοῦς 36 ^c ελεγον 37 ^c ειπον 38 ^c ἐπ αὐτω 43 ^c ἐκραυγασεν | ^c λαζαρε

32 μαριαμ 33 ἐνεβριμησατο 35 om και | ο ἰησοῦς 36 ελεγον 37 ειπον | *εδυνατο 38 ἐνβριμωμενος | ἐπ αὐτω 43 ἐκραυγασεν λαζαρε 44 om και prim | λεγει ἰησοῦς αυτοις | αφετε: add αὐτον 45 πολλοι ουν | μαριαμ | ο ἐποιησεν | om ἰησοῦς

31 δοξαντες: λεγοντες 32 ο ἰησοῦς | εἰς τοὺς ποδ. αὐτοῦ | απεθ. μου ο αδε. 33 ἐνεβριμησατο 35 om και | ο ἰησοῦς 36 ελεγον 37 ειπον 38 ἐμβριμωμενος | ἐπ αὐτω 39 τοῦ τεθνηκωτος 40 οφει 41 λιθον: add ου την ο τεθνηκωσ κειμενος 43 ἐκραυγασεν· λαζαρε 45 πολλοι ουν | ο ἰησοῦς

αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς.

⁴⁷ Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· τί ποιοῦμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; ⁴⁸ εἰάν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τον τόπον καὶ τὸ ἔθνος. ⁴⁹ εἰς δέ τις ἐξ αὐτῶν, καϊάφασ, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, ⁵⁰ οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. ⁵¹ τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ⁵² καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ δισκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. ⁵³ ἀπ' ἐκείνησ οὖν τῆσ ἡμέρας ἐβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

⁵⁴ Ο οὖν ἰησοῦς οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆσ ἐρήμου, εἰς ἐφρὲμ λεγομένην πόλιν, κακεῖ ἔμεινεν μετὰ τῶν μαθητῶν. ⁵⁵ ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς ἱεροσόλυμα ἐκ τῆσ χώρασ πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. ⁵⁶ ἐζήτηουν οὖν τὸν ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες· τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; ⁵⁷ δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ἐντολᾶσ, ἵνα εἰάν τις γνῶ ποῦ ἐστὶν μνηύση, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

XII.

¹ Ο οὖν ἰησοῦς πρὸ ἐξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς βηθανίαν, ὅπου ἦν λαζαροσ, ὃν ἤγειρεν ἰησοῦς ἐκ νεκρῶν. ² ἐποίησαν

48 ^c πιστευουσιν 52 εθνους: ^{ca} add δε, ^{cb} rursus del XII, 1 ιησους: ^c ο ιησ.

46 ειπον | om ο 47 ελεγον 48 πιστευουσιν 50 συμφερει υμιν 51 ημελλεν 52 αλλα 54 *παρησια | εφραιμ. 56 ελεγον XII, 1 εκ νεκρ. ιησ.

46 ειπον 47 ελεγον | σημ. ποιει 48 πιστευουσιν 50 διαλογιζεσθε | συμφερ. ημιν 51 προεφητευσεν | ο ιησους 53 συνεβουλευσαντο 54 ιησους ουν | εφραιμ | κακει διετριβε | μαθητ. αυτου 56 ελεγον 57 δεδωκ. δε και | εντολην XII, 1 λαζαροσ: add ο τεθηγκωσ | om ιησους

οὖν αὐτῶ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ λάζαρος εἶς ἦν ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῶ. ³ ἡ οὖν μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἤλειψεν τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. ⁴ λέγει δὲ ἰούδας ὁ ἰσκαριώτης, εἶς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ μέλλον αὐτὸν παραδιδόναι· ⁵ διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; ⁶ εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῶ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. ⁷ εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς· ἄφες αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· ⁸ τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

⁹ Ἔγνων οὖν ὁ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ¹⁰ ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ¹¹ ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν ἰησοῦν.

¹² Τῆ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ἐλθὼν εἰς τὴν ἐορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ἰησοῦς εἰς ἱεροσόλυμα, ¹³ ἔλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῶ, καὶ ἐκραύγαζον λέγοντες· ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ ἰσραήλ. ¹⁴ εὐρῶν δὲ ὁ ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον· ¹⁵ μὴ φοβοῦ, θύγατερ σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. ¹⁶ ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἐπ' αὐτῶ ἦν

12 ^c ο ελθων 13 και ο: ^{ca} del και, ^{cb} rest

3 μαριαμ | om του pr | επλησθη 4 om εκ 6 εμελλεν 7 τηρησει^{bart} 9 **om δ 10 εβ. δε και 12 ο οχλ. πο. ο ελθ. | σ'ιησους 13 om λεγοντες 15 *θυγατερ, **η θυγ. 16 ην επ αυτω

2 om εκ | συνανακειμενων αυτω 4 λεγει ουν εις εκ τ. μα. αυτ. ιουδας σιμωνος ισκαρ. 6 εχων: ειχε και 7 om ινα | τετηρηκεν 9 om δ 12 ο ελθων | ο ιησους 13 εκραζον | om λεγοντες | om και tert 16 ταυτα δε | οι μαθ. αυτου | ο ιησους | ην επ αυτω

γεγραμμένα και ταῦτα ἐποίησαν αὐτῶ. ¹⁷ ἔμαρτύρει οὖν ὁ ὄχ-
 λος ὃ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου
 και ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹⁸ διὰ τοῦτο και ὑπήντησεν αὐτῶ
 ὄχλος πολὺς, ὅτι ἤκουσαν αὐτὸν τοῦτο πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.
¹⁹ οἱ οὖν φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς ἑαυτούς· θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφε-
 λεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

²⁰ Ἦσαν δὲ ἑλληνέσ τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσ-
 κυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. ²¹ οὗτοι οὖν προσῆλθον φιλίππῳ τῷ
 ἀπὸ βηθσαιδᾶ τῆσ γαλιλαίας, και ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες·
 κύριε, θέλομεν τὸν ἰησοῦν ἰδεῖν. ²² ἔρχεται φίλιππος και λέγει
 τῷ ἀνδρῆα, και πάλιν ἔρχεται ἀνδρέας και φίλιππος και λέ-
 γουσιν τῷ ἰησοῦ. ²³ ὃ δὲ ἰησοῦς ἀποκρίνεται αὐτοῖς λέγων· ἐ-
 λήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ²⁴ ἀμὴν ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόσμος τοῦ σίτου πεσῶν εἰς τὴν γῆν ἀπο-
 θάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει.
²⁵ ὃ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει αὐτήν, και ὃ μισῶν τὴν
 ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει
 αὐτήν. ²⁶ ἐὰν ἐμοί τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω, και ὅπου
 εἰμι ἐγώ, ἐκεῖ και ὁ διάκονος ὃ ἐμὸς ἔσται· ἐὰν τις ἐμοὶ δια-
 κονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. ²⁷ νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάραιται,
 και τί εἶπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆσ ὥρας ταύτης. ἀλλὰ διὰ
 τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. ²⁸ πάτερ, δόξασόν σου τὸ
 ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· και ἐδόξασα και πάλιν
 δοξάσω. ²⁹ ὃ οὖν ὄχλος ὃ ἐστῶς ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν
 γεγενῆσ· ἄλλοι ἔλεγον· ἄγγελος αὐτῶ λελάληκεν. ³⁰ ἀπεκρίθη
 ἰησοῦς· οὐ δι' ἐμέ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ³¹ νῦν
 κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὃ ἄρχων τοῦ κόσμου τού-

22 ανδρεα c: *ανδραια 25 φυλαξ. αυτην a: *om 31 νυν ο αρχ. τ. κ. τουτ. suppl a: *και (pro νυν?)

18 δια του. (**add και) υπηγτ. αυτ. και (intactum?) ο οχλ. | om πολυς | του-
 το αυτον 22 ο φιλιππ. | om και παλιν 28 σου: μου 29 om ουν | και ακουσας
 30 απεκριθ. και ειπεν

17 στε: s° οτι 18 ο οχλος | om πολυς | ηκουσε τουτο αυτον 19 ειπον 20 τινες
 ελληγ. 22 om ερχεται sec | om και ante λεγουσιν 23 απεκρινατο 25 απολεσει 26 εμοι
 διακ. τις | και εαν τις 29 και ακουσας 30 απεκριθ. ο ιησους και ειπεν | αυτη η φωνη

του ἐκβληθήσεται ἔξω, ³² κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντα ἐλκύσω πρὸς ἑμαυτόν. ³³ τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποιῶ θανά-
τω ἑμελλεν ἀποθνήσκειν. ³⁴ ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς
ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ
πῶς σὺ λέγεις ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς
ἐστὶν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; ³⁵ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς·
ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν ἐστίν· περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς
ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ
σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. ³⁶ ὡς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε
εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.

Ταῦτα ἐλάλησεν ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.
³⁷ τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ
ἐπίστευον εἰς αὐτόν, ³⁸ ἵνα ὁ λόγος ἡσαΐου τοῦ προφήτου πλη-
ρωθῇ, ὃν εἶπεν· κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ο
βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; ³⁹ διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο
πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν ἡσαΐας· ⁴⁰ τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς
ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπῆρσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν
τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ στραφῶσιν καὶ ἰά-
σομαι αὐτούς. ⁴¹ ταῦτα εἶπεν ἡσαΐας ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν αὐ-
τοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. ⁴² ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρ-
χόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς φαρισαίους
οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· ⁴³ ἠγάπησαν
γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ὑπὲρ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.
⁴⁴ ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει
εἰς ἐμὲ ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά με, ⁴⁵ καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ
τὸν πέμψαντά με. ⁴⁶ ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς
ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνη. ⁴⁷ καὶ ἐὰν τίς μου
ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ

32 ° παντας 35 ° μη η σκοτια 36 ° ο ιησουσ

32 αν | παντας 33 ημελλεν 34 λεγεις συ 35 εωσ: ωσ 40 *επωρωσεν,
**πεπωρωκεν (επωρ. ^{mai}2) | νοησωσι τη καρδ. 43 υπερ: ηπερ 46 om πασ

32 παντας 33 ημελλεν 34 om ουν 35 εν υμιν: μεθ υμων 36 ωσ: εωσ |
ο ιησουσ 40 πεπωρωκεν | νοησωσι τη καρδια | επιστραφωσι | ιασωμαι 41 οτι:
οτε 43 υπερ: ηπερ 44 αλλ 47 φυλαξη: πιστευση

γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον.
⁴⁸ ὁ ἀθετῶν ἐμέ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρί-
 νοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ
 ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁹ ὅτι ἐγὼ ἐξ ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμ-
 ψασ με πατὴρ αὐτός μοι ἐντολήν δέδωκεν τί εἴπω καὶ τί λα-
 λήσω. ⁵⁰ καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν· ἃ οὖν
 ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἶρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

XIII.

¹ Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ ἰησοῦς ὅτι ἦλθεν
 αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῆ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πα-
 τέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος
 ἠγάπησεν αὐτούς. ² καὶ δεῖπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἡδη
 βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν ἰουδαὸς σίμωνος
 ἰσκαριώτης, ³ εἰδὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς
 χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει,
⁴ ἐγείρεται ἐκ τοῦ δεῖπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν
 λέντιον διεζώσεν ἑαυτόν. ⁵ εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα,
 καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ
 λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. ⁶ ἔρχεται οὖν πρὸς σίμωνα πέτρον,
 καὶ λέγει αὐτῷ· σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ⁷ ἀπεκρίθη ἰησοῦς
 καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἃ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ
 ταῦτα. ⁸ λέγει αὐτῷ πέτρος· οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς
 τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις
 μέρος μετ' ἐμοῦ. ⁹ λέγει αὐτῷ σίμων πέτρος· μὴ τοὺς πόδας
 μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν. ¹⁰ λέγει
 αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρεῖαν νίψασθαι, ἀλλὰ
 ἔστιν καθαρὸς ὄλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.

1 ἰδίους ^c: *ιουδαιουσι 2 ^c γενομένου (ex γεννομ.) | ^c παραδω 6 αυτω: ^c add
 εκεινος κυριε 7 α εγω: ^c ο εγω 9 πετροσ: ^c add κυριε

6 om και | κυριε συ μου 7 ο εγω 8 μου τουσ ποδ. | om ο ιησους 9 πετροσ
 σιμων | μη: graem κυριε 10 om ο pr | χρειαν: add ει μη τουσ ποδασ | αλλ εστιν

49 εδωκε 50 λαλω εγω XIII, 1 εληλυθεν 2 γενομένου | καρδ. ιουδα σιμωνσο
 ισκαριωτου ινα αυτον παραδω 3 ειδωσ ο ιησους | δεδωκεν 6 κ. λεγει αυτω εκεινοσ·
 κυριε 7 ο εγω 9 πετροσ: add κυριε 10 ου χρειαν χει η τουσ ποδασ νιψ. αλλ

¹¹ ἤδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν· οὐχὶ πάν-
τες καθαροὶ ἐστε. ¹² ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν, ἔλαβεν
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀνέπεσεν πάλιν· εἶπεν αὐτοῖς· γινώσκετέ
τί πεποίηκα ὑμῖν; ¹³ ὑμεῖς φωνεῖτέ με· ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ
κύριος, καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. ¹⁴ εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν
τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε
νίπτειν ἀλλήλων τοὺς πόδας. ¹⁵ ὑπόδειγμα γὰρ δέδωκα ὑμῖν,
ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ¹⁶ ἄμην ἄμην
λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δουλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ
ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. ¹⁷ εἰ ταῦτα οἴδατε,
μακάριοί ἐστε εἰάν ποιῆτε αὐτά. ¹⁸ οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω·
ἐγὼ γὰρ οἶδα τίνας ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ
τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπήρκειν ἐπ' ἐμέ τὴν πτέρναν αὐ-
τοῦ. ¹⁹ ἀπάρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα πιστεύσητε ὅταν
γένηται ὅτι ἐγὼ εἰμι. ²⁰ ἄμην ἄμην λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἄν
τινα πέμψω ἐμέ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμέ λαμβάνων λαμβάνει τὸν
πέμψαντά με.

²¹ Ταῦτα εἰπὼν ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύ-
ρησεν καὶ εἶπεν· ἄμην ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παρα-
δώσει με. ²² ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι
περὶ τίνος λέγει. ²³ ἦν δὲ ἀνακείμενος εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐ-
τοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς· ²⁴ νεύει οὖν
τούτῳ σίμων πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ ἔλεγεν, καὶ
λέγει αὐτῷ· εἰπέ τίς ἐστὶν περὶ οὗ λέγει. ²⁵ ἐπιπεσὼν οὖν ἐκει-
νος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· κύριε, τίς ἐστίν;

12 αὐτου ^c: *αὐτων | ἀνεπεσεν: ^c ἀναπεσων 22 εβλεπον ουν (^c del ουν): *add
οι ιουδαιοι, ^a del 25 ^c ἀναπεσων

11 ειπεν: add οτι 12 και ελαβεν 14 αλληλων νιπτειν 15 εδωκα 18 om
γαρ | μετ εμου: μου | επηρην | om επ 19 πιστευητε 21 υμιν λεγω 22 om ουν
23 om δε | om ο 24 om πυθεσθαι usque ελεγεν 25 ἀναπεσων | om ουν | εκει-
νος ουτως επι

12 και ελαβε | και ανεπεσεν: ἀναπεσων 14 αλληλων νιπτειν 15 εδωκα 18 om
γαρ | τινας: ουσ | επηρην 19 ινα οταν γεν. πιστευς. 20 αν: εαν 21 ο ιησους
23 om εκ 24 om περι ου ελεγεν usque ειπε τις εστιν 25 επιπεσ. δε

²⁶ ἀποκρίνεται ο ἰησοῦς καὶ λέγει· ἐκεῖνός ἐστιν ὃς ἐγὼ βάρσαθ τὸ ψωμίον ἐπίδωσα. βάρσαθ οὖν τὸ ψωμίον δίδωσιν ἰούδα σίμωνος ἰσκαριώτου. ²⁷ καὶ μετὰ τὸ ψωμίον εἰσηλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὃ ποιεῖς ποιήσον τάχιον. ²⁸ τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ· ²⁹ τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ἰούδα, ὅτι λέγει αὐτῷ ἰησοῦς· ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. ³⁰ λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ἐξῆλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νύξ. ³¹ ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει ἰησοῦς· νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. ³² καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν αὐτῷ, καὶ εὐθύς δοξάσει αὐτόν. ³³ τεκνία, ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμί· ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς ἰουδαίοις· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε εἰσεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. ³⁴ ἐντολήν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ³⁵ ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε μετ' ἀλλήλων. ³⁶ λέγει αὐτῷ σίμων πέτρος· κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθεῖσαι, ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον. ³⁷ λέγει αὐτῷ πέτρος· διατί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθεῖσαι ἄρτι; ὑπὲρ σοῦ τὴν ψυχὴν μου θήσω. ³⁸ ἀποκρίνεται ἰησοῦς· τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς.

26 ^c αποκριν. ουν | διδωσιν: ^{ca} praem λαμβανι και, ^{cb} rursus del 32 και ο: ^c praem ει ο θεος εδοξασθη εν αυτω | αυτω: ^{ca} εαυτω, ^{cb} rursus αυτω 33 ^c οτι οπου 37 πετρος: ^c add κυριε

* 26 αποκρινεται ουν ιησουσ· εκεινος· | βαψω το ψω. και δωσω αυτω | ουν (om το) ψω. λαμβανει και διδωσιν 27 εισηλθεν: praem tote | om ὁ 28 om δε 33 om χρονον | οτι οπου 34 υμασ: add ινα 35 εν αλληλοισ 36 om αυτω ο| om εγω 37 ο πετροσ· κυριε διατι | ακολουθειν | την ψυ. μ. υπερ σου 38 αρνηση

26 om και λεγει | και εμβαψασ το | ισκαριωτη 27 ψωμιον: add tote 29 ο ιουδασ | ο ιησουσ 30 ευθεωσ εξηλθεν 31 ε om ουν (οτε εξ. cum νυξ conhg) | ο ιησουσ 32 και ο θεοσ: praem ει ο θεοσ εδοξασθη εν αυτω | αυτ. εν εαυτω 33 om χρονον | οτι οπου υπαγ. εγω 34 υμασ: add ινα 35 εν αλληλοισ 36 om εγω| υστερ. δε ακολουθ. μοι 37 ο πετροσ· κυριε | την ψυ. μ. υπερ σου 38 απεκριθη αυτω ο ιησουσ | φωνησει

XIV.

¹ Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμέ πιστεύετε. ² ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ὑμῖν. ὅτι πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. ³ καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐτοιμάσω τόπον ὑμῖν, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμφομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ᾗτε. ⁴ καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν. ⁵ λέγει αὐτῷ θωμᾶς· κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις, καὶ πῶς τὴν ὁδὸν εἰδέναι δυνάμεθα; ⁶ λέγει αὐτῷ ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ⁷ εἰ ἐγνώκατε ἐμέ, καὶ τὸν πατέρα μου γνώσεσθε· καὶ ἀπάρτι γνώσεσθε αὐτὸν καὶ ἐώρακατε αὐτόν. ⁸ λέγει αὐτῷ ὁ φίλιππος· κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. ⁹ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· τοσοῦτω χρόνῳ μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, φίλιππε; ὁ ἐώρακῶς ἐμέ ἐώρακεν τὸν πατέρα· πῶς σὺ λέγεις ὅτι δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; ¹⁰ οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ¹¹ πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε. ¹² ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι, ¹³ καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ.

9 τοσοῦτω χρόνῳ: ^{ca} τοσοῦτον χρόνον, ^{cb} priora rest | φιλιππε: nec ante nec post interpunctum; ^c vero post φιλ. interpunctum | οτι: ^c om 11 τα εργα: ^c praem δια

2 ειπον αν υμιν 5 om και | πως οιδαμεν τ. οδον 6 ο ιησους 7 εγνωκιετε με κ. τ. πα. μ. αν ηδευτε· απαρτι γεινωσκιετε | om αυτον see 8 om ὁ 9 τοσοῦτον χρόνον | om οτι 10 *πιστευσεις^{mai} | α εγω λεγω (sed λεγω suppl) | ο εν: om ο 11 δια τα εργα αυτου πιστ. μοι 13 αιτηται

2 ειπον αν υμιν | om οτι 3 υμιν τοπον | παραληψομαι 4 υπ. οιδατε και την οδ. οιδατε 5 δυναμ. την οδ. ειδ. 6 ο ιησους 7 εγνωκιετε με κ. τ. πατ. μ. εγνωκιετε αν· κ. απ. γεινωσκιετε 8 om ὁ 9 τοσοῦτον χρόνον | και πως συ | om οτι 10 αυτος ποιει τα εργ. | om αυτου 11 εν εμοι: ^{s^c} add εστιν | δια τα εργ. αυτ. πιστ. μοι 12 πατερα μου

¹⁴ εἴάν τι αἰτήσητέ με ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. ¹⁵ εἴάν ἀγαπᾶτε, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσητε. ¹⁶ καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μεθ' ὑμῶν ᾗ εἰς τὸν αἰῶνα, ¹⁷ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει· ὑμεῖς γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. ¹⁸ οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ¹⁹ ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε. ²⁰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν ὑμῖν. ²¹ ὃ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.

²² Λέγει αὐτῷ ἰούδας, οὐχ ὁ ἰσκαριώτης· κύριε, καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; ²³ ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· εἴάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσῃ, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. ²⁴ ὃ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. ²⁵ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· ²⁶ ὃ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃν πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. ²⁷ εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ὑμῖν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά μηδὲ δειλιάτω. ²⁸ ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν·

15 αγαπατε: ^{cb} add με 16 ερωτησω ^c: *τηρησω 17 δ: ^{ca} ον, sed v rursus rasmus; item auto pr: ^{ca} αυτον, sed restitutum αυτο 23 αυτω: ^{ca} αυτοισ, sed restitutum αυτω 26 το πν. τ. αγ. ον πεμφ. ο πατ, ^c: *confuse πεμφει το πν. το αγ. ο πατ.

14 εγω: τουτο 15 αγαπατ. με | τηρησετε 16 εις τ. αι. η 17 εσται: εστιν 19 ζησετε 20 υμεις γνωσεσθ. 22 om και pr 23 τηρησει 26 ον: ο | υμιν 27 εγω ειρ. αφι. 27 om υμιν tert

14 om με 15 αγαπατ. με | τηρησατε 16 και εγω | μενη μεθ υμ. εις τ. αι. 17 γινωσκει: add αυτο | υμεις δε 21 και εγω 22 om και pr 23 ο ιησουσ | τηρησει | ποιησομεν 26 ον: ο 27 om υμιν tert

ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπαῖτέ με, ἐχάρητε ἄν ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατήρ μου μείζων μου ἐστίν. ²⁹ καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵν' ὅταν γένηται πιστεύσητε. ³⁰ οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, ³¹ ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

XV.

¹ Ἐγὼ εἶμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστιν. ² πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸν ἵνα καρπὸν πλείω φέρῃ. ³ ἤδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. ⁴ μείνατε ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν· καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἄφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μένῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. ⁵ ἐγὼ εἶμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα· ὁ μένων ἐν ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, οὕτως φέρει καρπὸν πολὺν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ⁶ ἐὰν μὴ τις μένῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὸ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. ⁷ ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὅσα ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. ⁸ ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε, καὶ γενήσεσθέ μοι μαθηταί. ⁹ καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, καὶ ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ¹⁰ ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσετε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ, καθὼς καὶ ἐγὼ τοῦ πατρός μου τὰς ἐντολάς ἐτήρησα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀ-

28 μου pr: ^{ca} vid om, ^{cb} vid rest XV, 2 αυτον: intactum mansit 6 μενη: ^c μεινη 10 *ab εν τ. αγ. τη εμη ad seq εν τ. αγ. τ. εμη transiluit, ^c suppl | εντολασ sec: *add μου quod ^aet ^c del

28 om μου pr 29 ινα 31 ενετειλατο: εντολην εδωκεν XV, 2 αυτον: αυτο | πλειονα 5 ουδεν: ουδε εν 6 συναγ. αυτα 7 οσα εαν: ο αν | αιτησασθε 8 γενησθε εμοι 9 καγ. υμασ ηγαπησα 10 τηρησητε | τη εμη: μου | καθωσ εγω | om μου | τηρηρηκα

28 αν οτι ειπον· πορευομαι 29 ινα 30 του κοσμ. τουτου XV, 2 καθαир. αυτο | πλειονα καρπον 4 μη μεινη | μη μεινητε 6 μεινη | συναγ. αυτα | εις πυρ 7 ο εαν 8 εμοι 10 τηρησητε | τη εμη: μου | εγω τασ εντ. του πατρ. μου τηρηρηκα

γάπη. ¹¹ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνη καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. ¹² αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. ¹³ μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ¹⁴ ὑμεῖς γὰρ φίλοι μου ἐστέ, εἰὰ ποιῆτε ἃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. ¹⁵ οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. ¹⁶ οὐχ υμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μὲνη· ὅ τι εἰὰ αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει ὑμῖν. ¹⁷ ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ¹⁸ εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσχετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ἐμίσηκεν. ¹⁹ εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο ὁ κόσμος μισεῖ ὑμᾶς. ²⁰ μνημονεύετε τὸν λόγον ὃν ἐλάλησα ὑμῖν· οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ· εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσωσιν. ²¹ ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. ²² εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. ²³ ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. ²⁴ εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος ἐποίησεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. ²⁵ ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι ἐ-

13 ^c ἵνα τισ 14 γαρ: ^c om 16 μενη: ^c add ἵνα 18 ^c πρωτ. υμων μεμισηκεν 21 ποι. εἰς υμας: scripsit ^a in litura, ita ut εἰς υμας in margine addenda essent 22 ^c νυν δε 25 νομῳ ^c: *κοσμῳ

11 μεινη: η 13 ουδε εἰς | ἵνα τισ την 14 om γαρ | ο εγω 16 ἵνα ο τι αν αι- τητε | δω 18 πρωτον υμων μεμεισηκεν 19 μεισει υμας ο κοσμ. 20 του λογου ου εγω ειπον υμ. | τηρησουσιν 22 νυν δε

13 ἵνα τισ 14 om γαρ | οσα εγω 15 υμας λεγω 16 ἵνα ο τι αν | δω 18 πρωτ. υμων μεμισηκεν 19 μεισει υμ. ο κοσμ. 20 του λογου ου εγω ειπον υμ. | τηρη- σουσιν 21 εἰς υμας: υμιν 22 ειχον | νυν δε 24 αλλοσ πεποιηκεν | ειχον 25 γε- γραμμ. εν τ. ν. αυτ.

μίσησάν με δωρεάν. ²⁶ ὅταν ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. ²⁷ καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστέ.

XVI.

¹ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. ² ἀποσυναγωγῶν γὰρ ποιήσωσιν ὑμᾶς· ἀλλὰ ἔρχεται ὄρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτεῖνας ὑμᾶς δόξῃ λατρεῖαν προσφέρειν τῷ θεῷ. ³ καὶ ταῦτα ποιήσωσιν ὑμῖν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ⁴ ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἂν ἔλθῃ ἡ ὄρα μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον· ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἦμην. ⁵ νῦν δὲ ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· ποῦ ὑπάγεις; ⁶ ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ⁷ ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀληθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. ⁸ καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως. ⁹ περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· ¹⁰ περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· ¹¹ περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. ¹² ἔτι πολλὰ ἔχω ὑμῖν λέγειν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν· ¹³ ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἀκούει λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

1 μη: suppl^c 4 αν: ^c εαν | αυτων: puncta addita (a^{ca}) sed rursus rasi (a^{cb}) | ειπον pr: ^c add υμιν 5 υπαγεισ^c: *-γει 7 υμασ pr^c: *ημασ 9 ου: suppl^c 12 βασταζειν: ^c add αρτι 13 αληθεια: ^c add παση | οσα: ^c super α, aliquid notaturus erat, sed antequam absolueret rursus delevit

2 om γαρ | ποιησουσιν | αλλ | om υμασ sec 3 ποιησουσιν | om υμιν 4 ινα οταν | αυτων μνημ. αυτ. | ειπον pr: add υμιν 5 om εγω 7 ου μη ελθη pr. υμ. 12 βασταζ. αρτι 13 εις την αληθειαν πασαν | οσα ακουσει

26 οταν δε XVI, 2 om γαρ | ποιησουσιν | αλλ 3 ποιησουσιν 4 ινα οταν | εγω ειπον: add υμιν 5 om εγω 10 πατερα μου 12 λεγειν υμιν | βασταζ. αρτι 13 εις πασαν την αληθειαν | οσα αν ακουση

¹⁴ ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται, καὶ ἀναγγέλει ὑμῖν. ¹⁵ πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατήρ ἐμὰ ἐστίν· διὰ τοῦτο εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁶ μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με. ¹⁷ εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· τί ἐστίν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, καὶ ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; ¹⁸ ἔλεγον οὖν· τί ἐστίν τοῦτο τὸ μικρὸν; οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ. ¹⁹ ἔγνω δὲ ἰησοῦς ὅτι ἤμελλον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; ²⁰ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. ²¹ ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. ²² καὶ ὑμεῖς νῦν μὲν οὖν λύπην ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδιά, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἶρει ἀφ' ὑμῶν. ²³ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὃ ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου. ²⁴ ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδέν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτήσασθε, καὶ λήμψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ἡ πεπληρωμένη.

²⁵ Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἔρχεται ὥρα ὅπου οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ

15 πάντα usque αναγγ. υμιν: suppl^c 17 μικρον usque και παλιν: suppl^c | οτι^c: *ω (ex οτι εγω οrτum?) 18 τουτο το: ^c τουτο ο λεγι 20 θρηνησετε: cod -σητε, sed ipse * ε super η notavit | ^c υμεις δε λυπ. 21 ^a del ὃ 22 ^c ουν νυν μεν | ^c εξετε 24 αιτησασθε (-αι cod): ^c αιτιται 25 οπου: ^c οτε

14 αναγγελει: 15 om υμιν pr 17 ειπαν 18 τουτο ο λεγει μικρ. | om τι λαλει 19 om ὃ | ημελλον: ηθελον 21 om ὃ 22 ουν νυν μεν | αρει 23 ερωτησετε | υμιν αν τι αιτ. 24 αιτησασθε: αιτειτε 25 οπου: οτε | *παρρησια

14 ληψεται | αναγγελει: 15 om υμιν pr | λαμβανει: ληψεται 16 ουκετι: ου | οψ. με: add οτι εγω υπαγω προσ τον πατερα 17 οτι εγω υπαγω 18 τουτο τι εστιν ο λεγει το μικρ. 19 εγνω ουν | ημελλον: ηθελον 20 υμεις δε λυπ. 21 om ὃ 22 ουν λυπ. μεν νυν εχ. 23 ερωτησετε | οτι οσα αν | εν τ. ον. μ. δωσ. υμ. 24 αιτειτε και ληψεσθε 25 αλλ ερχεται ωρ. οτε

πατρός ἀπαγγέλλω ὑμῖν. ²⁶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ αἰτήσασθε ἐν τῷ ὀνόματί μου, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν. ²⁷ αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς με πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ θεοῦ ἐξῆλθον. ²⁸ ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. ²⁹ λέγουσιν οἱ μαθηταὶ αὐτῷ· Ἴδε νῦν ἐν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. ³⁰ νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. ³¹ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἄρτι πιστεύετε; ³² ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα, καὶ ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια καὶ μὴ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμι μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστίν. ³³ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε· ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

XVII.

¹ Ταῦτα λελάληκεν ἰησοῦς, καὶ ἐπάρασε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα ὁ υἱὸς δοξάσῃ σε· ² καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσω αὐτῷ ζωὴν αἰώνιον. ³ αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσι σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας ἰησοῦν χριστόν. ⁴ ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον τελειώσας ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· ⁵ καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣν εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. ⁶ ἐφανερώσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ

²⁷ θεου: ^{ca} suprascripsit πατρος, sed rursus (ab ipso?) deletum ²⁹ αυτω: ^c αυτου ³² η ωρα: ^c om XVII, 2 ^c δωση αυτοισ ⁴ μοι ^c: *με ⁵ ην: ^c η

²⁵ απαγγελω ²⁶ εν τ. ον. μ. αιτησεσθε ²⁷ υμεις εμε | παρα πατρος εξηλθ. ²⁸ παρα: εκ ²⁹ αυτω: αυτου ³¹ om ὁ ³² om η ωρα XVII, 1 ελαλησεν ² δωσε αυτοισ ⁵ ην: η

²⁵ αναγγελω ²⁶ εν τ. ον. μ. αιτησεσθε ²⁷ υμεις εμε | του θεου ²⁹ λεγ. αυτω οι μαθ. αυτου | om εν ³² νυν εληλυθεν | om η ωρα | και εμε ³³ σ^c θλιψ. εξετε (item σ in textu sed substitui vult εχ.) XVII, 1 ελαλησεν ο ιησ. | επηρε et και ειπε | ινα και ο υιος σου ² δωση αυτοισ ⁴ ετελειωσα ⁵ ην: η ⁶ ους δεδωκας μ.

κόσμου. σοὶ ἦσαν καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ τὸν λόγον σου ἐτήρησαν· ⁷ νῦν ἔγνων ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ εἰσίν· ⁸ ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσάν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· ⁹ ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσιν, ¹⁰ καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς· ¹¹ καὶ οὐκέτι εἶμι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἰσιν, καὶ γὰρ πρόσ σε ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ ἔδωκάς μοι, ἵνα ὧσιν ἐν καθῶς ἡμεῖς· ¹² ὅτε ἦμην μετ' αὐτῶν, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου καὶ ἐφύλασσον, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ¹³ νῦν δὲ πρόσ σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖς· ¹⁴ ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοῦς, ὅτι οὐκ εἰσιν ἐκ τοῦ κόσμου καθῶς οὐκ εἶμι ἐκ τοῦ κόσμου· ¹⁵ οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ· ¹⁶ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσίν, καθῶς ἐγὼ οὐκ εἶμι ἐκ τοῦ κόσμου· ¹⁷ ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθεια ἐστίν· ¹⁸ καθῶς ἐμέ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, καὶ γὰρ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον· ¹⁹ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἀγιαζῶ ἐμαυτόν, ἵνα

8 και εγνωσαν (exciderunt etiam ad a e q goth): suppl^c | επιστευσαν^c: *-σασ 12 σου: ^c add ο δεδωκασ μοι | ^c εφυλαξα 13 εαυτοις: ε prima manu suppletum 14 ^c καθωσ εγω 17 *ab αληθεια pr ad αληθεια sec transiluit; ^c vero suppl σου ο λογος ο σος αληθεια

6 καμοι | τετηρηκαν 7 εγνωκαν | εδωκεσ 8 εδωκεσ 10 και εμοι αυ. εδ.: και τα εμα παντα σα εστιν και τα σα εμα 11 πατηρ | δεδωκασ | *καθ. και ημεις 12 ημεν | σου: add ω δεδωκασ μοι | εφυλαξα 14 καθωσ εγω 15 sq: in textu om άλλ εν. τηρ. αυτ. item εκ τ. κοσμ. Suppl^{ms} άλλ εν. τηρησησ αυτ. item (quae bent² his ipsis adnectit) εκ τ. κοσμ. post πονηρου. Ita fere bent² et bart² et dress, silet^{mai} 17 om τη | η αληθεια 19 εγω αγιαζω

6 καμοι αυ. δεδωκασ | τετηρηκασι 7 εγνωκαν | εισιν: εστιν 10 και εμ. αυ. εδωκ.: και τα εμα παντα σα εστι και τα σα εμα 11 αυτοι: ουτοι | και εγω | ω εδωκασ: ουσ δεδωκασ 12 μ. αυτων: add εν τω κοσμω | σου: add ουσ δεδωκασ μοι | om και pr | εφυλαξα 13 εν αυτοις 14 καθωσ εγω 16 εκ τ. κο. ουκ ειμ. 17 εν τ. αληθ. σου 19 εγω αγιαζω

ὧσιν καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. ²⁰ οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, ²¹ ἵνα πάντες ἐν ὧσιν, καθὼς σὺ πάτερ ἐν ἐμοὶ κάγω ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. ²² κάγω τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι ἔδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς. ²³ ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὧσιν τετελειωμένοι εἰς ἓν, καὶ γινώσκη ὁ κόσμος ὅτι σὺ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμέ ἠγάπησας. ²⁴ πάτερ, ὃ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἶμι ἐγὼ ἀκείνοι ὧσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν δέδωκάς μοι ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. ²⁵ πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δὲ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. ²⁶ καὶ ἐγνώρισά αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησας αὐτοὺς ἐν αὐτοῖς ἢ κάγω ἐν αὐτοῖς.

XVIII.

¹ Ταῦτα εἰπὼν ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τοῦ κέδρου, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² ἦδει δὲ καὶ ἰουδαὸς ὁ παραδιδούς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ³ ὁ οὖν ἰουδαὸς λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἐκ τῶν φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὄπλων. ⁴ ἰησοῦς δὲ εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτόν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; ⁵ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· ἰησοῦν τὸν ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς ἰησοῦς·

21 ^c πιστευση 22 ημεις: ^c add εν εσμεν XVIII, 1 ^c των κεδρων 3 εκ των see loco: ^{ca}? del, ^{cb} rest | ερχεται: ^c add εκι

21 πατηρ | εν ημιν ωσιν 22 δεδωκα | ημεις: add εν 23 και see: ινα 24 πατηρ | ην εδωκας μοι 25 πατηρ 26 αυτους: με XVIII, 1 των κεδρων 2 εκει post αυτου 3 om εκ sec | ερχεται: add εκει 4 δε: ουν | εξηλθε και λεγει αυτοις 5 ιησους εγω ειμι: εγ. ειμ. ιησ.

19 ινα και αυτ. ωσιν 20 πιστευσοντων 21 πιστευση 22 και εγω | δεδωκα αυτοις | ημεις: add εν εσμεν 23 και ινα γινωσκη 24 ο: ους | ην εδωκας μοι 26 αυτους: με XVIII, 1 ο ιησους | των κεδρων 2 ο ιησους 3 om εκ των see loco | ερχεται εκει 4 δε: ουν 5 ο ιησους

ἐγὼ εἰμι. ἰστήκει δὲ καὶ ἰούδας ὁ παραδιδούσ αὐτὸν μετ' αὐτῶν. ⁶ ὡς οὖν εἶπεν· ἐγὼ εἰμι, ἀπήλθαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπασαν χαμαί. ⁷ πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησεν· τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον· ἰησοῦν τὸν ναζωραῖον. ⁸ ἀπεκρίθη ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι· εἰ οὖν ἐμέ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν. ⁹ ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι οὐσ δέδωκάσ μοι, οὐκ ἀπόλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. ¹⁰ σίμων οὖν πέτρος ἔχων μάχαιραν εἴλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ μάλχος. ¹¹ εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς τῷ πέτρῳ· βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πῖω αὐτό;

¹² Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν ἰουδαίων συνέλαβον τὸν ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτόν, ¹³ καὶ ἤγαγον πρὸς ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. ¹⁴ ἦν δὲ καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. ¹⁵ ἠκολούθει δὲ τῷ ἰησοῦ σίμων πέτρος καὶ ἄλλος μαθητῆς. ὁ δὲ μαθητῆς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ καὶ συνείσθηλθεν τῷ ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλήν τοῦ ἀρχιερέως, ¹⁶ ὃ δὲ πέτρος ἰστήκει ἔξω πρὸς τῇ θύρᾳ. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητῆς ὁ ἄλλος, ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήνεγκε τὸν πέτρον. ¹⁷ λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἢ θυρωρὸς τῷ πέτρῳ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος· οὐκ εἰμί. ¹⁸ ἰστήκεισαν δὲ καὶ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀθρακίαν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ καὶ ὁ πέτρος μετ' αὐτῶν ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος. ¹⁹ ὃ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ

6 ειπεν: ^c add αυτοις 13 ^c απηγαγον 15 ^{cb} και ο αλλος

5 εισηκει 6 ειπεν: add αυτοις 7 επηρωτ. αυτ. 10 τον του αρχιερ. δουλ. 15 γνωστος ην 16 εισηκει πρ. τη θυρ. εξω | ος ην ετε: ο γνωστος του αρχιερεως | εισηγαγε 17 τω πετρ. η παιδ. η θυρ. 18 εισηκεισαν δε οι

5 εισηκει 6 ειπεν αυτοις οτι | απηλθον | επεσον 8 ο ιησους 10 τον του αρχ. δουλ. | ωτιον 11 την μαχ. σου 13 απηγαγον αυτον 14 αποθανειν: απολεσθαι 15 και ο αλλος 16 εισηκει πρ. τ. θυρ. εξω | εισηγαγε 18 εισηκεισαν | om και prim | δε μετ αυτων ο πετρ.

περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. ²⁰ καὶ ἀπεκρίθη ἰησοῦς αὐτῷ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. ²¹ τί με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. ²² ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἰς παρεστηκῶς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ ἰησοῦ, εἰπών· οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; ²³ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· εἰ κακῶς εἶπον, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; ²⁴ ἀπέστειλεν δὲ αὐτὸν ὁ ἄννας δεδεμένον πρὸς καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. ²⁵ ἦν δὲ σίμων πέτρος ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· οὐκ εἰμί. ²⁶ λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὢν οὗ ἀπέκοψεν πέτρος τὸ ὄτιον· οὐκ ἐγὼ σε ἴδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; ²⁷ πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

²⁸ Ἄγουσιν οὖν τὸν ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλὰ φάγωσιν τὸ πάσχα. ²⁹ ἔξῆλθον οὖν πρὸς αὐτοὺς ὁ πιλάτος ἔξω καὶ φησίν· τίνα κατηγορίαν φέρετε τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ³⁰ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιήσας, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. ³¹ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ πιλάτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι· ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν

20 ^c απεκρ. αυτ. ιησ. 22 ^c εἰς τῶν παρεστηκῶτων υπηρετ. 23 εἶπον: ^c ελαλησα 29 φερετε: ^a add κατα 30 ποιησας: ^c ποιων | παρεδωκαμεν: cod -κειμεν 31 κρινατε: ^c add αυτον

20 om και prim | αυτω ιησους | *παρησια 23 απεκριθη αυτω ιησους· ει κακ. ελαλησα 24 δε: ουν 26 συγγενης | ειδον 27 om ο· 29 ο πειλατ. εξ. πρ. αυτ. 30 ποιων 31 om ο· | πειλατος | κρινατε: add αυτον | om ουν sec

20 om και prim | αυτω ο ιησ. | ελαλησα | εν τη συναγ. | παντες: ε παντοτε, ε^c παντοθεν 21 επερωτασ; επερωτησον 22 εἰς τῶν υπηρετ. παρεστ. 23 απεκριθη αυτω ο ιησ. ει κακ. ελαλησα 24 δε: ουν 26 συγγενης | ειδον 28 πρωια | αλλ ινα φαγ. 29 ο πιλ. πρ. αυτ. | om εξω | φησιν: ειπε | φερετε κατα του 30 εἶπον | κακοποιος 31 κρινατε αυτον

ἀποκτείναι οὐδένα. ³² ἵνα ὁ λόγος τοῦ ἰησοῦ πληρωθῆ, σημαίνων ποῖω θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ³³ εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ πιλαῶτος, καὶ ἐφώνησεν τὸν ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; ³⁴ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἀπὸ σεαυτοῦ τοῦτο εἶπας, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; ³⁵ ἀπεκρίθη ὁ πιλαῶτος· μὴ ἐγὼ ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ ὁ ἀρχιερεὺς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ³⁶ ἀπεκρίθη ἰησοῦς· ἡ ἐμὴ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ ἐμὴ βασιλεία, καὶ οἱ ὑπηρέται οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἄν ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ ἐμὴ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. ³⁷ εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ πιλαῶτος· οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς· σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεὺς εἰμι· ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω περὶ τῆς ἀληθείας· πᾶς ὁ ὢν τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. ³⁸ λέγει αὐτῷ ὁ πιλαῶτος· τίς ἐστιν ἀλήθεια; καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς ἰουδαίους καὶ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ. ³⁹ ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἓνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ἵνα ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν ἰουδαίων; ⁴⁰ ἐκράυγασαν οὖν πάλιν λέγοντες· μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν βααραββᾶν. ἦν δὲ ὁ βααραββᾶς ληστής.

XIX.

¹ Τότε οὖν λαβὼν ὁ πιλαῶτος τὸν ἰησοῦν ἐμαστίγωσεν. ² καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐ-

32 πληρωθῆ: ^c add ον ειπεν 34 ^c συ τουτο λεγεις 35 ^c μητι εγω | ^c οι αρχιερεις 37 μαρτυρησω ^a (ipse * corr?): * -ση | περι τ. αλ.: ^c τη αληθεια | ^c εκ της αληθ. 38 τις: ^c τι

32 πληρωθῆ: add ον ειπεν 33 παλιν εισ τ. πραιτ. ο πειλατ. 34 om αυτω ο | α. σ. συ τουτ. λεγεις | ειπον σοι 35 πειλατ. | μητι εγω | οι αρχιερεις 36 η βασιλ. η εμη | ην η βασ. η εμη | om και | αν: suppl est | νυν δε η βασ. η εμη 37 πειλατ. | ο ων εκ της 38 πειλατ. | τις: τι | ευρισκ. εν αυ. αιτ. 39 om εν | om ινα sec XIX, 1 ελαβεν ο πειλατ. τ. ιησ. και

32 πληρωθῆ: add ον ειπε 34 αφ εαυτου συ του. λεγεις 35 μητι εγω | οι αρχιερεις 36 ο ιησους | η βασιλ. η εμη ter | om και | αν post υπηρεται 37 ειμι εγω· εγω εισ | τη αληθεια | εκ της αληθ. 38 τις: τι 39 υμιν απολυσω bis | om ινα sec 40 παλιν: add παντες XIX, 1 ελαβεν et και εμαστιγ.

τοῦ τῆ κεφαλῆ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, ³ καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν καὶ ἔλεγον· χαίρε βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐδίδουσαν αὐτῷ βραπίσματα. ⁴ ἐξῆλθεν πάλιν ὁ πιλάτος ἐξω καὶ λέγει αὐτοῖς· ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτόν ἐξω, ἵνα γνῶτε ὅτι αἰτίαν οὐχ εὐρίσκω. ⁵ ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἐξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ πορφυροῦν ἱμάτιον, καὶ λέγει αὐτοῖς· ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος. ⁶ ὅτε οὖν ἴδον αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἔκραξαν· σταύρωσον σταύρωσον αὐτόν. καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ πιλάτος· λάβετε αὐτόν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ⁷ ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν. ⁸ ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ πιλάτος τὸν λόγον τοῦτον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ⁹ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. ¹⁰ λέγει αὐτῷ ὁ πιλάτος· ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαι σε; ¹¹ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἔχεις ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν, εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδούσ με σοὶ μερίζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ¹² ἐκ τούτου ὁ πιλάτος ἐζήτηε ἀπολύσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔλεγον· ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλεὺς ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ καίσαρι. ¹³ ὁ οὖν πιλάτος ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἐξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λε-

4 ^a ὅτι αιτ. ουδεμιαν ευρισκω εν αυτω 6 ^c εκραυγασαν 9 πραιτωριον: ^a add παλιν 10 λεγει: ^c add ουν 12 ελεγον: ^c εκραζον λεγοντες

3 ὁ βασιλευς 4 και εξηλθε παλ. εξω ο πειλ. | οτι ουδεμ. αιτ. ευρ. εν αυτω 5 om ὁ pr | το πορφυρουν | om ὁ sec 6 ειδον | εκραυγασαν λεγοντες | om αυτον | om και ante λεγει | πειλ. 7 απεκριθ. αυτω 8 πειλ. | τουτ. τον λογ. 9 πραιτωριον: add παλιν 10 λεγει ουν | πειλ. 11 om ὁ pr | ουκ ειχεσ 12 πειλ. | εκραυγασαν λεγοντες | εαν: αν 13 πειλ.

3 om και ηρχ. πρ. αυτον | ο βασιλευς | εδιδουν 4 εξηλθεν ουν πα. εξω ο πιλ. | εν αυτω ουδεμιαν αιτ. ευρισκ. 5 το πορφυρουν | ιδε 6 ειδον | εκραυγασαν λεγοντες | om αυτον | om και ante λεγει 7 απεκριθ. αυτω | κατὰ τ. νομ. ημων | ^c του θεου | εαυτον ante υιον 8 τουτ. τ. λογ. 9 πραιτωριον: add παλιν 10 λεγει ουν | σταυρ. σε κ. εξ. ε. απολυσ. σε 11 om αυτω | ουκ ειχεσ | ουδεμ. κατ εμ. | σοι δεδομενον | παραδιδουσ 12 εξητ. ο πιλ. | εκραζον λεγοντες | αυτον 13 τουτον τον λογον | επι του βηματος

γόμενον λιθόστρωτον, ἐβραϊστί γαββαθά. ¹⁴ ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. καὶ λέγει τοῖς ἰουδαίοις· ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ¹⁵ οἱ δὲ ἔλεγον· ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ πιλάτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ καίσαρα. ¹⁶ τότε οὖν παρέδωκεν αὐτοῖς αὐτόν ἵνα σταυρωθῇ.

Οἱ δὲ λαβόντες τὸν ἰησοῦν ἀπήγαγον αὐτόν, ¹⁷ καὶ βастάζων ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον κρανίου τόπον, ὃ λέγεται ἐβραϊστί γολγοθά, ¹⁸ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν ἰησοῦν. ¹⁹ ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον· ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. ²⁰ τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον ἐβραϊστί, ῥωμαϊστί, ἑλληνιστί. ²¹ ἔλεγον οὖν τῷ πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν ἰουδαίων· μὴ γράφει ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν· βασιλεὺς εἰμὶ τῶν ἰουδαίων. ²² ἀπεκρίθη ὁ πιλάτος· ὃ γέγραφα, γέγραφα. ²³ οἱ οὖν στρατιῶται οἱ σταυρώσαντες τὸν ἰησοῦν ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὄλου. ²⁴ εἶπαν οὖν πρὸς αὐτοῦς· μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνας ἔσται. ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· διεμερίσαντό

13 εβραιστι: ^c add δε | γαββαθα ^c: *γολγοθα 14 εκτη: ^c τριτη 15 οι δ. ελ.: ^c εκραυγασαν ουν εκεινοι | αρον pr punctis notatum rursus erasis 16 οι δε λαβ.: ^c παραλαβοντες ουν 20 sq τουτον ουν usque ο βασιλ. τ. ιουδαιων ^a: *om ab ο βασ. τ. ιουδ. ad eadem verba transiliens 23 μερος: ^c add και τον χιτωνα 24 ^c προσ εαυτους

13 εβραι. δε 15 οι δε ελ.: εκραυγασαν ουν εκεινοι | πειλ. 16 αυτον αυτοισ | οι δε usq αυτον: παρελαβον ουν τον ιησ. 17 αυτω | γολγοθ 19 πειλ. 21 πειλ. | των ιουδ. ειμι 22 πειλ. 23 οι σταυρ.: οτε εσταυρωσαν | τεσσαρα | μερος: add και τον χιτωνα | αρραφος 24 ειπον ο. πρ. αλληλους

13 εβραι. δε 14 ωρα δε ωσει 15 οι δε εκραυγασαν 16 αυτον αυτοισ | οι δε etc: παρελαβον δε τ. ιησ. και απηγαγ. | om αυτον sec 17 εαυτω τ. στ.: τ. στ. αυτου | οσ λεγεται 20 της πολεωσ ο τοπος | εβραι. ελλην. ρωμαι. 23 οι σταυρ.: οτε εσταυρωσαν | τεσσαρα | μερος: add και τον χιτωνα | αρραφος 24 ειπον ο. πρ. αλληλους | πληρωθη η λεγουσα

μου τὰ ἱμάτια ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κληῖρον. οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. ²⁵ ἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, μαριάμ ἡ τοῦ κλωπᾶ καὶ μαριάμ ἡ μαγδαληνή. ²⁶ ἰησοῦς δὲ ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί· γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου. ²⁷ εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· Ἴδε ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνησ τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια. ²⁸ μετὰ τοῦτο εἰδώσ ὁ ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα πληρωθῇ ἡ γραφή, λέγει· διψῶ. ²⁹ σκεῦος δὲ ἔκειτο ὄξους μεστόν· σπόγγον οὖν μεστόν ὄξους ὑσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ³⁰ ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος, εἶπεν· τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

³¹ Οἱ οὖν ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἣν γὰρ μεγάλη ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν οὖν τὸν πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. ³² ἤλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. ³³ ἐπὶ δὲ τὸν ἰησοῦν ἐλθόντες εὔρον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, καὶ οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ³⁴ ἀλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ ἐξῆλθεν εὐθύς αἷμα καὶ ὕδωρ. ³⁵ καὶ ὁ ἐωρακῶς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθὴς αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ἀκκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύητε. ³⁶ ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ

26 ἰησ. δε ιδ. τ. μητερα ^a: *om | λεγει ^a? et ^c: *και λεγει (praegresso idem pro ιδων?) 29 ^c μεστον του οξους 30 οξος: ^c add ο ιησους 31 ουν sec: ^c om 33 ευρον: ^c ως ιδων, omisso και sq 35 ^a πιστευσητε

24 τα ιματ. μου 25 ειστηκεισαν | μαρια bis 26 ιησ. ουν ιδων | ιδε 27 ο μαθ. αυτην 28 ιησους ειδωσ | ηδη παντα | ινα τελειωθη 29 om δε | του οξους sec loco 30 οξος: add ιησους 31 μεγαλη η ημ. | om ουν sec | πειλ. 33 ελθ. ως ειδον ηδη αυτ. τεθν. | om και 35 αληθινη | και εκεινος | ινα υμεις

24 τα ιματ. μου 25 ειστηκεισαν | μαρια bis 26 ιησους ουν | τη μητρ. αυτου 27 ιδου 28 ινα τελειωθη 29 σκευος ουν | οι δε πλησαντες σπογγον οξους και υσσ. περ. 30 το οξ. ο ιησ. 31 επει παρασκ. ην post σαββατω | μεγ. η ημε. | ^s εκεινη | om ουν sec 32 συσταυρωθ. 33 ευρον: ως ειδον, omisso και sq 34 ευθυς εξηλθεν 35 αληθινη | om και post ινα | πιστευσητε

γραφή πληρωθῆ· ὅσπουν οὐ συντριβήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ³⁷ καὶ πάλιν ἐτέρα γραφή λέγει· ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

³⁸ Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν πιλατον ἰωσήφ ὁ ἀπὸ ἀριμαθαίας, ὃν μαθητῆς τοῦ ἰησοῦ, κεκρυμμένον δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ πιλατος. ἦλθον οὖν καὶ ἦραν αὐτόν. ³⁹ ἦλθεν δὲ καὶ νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον, ἔχων ἔλιγμα σζμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. ⁴⁰ ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἦν τοῖς ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ⁴¹ ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδεὶς οὐδέπω ἦν τεθειμένος· ⁴² ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν ἰησοῦν.

XX.

¹ Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων μαριὰμ ἡ μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶτ' σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἡρμένον ἀπὸ τῆς θύρας ἐκ τοῦ μνημείου. ² τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς τὸν σίμωνα πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητήν, ὃν ἐφίλει ὁ ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς· ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ³ ἐξῆλθεν οὖν ὁ πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς, ⁴ καὶ ἔτρεχον οἱ δύο ἑαυτοῦ· προέδραμεν δὲ τάχιον τοῦ πέτρου καὶ ἦλθεν εἰς τὸ μνημεῖον πρῶ-

38 ^c ἦλθεν ο. κ. ἦραν το σωμα αυτου 39 εχ. ελιγμ.: ^c φερων μιγμα 40 ην: ^c εστιν 42 εθηκαν ^c: *οπου εθηκαν XX, 3 sq και ετρεχον usq ταχιον: ^c και ηρχοντο εἰς το μνημιον ετρεχον δε οι δυο ομου και ο αλλος μαθητης προεδραμεν ταχιον

36 om απ 38 πειλ. bis | om ὁ pr | αριμαθαιασι | om του pr | ηλθεν ουν και ηρην το σωμα αυτου 39 νεικοδημος | προς αυτον | φερων ελιγμα σμυρνης 40 ην: εστι 41 ουδειπω ουδεις XX, 1 μαρια | om απο τ. θυρ. 2 om τον prim 3 sq μαθητ. και ηρχοντο εἰς το μνημιον. 4 ετρεχον δε οι δ. ομ. και ο αλλος μαθητης προεδραμεν ταχιον | πρωτ. εἰς τ. μν.

36 om απ 38 ο ιωσηφ | ηλθεν ουν κ. ηρε το σωμα του ιησου 39 φερων μιγμα σμυρνης | ωσει 40 ην: εστι 41 ουδειπω ουδεις ετεθη XX, 1 μαρια | om απο τ. θυρ. 2 om τον prim 3 sq μαθητ. και ηρχοντο εἰς το μνημιον. 4 ετρεχον δε οι δ. ομ. και ο αλλος μαθητης προεδραμε ταχιον | πρωτ. εἰς τ. μν.

τος, ⁵ καὶ παρακύψασ βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ⁶ ἔρχεται οὖν καὶ σίμων πέτροσ ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, ⁷ καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆσ κεφαλῆσ αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον ἀλλὰ χωρὶσ ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον. ⁸ τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλοσ μαθητῆσ ὁ ἐλθὼν πρῶτοσ εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν. ⁹ οὐδέπω γὰρ ἤδει τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹⁰ ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸσ αὐτοῦσ οἱ μαθηταί. ¹¹ μαριὰμ δὲ ἰστήκει ἐν τῷ μνημεῖῳ κλαίουσα. ὡσ οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, ¹² καὶ θεωρεῖ ἀγγέλουσ καθεζομένουσ ἐν λευκοῖσ, ἓνα πρὸσ τῆ κεφαλῆ καὶ ἓνα πρὸσ τοῖσ ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ. ¹³ λέγουσιν αὐτῆ ἐκεῖνοι· γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖσ ὅτι ἤραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ¹⁴ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ἤδει ὅτι ἰησοῦσ ἐστίν. ¹⁵ λέγει αὐτῆ ἰησοῦσ· γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖσ; ἐκεῖνη δὲ δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν, λέγει αὐτῷ· κύριε, εἰ σὺ εἶ ὁ βαστάσασ αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκανσ αὐτόν, καὶ γὰρ αὐτόν ἀρῶ. ¹⁶ λέγει αὐτῆ ὁ ἰησοῦσ· μαριὰμ. στραφεῖσα δὲ ἐκεῖνη λέγει αὐτῷ ἐβραϊστί· ῥαββουνί, ὃ λέγεται διδάσκαλε. ¹⁷ λέγει αὐτῆ ὁ ἰησοῦσ· μή μου ἄπτου· οὕτω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸσ τὸν πατέρα· πορεύου δὲ πρὸσ τοῦσ ἀδελφοῦσ καὶ εἰπέ αὐτοῖσ· ἰδοὺ ἀναβαίνω πρὸσ τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. ¹⁸ ἔρχεται

5 sq *a κείμενα ad κείμενα sq transiluit; c suppl. 9 c ηδειςαν 10 c προσ εαυτους 11 μνημειω: c add εξω 12 c δυο αγγελουσ 15 δε: c om | c ει συ εβαστασασ αυτον 16 διδασκαλε: ca add και προσεδραμεν αφασθαι αυτου, cb rursus del 17 πορευου δε: ca πορ. ουν, sed cb prius rest | c αδελφουσ μου

5 κειμ. τα οθον. 9 ηδειςαν 11 μαρια δ. ειστηκει προσ τω μν. εξω 12 δυο αγγελ. εν λευκ. καθεζ. 13 και λεγουσιν | και λεγει 15 om δε | συ εβαστασασ 16 om ο | om δε | ραββουνει 17 om ο | απτου μου | αδελφουσ μου | om ιδου

5 κειμενα τα οθον. 6 om και prim 9 ηδειςαν 10 πρ. εαυτους 11 μαρια δε ειστηκει προσ το μνημειον κλ. εξω 12 δυο αγγελ. εν λευ. καθεζ. 13 και λεγουσιν 14 και ταυτα ειπουσα | ο ιησουσ 15 ο ιησουσ | om δε | ει συ εβαστασασ | αυτον εθηκανσ 16 μαρια | om δε | om εβραιστ. 17 πατερα μου· πορευου | αδελφ. μου | om ιδου

μαριάμ ἢ μαγδαληνῆ ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἐώρακα τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

¹⁹ Οὕσῃς οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μιᾷ σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει· εἰρήνῃ ὑμῖν. ²⁰ καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. ²¹ εἶπεν οὖν αὐτοῖς πάλιν· εἰρήνῃ ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμψω ὑμᾶς. ²² καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον. ²³ ἂν τινῶν ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφεθήσεται αὐτοῖς· ἐὰν δέ τινῶν κρατῆτε, κρατήνται.

²⁴ Θωμᾶς δὲ εἰς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν. ὅτε οὖν ἦλθεν ἰησοῦς, ²⁵ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ· ἐώρακαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω μου τὸν δάκτυλον εἰς τὴν χεῖραν αὐτοῦ, καὶ βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. ²⁶ καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταί, καὶ θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνῃ ὑμῖν. ²⁷ εἶτα λέγει τῷ θωμᾷ· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός.

18 ° απαγγελουσα 19 ° τη μια | μαθηται: ° add συνηγμενοι | λεγει: ° add αυτοις 21 ειπεν ουν: °a και ειπεν, °b prius rest | πεμψω: °a αποστειλω, °b πεμπω 23 αφεθησεται: ° αφεωνται | εαν δε: ° αν 24 ° om ουν 25 ° ελεγον ουν α. οι αλλοι μαθ. | χερσιν: ° add αυτου | την χειραν αυτου: ° τον τυπον των ηλων

19 τη μια | και λεγει αυτοις 20 εδειξε και τας 21 αυτοις ο ιησους παλ. | πεμπω 23 αν τινος | αφεθησ.: *αφειονται, **αφεινται | αν τινος 24 om ουν 25 ελεγον ουν αυ. οι αλλοι μαθ. | *εωρακαμεν | χερσιν: add αυτου | τον δακτ. μου εισ τον τυπον των ηλων 26 οι μαθ. αυτου

18 μαρια | απαγγελουσα | εωρακε 19 τη μια των σαββ. | μαθηται: add συνηγμενοι | κ. λεγει αυτοις 20 εδειξεν αυτοις τ. χ. κ. τ. πλ. αυτου 21 αυτοις ο ιησους παλιν | πεμπω 23 αφεινται αυτοις· αν τινων 24 om ουν | ο ιησους 25 ελεγον ουν αυ. οι αλλοι μαθ. | χερσιν αυτου | τον δακτ. μου εισ τον τυπον των ηλων κ. βα. την χει. μου 26 μαθηται αυτου

²⁸ ἀπεκρίθη ο θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. ²⁹ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὅτι ἐώρακάς με, καὶ πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες με καὶ πιστεύσαντες.

³⁰ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ³¹ ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύητε ὅτι ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύοντες ζωῆν αἰώνιον ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

XXI.

¹ Μετὰ ταῦτα ἐφάνέρωσεν πάλιν ἑαυτὸν ὁ ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς τιβεριάδος· ἐφάνέρωσεν δὲ οὕτως. ² ἦσαν ὁμοῦ σίμων πέτρος καὶ θωμᾶς ὁ λεγόμενος δίδυμος καὶ ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ κανὰ τῆς γαλιλαίας καὶ οἱ υἱοὶ ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. ³ λέγει αὐτοῖς σίμων πέτρος· ὑπάγω ἀλιεῦν. λέγουσιν αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον οὖν καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. ⁴ πρωΐα δὲ γενομένης ἔστη ἰησοῦς ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν· οὐ μόντοι ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ ὅτι ἰησοῦς ἐστίν. ⁵ λέγει οὖν αὐτοῖς ἰησοῦς· παιδιά, μὴ προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· οὐ. ⁶ λέγει αὐτοῖς· βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε. οἱ δὲ ἔβαλον, καὶ οὐκ ἐτί αὐτὸ εἰλκύσαι ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων.

29 ειπεν: ^c λεγι | και pr: ^c om | με sec: ^c om 31 ^c πιστευσητε | ινα sec: ^c και ινα XXI, 3 επιασαν: ita ^a ex εκοπιασαν fecit 4 ^c πρω. δε ηδη 5 μη: ^c add τι 6 λεγει: ^{ca} ο δε ειπεν, ^{cb} rursus λεγει | ευρησετε: ^{ca} add οι δε ειπον δι ολησ της νυκτος εκοπιασμεν και ουδεν ελαβομεν επι δε τω σω ρηματι βαλουμεν, ^{cb} rursus del | ειλκυσαι (cod ἰλκ.): item n et (ειλικυσαι) Δ, nec correctum

28 om ὁ prim 29 λεγει αυτω ιησους | om και pr | om με sec 30 σημεια: add α ^{bentl} | om αυτου 31 ινα sec: και ινα | om αιωνιον XXI, 1 εαυτον παλιν ιησους 2 οι υιοι: οι του 3 om ουν 4 δε ηδη γενομενησ | επι: εις | εγνωσαν: ηδεισαν 5 μη τι προσφ. 6 ο δε ειπεν αυτοισ | οι δε εβ.: εβαλον ουν | ελκυσαι

28 και απεκριθη 29 ειπ. δε: λεγει | με θωμα πεπιστευκας | om με sec 31 πιστευσητε οτι ο ιησους | και ινα | om αιωνιον XXI, 1 εαυτον παλιν 2 οι υιοι: οι του 3 om ουν | ανεβησαν | πλοιον: add ευθυσ 4 δε ηδη γενομενησ | ο ιησους εις τον | ηδεισαν 5 ο ιησους | μη τι προσφ. 6 ο δε ειπεν αυτοισ | εβαλον ουν | ελκυσαι ισχυσαν

⁷ λέγει οὖν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς τῷ πέτρῳ· ὁ κύριός ἐστιν. σίμων οὖν πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· ⁸ οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ ἄλλῳ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ ᾔσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. ⁹ ὡς οὖν ἀνέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπι- κείμενον καὶ ἄρτον. ¹⁰ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. ¹¹ ἐνέβη οὖν σίμων πέτρος καὶ εἴλ- κυσεν τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν, μέστων ἰχθύων μεγάλων ἕκατὸν πεντηκοντατριῶν· καὶ τοσοῦτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. ¹² λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. ¹³ ἔρχεται ὁ ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. ¹⁴ τοῦτο δὲ ἤδη τρίτον ἐφανερῶθη ὁ ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

¹⁵ Ὅτε οὖν ἠρίστησάν, λέγει τῷ σίμωνι πέτρῳ ὁ ἰησοῦς· σίμων, ἀγαπᾷς με πλεόν τούτων; λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· βόσκει τὰ ἀρνία μου. ¹⁶ πάλιν λέγει αὐτῷ· σίμων ἰωάννου, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ· κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· ποιῶμαινε τὰ πρόβατά μου. ¹⁷ λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· σίμων ἰωάννου, φιλεῖς με; ἐλυπήθη δὲ ὁ πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον καὶ φιλεῖς με, καὶ λέγει αὐτῷ· κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. καὶ λέγει αὐτῷ· βόσκει τὰ πρόβατά μου. ¹⁸ ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι,

9 ^c απεβησαν | εἰς: ^{ca} ἐπι, ^{cb} rursus εἰς 15 σιμων: ^a add ἰωανου (^c instauravit) 16 παλ. λε. αυτω: ^a add το β' | κυριε: ^c ναὶ κυριε 17 δε: ^c om | καὶ pr: ^a del

8 om αλλω 9 απεβησαν 10 om ὁ 11 ανεβη 12 om ὁ | om δε 13 om ὁ 14 om δε | om ὁ 15 σιμων ἰωανου 16 λεγει αυτ. παλ. δευτερον | ἰωανου | ναὶ κυριε | προβατια 17 ἰωανου | om δε | om καὶ ante φιλεισ | λεγει αυτω: ειπεν | om καὶ post σε | αυτω: add ἰησους | προβατια

8 om αλλω | αλλ ωσ 9 απεβησαν 11 ανεβη | om ουν | ἐπι τῆς γῆς 13 ἐρχεται ουν 14 om δε | μαθηταις αυτου 15 σιμων ἰωνα | πλειον 16 λεγει αυτω παλιν δευτερον | σιμ. ἰωνα | ναὶ κυριε 17 σιμ. ἰωνα | om δε | om καὶ prim | λεγει: ειπεν | συ παντα | om καὶ post σε | λεγ. αυ. ο ἰησους

ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυσες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθε-
 λες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὴν χεῖράν σου, καὶ ἄλλοι ζώ-
 σουσίν σε καὶ ποιήσουσίν σοι ὅσα οὐ θέλεις. ¹⁹ τοῦτο δὲ εἶπεν
 σημαίνων ποῖω θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέ-
 γει αὐτῷ· ἀκολουθεῖ μοι. ²⁰ ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ πέτρος βλέπει τὸν
 μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς, καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ
 τὸ στήθος αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· κύριε, τίς ἐστίν ὁ παραδι-
 δούσ σε; ²¹ τοῦτον οὖν ἰδὼν ὁ πέτρος εἶπεν τῷ ἰησοῦ· οὗτος δὲ
 τίς; ²² λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι,
 τί πρὸς σέ; σύ μοι ἀκολουθεῖ. ²³ ἐξῆλθεν οὖν οὗτος ὁ λόγος εἰς
 τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· οὐκ
 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ' ἐὰν αὐτὸν
 θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι.

²⁴ Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ
 γράψας ταῦτα, καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς ἐστίν ἡ μαρτυρία αὐ-
 τοῦ. [²⁵ ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἃ ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς, ἅτινα
 ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρήσειν
 τὰ γραφόμενα βιβλία.]

[[ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ]]

ἢ αὐτῷ

18 τας χειρας | ποιησ. σοι οσα: ^c αποισουσιν σε οπου 20 ο ιησουσ: ^a add
 ακολουθουντα, ^c ακολ. οσ | λεγει: ^c ειπεν 23 ερχομαι: ^a add τι προσ σε 24 και
 γραψ.: ^a ο και γρ. Versum 25 una cum subscriptione suppl^a

18 τας χειρας σου κ. αλλοσ ζωσει σε και οισει οπου ου θελεις 20 om δε | ο
 ιησουσ: add ακολουθουντα οσ | λεγει αυτω: ειπεν 21 ειπεν: λεγει | κυριε ουτοσ
 23 ερχομαι: add τι προσ σε 24 ο και μαρτυρων | και ο γραψ. | αυτου η μαρτ. εστ.
 25 adest nec differt. Subscriptum est: κατα ιωαννην

18 εκτ. τας χειρας σ. κ. αλλοσ σε ζωσει και οισει οπου ου θελ. 20 ιησουσ:
 add ακολουθουντα οσ | και ειπε· κυριε 21 om ουν | λεγει τω ιησου· κυριε 22 α-
 κολουθ. μοι 23 ο λογ. ουτ. | και ουκ ειπεν αυτ. | ερχομαι: add τι προσ σε 25 πολ-
 λα οσα | ουδε αυτον | χωρησαι | βιβλια: add αμην. Nil subscriptum.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

I.

¹ Παῦλος δοῦλος ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος ἀφω-
ρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ² ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προ-
φητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, ³ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ
γενομένου ἐκ σπέρματος δαυεὶδ κατὰ σάρκα, ⁴ τοῦ ὀρισθέντος
υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἀγιοσύνης ἐξ ἀναστάσεως
νεκρῶν, ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ⁵ δι' οὗ ἐλάβομεν χά-
ριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν
ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ⁶ ἐν οἷς ἐστέ καὶ ὑμεῖς κλητοὶ ἰη-
σοῦ χριστοῦ, ⁷ πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν βῶμῃ ἀγαπητοῦ θεοῦ, κλη-
τοῖς ἀγίοις. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

⁸ Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου περὶ πάντων ὑμῶν,
ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. ⁹ μάρτυς
γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ὃς λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μείναν ὑμῶν ποι-
οῦμαι. ¹⁰ πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος εἶπω ἤδη
ποτὲ εὐδομηθῆσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.
¹¹ ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευ-
ματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, ¹² τοῦτο δέ ἐστὶν συνπαρα-
κληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ
ἐμοῦ. ¹³ οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προ-
εθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα
τινα καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνε-

8 μου: ^a add δια ἰησοῦ χριστοῦ[†]

1 χριστοῦ ἰησοῦ ^{bent} 8 μου: add δια ἰησοῦ χριστοῦ

Inscriptum est: παυλου του αποστολου η προς ρωμαιους επιστολη 3 δαβιδ
8 μου: add δια ἰησοῦ χριστοῦ | περι: υπερ[†] 12 συμπαρακλ. 13 καρπον τινα

σιν. ¹⁴ Ἑλλησίν τε καὶ βαρβάρους, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφεί-
 λήτησ' εἰμί. ¹⁵ οὕτω τὸ κατ' ἐμέ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν βῶ-
 μη εὐαγγελίσασθαι. ¹⁶ οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον·
 δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι,
 Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι. ¹⁷ δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ
 ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· ὁ δὲ
 δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

Part I - Justification by Faith - 1, 15-17. Cannot be justified by works - Fr. words of Paul reveals essential sin - 18

¹⁸ Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν
 ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ
 κατεχόντων), ¹⁹ διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐ-
 τοῖς ὁ θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανερώσεν. ²⁰ τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ
 ἀπο κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθοράται, ἡ τε
 αἰδῖος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεοτις, ²¹ ὅτι τὸ εἶναι αὐτοῦ ἀνα-
 πολογήτου, ²² διότι γινόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδοξάσαν ἢ
 ἠυχάριστήσαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐ-
 τῶν, καὶ ἐσχοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδιά· ²³ φασκόντες
 εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, καὶ ἥλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀ-
 φθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνοσ φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πε-
 τεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν. ²⁴ διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς
 ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν
 τοῦ ἐπιμαρτυροῦν τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, ²⁵ οἵτινες μετ-
 ἥλλαξαν τὴν ἀληθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν
 καὶ ἐλατρεύσαν τῇ κτίσει παρα τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλο-
 γητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. ²⁶ διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς
 ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἳ τε γὰρ ἐθελείαι αὐτῶν μετήλλαξαν
 τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν, ²⁷ ὁμοίως τε καὶ οἱ
 ἀρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν
 ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἀρρενες ἐν ἀρρεσι τὴν ἀσχῆ-
 μοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλά-

(1) Gentiles have this revelation - 19, 20
godhood, not physical.
(2) Idolatry and all immorality - 19-23
(3) What leads to all immorality - 24-27
(4) Impurity of nature of God with the lie of polytheism gave (mis)directed homage (idolatry) worship
(5) male intellect
(6) male intellectuality
(7) male intellectuality
(8) male intellectuality
(9) male intellectuality
(10) male intellectuality
(11) male intellectuality
(12) male intellectuality
(13) male intellectuality
(14) male intellectuality
(15) male intellectuality
(16) male intellectuality
(17) male intellectuality
(18) male intellectuality
(19) male intellectuality
(20) male intellectuality
(21) male intellectuality
(22) male intellectuality
(23) male intellectuality
(24) male intellectuality
(25) male intellectuality
(26) male intellectuality
(27) male intellectuality

15 ^c ουτως, sed σ rursus abstersum ^{vii} 16 Ἰουδαίω τε ^a: *ἰουδε 27 ^a αρ-
 σενες εν αρρεσι, sed restitutum αρρ. εν αρρ.

15 ουτως 16 om πρωτον 21 ευχαριστησαν | αλλα 27 αρσενες | αρσενες
 εν αρρεσιν

16 το ευαγγ. του χριστου* 19 ο γαρ θεος 21 ευχαριστησαν 24 διο και,
 εν εαυτοις

(11) male intellectuality
(12) male intellectuality
(13) male intellectuality
(14) male intellectuality
(15) male intellectuality
(16) male intellectuality
(17) male intellectuality
(18) male intellectuality
(19) male intellectuality
(20) male intellectuality
(21) male intellectuality
(22) male intellectuality
(23) male intellectuality
(24) male intellectuality
(25) male intellectuality
(26) male intellectuality
(27) male intellectuality

because in proportion as

νῆσ αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. ²⁸ καὶ καθὼς οὐκ ἔδο-
κίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς
ἀδοκίμον νόον, ποιεῖν τὰ μὴ καθηκόντα, πεπληρωμένους

πάσῃ ἀδικίᾳ πορνείᾳ κακίᾳ πλεονεξίᾳ, μεστῶσι φθόνου φονοῦ
ἐρίδος δόλου κακοψείᾳ, ³⁰ ψιθυρίστας, καταλαλοῦντας, θεοστυ-

γεῖσι, ὕβριστας, περηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετάς κακῶν,
γονεῦσιν ἀπειθεῖσι, ³¹ ασυνέτους, αστοργούς, ανε-

λημονάσι, ³² οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγινόντες, ὅτι οἱ
τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιον θανάτου εἰσὶν, οὐ μόνον αὐτὰ
ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

2 (Believers or) Jews cannot be justified by works. ch. ii - iii. 20

II.

Διὸ ἀναπολογήτος εἶ, ὃ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ
κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσ-
σεις ὁ κρίνων. ³ οἶδαμεν γὰρ ὅτι τὸ κριμὰ τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ
ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. ⁴ λογίζῃ δὲ τοῦτο,

ὃ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν
αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφρεύῃ τὸ κριμὰ τοῦ θεοῦ; ⁴ τὸ τοῦ πλοῦτου

τῆς χρηστοτήτος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας
καταφρονεῖς, ἀγγίζων ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν
σε ἀγει; ⁵ κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον

καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὄργην ἐν ἡμέρᾳ ὄργῆς καὶ ἀπο-
καλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ⁶ ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ

τὰ ἔργα αὐτοῦ, ⁷ τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ ὄρεαν
καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· ⁸ τοῖς δὲ ἐξ

ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσι τῇ ἀληθείᾳ, πειδομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ,
ὄργη καὶ θυμὸς, ⁹ θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν

ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε ¹⁰ πρῶτον

28 αυτουσ: ^a add ο θεος 31 αστοργουσ: ^c add ασπονδουσ II, 5 ^c και δι-
καιοκρισ. 8 ^c απειθουσιν μεν
27 εν αυτοις 28 παρεδ. αυτ. ο θεος 29 πλεονεξια κακια 32 επιγεινιωσαν-
τες | ποιουντες αλλ. κ. συνευδοκουντες II, 2 οιδαμ. δε
28 παρ. αυτ. ο θεος 29 αδικια: add πορνεια | πλεονεξ. κακια 31 αστορ-
γους: add ασπονδους II, 2 οιδαμ. δε 8 κ. απειθουσι μεν | θυμος και οργη

did not think it worth
of his
1. Consideration of
2. Well pronounced according
3. Specific vindictive
4. Reward of merit
5. Well done
6. Well done
7. Well done
8. Well done
9. Well done
10. Well done

pragmatically
in justice
in justice
in justice
in justice
in justice
in justice
in justice
in justice
in justice
in justice

The heart in the biblical sense includes the will; the faculty of determining our actions. It includes Prov. xix. 21; Luke. ix. 29; Luke, Rom. i. 24; Luke, Rom. xxi. 11; Luke, 2 Cor. ix. 7; Luke, Luke i. 17; Luke, Rom. ix. 10; Luke, Rom. ii. 5.

b Mental sin. vs. 28-31 - a Reprobate mind = not intellectual perception, but mental disposition as in Col. 2:18 = bent or inclination, of what is called Eph. 4:23 "spirit of the mind", that is vile detestable: in the sense of intellect its mind still of value; but in the sense of bent or inclination is worthless.

b Catalogue of the sins that have their seat in the mind & not in the body. - fearful array of passages from ancient writers to same effect have been collected. c. Connection between impiety, godlessness & immorality; (1) fourth tim vs 24, 26, 27, 28.; (2) Man's standard commonly norms this, & makes immorality more heinous; many of you would be shocked to be charged with, or warned of danger of them immorality, but in God's sight your impiety is worse & contains seeds of all immorality; (3) History - Eng. in reign of two Charles, & daily newspapers on fact that impiety is the root of immorality. (3) even heathen writers saw the connection: Seneca says, "Alas! the poison use of wickedness among unhappy mortals is ignorance of the nature of the gods." Cicero, "According to my opinion, piety toward the gods is destroyed, neither common faith believe seen, nor the framework of society, & not one correct character of virtue can be maintained!" (5) Then, therefore, who would more more rely on but morality, or who suppose that morality can be sustained without religion, are more ignorant than the heathen. They not only shut their eyes to all the teachings of philosophy & history, but array them also against the wrath of God, who has revealed his purpose to abandon them to abandon him (Hodge), or else clipping.

c. Heinous delight in multiplying sin. v. 32 a Immorality, as well as impiety, with out excuse, i.e. not ignorant of nature & desert of their sins b Judicial abandonment does not destroy man's agency; not counselled, but delights in doing & multiplying what they know deserves death. c. The worst point of degradation; evil enough to sin in the heat of passion, but to delight in sin of others, shows at once an offset passion & fixed preference wicked.

Remark: Rec'd to prosperities v. 17, Remember that unrighteous are exposed to God's wrath.

1) μακρὴ ἰστίοφοδὶ: (1) pacification of the remorseful conscience; (2) removal of the violent an-
tagonism between will + conscience; (3) the restoration of the former equilibrium of the soul after sanctification.
= self-acquittal, not self-approval; word is negative

καὶ Ἕλληνοσ· ¹⁰ δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργάζο-
μένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληγι.

¹¹ Οὐ γάρ ἐστιν προσωπολήψια παρὰ τῷ θεῷ. ¹² ὅσοι γάρ
ἀνόμωσ ἡμαρτον, ἀνόμωσ καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ
ἡμαρτον, διὰ νόμου κριθῆσονται· ¹³ οὐ γάρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου

δικαιοὶ παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιῆται νόμου δικαιωθῆσονται.

¹⁴ ὅταν γάρ ἐσθὴ τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποι-
ῶσιν, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖσ εἰσιν νόμοσ, ¹⁵ οὔτινασ
ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖσ καρδίαισ αὐ-

τῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆσ συνειδήσεωσ καὶ μετὰ
ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγοροῦντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων,

¹⁶ ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεὶ ὁ θεὸσ τὰ κρυπτά τῶν ἀνθρώπων κατὰ
τὸ εὐαγγελίον μου διὰ χριστοῦ ἰησοῦ. ¹⁷ εἰ δὲ σὺ Ἰουδαίωσ ἐπ-

ονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ ¹⁸ καὶ γι-
νώσκεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηγορού-

μενοσ ἐκ τοῦ νόμου, ¹⁹ πέποιθάσ τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν,
φῶσ τῶν ἐν σκότει, ²⁰ παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων,

ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆσ γνώσεωσ καὶ τῆσ ἀληθείασ ἐν τῷ
νόμῳ· ²¹ ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κη-

ρῦσσωσ μὴ κλέπτειν κλέπτεις; ²² ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοι-
χεύεις; ὁ βδελυσσόμενοσ τὰ εἰδῶλα ἱεροσυλεῖσ; ²³ ὁσ ἐν νόμῳ
καυχᾶσαι, διὰ τῆσ παραβάσεωσ τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις;

²⁴ τὸ γάρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶσ βλασφημεῖται ἐν τοῖσ ἔθνε-
σιν, καθὼσ γέγραπται. ²⁵ περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον·

πράσσησ· ἐὰν δὲ παραβάτησ νόμου ἦσ, ἡ περιτομὴ σου ἀκρο-
βυστία γέγονεν. ²⁶ ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ

νόμου φυλάσση, οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰσ περιτομὴν λο-
γισθῆσεται; ²⁷ καὶ κρινεὶ ἡ ἐκ φύσεωσ ἀκροβυστία τὸν νόμον

τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματοσ καὶ περιτομῆσ παραβάτην νό-
μου. ²⁸ οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερωῖ Ἰουδαίωσ ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ

16 δια (suppl *vel^a) χριστ. ιησ.: ^a δ. ιησ. χρ.

13 om τω 16 εν η ημερα κρ.

11 προσωποληψια 13 του νομου his 14 ποιη 15 συμμαρτυρ. 16 ιησου
χριστου 17 ει δε: ιδε | τω νομω. 26 ουχι η

5, the standard of
judgment is the right
which man has usually
44704d vs. 13-15
Romans xii
27, 28.
Jms. i. 22.
Luk. vii. 29.
Some particular
parts of the Law, not
the Law as
a whole.
i. 19
ΕΞΕΤΟΙΣ
an exhortation
to
them

(from
the
law)
just
Luk. vii. 29.
i. 19
individual
statute only

hostility

also
shall be condemned

(the law) does

12 ὅσοι γάρ
νομωσ εἰσιν

13 οὐ γάρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου

(from
the
law)
justified

(of
mind)

φανερῶ ἐν σαρκὶ περιτομῇ· ²⁹ ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ[†] Ἰουδαίῳ, καὶ περιτομῇ καρδιάσ ἐν πνεύματι[†], οὐ γράμματι[†], οὐ[†] ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

III.

¹ Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου; ἢ τίς ὠφέλεια τῆσ περιτομῆσ; ² πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. ³ τί γάρ; εἰ ἠπίστησάν τινεσ, μὴ ἢ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; ⁴ μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸσ ἀληθῆσ, πᾶσ δὲ ἄνθρωποσ ψεύστησ, καθάπερ γέγραπται· ὅπως ἂν δικαιωθῆσ ἐν τοῖσ λόγοισ σου καὶ νικήσεις ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. ⁵ εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικοσ ὁ θεὸσ ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργὴν αὐτοῦ; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ⁶ μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶσ κρίνει ὁ θεὸσ τὸν κόσμον; ⁷ εἰ δὲ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰσ τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καγὼ ὡσ ἁμαρτωλὸσ κρίνομαι; ⁸ καὶ μὴ καθὼσ βλασφημούμεθα καὶ καθὼσ φασίν τινεσ ἡμᾶσ λέγειν, ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστί. ⁹ τί οὖν; προσχόμεθα; οὐ πάντωσ· προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίουσ τε καὶ ἔλληνας πάντασ ὑφ' ἁμαρτιάν εἶναι, ¹⁰ καθὼσ γέγραπται ὅτι οὐκ ἔστιν δίκαιοσ οὐδὲ εἶσ, ¹¹ οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· ¹² πάντεσ ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν· οὐκ ἔστιν ὁ ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕωσ ἐνόσ. ¹³ τάφοσ ἀνεφγμένοσ ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖσ γλώσσαισ αὐτῶν ἐδολιοῦσαν, ἰὸσ ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν. ¹⁴ ὧν τὸ στόμα ἀρᾶσ καὶ πικρίασ γέμει. ¹⁵ ὀξεῖσ οἱ πόδεσ αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα, ¹⁶ σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖσ ὁδοῖσ αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ὄδον εἰ-

1 ° η ωφέλεια 5 ° om αυτου

29 αλλα εκ III, 1 η ωφέλεια 2 om γαρ 4 νεικησησ 5 om αυτου 7 ει γαρ 8 om και sec 9 υπο αμαρτιαν 11 om ὁ bis | ζητων 12 **ηχρειωθησαν| om ὁ | om ουκ εστιν sec loco 14 στομα: add αυτων

1 η ωφέλεια 4 καθωσ γεγρ. | νεικησησ 5 om αυτου 7 ει γαρ 12 ηχρειωθησαν | om ὁ

9 "Do we excel?" = mid for action voice - refers to 3:1, 2.
"Not change", not "found". - "all", with out-exception. - "Un-
cin" as burden of guilt and penalty.

II. Nature of Gratuitous Justification. iii. 21 - iv. 25

1 Refers to the Apostasy in Adam.

2 implies that nothing but thanks is expected for the favour done.

3 Indicates God's motive

4 Proposition implies that faith is the principle out of which the whole life & conduct issues.
50 Compul

6 Faith justifies in the same sense that eating nourishes

- IV
- 1 εὐπηρεῖαι to be construed with κατὰ σάρκα, not as in E.V. — σάρξ whole man, soul & body — Paul's usage: human nature.
 - 2 γὰρ implies that Ab. had no merit at all by this method — sup. ὅπου —
3 "matter or ground for self-approbation", that for which reward is supposed to be due at God's Tribunal. — 4 "with reference to" if his consciousness was not like that of an unfallen angel, as if his justice could were the divine act, i. e. cannot boast with regard to God as his justifier
 - 3 1 = reason for the assertion οὐ πρὸς Θεόν — Ac. Gen. 15. 6, i. e. that the seed of the woman (Gen. 3. 15) shd be born of him. This was faith in a divine Redeemer of man; wh. was of course accompanied with a sense of needing a Redeemer; which, if course excluded self-approbation — ~~For X~~ For X proved (Gen. 8. 56) that Ab.'s faith transferred on Himself; i. his faith the same in kind as the K'n's. Shedd.

ρήνησ οὐκ ἔγνωσαν. ¹⁸ οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. ¹⁹ οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λαλεῖ, ταῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῆ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶσ ὁ κόσμος τῷ θεῷ. ²⁰ διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

^{In the state of things about} ²¹ Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρ-
 τυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ²² δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεωσ ἰησοῦ χριστοῦ, εἰσ πάντας τοὺσ πιστεύοντας. οὐ γὰρ ἔστιν διαστολή· ²³ πάντες γὰρ ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦ-
 ται τῆσ δόξης τοῦ θεοῦ, ²⁴ δικαιούμενοι δωρεάν τῇ αὐτοῦ χά-
 ριτι, ^{by means of} διὰ τῆσ ἀπολυτρώσεωσ τῆσ ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ²⁵ ὃν προ-
 ἔθετο ὁ θεὸσ ἱλαστήριον διὰ πίστεωσ ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰσ ^{in order that to}
 ἐνδείξιν τῆσ δικαιοσύνησ αὐτοῦ, ^{ta manifestation} ^{punitive justice} ^{on account of} ^{passing on to} ^{sinners} ^{previously committed}
 γονότων ἁμαρτημάτων ²⁶ ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, ^{forbearance} ^{with view of} ^{prospect} ^{την ἐν-}
 δειξιν τῆσ δικαιοσύνησ αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, ^{and yet} (εἰσ τὸ εἶναι
 αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιούντα τὸν ἐκ πίστεωσ ἰησοῦ. ²⁷ ποῦ οὖν
 ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. ²⁸ διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί,
 ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεωσ. ²⁹ ^{we are certain} ^{declared to be just} ^{ἐξ ἐκείνου} ²⁹ λογίζομεθα γὰρ δικαιούσθαι πιστεῖ
 ἀνθρωπων ^{apart from} ²⁹ χωρὶσ ἔργων νόμου. ²⁹ ἡ ἰουδαίων ὁ θεὸσ μόνον; οὐχί
 καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, ²⁹ ^{since one + a same} ²⁹ εἰπερ εἰσ ὁ θεὸσ ὅσ δικαιοῶσει
 περιτομῆν ἐκ πίστεωσ καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆσ πίστεωσ. ³¹ νό-
 μον οὖν καταργούμεν διὰ τῆσ πίστεωσ; ^{made void + useliss this} ²⁹ μὴ γένοιτο, ^{but the contrary} ³¹ ἀλλὰ νό-
 μον ἱστάνομεν.

IV.

¹ Τί οὖν ἐροῦμεν εὐρηκεῖναι ἀβραάμ τὸν προπάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; ² εἰ γὰρ ἀβραάμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύ-
 χημα, ἀλλ' οὐ πρὸσ θεόν. ³ τί γὰρ ἡ γραφή λέγει; ἐπίστευσεν

19 λαλεῖ pr: c λέγει 22 εἰσ παντας: c add και ἐπι παντα 28 c πιστεῖ δικαι.
 30 c εἰπερ 31 c ἱστώμεν IV, 1 προπάτορα: a πατερα, c gursus προπατ.
 19 λαλεῖ pr: λέγει 22 om ἰησοῦ 25 δια τῆσ πιστ. | εαυτου αιματι 28 λο-
 γιζομ. ουν 29 μονων IV, 1 om ευρηκεναι
 19 ο νομος λεγει 22 εἰσ παντας και ἐπι παντα 25 δια τῆσ πιστεωσ 26 om
 τῆν 28 λογιζομ. ουν πιστεῖ δικαι. 29 ουχι δε και 30 εἰπερ 31 ἱστώμεν
 IV, 1 ευρηκεναι ante κατα | πατερα 2 pr. του θεου

δὲ ἀβραάμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁴ τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· ⁵ τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆν, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. ⁶ καθάπερ καὶ δαυεὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων· ⁷ μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· ⁸ μακάριος ἀνὴρ οὗ οὐ μὴ λογίσθηται κύριος ἁμαρτίαν· ⁹ ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ· ἐλογίσθη τῷ ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. ¹⁰ πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ. ¹¹ καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς σφραγιδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι αὐτοῖς δικαιοσύνην, ¹² καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἔχουσιν τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἀβραάμ. ¹³ οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. ¹⁴ εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήρηγεται ἡ ἐπαγγελία. ¹⁵ ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὗ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβαστος. ¹⁶ διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν, ¹⁷ καθὼς γέγραπται ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε, κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα, ¹⁸ ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πα-

8 ° ω ου μη 11 ° λογισθ. και αυτοις 12 *transiluit a περιτομησ ad περιτομησ, suppl^a; idem πιστεωσ suppl 13 ἦ: suppl^a 15 ° ου γαρ ουκ

5 ασεβη 11 την δικαιοσυνην

4 κατ. το οφειλ. 5 ασεβη 8 ω ου μη 9 οτι ελογισθη 11 λογισθι και αυτοις την δικ. 12 εν τη ακροβυστ. 13 του κοσμου 15 ου γαρ ουκ

3 Translation = "now." 4 "to account," or "reckon," "to impute." 5. Righteousness may be reckoned to man (v. 4, in either of two ways: meritoriously or graciously. If the imputation rests upon personal obedience & in this case it is due as a debt. But the imputation may rest upon the obedience of another, there being no personal obedience, & in this case the imputation is not a debt, but gracious, gratuitous. Note that Paul is speaking only of righteousness imputed to fallen man. Sin can be imputed only in one way. Sin is never represented as charged to man $\epsilon\omega\pi\alpha\rho\alpha$, $\circ\chi\epsilon\omega\pi\iota\sigma$ $\epsilon\pi\gamma\omega\tau$, or $\kappa\alpha\tau\grave{\alpha}$ $\epsilon\upsilon\delta\omicron\kappa\iota\alpha\varsigma$ $\Delta\epsilon\omicron\upsilon$. The imputation of sin, both original & actual, is $\kappa\alpha\tau\grave{\alpha}$ $\delta\omicron\phi\epsilon\iota\delta\eta\mu\epsilon\alpha$ only. This arises from the absolute contrast, between holiness & sin. God is the ultimate author of the former, man of the latter. Hence merit may be bestowed gratis, but not demerit. Justification may be a gift of God, but damnation cannot be. Eternal life is $\chi\alpha\rho\iota\sigma\mu\epsilon\alpha$, but eternal death is $\delta\omicron\chi\epsilon\omega\sigma\iota\alpha$ (6:23); Shedd.

4 1 - "the worker," he who deals in works, "Luther." 2 - "the reward which the workman has earned by perfect service" 3 - "The judge's day, Socrates" does not sit upon the bench to make a pronouncement of justice." "Rather it is to die, better to starve;"

Then even the law which first we do deserve." - Concordance.

4, God's indebtedness to man or angel, for service rendered, is only relative. See Luke 17: 7-10 1 Cor. 29: 14; Rom 4: 35, 36; 1 Cor. 4: 7. No creature can make himself a "profitable servant to the Creator, in the sense of meriting his thanks" & bringing him under obligation original & absolute. (1) God creates from nothing the faculties by which the service is rendered. (2) He upholds them in existence while the service is being rendered, & (3) He infuses & assists in the service itself. Hence, the creature's merit is relative to the covenant or promise voluntarily offered by God. This promise, the faithful Promiser (Heb. 10: 23) will keep, & reward any perfect service, not $\kappa\alpha\tau\grave{\alpha}$ $\chi\alpha\rho\iota\tau$, but $\kappa\alpha\tau\grave{\alpha}$ $\delta\epsilon\lambda\eta\mu\alpha$.

τέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου, ¹⁹ καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆσ μήτρασ σάρρασ· ²⁰ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστία, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει δούσ δόξαν τῷ θεῷ, ²¹ καὶ πληροφορηθεῖς ὅτι ὁ ἐπήγγελται δυνατός ἐστίν καὶ ποιῆσαι. ²² διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ²³ οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, ²⁴ ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶσ, οἷσ μέλλει λογιζέσθαι τοῖσ πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ²⁵ ὃσ παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

V.

¹ Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεωσ εἰρήνην ἔχωμεν πρὸσ τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ² δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχίκαμεν τῇ πίστει εἰσ τὴν χάριν ταύτην, ἐν ἣ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆσ δόξησ τοῦ θεοῦ. ³ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖσ θλίψεσιν, εἰδότεσ ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· ⁵ ἡ δὲ ἐλπίσ οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖσ καρδίαισ ἡμῶν διὰ πνεύματοσ ἀγίου τοῦ δοθέντοσ ἡμῖν. ⁶ ἔτι γὰρ χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν. ⁷ μόγισ γὰρ ὑπὲρ δικαίου τισ ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τισ καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν. ⁸ συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰσ ἡμᾶσ ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν χριστὸσ ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν· ⁹ πολλῶ οὖν μάλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆσ ὀργῆσ. ¹⁰ εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,

1^a εχομεν 2 τη πιστ.: ^a praem en, sed rursus rasum est 5 ημων ^c: ^a υμων
7^a μολισ

19 om ηδη 20 αλλα 22 om και V, 1 **εχομεν 2 om τη πιστει 3 καυχωμενοι 6 ετι γαρ: ειγε 7 μολισ 8 om ο θεοσ

19 ου κατενοησε V, 1 εχομεν 6 om ετι sec 7 μολισ

πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ,
 11 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου
 ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

12 Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν
 κόσμον εἰσῆλθεν καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως
 εἰς πάντα ἀνθρώπους ὁ θάνατος διήλθεν ἐφ' ᾧ πάντες ἡμαρ-
 τον. 13 ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ
 ἐνελογεῖτο μὴ ὄντος νόμου. 14 ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ
 ἀδάμ μέχρι μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ
 ὁμοίωματι τῆς παραβάσεως ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλ-
 λοντος. 15 ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα·
 εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ
 μᾶλλον ἢ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς
 ἀνθρώπου ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. 16 καὶ
 οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δῶρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα
 ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτω-
 μάτων εἰς δικαίωμα. 17 εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ
 θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν πε-
 ρισσεῖαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμ-
 βάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἐνός ἰησοῦ χριστοῦ.
 18 ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνὸς ἀνθρώπου παραπτώματος εἰς πάντα
 ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἐνὸς δικαίωματος
 εἰς πάντα ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς. 19 ὥσπερ γὰρ διὰ
 τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ
 πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνός δίκαιοι κατα-
 σταθήσονται οἱ πολλοί. 20 νόμος δὲ παρεῖσθη ἵνα πλεονάσῃ
 τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν
 ἡ χάρις, 21 ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ,

13 ^a ελλογαται, ^c ενλογεγται 16 αμαρτησαντος: ita ^c; *αμαρτη (omissa ex-
 eunte versu syllaba) τος 18 ανθρωπου: ^c om

11 om χριστου 13 ελλογεγται 14 αλλα | επι τω: εν τω 15 om και pr
 17 om της δωρεας | χριστου ιησου 18 om ανθρωπου

13 ελλογεγται 14 μωσσεωσ 18 om ανθρωπου

οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

VI.

¹ Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; ² μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; ³ ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; ⁴ συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. ⁵ εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα, ⁶ τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαῖος ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. ⁷ ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. ⁸ εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ, ⁹ εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ¹⁰ ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ θεῷ. ¹¹ οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς εἶναι νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

¹² Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, ¹³ μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡσεὶ ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. ¹⁴ ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐκέτι κυριεύσει· οὐ γὰρ ἐστε ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν. ¹⁵ τί οὖν; ἁμαρ-

11 ^c νεκροὺς μὲν εἶναι 14 οὐκετι: ^{ca} ου (^{cb} rursus οὐκετι? videntur puncta super κει potius abstersa per incuriam quam erasa esse) | ^c ἀλλ

21 χριστ. ἰησ. VI, 1 ἐπιμενωμεν 3 om ἰησοῦν · 6 καὶ τοῦτο 11 om τῷ κυρ. ἡμῶν 13 om τα sec 14 οὐκετι: ου

1 ἐπιμενομεν 8 συζησομεν 11 νεκρ. μὲν εἶναι 12 αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμ. αὐ. 13 ὡσει: ὡς 14 οὐκετι: ου | ἀλλ 15 ἁμαρτησομεν

τήσωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο.
¹⁶ οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν,
 δούλοι ἐστε ὃ ὑπακούετε, ἦτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπα-
 κοῆς εἰς δικαιοσύνην; ¹⁷ χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δούλοι τῆς
 ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον
 διδαχῆς. ¹⁸ ἐλευθερωθέντες οὖν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε
 τῇ δικαιοσύνῃ. ¹⁹ ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρ-
 κὸς ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ
 ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτω νῦν παρα-
 στήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.
²⁰ ὅτε γὰρ δούλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιο-
 σύνη. ²¹ τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε·
 τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. ²² νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ
 τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν
 εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. ²³ τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς
 ἁμαρτίας θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν
 χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

VII.

¹ Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ, ὅτι
 ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ; ² ἢ γὰρ
 ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεταί νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ
 ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ³ Ἄρα οὖν
 ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ
 ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου,
 τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. ⁴ Ὅστε
 καὶ ὑμεῖς, ἀδελφοί μου, ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώ-
 ματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν
 ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. ⁵ ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ

15 ^c ἀλλ 18. ^c ἐλευθερωθ. δε 21 ^c το μεν γαρ

18 ἐλευθερωθ. δε 19 om εἰς τὴν ἀνομίαν | οὕτως 21 το μεν γαρ VII, 4 ἀ-
 δελφ. μου καὶ υμεῖς

15 ἀλλ 18 ἐλευθερ. δε VII, 2 ^c om του νομου (ex errore) 4 ἀδελφ. μ.
 καὶ υμεῖς

σαρκί, τὰ παθηματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ δια τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ· ⁶ νυνὶ δὲ κατηγορήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γραμματος.

⁷ Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνωμεν εἰ μὴ διὰ νόμου· τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἤδιδεν εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· οὐκ ἐπιθυμήσεις. ⁸ ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. ⁹ ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ¹⁰ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὗρέθη μοι ἡ ἐντολή ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον. ¹¹ ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ¹² ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολή ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. ¹³ τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. ¹⁴ οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικὸς ἐστίν· ἐγὼ δὲ σαρκινὸς εἶμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ¹⁵ ὃ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλὰ ὃ μισῶ τοῦτο ποιῶ. ¹⁶ εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός· ¹⁷ νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. ¹⁸ οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐ· ¹⁹ οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω. ²⁰ εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. ²¹ εὗρίσκω

8 ἁμαρτία: ^c ἡ ἁμαρτ. 14 ^c σαρκικός

6 om ἡμας 8 *κατηργασατο 9 ἐζην 13 ἀλλ 15 ἀλλ 16 συμφημι 17 ἀλλὰ
20 om ἐγὼ pr

6 ^c ἀποθανόντος 13 ἐγένετο: γέγονε 14 σαρκικός 15 ἀλλ 16 συμφημι
17 οἰκουσα 18 ου: ουχ εὗρισκω 19 ἀλλ 20 ἀλλ

ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. ²² συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· ²³ βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοῦσ μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. ²⁴ ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; ²⁵ εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν· ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ νοῖ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

VIII.

¹ Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ² ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν σε ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. ³ τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ⁴ ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ⁵ οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος· ⁶ τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη. ⁷ διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται. ⁸ οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. ⁹ ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δὲ τις πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. ¹⁰ εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. ¹¹ εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος τὸν ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ

25 ευχαριστω: ^a χαρις δε | ^c τω μεν νοι VIII, 1 ιησου: ^c add μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα πνευμα 11 ^c om τον

22 θεου: νοου 25 ευχαριστω: χαρις | τω μεν νοι VIII, 10 δια αμαρτιαν

23 om εν ante τω νομω 25 τω μεν νοι VIII, 1 ιησου: add μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα πνευμα 2 σε: με 9 αλλ 11 om τον

ἐγείρας ἐκ νεκρῶν χριστὸν ἰησοῦν ζωοποιήσῃ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.

¹² Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. ¹³ εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ¹⁴ ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ θεοῦ εἰσίν. ¹⁵ οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κρίζομεν· ἀββᾶ ὁ πατήρ. ¹⁶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ. ¹⁷ εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι, κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκαληρονόμοι δὲ χριστοῦ, εἴπερ συνπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

¹⁸ Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ¹⁹ ἡ γὰρ ἀποκαρδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἰῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. ²⁰ τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκοῦσα ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ²¹ ἐφ' ἐλπίδι, διότι καὶ αὐτῇ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. ²² οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις στεναρίζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· ²³ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στεναζόμεν υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. ²⁴ τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, καὶ ὑπομένει. ²⁵ εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

²⁶ Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσ-

11 ὁ ἐγείρ. τον χριστον εκ νεκρ. 24 και υπομενει: ὁ τι και ἐλπίζει

11 χριστον εκ νεκρ. ζωοποι. και τα | δια το ενοικουν αυτου πνευμα 14 υιοι εισιν θεου 15 δουλειασ 21 **επ | οτι | δουλειασ 22 συνστεναζει 23 ομη ημεις 24 και υπομενει: *ελπιζει, **τι ἐλπίζει

11 τον χριστον εκ νεκρ. | ζωοποι. και τα | ε δια το ενοικουν αυτου πνευμα 14 εισιν υιοι θεου 15 αλλ 16 συμμαρτυρ. 17 συγκληρ. | συμπασχ. 21 επ | οτι | δουλειασ 23 εχοντ. και ημεις αυτοι 24 κ. υπομενει: τι και ἐλπίζει 26 ταισ ασθενειαισ

θενεῖα ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἶδαμεν, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις. ²⁷ ὁ δὲ ἐραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων. ²⁸ οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. ²⁹ ὅτι οὖς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμέρφους τῆς εἰκόνοσ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· ³⁰ οὖς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὖς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὖς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

³¹ Γί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; ³² ὅσγε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶσ οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; ³³ τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαίων. ³⁴ τίς ὁ κατακρίνων; χριστὸς ἰησοῦς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ὅσ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὅσ καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. ³⁵ τίς ἡμᾶσ χωρίζει ἀπὸ τῆσ ἀγάπησ τοῦ θεοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸσ ἢ λιμὸσ ἢ γυμνότησ ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; ³⁶ καθὼσ γέγραπται ὅτι ἐνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡσ πρόβατα σφαγῆσ. ³⁷ ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντοσ ἡμᾶσ. ³⁸ πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατοσ οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαί, οὔτε ἐνεστώτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεισ ³⁹ οὔτε ὑψώμα οὔτε βάθοσ οὔτε τισ κτίσισ ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶσ χωρίσαι ἀπὸ τῆσ ἀγάπησ τοῦ θεοῦ τῆσ ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

IX.

¹ Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συναρτυρούσησ μοι τῆσ συνειδήσεώσ μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ² ὅτι λύπη μοί

26 υπερεντυγγ.: ^c add υπερ ημων 34 εκ νεκρων: ^{ca} del (^{cb} rest?) | os pr: ^c add και

26 αλλ 27 ερευνων 28 συνεργει: add ο θεοσ 29 συμμορφ. 34 om ιησοουσ | om εκ νεκρ. | os και εστ. ε. δε. του θε. 35 τ. θεου: add τησ εν χριστω ιησου

26 αλλ αυτο | υπερεντ. υπερ ημων 27 ερευνων 29 συμμορφ. 32 αλλ 34 om ιησοουσ | μαλλον δε και | om εκ νεκρ. | os pr: add και 35 θεου: χριστου 36 ενεκα 38 ουτε δυναμεισ ante ουτε ενεστωτα IX, 1 συμμαρτ.

ἐστὶν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. ³ ἠύχόμην γὰρ εἶναι ἀνάθεμα αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, ⁴ οἵτινές εἰσιν ἰσραηλιταί, ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ⁵ ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα. ὁ ὧν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

⁶ Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ ἰσραήλ, οὗτοι ἰσραήλ. ⁷ οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ' ἐν ἰσακ κληθήσεται σοι σπέρμα. ⁸ τουτέστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. ⁹ ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται τῇ σάρρα υἴος. ¹⁰ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ βεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα ἰσακ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. ¹¹ μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἢ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ¹² ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι, ¹³ καθὼς γέγραπται· τὸν ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ ἡσαῦ ἐμίσησα. ¹⁴ τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο. ¹⁵ τῷ μωϋσεὶ γὰρ λέγει· ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτερήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. ¹⁶ ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεῶντος θεοῦ. ¹⁷ λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ φαραῶ ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγεληῖ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. ¹⁸ ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. ¹⁹ ἐρεῖς μοι οὖν· τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; ²⁰ ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ

7 ° ἰσακ 8 τουτεστιν: ° add οτι 10 ἰσακ: h. l. ipse * 20 ° μενουγγ. ω ανθρ.

3 αναθεμ. ειναι | *om των αδελφ. μου 4 η διαθηκη 7 ἰσακ 8 **τουτεστ. οτι 12 **ερρηθη 13 καθαπερ 15 *μωση, **μωσει 16 **ελεουντος 19 τι: add ουν 20 μενουν

3 αυτ. εγ. αναθ. ειν. 4 ἰσραηλιται 7 ἰσακ 11 φαυλον: κακον | του θεου προθεσις 12 ερρηθη: 15 τω γαρ μωση 16 ελεουντος 19 ερ. ουν μοι | 5° om γαρ 20 μενουγγ. ω ανθρ.

τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως; ²¹ ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεύς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; ²² εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ ἠνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκευὴ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, ²³ καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευῇ ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν; ²⁴ οὐς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν, ²⁵ ὡς καὶ ἐν τῷ ὧσῃ λέγει· καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου, καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην ἡγαπημένην, ²⁶ καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἐρρέθη αὐτοῖς· οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. ²⁷ ἡσαΐας δὲ κρᾶζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ· ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ ὑπόλειμμα σωθήσεται. ²⁸ λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμων ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. ²⁹ καὶ καθὼς προείρηκεν ἡσαΐας· εἰ μὴ κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς γόμορρα ἂν ὁμοιωθῆμεν. ³⁰ Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως, ³¹ Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. ³² διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων. προσέκοψεν τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, ³³ καθὼς γέγραπται· ἰδοὺ τίθημι ἐν σιῶν λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ κατασυχυνθήσεται.

X.

¹ Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. ² μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς

26 τοπω ω: ^a vid τοπω ου 27 υπολειμμα (cod -λιμμα): ^a καταλ. 28 συντεμων: ^c add εν δικαιοσυνη οτι λογον συντετμημενον 31 εισ νομον: ^c add δικαιοσυνησ 32 εργων: ^c add νομου | ^c προσεκοψαν γαρ X, 1 ^c εστιν εισ

23 om και 25 om εν 26 τοπω ου | **ερρηθη | om αυτοις 28 ο κυριος 29 εγκατελ. 32 προσεκοψαν 33 *σειων (item Mt 21, 5 Jo 12, 15 et ubique)

26 ου ερρηθη 27 καταλειμμα 28 συντεμων: add εν δικαιοσυνη οτι λογον συντετμημενον 29 εγκατελ. 31 εισ νομον δικαιοσυνησ 32 εργων: add νομου | προσεκοψαν γαρ 33 πασ ο πιστ. X, 1 η δεησις η | αυτων: του ισραηλ εστιν

ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. ³ ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. ⁴ τέλος γὰρ νόμου χριστός, εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. ⁵ μωῦσῆς γὰρ γράφει ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτῇ. ⁶ ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· μὴ εἴπησ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τουτέστιν χριστὸν καταγαγεῖν. ⁷ ἡ τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τουτέστιν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ⁸ ἀλλὰ τί λέγει; ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστίν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τουτέστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. ⁹ ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. ¹⁰ καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. ¹¹ λέγει γὰρ ἡ γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ κατασχυνθήσεται. ¹² οὐ γὰρ ἐστίν διαστολὴ ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνου· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. ¹³ πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. ¹⁴ πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύσωσιν οὐ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσονται χωρὶς κηρύσσοντος; ¹⁵ πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; καθὼς γέγραπται· ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ. ¹⁶ Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. ἡσαῖας γὰρ λέγει· κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ¹⁷ ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος χριστοῦ. ¹⁸ ἀλλὰ λέγω· μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος

ὅ στι: ^c post εκ νομου | ^c ο ποιησ. αυτα ανθρ. ζη. εν αυτοις 14 ^c ακουσωσιν 15 ευαγγελιζ.: ^c add ἱρηνην των ευαγγελιζομενων | ^c om τα 16 τω: *εν τω, sed ipse notavit εν 17 χριστου: ^c et iam ^{2?} θεου

3 om δικαιοσυνην see 5 στι post νομου | ποιησας: add αυτα 9 ομολογησης το ρημα | οτι κυριος ιησους 14 ακουσωσιν 15 καθαπερ | om τα

ὅ μωσησ | οτι post νομου | εκ του νομ. | ποιησας: add αυτα | εν αυτοις 6 ^c (ex errore) om τη 14 επικαλεσονται | πιστευσωσιν | ακουσωσι 15 κηρυξουσιν | τ. ευαγγελ. ἱρηνην των ευαγγελιζομενων τα αγ. 17 χριστου: θεου

αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.
¹⁹ ἀλλὰ λέγω· μὴ ἰσραήλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος μωϋσῆς λέγει· ἐγὼ
 παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπ' ἔθνει ἄσυνέτω παροργιῶ
 ὑμᾶς. ²⁰ ἤσαυτος δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ
 ζητοῦσιν, ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. ²¹ πρὸς
 δὲ τὸν ἰσραήλ λέγει· ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς
 μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

XI.

¹ Λέγω οὖν· μὴ ἀπόσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο·
 καὶ γὰρ ἐγὼ ἰσραηλιεὶτης εἰμί, ἐκ σπέρματος ἀβραάμ, φυλῆς
 βενιαμείν. ² οὐκ ἀπόσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἵνα προέγνώ.
 ἢ οὐκ οἴδατε ἐν ἡλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ
 κατὰ τοῦ ἰσραήλ λέγων· ³ κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτει-
 ναν, τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, καὶ ἐγὼ ὑπελείφθην μόνος
 καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου; ⁴ ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρημα-
 τισμὸς; κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ
 ἔκαμψαν γόνου τῇ βᾶαλ. ⁵ οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ
 λείμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. ⁶ εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ
 ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. ⁷ τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ
 ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ
 ἐπωρώθησαν, ⁸ καθάπερ γέγραπται· ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς
 πνεῦμα κατανύξεως, ὁφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ
 μὴ ἀκοῦειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. ⁹ καὶ δαυεὶδ λέγει· γε-
 νηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν καὶ εἰς
 σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς, ¹⁰ σκοτισθήτωσαν οἱ
 ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νότον αὐτῶν δια-

19 υμᾶς bis: ° αὐτοῦ XI, 1 αὐτοῦ: add ὃν προσέγνω 2 λεγων: ° om 3 ° καὶ
 τα θυς. 6 χάρις: ° add εἰ δε εξ ἔργων ουκετι εστιν χάρις· ἐπει το ἔργον ουκετι
 εστιν ἔργον

20 ευρεθην εν τοις | εγενομ. εν τοις XI, 1 ισραηλιετης 2 ηλεια | om λεγων
 6 χάρις: add εἰ δε εξ ἔργων ουκετι χάρις ἐπει το ἔργον ουκετι εστιν χάρις

19 μη ουκ εγν. ισρ. | μωσης | ἐπι ἔθνει XI, 1 ισραηλιετης | βενιαμιν 3 καὶ
 τα 6 χάρις: add εἰ δε εξ ἔργων, ουκετι εστι χάρις, ἐπει το ἔργον ουκετι εστιν ἔρ-
 γον 7 τουτου 8 καθως 9 δαβιδ

παντὸς σύγκαμψον. ¹¹ λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἢ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. ¹² εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἔθνων, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν.

¹³ Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν οὖν εἰμὶ ἐγὼ ἔθνων ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, ¹⁴ εἶπωσ παραζηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. ¹⁵ εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμος, τίς ἢ πρόσλημψις εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; ¹⁶ εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ρίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. ¹⁷ εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριελαιος ὢν ἐνεκεντρίσθησ ἐν αὐτοῖς καὶ συνκοινωνὸς τῆς ρίζης τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, ¹⁸ μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ρίζαν βαστάξεις ἀλλὰ ἡ ρίζα σέ. ¹⁹ ἐρεῖς οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐνεκεντρίσθῃ. ²⁰ καλῶσ· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. μὴ ὑψηλὰ φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ. ²¹ εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, οὐδὲ σοῦ φείσεται. ²² ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σέ χρηστότησ θεοῦ, ἐὰν ἐπιμένῃσ τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. ²³ κάκεινοι δὲ ἐὰν μὴ ἐπιμένωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐνεκεντρίσθησονται· δυνατὸς γὰρ ἔστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐνεκεντρίσαι αὐτούς. ²⁴ εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆσ κατὰ φύσιν ἐξεκόπησ ἀγριελαιίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθησ εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθησονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.

²⁵ Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους

17 ρίζησ: ^c add καὶ 22 αποτομία: ^c addiderat v, sed rursus ipse ^{vid} delevit. Pro χρηστοτησ scriptum est -τητοσ, nec correctum 23 ^c επιμενωσιν

19 οἱ κλαδοι 20 εκλασθησαν ^{bent} 22 αποτομ. του θε. 25 ου γαρ θελ. | εν εαυτοις

10 συγκαμψ. 13 υμιν γαρ | om ουν 15 προσληψις 17 συγκοινωνοσ | τ. ριζησ και τησ 18 αλλ 19 οἱ κλαδοι | εγκεντριθ. 20 υψηλοφρονει 21 μηπωσ ουδε σου φεισηται 22 αποτομια et χρηστοτησ: -μιαν et -τητα | om θεου sec | επιμενησ 23 και εκεινοι | επιμενωσι | εγκεντρ. bis, item v. sq 25 ου γαρ θελ.

τῷ ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρισ οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθη,
²⁶ καὶ οὕτω πᾶς ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται· ἤξει ἐκ
 σιών ὁ βυόμενος, ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ ἰακώβ. ²⁷ καὶ αὕτη
 αὐτοῖς ἢ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας
 αὐτῶν. ²⁸ κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν
 ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· ²⁹ ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ
 χαρίσματα καὶ ἡ κλησις τοῦ θεοῦ. ³⁰ ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτὲ
 ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ,
³¹ οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ
 νῦν ἐλεηθῶσιν· ³² συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς
 ἀπειθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλέησῃ. ³³ ὃ βάθος πλούτου καὶ
 σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ
 καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. ³⁴ τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου;
 ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ³⁵ ἢ τίς προσέδωκεν αὐτῷ, καὶ
 ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ³⁶ ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς
 αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

XII.

¹ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρισμῶν τοῦ
 θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν τῷ
 θεῷ εὐάρεστον, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· ² καὶ μὴ συνη-
 ματιζέσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφουῦσθε τῇ ἀνάκαι-
 νώσει τοῦ νοῦς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ
 θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον. ³ λέγω γὰρ διὰ τῆς
 χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφο-
 νεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ
 ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως. ⁴ καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώ-
 ματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει

30 ὡσπερ γὰρ (c add καὶ) usque απειθεια suppl^a, *om 31 ἵνα καὶ: ^a add
 αυτοι XII, 1 c ευαρεστ. τ. θεω 2 cod μεταμορφουσθαι (sed συνηματιζεσθε)

25 *αχρι 26 ουτως | *σειων (cf ad 9, 33) 30 νυνι 31 ἵνα καὶ αυτοι νυν
 33 **ανεξερευνητα XII, 1 ευαρεστ. τ. θεω 2 **συνηματιζεσθαι et μεταμορ-
 φουσθαι | αιωνι: αιωνιω | om υμων

26 καὶ αποστρεψει 30 γὰρ καὶ υμεις 31 ἵνα καὶ αυτοι ελεηθ. 33 ανεξερευ-
 νητα XII, 1 ευαρεστ. τ. θεω 2 συνηματιζ. 4 μελη πολλα

πραΐξιν, ⁵ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σωμά ἐσμεν ἐν χριστῷ, τὸ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη, ⁶ ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα· εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· ⁷ εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ο διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· ⁸ εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδούς ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάνομενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότητι. ⁹ ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ, ¹⁰ τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, ¹¹ τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες, ¹² τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, ¹³ ταῖς χρείαις τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. ¹⁴ εὐλογοεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογοεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. ¹⁵ χαίρειν μετὰ χαιρόντων, κλαίειν μετὰ κλαιόντων. ¹⁶ τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. ¹⁷ μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· ¹⁸ εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· ¹⁹ μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. ²⁰ ἀλλ' ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ²¹ μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

XIII.

¹ Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γάρ ἐστὶν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ² ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ

7 ° εἰτ ο διακωνων XIII, 1 ° του θεου see loco

8 προϊσταμενος 14 om υμας 16 *συναπαγαμενοι 20 αλλα | επι της κεφαλης

5 το δε: ο δε 8 προϊσταμενος 11 κυριω: ε καιρω 15 και κλαιειν 20 αλλ εαν: εαν ουν XIII, 1 εἰ μὴ ἀπο θεου | ουσαι: add εξουσαι | υπο του θεου

θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήμψονται. ³ οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς. ⁴ θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστὶν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, εἰς ὄργην ἔκδικος τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. ⁵ διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὄργην, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνειδήσιν. ⁶ διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. ⁷ ἀπόδοτε πᾶσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν. ⁸ μηδενὶ μηδὲν ὀφείλοντες, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. ⁹ τὸ γὰρ οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἰ τις ἕτερα ἐστὶν ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ¹⁰ ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. ¹¹ καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἤδη ὑμᾶς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ¹² ἡ νύξ προσέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκοτίου, ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. ¹³ ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ, ¹⁴ ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν κύριον ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίαν.

4 ° εκδικ. εἰς οργ. 7 ° αποδ. ουν πασιν 8 ° οφειλητε 9 εστιν: ° om 11 υ-μας: ° ημας 12 ° καὶ ενδυσωμεθα

4 om το prim | εκδικ. εἰς οργ. 8 *οφειλετε, **οφειλετε 9 om ου ψευδομαρτ. | om εστιν | om εν τω 12 ενδυσωμ. δε 13 ερισι κ. ζηλοισ 14 αλλα ενδ. τον χριστ. ιησουν

2 ληφοντ. 3 των αγαθων εργαων αλλα των κακων 4 εκδικ. εἰς οργ. 5 5° (ex errore) προτασσεσθαι 7 αποδοτε ουν 8 οφειλετε | αγαπ. αλληλ. 9 om εστιν | εν τουτω τω λογ. | ως εαυτον 11 ημας ηδη 12 καὶ ενδυσωμ.

XIV.

¹ Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ² ὅς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ³ ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενίτω, ὁ δὲ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. ⁴ σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος στήσαι αὐτόν. ⁵ ὅς μὲν γὰρ κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὅς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῦ πληροφωρεῖσθω. ⁶ ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ, καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει· εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. ⁷ οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῆ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· ⁸ εἴαν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν· εἴαν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκωμεν· εἴαν τε οὖν ζῶμεν εἴαν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. ⁹ εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. ¹⁰ σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ θεοῦ. ¹¹ γέγραπται γάρ· ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ. ¹² ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ. ¹³ μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. ¹⁴ οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. ¹⁵ εἰ γὰρ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς· μὴ τῷ βρώματί σου ἐκείνον ἀπόλλυε ὑπὲρ οὗ χριστὸς

3 ο δε μη: ^c και ο μη 5 γαρ: ^c om 9 ^c και απεθαν. και ανεστη κ' εξη. 10 θεου: ^c χριστου

5 om γαρ 8 τω κυριω αποθνησκομεν 11 εξομολογ. πασα γλ. 12 om ουν | αποδωσει | om τω θεω 13 τιθεναι τω αδελφω σκανδαλον

3 και ο μη εσθ. 4 δυνατος γαρ εστιν ο θεος 5 om γαρ 6 φρονει: add και ο μη φρονων την ημεραν κυριω ου φρονει | και ο εσθίων: om και 8 τω κυρ. αποθνησκομεν 9 και απεθαν. και ανεστη κ. ανεζησεν 10 θεου: χριστου 15 ει δε

ἀπέθανεν. ¹⁶ μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. ¹⁷ οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁸ ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ¹⁹ ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκομεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. ²⁰ μὴ ἔνεκεν βρώματος ἀπόλλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθάρα, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. ²¹ καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται. ²² σὺ πίστιν ἦν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. ²³ ὁ δὲ διακρινόμενος εἰς φάγην κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστίν.

XV.

¹ Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ² ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω προσ οἰκοδομήν. ³ καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐκ ἑαυτῷ ἤρρεσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· οἱ ὄνειδισμοὶ τῶν ὄνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ. ⁴ ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ⁵ ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῶη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ ἰησοῦν χριστόν, ⁶ ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. ⁷ διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς

18 ^c ἐν τούτοις 20 ^c καταλυε | καθαρά: ^c add τοῖς καθαροῖς 21 λυπεῖται: ^a προσκοπτεῖ, ^c προσκοπτεῖ ἢ σκανδαλιζέται ἢ ἀσθενεῖ 22 εχε: ^a add ἐνωπιον τοῦ θεοῦ 23 ^a ἐκ πίστεως ad πίστεως transluit, suppl ^a XV, 2 ἀρεσκέτω: ^a add εἰς τὸ ἀγαθὸν 4 εγραφη: ^c προεγραφη

18 δοκιμοῖς 20 καταλυε 21 λυπεῖται: προσκοπτεῖ ἢ σκανδαλιζέται ἢ ἀσθενεῖ 22 εχε: add ἐνωπιον τοῦ θεοῦ 23 ἀν φαγη XV, 2 ἀρεσκέτω: add εἰς τὸ ἀγαθὸν 4 ὅσα γὰρ εγραφη πάντα | ἐχωμεν: add τῆς παρακλήσεως 5 κατὰ χριστ. ἡσ.

18 ἐν τούτοις 19 διώκομεν 20 καταλυε 21 λυπεῖται: προσκοπτεῖ ἢ σκανδαλιζέται ἢ ἀσθενεῖ 22 om ἡν | ε σαυτον | εχε: add ἐνωπιον τοῦ θεοῦ XV, 2 ἐκαστος γὰρ | ἀρεσκέτω: add εἰς τὸ ἀγαθὸν 3 ἐπεπεσον (ε - σεν ex errore) 4 ε - γραφη: προεγραφη | om δια sec 5 κατὰ χριστ. ἡσ.

προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ. ⁸ λέγω γὰρ χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, ⁹ τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλεύσεως δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται· διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. ¹⁰ καὶ πάλιν λέγει· εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ¹¹ καὶ πάλιν· αἰνεῖτε πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον, καὶ ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. ¹² καὶ πάλιν λέγει ἡσαΐας· ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ ἰεσοῦ καὶ ὁ ἀνιστανόμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. ¹³ ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσει ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεῦναι, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

¹⁴ Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης τῆς γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. ¹⁵ τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ¹⁶ εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν χριστοῦ ἰησοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁷ ἔχω οὖν καύχησιν ἐν χριστῷ ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. ¹⁸ οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὧν οὐ κατειργάσατο χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ¹⁹ ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ, ὥστε με ἀπὸ ἱερουσαλήμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. ²⁰ οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον, εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὀνομάσθη

9 ἐθνεσιν: c add κυριε 15 ὑμιν: c add ἀδελφοι | c υπο του θεου 18 c τολμω

7 προσελαβ. ημας 8 γενεσθαι 11 κ. παλιν λεγει 12 ησαϊ. λεγ. | ανισταμενος 13 πληροφορησαι υμας εν παση χαρα κ. ειρηνη | om εις το περισσ. 14 υπερ υμων 15 τολμηροτερωσ | αναμιμνησκων 16 om εις τα εθνη | ινα γενηθη 17 την καυχησιν 18 τολμω | δι εμου: add λογων | εις ακοην 19 om θεου 20 φιλοτιμουμαι

7 προσελαβ. ημας | om του 8 λεγω δε ιησουν χριστον 11 τον κυρ. παντ. τ. εθν. | επαινεσατε 12 ησαϊ. λεγ. | ανισταμενος 14 πασης γνωσεωσ 15 εγραψ. υμιν ἀδελφοι | υπο του θεου 16 ιησ. χριστ. 17 om τον 18 λαλειν τι

χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, ²¹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄφονται, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν, συνήσουσιν. ²² διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ²³ νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτών, ²⁴ ὡς ἂν πορεύωμαι εἰς τὴν σπανίαν, ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρουσ ἐμπλησθῶ.

²⁵ Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς ἱερουσαλήμ διακονήσων τοῖς ἀγίοις. ²⁶ ἠὐδόκησαν γὰρ μακαιδονία καὶ ἀχαῖα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν ἱερουσαλήμ. ²⁷ ἠὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφείλεται εἶσιν αὐτῶν· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινωνήσαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. ²⁸ τοῦτο οὖν ἐπιτελέσασ καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς σπανίαν. ²⁹ οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας χριστοῦ ἐλεύσομαι. ³⁰ παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν, ³¹ ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἢ εἰς ἱερουσαλήμ. εὐπρόσδεκτος τοῖς ἁγίοις γένηται, ³² ἵνα ἐλθὼν ἐν χαρᾷ πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος ἰησοῦ χριστοῦ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ³³ ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀμήν.

21 eod anηγγελλη 24 σπανιαν: ^c add ελευσομαι προς υμας 25 ^c διακωνων 28 ^c εις την σπαν. 29 ευλογιασ: ^c add του ευαγγελιου του 31 ^c και ινα η διακ. 32 ^c εν. εν χαρα ελθω | ιησου χριστου: ^c θεου και

21 οφονται ante εις ουκ 22 πολλακις 23 πολλων: ικανων 24 υφ: απο 25 διακωνων 26 ηυδοκησεν (**ευδ.) | μακεδον. 27 ευδοκησαν 28 om αυτοις 30 om αδελφοι 31 διακονια: δωροφορια | εις: εν 32 ινα εν χαρα ελθω | ιησ. χριστ.: κυριου ιησου | om συναναπαυσ. υμιν

24 ωσ εαν | σπανιαν: add ελευσομαι προς υμας 25 διακωνων 26 ευδοκησαν | μακεδ. 27 ευδοκησαν | αυτων εις εν 28 εις την σπαν. 29 ευλογιασ: add του ευαγγελιου του 31 και ινα η | γενητ. τοις αγι. 32 εν. εν χαρ. ελθω | ιησ. χριστ.: θεου και

XVI.

¹ Συνίστημι δὲ ὑμῖν φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὗσαν διά-
κονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν κενχραιαῖς, ² ἵνα αὐτὴν προσδέ-
ξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν
ὑμῶν χρήζη πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγε-
νήθη καὶ αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ³ ἀσπάσασθε πρίσκαν καὶ ἀκύλαν
τοὺς συνεργούς μου ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ⁴ οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς
μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχα-
ριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, ⁵ καὶ τὴν κατ'
οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητόν
μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς ἀσίας εἰς χριστόν. ⁶ ἀσπάσασθε
μαριάμ, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ὑμᾶς. ⁷ ἀσπάσασθε ἀνδρό-
νικον καὶ ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου,
οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν
ἐν χριστῷ. ⁸ ἀσπάσασθε ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ.
⁹ ἀσπάσασθε οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν χριστῷ καὶ στά-
χυν τὸν ἀγαπητόν μου. ¹⁰ ἀσπάσασθε ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν
χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν ἀριστοβούλου. ¹¹ ἀσπάσασθε
ἠρωδιῶνα τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν ναρκίσσου
τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. ¹² ἀσπάσασθε τρύφεναν καὶ τρυφῶσαν
τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε περσίδα τὴν ἀγαπητήν,
ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. ¹³ ἀσπάσασθε ροῦφον τὸν ἐκ-
λεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ¹⁴ ἀσπά-
σασθε ἀσύγκριτον, φλέγοντα, ἐρμῆν, πατρόβαν, ἐρμᾶν, καὶ
τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ¹⁵ ἀσπάσασθε φιλόλογον καὶ ἰου-
λίαν, νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ ὄλυμπᾶν, καὶ τοὺς
σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. ¹⁶ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλή-
ματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ χριστοῦ.

1 ^c ουσαν καὶ 7 αποστολοισ: ^c add οι

1 ουσαν καὶ | κενχραιαις 2 προσδεξ. αυτ. | εγεν. καὶ εμου αυτου 3 πρισκαν
6 μαριαν 7 ανδρονεικον | καὶ τουσ συναιχμ. | οι καὶ προ 8 αμπλιαν | om μου
10 *αριστοβουλου 11 *συγγενην 12 τρυφαιναν 14 ασυγκριτ.

1 κενχραιαις 2 καὶ αυτου εμου 3 πρισκιλλαν 5 ασιασ: αχαϊας 6 εἰς ημας
7 οι καὶ προ. εμ. γεγονασιν 8 αμπλιαν 11 ηρωδιωνα (ex errore) 12 τρυφαιναν
14 ασυγκριτ. | ερμαν πατροβ. ερμην 16 om πασαι

¹⁷ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν· ¹⁸ οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν χριστῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ¹⁹ ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντα ἀφίκετο· ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. ²⁰ ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν.

²¹ Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ λούκιος καὶ ἰάσων καὶ σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. ²² ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ τρίτος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. ²³ ἀσπάζεταιται ὑμᾶς γαίιος ὁ ξένος μου καὶ ὄλησ τῆς ἐκκλησίας. ἀσπάζεταιται ὑμᾶς ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ κούαρτος ὁ ἀδελφός.

²⁵ Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξει κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσηγημένου, ²⁶ φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τῶν γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, ²⁷ μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

17 ^c εκκλινατε 19 ^c χαίρω ουν το εφ υμιν 25 κυριου: ^a το κηρυγμα

21 τειμοθεος | om μου pr | om και sec 25 και κυριου: και το κηρυγμα | χριστου ιησου 27 χριστου ιησου | om ω | om των αιωνων. Ad subscriptionem
**add εγραφη απο κορινθου

17 εκκλινατε 18 ιησου χριστω 19 χαίρω ουν το εφ υμιν | σοφους μεν 20 ιησου χριστου | υμων: ^s add αμην 21 ασπαζονται 23 της εκκλησ. ολησ | αδελφος: add ²⁴ η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων υμων αμην 25 και κυριου: και το κηρυγμα 27 om των αιωνων. Subscriptum est: προσ ρωμαιους εγραφη απο κορινθου δια φοιβησ της διακονου της εν κεγγραισ εκκλησιασ.

November 29

